

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
STANDARTLAŞDIRMA, METROLOGİYA VƏ PATENT ÜZRƏ
DÖVLƏT AGENTLİYİ**

**SƏNAYE MÜLKİYYƏTİ
(İXTİRALAR)**

RƏSMİ BÜLLETEN

DƏRC OLUNMA TARİXİ: 01.10.2003

№3

BAKI - 2003

İxtiralar Изобретения

"Sənaye
mülkiyyəti"
rəsmi bülleten

1996-cı ildən nəşr edilir
Издается с 1996 года

официальный
бюллетень
"Промышленная
собственность"

Dərc olunma tarixi

01.10.2003

Дата публикации

Вакі

№ 3

Баку

2003

Azərbaycan Respublikası
Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə
Dövlət Agentliyi
"Sənaye mülkiyyəti"
rəsmi bülleteni

Baş redaktor- X.M.Məsimova
Baş redaktorun birinci müavini- M.M.Seyidov
Baş redaktorun müavini - Y.S.Babayev
Redaksiya şurası: Məsimova X.M.–şuranın sədri, Seyidov M.M.-sədr müavini; Üzvləri- Babayev Y.S., Hacıyev Z.T., Əfəndiyev A.V., Vəliyev N.M., Rəhimov S.C.

Официальный бюллетень
"Промышленная собственность"
Государственное Агентство по
Стандартизации, Метрологии и Патентам
Азербайджанской Республики

Главный редактор- X.M.Масимова
Первый заместитель главного редактора- M.M.Сеидов
Заместитель главного редактора - Бабаев Я.С.
Редакционный совет: Масимова X.M.-председатель, Сеидов M.M.-заместитель председателя; Ред. совет – Бабаев Я.С., Гаджиев З.Т., Эфендиев А.В., Велиев Н.М., Рагимов С.Д.

Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya
və Patent üzrə Dövlət Agentliyinin orqanı
Mətbuat və İnformasiya Nazirliyində
qeydə alınmışdır. Şəhadətnamə 350
Ünvan: 370078 Bakı şəh., Mərdanov qardaşları küçəsi, 124
Redaksiyanın telefonu: 41-33-08
30/09/2003 il tarixdə çapa imzalanmışdır.
Mətbənin adı: Standartlaşdırma, Metrologiya
və Patent üzrə Dövlət Agentliyinin Redaksiya-nəşr şöbəsi
Tiraj 50

İxtiralara aid bibliografik məlumatların müəyyənləşdirilməsi üçün beynəlxalq İNİD kodları

- (11) - patentin nömrəsi
- (19) - dərc edən idarə və ya təşkilatın kodu və yaxud digər identifikasiya vasitəsi
- (21) - iddia sənədinin qeydiyyat nömrəsi
- (22) - iddia sənədinin verilmə tarixi
- (23) - sərgi ilkinliyi tarixi
- (31) - ilkin iddia sənədinin nömrəsi
- (32) - ilkinlik tarixi
- (33) - ilkinlik ölkənin kodu
- (43) - iddia sənədinin dərc edilmə tarixi
- (45) - patentin dərc edilmə tarixi
- (46) - ixtira düsturunun dərc edilmə tarixi
- (51) - beynəlxalq patent təsnifatının indeksi (indeksləri)(BPT)
- (54) - ixtiranın adı
- (56) - informasiya mənbəyinin siyahısı
- (57) - ixtiranın referatı və ya düsturu
- (60) - keçmiş SSRİ-nin mühafizə sənədlərinin növü və nömrəsi
- (62) - ilk iddia sənədinin nömrəsi və verilmə tarixi
- (66) - geri götürülmüş iddia sənədinin nömrəsi və verilmə tarixi
- (71) – iddiaçı(lar), ölkənin kodu
- (72) - ixtiranın müəllifi, ölkənin kodu
- (73) - patent sahibi, ölkənin kodu
- (74) - patent müvəkkili və ya nümayəndə barəsində iddia sənədində göstərilibsə, onun haqqında məlumat və yaşadığı yer
- (86) - PCT üzrə iddia sənədinin qeydiyyat nömrəsi və verilmə tarixi
- (87) - PCT üzrə iddia sənədinin dərc edilmə tarixi və nömrəsi

Международные коды ИНИД для идентификации библиографических данных, относящихся к изобретениям

- (11) - номер патента
- (19) - код или другие средства идентификации ведомства или организации, осуществившей публикацию
- (21) - регистрационный номер заявки
- (22) - дата подачи заявки
- (23) - дата выставочного приоритета
- (31) - номер приоритетной заявки
- (32) - номер приоритета
- (33) - код страны приоритета
- (43) - дата публикации заявки
- (45) - дата публикации патента
- (46) - дата публикации формулы изобретения
- (51) - индекс(ы) Международной патентной классификации
- (54) - название изобретения
- (56) - список источников информации, если он дается отдельно от текста описания изобретения
- (57) - реферат или формула изобретения
- (60) - вид и номер охранного документа бывшего СССР
- (62) - дата подачи и номер первоначальной заявки
- (66) - дата подачи и номер отозванной заявки
- (71) - сведения о заявителе(ях), его(их) местожительстве или местонахождении
- (72) - сведения об изобретателе(ях), его(их) местожительстве
- (73) - сведения о патентовладельце(ах), его(их) местожительстве или местонахождении
- (74) - сведения о представителе или патентном поверенном, если он указан в заявке, его местожительстве
- (86) - номер и дата подачи международной заявки (по процедуре PCT)
- (87) - номер и дата публикации международной заявки (по процедуре PCT)

MÜNDƏRİCAT

İXTİRALARA DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ	Səh.
A. İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.....	6
B. Müxtəlif texnoloji proseslər.....	9
C. Kimya və metallurgiya.....	11
E. Tikinti, mədən işləri.....	19
F. Mexanika, işıqlanma, isitmə, mühərrik və nasoslar, silah və sürsat, partlatma işləri.....	24
G. Fizika.....	25
H. Elektrik.....	27
İXTİRALAR ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ	
Say göstəricisi.....	30
Sistematik göstəricisi.....	31
SƏNAYE NÜMUNƏSİNƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ	32
FAYDALI MODELƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ	37
İXTİRA PATENTLƏRİ HAQQINDA MƏLUMATLARIN DƏRCİ	
A. İnsanın həyatı tələbatlarının təmin edilməsi.....	38
B. Müxtəlif texnoloji proseslər.....	39
C. Kimya və metallurgiya.....	39
E. Tikinti, mədən işləri.....	42
F. Mexanika, işıqlanma, isitmə, mühərrik və nasoslar, silah və sürsat, partlatma işləri.....	43
G. Fizika.....	43
İXTİRA PATENTLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ	
Say göstəricisi.....	45
Sistematik göstəricisi.....	45
Patent verilən iddia sənədlərin say göstəricisi.....	45

СОДЕРЖАНИЕ

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ	Стр.
А. Удовлетворение жизненных потребностей человека.....	46
В. Различные технологические процессы.....	50
С. Химия и металлургия.....	52
Е. Строительство, горное дело.....	61
Ф. Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.....	67
Г. Физика.....	68
Н. Электричество.....	70
УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ИЗОБРЕТЕНИЯ	
Нумерационный указатель	74
Систематический указатель	75
ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ.....	76
ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПОЛЕЗНЫЕ МОДЕЛИ	81
ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ПАТЕНТАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ	
А. Удовлетворение жизненных потребностей человека.....	82
В. Различные технологические процессы.....	83
С. Химия и металлургия.....	84
Е. Строительство, горное дело.....	87
Ф. Механика, освещение, отопление, двигатели и насосы, оружие и боеприпасы, взрывные работы.....	88
Г. Физика.....	88
УКАЗАТЕЛИ ПАТЕНТОВ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ	
Нумерационный указатель	90
Систематический указатель.....	90
Нумерационный указатель заявок, по которым выданы патенты.....	90

İXTİRAYA DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

BÖLMƏ A

İNSANIN HƏYATI TƏLƏBATLARININ TƏMİN EDİLMƏSİ

A 01

- (21) a2001 0212
(22) 20.12.2001
(51)⁷A 01B 1/02, A 01B 33/06
(71)(72) Məmmədov Tural Fikrət oğlu (AZ)
(54) Torpağın emalı üçün qurğu – addımlayan bel.

(57) İxtira kənd təsərrüfatına, məhz həyətiani, bostan və bağ sahələrində torpağı şumlamaq üçün fərdi elektrik qurğularına aiddir.

İxtiranın məsələsi əmək səmərəsinin artımı, bütün emal siklinin, yəni torpağın kəsilməsi, qoparılması, yerdəyişməsi və çevrilməsi, belin ilkin vəziyyəti qaytarılması və qurğunun bir addım hərəkət etməsinin tam mexanikləşdirilməsi, torpağın qazıma dərinliyinin və bucağının dəyişməsi, habelə qurğunun məsafədən idarə edilməsidir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, torpağın emalı üçün qurğu-addımlayan bel, üzərində reduktor və elektromühərrik quraşdırılmış platformalı arabacıqdan, ötürməsi reduktorla yerinə yetirilən saplı bel daxil olan işçi element dəstindən, arabacığın əl ilə yerdəyişməsi dəstəyindən və idarəetmə blokundan ibarət olub, ixtiraya əsasən, bel ötürməsi bel sapının bucaq və ox yerləşməsi və arabacığa nəzərən fırlanması ilə əlaqəli kulis və yumruqlu mexanizmlərlə təchiz olunub, arabacıq ötürməsi isə dişli aparıcı disk və xaçdan ibarət olan maltik mexanizmi ilə təchiz olunub, belə ki, kulis mexanizminin kulisi və yumruqlu mexanizmin itələyicisi birbaşa yerinə yetirilib, həmçinin qurğu, ixtiraya əsasən, yumruğun yarıqları bel sapına paralel və perpendikulyar hissələrlə yerinə yetirilib, sap üzərində eninə keçən, qapalı olmayan uzununa yarıq yerinə yetirilib, bel sapla, yumruq isə arabacıqla nisbi yerdəyişmə imkanı ilə birləşib.

Bu ixtira sayəsində əmək məhsuldarlığı artır, torpağın bütün şumlama siklinin və qurğunun hərəkətinin tam mexanikləşdirilməsinə,

qurğunun uzaq məsafədən idarə edilməsinə nail olunur.

- (21) a2000 0059
(22) 24.03.2000
(51)⁷A 01H 7/00
(71) Babayev Şahlar Mahmud oğlu (AZ)
(72) Babayev Şahlar Mahmud oğlu Abbasov Etibar Akif oğlu (AZ)
(54) Əl çiləyicisi.

(57) İxtira kənd təsərrüfatı texnikasına, xüsusən də cavan bağlarda, üzümlüklərdə, həmçinin bostan-tərəvəz təsərrüfatlarında istifadə olunan əl çiləyicilərinə aiddir, ondan, eləcə də heyvandarlıq binalarında sanitariya-veterinar tədbirlərin həyata keçirilməsində də istifadə etmək olar.

İxtiranın məsələsi əl çiləyicisinin texnoloji və istismar imkanlarını yüksəltməkdir.

Qarşıya qoyulan məsələnin həlli üçün əl çiləyicisi asma kəmərləri olan işçi məhlul çənindən, ucluğa və manometrə malik çiləyici ştanqdan, üçgedişli krandan, klapın qurğusundan, operatorun ayağı ilə hərəkətə gətirilən mexanizmdən, operatorun ayağı üçün xizəkdən ibarət olub, ixtiraya görə, çənin üst tərəfində filtr, alt tərəfində isə ştok və lingli intiqal mexanizminə şarnirlə bağlı porşenli hidravlik nasos quraşdırılmışdır. Üçgirişli kran çiləyici ştanqın üzərindədir və filtrlə və nasosun çıxış borusu ilə birləşmişdir.

Qurbuda porşenli hidravlik nasos çıxış kanalında kürə formalı, giriş kanallarında isə çıxış kanalının diametrinə bərabər diametrdə pəncərəsi və giriş kanallarının sayına bərabər sayda radial yarıqları olan həlqəvi rezindən əks klapınla təchiz olunmuşdur.

Lingli intiqal mexanizmi, bir ucunda yarığı olan, digər ucu xizəyə bağlı aşağı linqdən və bir ucunda aşağı linqin yarığı boyu hərəkət etmək üçün nəzərdə tutulmuş radial yerləşmiş barmaqçığı olan içlik, digər ucunda isə işçi məhlul çəni ilə şarnirlə bağlı olan ştoka birləşmək üçün yarığı olan yuxarı linqdən ibarətdir.

A 24

- (21) a2001 0133
(22) 05.07.2001
(51)⁷A 24D 3/06, 3/08, 3/10, 3/14, 3/18
(71)(72) Sarıyev Eldar Bəhram oğlu (AZ)
(54) «Unikal» siqaret filtri (variantlar).

(57) İxtira tütün sənayesinə, daha dəqiq desək, tütünün çəkilməsi zamanı istifadə edilən, yeni konstruksiya və yeni ionmübadiləli əlavəsi ilə səciyyələnən filtrlərə aiddir.

Siqaret filtrinə silindrik formalı məsaməli filtrləyici əsas, mexaniki filtr (injektor) və hemosorbent daxildir. Mexaniki filtr (injektor) iki variantda işlənib. Birinci variantda dibində konusvari dəliklər olan içi-boş silindr şəklində yerinə yetirilib. Silindrin içində iki qəfəşəkilli arakəsmə yerləşdirilib, onların arasında hemosorbent yerləşdirilib, özü də dibdə qəfəs arasında dəşik nəzərdə tutulub.

İkinci variantda mexaniki filtr (injektor) bir-birinin içində yerləşdirilən iki içi-boş silindrdən ibarətdir: xarici silindr qəfəsvari diblə düzəldilib, daxili silindrin kənar səthində konusvari dəliklər var, özü də hemosorbent ya da daxili silindrin içində ya da daxili və xarici silindrlərin arasında yerləşdirilib.

Üçüncü variantda mexaniki filtrin (injektor) tərkibinə aralarında dəşik nəzərdə tutulmuş üç presslənmiş qranulalı və ya lifli hemosorbent qat daxildir. Hər qatın üzərində dəliklər açılır.

Siqaret filtrin hazırlanması sadədir və siqaret tüstüsünün tərkibindəki zərərli birləşmələri yüksək uduculuq qabiliyyətinə malikdir, bu zaman dad xassələri və siqaret çəkmə effekti qorunub saxlanılır.

- (21) a2001 0160
(22) 06.09.2001
(51)⁷A 24F 7/00, 1/30
(71)(72) Axundov Mirsaleh Mirheydər oğlu (AZ)
(54) Siqaret məmulatları üçün müstük.

(57) Bu ixtira siqarlar, siqaretlər və ya papiroslar üçün müştüklərə, eləcə

də siqaret çəkmək üçün tərtibatlar da olan filtrlərə aiddir.

Siqaret məmulatları üçün müştüyün əsas gövdəsi üç seksiyadan ibarətdir, bunlardan birincisi üfqi arakəsmə ilə, birində siqaret yerləşən, digəri isə içiboş olan iki bölməyə ayrılmışdır, filtr olan ikinci təmizləmə seksiyasıdır, hər üç seksiyaya əyilmiş qısa borular sistemindən ibarət olan tüstü kanalı ilə birləşmişdir. Filtrə doldurulan axan mühit insan sağlamlığına xeyirli təsiri tibbdə məlum olan nanəv ə tərxiun ekstraktlarından ibarətdir.

Müştük siqaret sənayesində dəfələrlə istifadə olunmaq imkanı ilə yerinə yetirilmişdir və istehsalçıya sonrakı yenidən işlənmə üçün qaytarılmalıdır.

İxtiranın yerinə yetirilməsi zamanı əldə edilən texniki nəticə tüstünün maksimum təmizlənməsinə nail olmaq, ona xüsusi xassələr vermək və müştüklərin istehsalı zamanı xərclərin azadılmasıdır.

A 61

(21) 97/000939

(22) 13.05.1997

(51)7A 61B 5/00

(71)(72) Mustafayev Arif Məhərrəm oğlu

Pənahova Elmira Sədi qızı (AZ)

(54) A.M.Mustafayev sxemi əsasında uşaqlarda yanıt şokunun müalicə üsulu.

(57) İxtira tibb sahəsinə, məhz yanıt şokunun müalicəsinə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, yanıt şokunun müalicəsi sxeminin işlənilib hazırlanması ilə zədənmə sahəsinin, bədən kütləsinin təyin edilməsi daxil olan təklif edilən müalicə üsulunda terapiyanı, yanıt şokunun ağırlığından asılı olaraq, orqanizmdə metabolik dəyişikliklərin patogenetik əsaslandırılmış korreksiyası ilə, yanıt alınan andan arasıkəsilmədən 72 saat müddətində dinamik ardıcılıqda aparırlar və bu zaman uşağın yaşını, yanıt alınan andan keçən vaxtdan asılı olaraq, dərman vasitələrinin düzgün seçilməsi ilə transfuzion müalicənin mərhələliliyini nəzərə alırlar.

İnfuzion-tranfuzion terapiyanın təklif edilən sxeminin olması hipovolemianın azalmasına, qanın

qeoloji xüsusiyyətlərinin artmasına, adekvat orqanda qan axınının təmin edilməsinə imkan yaradır ki, bu da digər dərman preparatlarının yeridilməsi ilə yanaşı, yanıt şokuna xas olan çoxsaylı dəyişikliklərin inkişafını xəbərdarlıq edir, bununla da müalicə müddətinin qısalmasına səbəb olur.

(21) 97/000940

(22) 13.05.1997

(51)7A 61B 5/00

(71)(72) Mustafayev Arif Məhərrəm oğlu

Pənahova Elmira Sədi qızı (AZ)

(54) A.M.Mustafayevin hesablama düsturu əsasında uşaqlarda yanıt şokunun müalicə üsulu.

(57) İxtira tibb sahəsinə, məhz yanıt şokunun müalicəsinə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, yanıt sahəsinin, bədən kütləsinin təyin edilməsi və düstur əsasında nəticə çıxarılması daxil olan bu üsulda əlavə olaraq

$$V_x = V_n + S_0 \times \frac{V_n}{S_2} \times k$$

Burada, V_x - korreksiya üçün vacib olan mayenin yekun sutkalıq həcmi,

V_n - orqanizmin fizioloji tələbatını ödəmək üçün mayenin sutkalıq həcmi. Onun həcmi uşağın yaşından asılıdır,

S_0 - yanıt zədəsinin sahəsi,

S_2 - uşağın yaşından, eləcə də bədən çəkisindən asılı olan və sm^2 -lə ifadə olunan, uşağın bədən səthi,

k - yanıt zədəsinin müvafiq dərəcəsinin əmsali.

Düsturu üzrə yanıt zədəsinin dərinliyini, yanıt zədəsinin ağırlığından, uşağın yaşından asılı olan itirilən mayenin ümumi həcmi təyin edirlər və hər bir həll üçün ciddi sürətdə fərdi olaraq, vacib olan maye miqdarının həcminin ekspress təyini cədvəldən istifadə edirlər.

Təklif edilən düsturun olması və onun əsasında işlənilib hazırlanmış, yaş, yanıt səthini, yanıt zədəsinin dərinliyini, itirilən mayenin ümumi həcmi nəzərə alan ekspress cədvəl həm hüceyrədənəkar sektorda defisit korreksiyası üçün lazım olan maye miqdarını, həm də

infuzion terapiyanın keçirilməsi üçün mayeyə olan tələbatın yekun sutkalıq həcmi həmin dəqiqə təyin etməyə imkan verir.

(21) a2002 0075

(22) 17.04.2002

(51)7A 61B 5/02

(71) Rüstəmov Sənubər Tağı qızı (AZ)

(72) Rüstəmov Sənubər Tağı qızı Məlik-Abbasova Eleonora Əliyevna

Həsənov Aslan İsmayıl oğlu (AZ)

(54) Ürəyin sağ qulaqcığının hipertrofik dəyişikliklərinin proqnozlaşdırılması.

(57) İxtira tibbə, məhz pediatriyaya aiddir.

Ürəyin sağ qulaqcığının hipertrofik dəyişikliklərinin proqnozlaşdırılması elektrokardiografik müayinənin aparılmasından, onun nəticələrinin sağlam pasiyentlərin müayinəsinin nəticələri ilə müqayisəsindən, II, III, aVF aparmalarında P dişciyinin amplitudasının və II standart aramada P dişciyinin daxili əyilmə vaxtının ölçülməsindən və II standart aparmada P dişciyinin qalxma sürətinin düsturu üzrə təyin edilməsindən ibarətdir:

$$V_{\text{qalx. P II diş.}} = \frac{P_{\text{II diş. amp.}}}{T_{\text{dax. əyil. P II}}}$$

harada, $V_{\text{qalx. P II diş.}}$ - II standart aparmada P dişciyinin qalxma sürəti,

$P_{\text{II diş. amp.}}$ - II standart aparmada P dişciyinin amplitudası,

$T_{\text{dax. əyil. P II}}$ - II standart aparmada P dişciyinin daxili əyilmə vaxtıdır, və P_{II} dişciyinin sürətinin 0,38mm/0,01san.-dən yuxarı qiymətində ürəyin sağ qulaqcığının hipertrofik dəyişikliklərinin inkişafını proqnozlaşdırırlar.

Təklif olunan ürəyin sağ qulaqcığının hipertrofik dəyişikliklərinin proqnozlaşdırılmasının və miokard dəyişikliklərinin geri dönməzliyinin qarşısını almağa imkan verəcək.

(21) a2002 0076

(22) 17.04.2002

(51)⁷A 61B 17/22

(71) Azərbaycan Respublikası Elmi-Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutu (AZ)

(72) Əli-zadə Çingiz Əli Ağa oğlu Əl-Haysam Abdalla Mahmud Qasım (AZ)

(54) Sümük iliyi kanalından toxumaların qazınması üçün qurğu.

(57) İxtira tibb sahəsinə, xüsusən də, travmatologiya və ortopediyaya aiddir.

Qurğu işlək hissəsində metal-dan qılçıqları olan qirdə mildən, girdə qoruyucu üzülkdən və pilləşəkilli dəstəkdən ibarətdir. Mil qoruyucu üzülüyə geyindirilir və sümük iliyi kanalına yeridilir. Sonra qoruyucu üzülük çıxarılır, dəstək milin dördkünc ucuna geydirilir və onu fırladır.

Fırlanan açılmış qılçıqlar sümük iliyi kanalının distal hissəsinin uşaq sahələrini təmizləyir.

Milin fırlanma hərəkəti davam etdirilir və mil tədricən kanaldan çıxarılaraq, sümük iliyi kanalından bütün uzunluğu boyu nekrotik toxumaların tam təmizlənməsinə qədər qaşınır.

Toxumaların sümük iliyi kanalından qaşınması üçün qurğu sümük iliyi kanalının formasından asılı olmayaraq, bütün uzunluğu boyu, bütün sahələrdə nekroektomiya həyata keçirməyə imkan verir.

(21) a2002 0029

(22) 19.03.2002

(51)⁷A 61B 17/32

(71) Azərbaycan Tibb Universiteti (AZ)

(72) Həşimov Ramiz Qulam oğlu Babayev Teymur Əsəd oğlu Xandaqçı Usama Naxid Yaşın Valeriy Aleksandroviç (AZ)

(54) Ultrasəs cərrahiyyə aləti.

(57) Ultrasəs cərrahiyyə aləti tibbi texnikaya aid olub, yumşaq toxumlarla örtülmüş nazik yastı sümüklərdə, məsələn, üz skeletinin nazik yastı sümüklərdə tunnel dəliklərinin əmələ gəlməsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, ultrasəs cərrahiyyə aləti silindrik və iki konusvari səthə malik dalğaötürücüdən ibarət olub, ixtira-

ya əsasən, dalğaötürücüyə toplayıcı və üçüncü konusvari səth əlavə olunur, silindrik səth isə toplayıcı və konusvari səthlər arasında yerləşir, dalğaötürücünün silindrik səthinin diametri (d) 12mm-dən 20 mm-dək, onun uzunluğu (l) d/l nisbətində 0,4mm-dən 0,5mm-dək həddindən seçilir, əlaqədar konusvari səthlərinin uzunluğu və ən kiçik en kəsiyinin diametri isə aşağıdakı hədlərdən seçilir, mm-lə:

d/d₁ 5,0-dən 5,2-dək; d₁/l₁ 0,06-dən 0,1-dək;

d₁/d₂ 1,7-dən 1,8-dək; d₂/l₂ 0,04-dən 0,06-dək;

d₂/d₃ 1,2-dən 1,3-dək; d₃/l₃ 0,3-dən 0,4-dək,

harada ki, l₁, l₂, l₃ və d₁, d₂, d₃ – dalğaötürücünün uyğun olaraq birinci, ikinci və üçüncü konusvari səthlərinin uzunluqları və ən kiçik en kəsiyinin diametrləridir.

Təklif edilən ultrasəs cərrahiyyə alətinin tətbiqi verilmiş forma və ölçülü nazik yastı sümüklərdə yumşaq toxumaları əvvəlcədən kəsmədən tunnel dəliklərinin açılmasını təmin edir, sümüklərdə çatların yaranması təhlükəsini aradan qaldırır və əməliyyatı ambulator şəraitində aparmağa imkan verir.

(21) a2002 0092

(22) 13.05.2002

(51)⁷A 61H 11/00; A 61F 13/78, 13/82

(71)(72) Hacıyev Cahangir Əhməd oğlu

(54) Xovlu xalça materialından müalicə kəməri.

(54) Xovlu xalça materialından müalicə kəməri.

(57) İxtira toxuma mallar istehsalatına aid olub, məhz radikulit, osteoxondroz və nevrilə xəstələrin profilaktika və müalicəsi zamanı istifadə olunan müalicə kəmərinin hazırlanmasına toxunur.

İxtiranın məsələsi bel-oma radikuliti, osteoxondrozu və nevrilərinin profilaktika və müalicəsi zamanı müalicə kəmərinin təsir effektivini artırmaqdır.

Qoyulan məsələ, müalicə kəmərinin əsas elementi kimi xovu bel-oma nahiyəsinin stimulyatoru və nevrilərinin profilaktika və müalicəsinin stimulyatoru olan

xovlu xalça materialının tətbiq edilməsi ilə həll olunur.

(21) a2002 0069

(22) 15.04.2002

(51)⁷A 61K 7/16, 35/08; A 61P 1/00

(71) Azərbaycan Tibb Universiteti (AZ)

(72) Paşayev Çingiz Ağa oğlu Paşayev Ağa Çingiz oğlu (AZ)

(54) Gədəbəy mineral suyunun parodont xəstəliklərinin müalicəsində tətbiqi.

(57) İxtira təbabətə, xüsusilə stomatologiyaya aiddir.

İxtiranın məqsədi parodontun iltihabi xəstəliklərinin müalicəsinin effektivliyinin yüksəldilməsidir.

Qarşıya qoyulmuş məsələ parodontda iltihabi prosesin bilavasitə itməsinə səbəb olan, Gədəbəy mineral suyunun büzücü vasitə kimi parodont xəstəliklərinin müalicəsinin ilkin mərhələlərində tətbiqi ilə həll edilir.

Gədəbəy mineral suyunun parodontda iltihabi prosesə təsirinin əsası onun zədələnmiş toxumalara büzücü təsirindədir.

KV-90 uzunmüddətli saxlanılma imkanına malikdir, bu da müalicəvi təsirlə birlikdə parodont xəstəliklərinin kompleks müalicəsi zamanı ambulator şəraitdə onu irriqasiya və ağız vannaları kimi geniş istifadə etməyə imkan verir.

(21) 99/001612

(22) 30.04.1999

(51)⁷A 61K 7/48

(71) Həmzəyeva Zərifə Kamil qızı (AZ)

(72) Hacıyeva Xumar Atif qızı (AZ)

(54) Kosmetik vasitələrin komponenti.

(57) İxtira kosmetologiya sahəsinə, məhz qidalandırıcı və ağardıcı effekt verən vasitə kimi vulkan palçıqının, onun preparatlarının tətbiqinə aiddir.

İxtirada nativ vulkan palçığı və onun preparatlarının iddia olunur: vulkan palçıqının maye fazası və vulkan palçıqının quru tozu kosmetik vasitələrin qidalandırıcı ağardıcı komponent kimi. Konkret

kosmetik vasitələrin tərkibləri və hazırlanma üsulları təklif olunur.

(21) 99/001613

(22) 06.07.1999

(51)⁷A 61K 7/48

(71) Həməyeva Zərifə Kamil qızı (AZ)

(72) Hacıyeva Xumar Atif qızı (AZ)

(54) Kosmetik vasitələr üçün komponent.

(57) İxtira ətriyyat-kosmetika sənayesinə aiddir, və dərinin qidalanması və ağardılması üçün istifadə edilən kosmetik vasitələrin istehsalında istifadə oluna bilər.

İxtiranın məsələsi zərərli yan effektləri olmayan, əldə edilə bilən təbii maddə əsasında qidalandırıcı və ağardıcı xassələrə malik olan, buraxılan kosmetik vasitələrin çeşidinin genişləndirilməsidir.

Qarşıya qoyulan məsələ naftalanın yeni təyinat üzrə, maskalar, kremlər, losyonlar və s. kimi kosmetik vasitələr üçün qidalandırıcı-ağardıcı komponent kimi tətbiqi ilə həll olunur.

Beləki, naftalan rafinadlaşdırılmış və ya ağ naftalan ola bilər.

A 62

(21) a2002 0152

(22) 14.08.2002

(51)⁷A 62D 1/00

(71) Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu

Qəhramanova Xalidə Tofiq qızı

Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu

Əhmədov Vəliyəddin Nüsrət oğlu

Paşayev Məmməd Rəsul oğlu

Yüzbaşeva Lalə Nazim qızı

Quliyev Şöhrət Vəli oğlu

«YENİ TEX» kompaniyası (AZ)

(72) Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu

Qəhramanova Xalidə Tofiq qızı

Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu

Əhmədov Vəliyəddin Nüsrət oğlu

Paşayev Məmməd Rəsul oğlu

Yüzbaşeva Lalə Nazim qızı

Quliyev Şöhrət Vəli oğlu (AZ)

(54) Odsöndürən toz tərkibi.

(57) İxtira yangının söndürülməsi üçün nəzərdə tutulan toz tərkiblərinə aid olub yangın növlərinin hamısının söndürülməsində, xüsusən asan alışan mayələrin, qazların və gərginlik altında olan elektrik qurğularının söndürülməsi zamanı istifadə oluna bilər.

Təklif olunan texniki həllin məqsədi tozun odsöndürmə qabiliyyətinin yüksəldilməsi, nəmlilikudmasının və yapışmasının azaldılması, qiymətinin aşağı salınmasıdır.

Qoyulmuş məqsədə onunla nail olunur ki, qeyri-üzvi duz və axıcılıq üçün əlavədən ibarət olan toz tərkibi, qeyri-üzvi duz kimi natrium-xlorid və natrium-karbonat duzlarını, axıcılıq üçün əlavə kimi Aydağ yatağının seolittərkibli süxurunu, əlavə olaraq hidrofob əlavə-neftin dərin distilyasiyasının tullantısından ibarət olan sikkativ, yüksək dispers əlavə-kvars qumunu komponentlərin aşağıdakı nisbətində saxlayır, (kütlə %-lə):

Seolittərkibli süxur	10-20
Sikkativ	0,5-1,0
Kvars qumu	5-7
Qeyri-üzvi duz (natrium-xlorid, natrium-karbonat)	qalanı

Seolittərkibli süxur kimi Aydağ yatağının seolitindən istifadə olunur: (kimyəvi tərkibi: SiO₂-66,02%; Al₂O₃-12,04%; Fe₂O₃-1,25%; FeO-0,25%; CaO-5,34%; MgO-2,12%; Na₂O-2,84%; K₂O-2,55%; H₂O-6,03%.)

BÖLMƏ B.

MÜXTƏLİF TEXNOLOJİ
PROSESLƏR

B 01

(21) a2001 0041

(22) 16.02.2001

(51)⁷B 01F 17/54; C 09K 7/12

(71) Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyası (AZ)

(72) Mustafayev Rauf Məmməd oğlu

Quliyeva Laləzər Həsən qızı

İsmayilov Nəbi Məcid oğlu

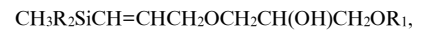
Qurbanov Qulu Baba oğlu

Əsgərov Fazil Heydər oğlu (AZ)

(54) Neft emulsiyalarının emulqatoru və emulsiyalaşdırıcı tərkib.

(57) İxtira hidrofob xassə və ilk növbədə tərkibində bir sıra funksional qruplar saxlayan silisium üzvi birləşmələrə aiddir ki, bu da onların emulqator kimi tətbiqinə, özünün yüksək quruluş-mexaniki xassələri ilə seçilən emulsiyalaşdırıcı aqreqativ-davamlı məhsulların hazırlanmasına və onların quyuların söndürülməsi və yuyucu məhlulların hazırlanması işində istifadəsinə həsr edilmişdir.

Neft emulsiyalarının emulqatoru kimi istifadəsi nəzərdə tutulan silisium üzvi birləşmə olan 1-orqano-3-(3-metildiorqanilsililalloksi)-propan-2-olun ümumi formulu:

burada

R₁ : -CH₃, -H, -COCH₃

R₂ : -(CH₂)₄, -C₆H₅, -iC₃H₇

Həmçinin, tərkibində neft emulsiyasının yuxarıda göstərilən emulqatoru, dəniz suyu və neft məhsullarının bir-birinə nisbəti (həcmcə) aşağıdakı kimidir:

Emulqator	0,1-1,5
Dəniz suyu	80-30
Neft və neft məhsulları	18,5-69,9

İxtira məlum analoqlarından 1,5 dəfə yüksək stabilliyə (49-52 sutka) və istiliyə davamlı (170-180°C) hidrofob-emulsiya məhsullarının alınmasına imkan verir.

(21) a2000 0072

(22) 06.04.2000

(51)⁷ B 01J 8/18, 8/38, 19/24; C 08 F 10/00, 2/00, 2/34

(31) 98202280.8

(32) 08.07.1998

(33) İT

(86) PCT/EP 99/0472 03.07.1999

(71) Montell Teknologici Kompani B.V. (İT)

(72) QOVONİ, Gabriele, KOVETSSİ, Massimo (İT)

(74) Məmmədova X.N. (AZ)

(54) Qaz fazalı polimerləşmə üçün üsul və qurğu.

(57) İxtira qaz fazalı katalitik polimerləşmə üsuluna, daha dəqiq, katalizatorun iştirakı ilə polimerləşmə şəraitində bir və daha artıq monomer daxil edilən və alınan polimerin boşaldıldığı, bir-birilə əlaqəli iki və daha artıq polimerləşmə zo-

nasında icra olunan α -olefinlərin polimerləşməsi üsuluna aiddir.

İxtiranın məqsədi alınan polimerin molekulyar-kütlə paylanışının elə genişləndirilməsidir ki, yüksək səviyyəli homogenləşmə ilə kompozisiyaların geniş paylanması ilə polimerlər hazırlana bilsin.

Məsələ belə həll olunur ki, katalitik polimerləşmə qaz fazalı mühitdə heç olmasa iki bir-birilə əlaqəli polimerləşmə zonasında həyata keçir, reaksiya şəraitində katalizatorun iştirakı ilə göstərilən polimerləşmə zonalarına bir və ya bir neçə monomerin verilməsi yerinə yetirilir və alınan polimer zonalardan yığılır, bu zaman böyüyən polimer hissəcikləri sürətli qaynama şəraitində polimerləşmə zonalarının birindən (yuxarı dayaq) yuxarı axırlar, bu dayaqdan çıxaraq digər polimerləşmə zonasına (aşağı dayaq) daxil olurlar və buradan öz ağırlıq qüvvəsinin təsiri altında aşağı axaraq, aşağı dayaqdan çıxıb yuxarı dayağa qayıdır. Qurğu yuxarı dayağa olan qaz qarışığının tamamilə və ya qismən aşağı dayağa daxil olmasının qarşısını alan vasitə ilə təchiz edilib, bu zaman yuxarı dayağa olan qaz qarışığından fərqlənən kompozisiyaya malik qaz və/və ya maye qatışığı aşağı dayağa verilir.

- (21) a2002 0084
(22) 29.04.2002
(51)⁷B 01J 20/00, 20/26
(71) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)
(72) Əzizov Abdulsəyid Abdülhəmid oğlu
Rəhimov Rəvan Abdullətiv oğlu
Alosmanov Rasim Mirəli oğlu
Əkbərov Oqtay Hübət oğlu (AZ)
(54) Fosforturşu qruplu-OP(OH)₂ sorbentlərin alınması üsulu.

(57) İxtira sintetik yüksək molekulu birləşmə tərkibli bərk sorbentlərə aiddir və ağır, əlvan, nadir, nəcib metalların müxtəlif sulardan sorbsiyası sahəsində tətbiq edilə bilər.

Üsulun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, fosforturşu qruplu sorbentin alınması polibutadienin fosfor üç xloridlə fosfoxlorlaşdırılması oksigenin iştirakı ilə aparılır və sonradan fosfonildixlorid qruplarının ionogen reagentlərlə sabunlaşması

nəticəsində tikilmiş məhsullar alınır, polibutadienin fosfoxlorlaşdırılması oksigen verilməsilə bir mərhələdə tikilmə ilə həyata keçirilir.

Yenilik ondan ibarətdir ki, polibutadienə ionogen qrupların daxil edilməsi makromolekulların tikilməsilə, eyni zamanda baş verir və bununla da ionogen qruplar hesabına tikilmə mərhələsi aradan qalxır.

Bu üsulun istifadəsilə almış sorbent suyun təmizlənməsində və müxtəlif sulardan ağır, nadir və nəcib metalları ayırmaq üçün tətbiq edilə bilər.

- (21) a2001 0021
(22) 25.01.2001
(51)⁷B 01J 47/00, 20/18, 20/08, 20/10, 29/06, 31/08
(31) 9802303 - 9
(32) 29.06.1998
(33) SE
(86) PCT/US 99/11234 20.05.1999
(71) Ekson Kemikl Patents İnk (US)
(72) Stertee, Per Yoxan
Toşeva, İyubomira, B.
Valçev, Valentin P.
Mintova, Svetlana İ. (US)
(74) Məmmədova X.N. (AZ)
(54) Məsaməli qeyri-üzvi materialın makrostrukturunu və onun alınması üsulu.

(57) İxtira tənzimlənən ölçülərə, formaya və/və ya məsaməliyə malik ola bilən mezoməsaməli qeyri-üzvi materialın və mikroməsaməli qeyri-üzvi materialın və mikroməsaməli qeyri-üzvi materialın makrostrukturuna, eləcə də makrostrukturların alınması üsuluna aiddir.

Bu ixtiranın məsələsi tənzimlənən forma, ölçü və məsaməlikdə məsaməli qeyri-üzvi materialların makrostrukturlarının alınmasıdır ki, onun həyata keçirilməsi yuxarıda sadalanan problemlərin ən azı birini və ya bir neçəsini aradan qaldırmağa yaxud azaltmağa imkan verir.

İxtiranın yaranması məsələlərindən biri, əlaqə maddəsi əlavə etmədən həmçinin son tərkib almağa imkan verən yeni üsulun həyata keçirilməsi ilə makrostrukturlarının alınması üsullarının nöqsanlarını azaltmaq və yaxud aradan qaldırmaqdır.

İxtiranın yaranmasının digər məsələsi makrostrukturların ölçülə-

rinə görə son formasını, ölçüsünü və bölünməsinə tənzimləməyə imkan verən üsulun işlənilib hazırlanmasıdır.

İxtiranın daha bir məsələsi həm materialın məsaməli strukturunu, həm də nisbətən iri məsamələrin ikinci sistemin tənzimləmək imkanı verən üsulun işlənilib hazırlanmasıdır.

Bundan əlavə ixtiranın məsələsi mexaniki və termiki davamlığı yüksək olan məsaməli materialın makrostrukturunun alınması üsulunun işlənilib hazırlanmasıdır.

Göstərilən məsələlər elə həll olunur ki, makrostruktura məsaməli qeyri-üzvi materialların hissəciklərindən ibarət üçölçülü karkasa malikdir, belə makrostrukturun alınma üsulu isə tərkibinə məsaməli üzvi iondəyişdirici və məsaməli qeyri-üzvi material əmələ gətirə bilən sintez qarışığı daxil olan qarışıq hazırlanmadan ibarətdir. Bu kompozit material əmələ gəldikdən sonra makrostruktur almaq üçün məsaməli üzvi iondəyişdiricini kompozit materialdan kənar etmək olar.

B 22

- (21) a2001 0046
(22) 19.02.2001
(51)⁷B 22F 3/02; C 22C 33/02
(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)
(72) Şərifov Zəhid Ziyadxan oğlu (AZ)
(54) Kompozision bişmiş material almaq üçün şixtə.

(57) İxtira ovuntu metallurjiyası sahəsinə, xüsusilə, kompozision bişmiş materialın və ondan məmullatların alınması üçün istifadə olunan şixtənin tərkibinə aiddir və məsul təyinatlı detalların hazırlanmasında tətbiq edilə bilər.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, dəmir ovuntusu və çuqun qranullarından ibarət olan kompozision bişmiş material almaq üçün şixtə tərkibində komponentlərin növbəti nisbətində, irinliyi 10-100 mkm olan dəmir ovuntusu, irinliyi 63-400 mkm, tərkibi, kütlə %: C 2,5-3,8; Si 1,5-3,0; Mn 0,5-1,0; Ni 0,4-1,0; Cr 0,3-1,0; Mo 0,4-1,0; B 0,001-0,1; P ≤ 0,3; S ≤ 0,1; qalanı Fe-dən ibarət olan çuqun qranulları və əlavə olaraq, irinliyi 50-200 mkm

olan mislənmiş koks qranulları saxlayır, kütlə %:

Mislənmiş koks qranulları	5-15
Çuqun qranulları	42,5-47,5
Dəmir ovuntusu	42,5-47,5

Bu zaman bişmiş məmulatların mexaniki xassələri və korroziyaya qarşı davamlılığı artır.

(21) a2000 0028

(22) 21.12.2000

(51) B 22F 7/00; C 22C 33/02

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Şərifov Zahid Ziyadxan oğlu (AZ)

(54) Kompozision bişmiş material almaq üçün şixtə.

(57) İxtira ovuntu metallurjiyası sahəsinə, xüsusilə, kompozision bişmiş material vəə ondan məmulatlar almaq üçün istifadə edilən şixtənin tərkibinə aiddir və məsul təyinatlı detalların hazırlanmasında tətbiq edilə bilər.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, dəmir ovuntusundan ibarət olan kompozision bişmiş material almaq üçün şixtə tərkibində komponentlərin növbəti nisbətində, həmçinin, mislənmiş koks qranullarını saxlayan, kütlə %:

Mislənmiş koks qranulları	5-15
Dəmir ovuntusu	85-95

beləki, dəmir ovuntusunun iriliyi (+50÷-160) mkm, mislənmiş koks qranullarının iriliyi (+200÷-400) mkm, dəmir ovuntusunun və mislənmiş koks qranullarının iriliklərinin nisbəti isə (1:8÷1:1,25) təşkil edir.

Belə tərkiblə şixtənin realizasiyası zamanı bişmədən sonra materialın korroziyaya davamlılığının və mexaniki xassələrinin yaxşılaşmasına nail olunur.

B 24

(21) a2001 0183

(22) 05.11.2001

(51) B 24B 7/17

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Hüseynov Həsən Əhməd oğlu Məmmədov Çingiz Mirzəmməd oğlu (AZ)

(54) Yan pardax dairəsi.

(57) İxtira maşınqayırma sahəsinə, xüsusilə, metal-kəsən almaz-abraziv alətlər bölməsinə aiddir və pardax dairəsinin yan səthi pardaxlama prosesində tətbiq edilə bilər.

İxtiranın məsələsi yan pardax dairəsinin emal keyfiyyətinin yüksəldilməsidir.

Qarşıya qoyulan məsələnin həlli üçün kənar sahəsi bir-birinin ardınca gələn bütöv qulluqedicisi və kəsici qeyri-müntəzəm səthlərdən ibarət olan almaz-abraziv yan pardax dairəsində ixtiraya əsasən, kəsici qeyri-müntəzəm səth Arximed spirali şəklində yerinə yetirilir. Yan pardax dairəsinin çökəkdən çıxıntıya doğru keçidinin Arximed spirali şəklində yerinə yetirilməsi emal səthinə düşən zərbə təsirinin və eləcə də vibrasiyanın azalmasına imkan verir, nəticədə nahamarlıq, yanma, mikroçatlar xeyli azalır, cilalama prosesi qalıqlarının evakuasiya şəraiti yaxşılaşır. Beləliklə, dairənin emal keyfiyyətinin yaxşılaşmasına nail olunur.

BÖLMƏ C

KİMYA VƏ METALLURGIYA

C 01

(21) a2002 0079

(22) 19.04.2002

(51) C 01G 45/06, 49/10, 51/08

(71) QAFKat firması; Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Qeyri üzvi və Fiziki Kimya İnstitutu (AZ)

(72) Suleymanov Gülməmməd Ziyəddin oğlu

Quliyev Arif Mehdi oğlu

Abbasova Tamilla Ağa-Həsən qızı

Əskərov Qəmbər Rza oğlu

Əhmədov Mübariz Məcid oğlu

Muradxanov Rövşən Mərdan oğlu

Rüstəmov Aygün İldirim qızı (AZ)

(54) Manqan, dəmir, və kobaltın susuz dihalogen duzlarının alınma üsulu.

(57) İxtira manqan, dəmir və kobaltın susuz dihalogen duzlarının alınma üsuluna aiddir. Bu duzlar

ilkin birləşmə kimi, mühərrik və dizel yana-caqlarında detonasiya və tüstü əleyhinə tətbiq edilən uyğun metal-karbonil siklopentadienil və b. kompleks birləşmələri alınmasında, həmçinin olefinlərin hidroformalaşması üçün sənaye katalizatorlarının hazırlanmasında və digər sahələrdə işlədilir.

İxtirada manqan, dəmir və kobaltın susuz dihalogen duzlarının MX₂ (haradakı M=Mn, Fe, Co; X=Cl, Br, J) alınma üsulu izah edilir.

Susuzlaşdırma, uyğun metalın hidratlaşmış dihalogen duzunun (düsturu MX₂nH₂O (n=4-6)), mütləqləşdirilmiş izopropil spirtində 4-6 saat müddətində, çəki nisbətləri MX₂nH₂O:izo C₃H₇OH 1:2 olmaqla qaynadılması ilə aparılır.

Təklif edilən ixtira susuzlaşdırma prosesini daha əlverişli şəraitdə aparmağı, əsas məhsulun çıxımını və təmizliyini yüksəltməyə imkan verir.

C 02

(21) a2002 0091

(22) 03.05.2002

(51) C 02F 1/40

(71)(72) Kəngərli Asif Calal oğlu

Mirzəyeva Gülnarə Sərdar qızı (AZ)

(54) Mayeni neft və neft məhsullarından təmizləyən qurğu.

(57) İxtira sənaye çirkli sularının neft və neft məhsullarından təmizlənməsi sahəsinə aiddir və neftqazçıxarma mədənləri, neft emalı və neft-kimya müəssisələrinin istehsalat çirkli sularını təmizləmək üçün tətbiq edilə bilər.

İxtiranın məqsədi mayenin neft, neft məhsulları və mexaniki qarışıqlardan təmizlənmə səmərəsini artırmaqdır.

Bu məqsədə çatmaq üçün mayeni neft və neft məhsullarından təmizləyən qurğu diblərində mexaniki qarışıqları toplamaq üçün çökəklikləri olan təmizlənəcək mayeni qəbul edən və durulma kameralarından ibarət olan rezervuardan, qəbul edici kameradan giriş divarında şahmat qaydası ilə düzülmiş deşikləri olan novdan, ayırıcı blokdan, tutulmuş neft və neft məhsullarını yığıcı kameraya nəql etdirən novlardan, neft və neft məhsulları, qarışıq və təmizlənməmiş mayeni kənar

edən boru sistemlərindən ibarətdir. Ayırıcı blok bir-birinə nisbətən 60° bucaq altında yerləşmiş iki hissədən hazırlanmışdır, bunlardan biri təmizlənəcək mayeni qəbul edən kameralarda, digəri isə durulma kamerasında yerləşdirilmişdir, həmçinin rezervuarın çıxışında durulma kamerasının divarında bərkidilmiş ara-kəsmə qoyulmuşdur.

(21) a2002 0020

(22) 05.03.2002

(51)7C 02F 1/40

(71) **Abşeron Regional Səhmdar Su Cəmiyyətinin «Su kanal» Elmi-Tədqiqat və Layihə Tərəmə Müəssisəsi (AZ)**(72) **Bəşirov Feyruz Bəşir oğlu Məmmədov Əhməd Şirin oğlu Mehmanəliyev Müseyib Rafəddin oğlu (AZ)**(54) **Radial durulducu.**

(57) İxtira hidrotexniki qurğulara aid olub, durulducuların lil çöküntülərindən yuyulmasında istifadə oluna bilər.

Təklif olunan ixtiranın məsələsi lillərin yuyulmasını intensivləşdirmək, yuma suyuna və elektrik enerjisinə qənaət etməkdir.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, radial durulducu mail dibli və hidravlik yuyulma üçün dib yuma dəhlizindən ibarət olub, ixtiraya əsasən, durulducu dairəvi basqılı boru ilə təmin olunub, onun suyıqan kanalı sipərlərlə seksiyalara bölünüb, durulducunun dibində isə uzunluğu durulducu radiusunun 0,25-0,3 hissəsindən çox olmayan və hündürlüyü yuma dəhlizinə doğru azalan paz şəkilli hazırlanmış istiqamətləndirici dib divarları yerləşdirilib, belə ki, onların başlanğıc hündürlükləri durulducudakı suyun orta dərinliyinin 0,2-0,25 hissəsini təşkil edir.

C 04

(21) a2002 0142

(22) 25.07.2002

(51)7C 04B 26/04

(71) **Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu Xəlilov Elçin Nüsret oğlu Xəlilov Yasin Xələf oğlu**

«YENİ-TEX» Kompaniyası (AZ)

(72) **Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu****Xəlilov Elçin Nüsret oğlu****Xəlilov Yasin Xələf oğlu (AZ)**(54) **Zamaska.**

(57) İxtira inşaat materiallarına aid olub, inşaat məmulatlarının bəzədilməsi üçün istifadə oluna bilər.

Təklif olunan texniki həllin məqsədi yüksək dayanıqlığı, aşağı çəkməyə və qısa guruma müddətinə malik zamaskanın alınmasından ibarətdir.

Qoyulmuş məqsəd onunla həll olunur ki, polivinilasetat dispersiyası, stabilləşdirici, karbonat doldurucusu və sudan ibarət olan zamaskanın tərkibinə doldurucu kimi 1:3÷5 nisbətində götürülmüş təbasir və seolitərkibli süxur daxildir və komponentləri aşağıdakı nisbətdə götürülmüş tərkib əlavə olaraq maye şərsən ibarətdir (kütlə üzrə %-lə):

Polivinilasetat dispersiyası	6 - 7
Maye şüşə	2 - 3
Sulfanol	0,2 - 0,4
Təbasir	10 - 20
Seolitərkibli süxur	50 - 60
Su	qalanı

Dispersiya kimi, həmçinin, həmin hədlərdə götürülmüş akril sopolimerindən də istifadə etmək olar.

Seolit tərkibli süxur kimi Aydağ seolitindən istifadə olunur: (kimyəli tərkibi: SiO₂-66,02%; Al₂O₃-12,04%; Fe₂O₃-1,25%; FeO-0,25%; CaO-5,34%; MgO-2,12%; Na₂O-2,84%; K₂O-2,55%; H₂O-6,03%)

C 05

(21) a2002 0116

(22) 21.06.2002

(51)7C 05B 1/02, 19/02

(71)(72) **Səmədov Muxtar Məmməd oğlu (AZ)**(54) **Ammonyaklaşdırılmış dənəvər superfosfatın alınması üsulu.**

(57) İxtira dənəvər superfosfatın alınması üsuluna, xüsusən, ammonyaklaşdırılmış dənəvər superfosfatın alınması üsuluna aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, ammonyaklaşdırılmış dənəvər superfosfatın alınması üsulunda, ammonyak saxlayan maye

ilə sərbəst turşuluğun neytrallaşdırılması zamanı tozvarı superfosfatın dənəvərləşdirməsindən və qurutmadan ibarət olub, tozvarı superfosfatın ammonyak saxlayan maye-yə nisbəti 1:(0,25-0,35) həddlərində olmaqla, ammonyak saxlayan maye kimi tərkibi (kütlə %): (NH₄)₂SO₄ – 35-36; NH₄OH – 7-8; H₂O – 56-58 olan məhluldan istifadə edilir.

Alınan məhsulun fiziki-mexaniki xassələri yaxşılaşır, əlavə qida elementi azotla zənginləşir və aşağıdakı keyfiyyət göstəricilərinə malik olur (kütlə %): P₂O₅mən. – 19,86-20,12; P₂O₅sərb. – 0,30-0,46; N – 2,60-3,50; H₂O – 1,35-2,02; mexaniki möhkəmlik – 2,2-2,4 Mpa.

C 07

(21) a2002 0016

(22) 21.02.2002

(51)7C 07C 2/64, 15/073

(71)(72) **Rüstəmov Musa İsmayıl oğlu****Sadixov Fikrət Məmməd oğlu****Babayev Əbülfəz İsmayıl oğlu****Fərhadova Gülarə Tağı qızı****Kazımov Sabir Məmmədli oğlu****İbrahimov Hikmət Camal oğlu****Quliyev Təbrik Müzəffər oğlu****Manafov Samir Əlfəddin oğlu (AZ)**(54) **Etilbenzolun alınması üsulu.**

(57) İxtira neft-kimya sahəsinə, alkilaromatik karbohidrogenlərin, xüsusilə, etilbenzolun alınmasına aiddir.

Reaksiya zonasında temperaturu 120-130°C-də saxlamaqla alkülləşmə reaktorunda tərkibində Al olan katalitik kompleksin iştirakı ilə benzonu etilənlə alkülləşdirməklə etilbenzolun alınma üsulu təklif edilir, alınan yüngül reaksiya məhsulları kondensləşdirilməyə göndərilir, maye alkülləşmə məhsullarının qarşısından katalizator ayrılır və yəndən alkülləşmə reaktoruna yönəldilir, turş əkilat yuyulur, sonra isə əkilatı rektifikasiya etməklə, məqsədli məhsul – etilbenzol alınır.

Təklif olunan üsulda alkülləşmə reaktorunun aşağı hissəsi ilə birləşdirilmiş xammal borusunda, reaktora verilməzdən əvvəl maye katalitik kompleks, sənaye benzol fraksiyası və injeksiya edilən etilen qa-

rışdırılır və reagentlərin qarışığı alkiləşmə reaktorunun aşağı hissəsinə verilir, bundan sonra reaksiya qarışığı yenidən reaksiya zonasına resirkulyasiya edilir və bunun üçün reaktorun yuxarı hissəsi silindrik boru vasitəsilə reaktorun aşağısında olan xammal borusu ilə birləşdirilmişdir, burada reaktorun yuxarı hissəsindən silindrik boru vasitəsilə çıxan reaksiya qarışığının bir hissəsi xammal borusuna verilən reagentlərlə qarışdırılır və o, yenidən alkiləşmə reaktoruna daxil olur.

Təklif olunan üsula əsasən xammal borusuna metallik Al, 1,2-dixloretan və həlledicinin qarşılıqlı təsir məhsulu olan maye katalitik kompleks və tərkibində benzolun miqdarı 85%-dən az olmayan sənaye benzol fraksiyası verilir.

- (21) a2001 0068
(22) 06.04.2001
(51) 7C 07C 5/48; C 10G 11/20
(31) 9819603.3
(32) 08.09.1998
(33) GB
(86) PCT/GB 99/02965 07.09.1999
(71) BP CHEMICALS LİMİTED (GB)
(72) Qriffits, Devid Çariz (GB)
Oexlers, Kord (GB)
Reyd, Yan Allan Bitti (GB)
(74) Məmmədova X.N.
(54) Olefinlərin alınma üsulu.

(57) İxtiranın qarşıya qoyduğu məsələ avtotermiki prosesdə krekinq mərhələsini (oksidləşmə krekinqi) aparmaq üçün əlavə və alternativ istilik mənbəyi axtarmaqdan ibarətdir.

Olefinlərin alınma üsulu katalizatorun iştirakı ilə karbohidrogen xammalın oksigentərkibli qazla reaksiyasından ibarətdir və aşağıdakı mərhələləri əhatə edir: a) qazşəkilli yanacaqdan və oksigentərkibli qazdan ibarət birinci xammal axınının formalaşması, b) məhsul axınının və reaksiyaya daxil olmayan oksigenin əmələ gəlməsini təmin edən şəraitdə göstərilən birinci xammal axını ilə birinci katalizatorun kontaktı, c) tərkibində ilkin karbohidrogen xammal olan ikinci xammal axınının formalaşması, d) göstərilən ikinci xammal axınının, b) mərhələsindən alınan məhsulun və b) mərhələsindən reaksiyaya daxil olma-

yan oksigenin, oksidləşməni katalizə edən ikinci katalizatorla kontaktı, bu halda ən azı reaksiyaya daxil olmayan oksigenin bir hissəsi sərf olunur və olefin məhsulu alınır.

- (21) a2002 0065
(22) 10.04.2002
(51) 7C 07C 15/00
(71) Azərbaycan Dövlət Elmi Tədqiqat «Olefin» İnstitutu (AZ)
(72) Hüseynov Faiq Ömər oğlu
Əliquliyev Ramiz Məmməd oğlu
Sadıqov Fikrət Məmməd oğlu
Abasov Arif İmran oğlu
Həsənov Arif İbadulla oğlu
Qasimov Qasım Həsən oğlu
Dəmirçiyev Vaqif Əhmədli oğlu
Axundova Rəfiqə Rza oğlu (AZ)
(54) Ağır piroliz qətranının naftalin fraksiyasından təmiz naftalinin ayrılma üsulu.

(57) İxtira ağır piroliz qətranının naftalin fraksiyasından katalitik emal yolu ilə təmiz naftalinin ayrılmasına həsr edilmişdir. İxtiranın mahiyyəti ağır piroliz qətranından ayrılan naftalin fraksiyasının ($t_{qay.}=200\div 250^{\circ}C$) $AlCl_3$, difeniloksid və toluoldan ibarət olan katalizator kompleksi iştirakı ilə $60\div 70^{\circ}C$ temperatur intervalında oliqomerləşdirilərək doymamış karbohidrogenlərdən azad edilməsi və alınan kütlənin yuyulmadan naftalinin qaynama temperaturunda rektifikasiya edilib filtrləşdirildikdən sonra sublimasiya yolu ilə naftalinin təmiz halda ayrılmasından ibarətdir.

- (21) 99/001635
(22) 22.06.1999
(51) 7C 07C 31/10
(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Kimya texnologiyasının nəzəri problemləri institutu (AZ)
(72) Nağıyev Tofik Murtuza oğlu
Zülfüqarova Səadət Zülfüqar qızı
Abbasov Adil Almuk oğlu
Həsənova Lətifə Müslüm qızı (AZ)
(54) İzopropil spirtinin alınma üsulu.

(57) İxtira üzvi sintez sahəsinə, məhz izopropil spirtinin alınma üsuluna aiddir ki, bu spirdən də acetonun, əminlərin, efirlərin, hidrogen-peroksidin, həmcinin sənayenin müxtəlif sahələrində – lakboya, əzəçiliq və yanacaq sənayesində geniş istifadə olunur. İPS-dən, həmçinin motor yanacaqlarının oktan ədədini artırmaq üçün polifunksional aşkarlar kimi də istifadə edilir.

Verilir ixtiranın əsas mahiyyətini propanın ftorlaşdırılmış Fe(III) fenilporfirin tipli katalizator üzərində oksidləşdirilməsi nəticəsində izopropil spirtinin alınma üsulu təşkil edir ki, onun da əsas müqayisə olunan cəhətləri bunlardır – katalizator üzərinə çökdürülmüş Al_2O_3 üzərinə çökdürülmüş Fe(III) perflortetrafenil porfirin tərkibli hidrogen peroksidin kimi 20-25%-li hidrogen peroksidin propan ilə 1:1-3 həcmi nisbətində istifadə olunur və proses $180-260^{\circ}C$ temperatur intervalında qaz fazasında aparılır.

Yuxarıda göstərilənləri həyata keçirmək üçün proses qaz fazasında reaksiya zonası katalizator hissəcikləri doldurulmuş inteqraltipli kvarts reaktorda aparılmışdır.

- (21) a2002 0049
(22) 02.04.2002
(51) 7C 07D 207/26, A 61K 31/4015
(71) Azərbaycan Tibb Universiteti, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Polimer Materialları İnstitutu (AZ)
(72) Hacılı Raiq Əli oğlu
Axundov Ramiz Atalla oğlu
Nəcəfova Raya Əli qızı
Piriyeva Cəmilə Əjdər qızı
Əliyev Əkbər Həsən oğlu
İsgəndərova Zülfüyye Şamil qızı
Xanım Aydın qızı
(54) Adaptogen və antihipoksik fəalliq göstərən 2' -metilpirrolil-1-etilpirrolidon-2.

(57) İxtira kimya-əzəçiliq sənayəsinə, məhz adaptogen və antihipoksik fəalliq göstərən bioloji fəal kimyəvi birləşmələrə aiddir və orqanizmdə hipoksik halların profilaktika və müalicəsində və fiziki əmək qabiliyyətinin artırılmasında tibbdə tətbiq oluna bilər. İxtiranın məqsədi pirrolidon sırasında yüksək adaptogen

və antihi-poksik aktivliyə malik olan yeni birləşmələrin axtarışdır.

Qarşıya qoyulan məqsədə adaptoqen və antihipoksik aktivliyə malik olan yeni birləşmə 2-metilpirrolil-1-etilpirrolidon-2 ilə nail olurlar.

(21) a2002 0023

(22) 12.03.2002

(51)⁷C 07D 307/34

(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Qeyri-üzvi və fiziki kimya İnstitutu (AZ)

(72) Bağırzadə Qulu Əhməd oğlu
Hüseynov İdris Aslan oğlu
Şeynin Viktor Yefimoviç
Sərdarlı Afət Mədət qızı
Əhmədov Mübariz Məcid oğlu (AZ)

(54) Furanın alınma üsulu.

(57) İxtira bir heteroatomlu beşüzvlü hetrosiklik birləşmələrin alınması sahəsinə, daha doğrusu oksigen heteroatomlu furanın furfuroulun heterogen katalitik dekarbonilləşmə reaksiyasından alınma üsuluna aiddir.

Reaksiyanın aşağı optimal temperaturunda furfuroulun tam çevrilməsinə nail olmaqla furanın çıxımını artırmaq məqsədi ilə furfuroulun, suyun ona 15 mol nisbətində, buxar fazada, 350-360°C temperaturda, 1,4s toxunma müddətində və Cr₂O₃ 54,1÷54,3; ZnO 39,0÷39,2; MnO₂ 5,5÷5,7; β-Al₂O₃ 0,5÷0,6; Li₂CO₃ 0,3÷0,4 kütlə % tərkibli katalizator üzərində dekarbonilləşməsinin aparılmasından ibarət furfurooldan furanın alınma üsulu təklif olunmuşdur. Bu 100% çıxımla furanın alınmasına və furfuroulun isə qalmamasına gətirib çıxarır.

(21) a2002 0126

(22) 10.07.2002

(51)⁷C 07F 17/02

(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Qeyri-üzvi və fiziki-kimya İnstitutunun «Neorqanik» Qapalı Tipli Səhmdar Cəmiyyəti (AZ)

(72) Süleymanov Gülməmməd Ziyəddin oğlu
Əsgərov Qəmbər Rza oğlu

Muradxanov Rövşən Mərdan oğlu

Yaqubova Esmira Arif Ağa qızı

Əbdüləzimova Yeganə Əyyub qızı (AZ)

(54) Bis-siklopentadienil dəmir – ferrosenin alınma üsulu.

(57) İxtira metallosenlərin, məhz siklopentadienil dəmirin-ferrosenin alınma üsuluna aiddir.

Təklif olunan üsulda -10÷-20°C kimi soyudulmuş, çəki nisbətləri 1,32:2,20 olan siklopentadiyen və dietilamin qarışığın üzərinə, siklopentadiyen: dəmir iki xloridin q 1,32-1,27 çəki nisbətində gözlənilməklə, 5-6 dəqiqə ərzində susuz dəmir iki xlorid əlavə edilir və alınmış qarışıq 1-2 saat qarışdırılır. Bu zaman ferrosenin alınma texnologiyasının sadələşməsinə, onun təmiz və yüksək çıxılma alınmasına nail olunur.

C 08

(21) a2001 0042

(22) 16.02.2001

(51)⁷C 08L 27/06; C 08K 5/10

(71) Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyası (AZ)

(72) Mustafayev Rauf Məmməd oğlu

Quliyeva Laləzər Həsən qızı

İsmayılov Nəbi Məcid oğlu

Qurbanov Qulu Baba oğlu

Əsgərov Fazil Heydər oğlu (AZ)

(54) Polimer kompozisiyasının alınma üsulu.

(57) İxtira yüksək molekululu birləşmələrin və onların əsasında kompozisiyasının, daha dəqiq polivinilxlorid əsasında polimer kompozisiyasının alınmasına aiddir.

Tərkibində funksional qruplar saxlayan calayıcı vasitə ilə polimerlərin tikilməsi, o cümlədən aşağıda formulu göstərilən calayıcı vasitə olan difenil (3-xlorpren-1-il) silan və yaxud difenilbis (3-xlorpren-1-il) silandan istifadə etməklə, polivinilxlorid əsasında polimer kompozisiyasının alınma üsulu təklif olunur.

(C₆H₅)₂Si – CH = CHCH₂Cl

|
R

burada R: -H, -CH=CHCH₂Cl

(21) a2002 0004

(22) 11.01.2002

(51)⁷C 08M 222/10, C 10M 145/38

(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Aşğarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(72) Əhmədov Ələddin İslam oğlu
Fərzəliyev Vəqif Məcid oğlu

Cavadova Həqiqət Əlişraf qızı

Həmidova Ceyhun Şəfayət qızı

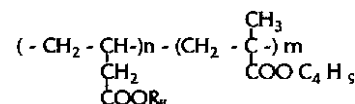
Şamilzadə Tamila İsmayil qızı

İsmaylova Nelufər Camal qızı

(54) Allilnaftentatın butilmetakrilatla birgə polimerli neft yağlarına özlülük aşqarı kimi.

(57) İxtira polimer birləşmələrin, daha dəqiq desək, allilnaftentatın butilmetakrilatla birgə polimerinin sintezi və alınmış birləşmələrin neft yağlarında özlülük aşqarı kimi istifadə olunması sahəsinə aiddir. İxtiranın məqsədi sürtgü yağlarının termiki davamlılığını və depressor xassələrini yaxşılaşdırmaqdan ibarətdir.

Qarşıya qoyulan məqsədə ümumi formulu

n=17-22, m=18-20, R_n-naftenturşusu radikalı olan yeni kimyəvi birləşmənin sintezi və tətbiqi ilə nail olunur.

C 09

(21) a2002 0144

(22) 01.08.2002

(51)⁷C 09D 5/02

(71) Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu

Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu

Xəlilov Yasin Xələf oğlu

Bağrov Rüstəm Əbülfəz oğlu

«YENİ TEX» Kompaniyası (AZ)

(72) Quvalov Abbas Abdurəhman oğlu

Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu

Xəlilov Yasin Xələf oğlu

Bağrov Rüstəm Əbülfəz oğlu

(AZ)

(54) Sulu-dispers boya.

(57) İxtira lak-boya materiallarına, xüsusən, sulu-dispers boyalara aid olub, ağacın, suvağın, kərpicin, həmçinin metalların qrunlanmış səthlərinin örtülməsi üçün nəzərdə tutulub.

Təklif olunan texniki həllin məqsədi boyaq təbəqəsinin bərkliyin artırılması, yaş halda silinməyə qarşı dayanıqlığının yüksəldilməsi və otaqlarda mikroiqlimin yaxşılaşdırılmasıdır.

Qoyulmuş məqsəd onunla həll olunur ki, sopolimerin 50%-li sulu dispersiyası, piqment və (və ya) doldurucu, dispersləşdirici, qatılaştırıcı, antiseptik, antifriz, səthi-aktiv maddə koalesləşdirici, qatılaştırıcı, antiseptik, antifriz, səthi-aktiv maddə, koalesləşdirici əlavə, köpüksöndürən və sudan ibarət olan sulu-dispers boya tərkibinə sopolimer kimi polivinilasetat dispersiya və ya akril sopolimeri daxildir və komponentləri aşağıdakı nisbətdə götürülmüş tərkib əlavə olaraq doldurucu kimi seolittərkibli süxurdan ibarətdir (kütlə üzrə %-lə):

Polivinilasetat dispersiyası və ya akril sopolimeri	12-16
Piqment	4-6
Təbaşir	10-15
Seolittərkibli süxur	40-50
Dispersləşdirici	0,2-0,3
Qatılaştırıcı	0,2-0,4
Antiseptik	0,1-0,3
Antifriz	0,2-0,4
Köpüksöndürən	0,1-0,2
Səthi-aktiv maddə	0,2-0,5
Koalesləşdirici əlavə	0,1-0,3
Su	qalanı

Seolit tərkibli süxur kimi Aydağ yatağının seolitindən istifadə olunur: (kimyəvi tərkibi: SiO₂-66,02%; Al₂O₃-12,04%; Fe₂O₃-1,25%; FeO-0,25%; CaO-5,34%; MgO-2,12%; Na₂O-2,84%; K₂O-2,55%; H₂O-6,03%.)

(21) a2000 0198

(22) 05.10.2000

(51)⁷C 09D 5/08, 195/00

(71) Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və Layihə Qaz İnstitutu (AZ)

(72) Nəsirova Aidə Bəbir qızı Məmmədova Zərifə Seyfulla qızı (AZ)

(54) Yeraltı boru kəmərlərinin izolyasiyası üçün polimer-bitum kompozisiyası.

(57) İxtira yeraltı boru kəmərlərinin izolyasiyası və metalların korroziyadan mühafizəsi üçün tətbiq edilən bitum əsasında olan tərkiblərin alınması sahəsinə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, bitumdan, butadien-stirol kauçukundan, epoksid-dian qətranı ED-20-dən və həlledicidən ibarət olan yeraltı boru kəmərlərinin izolyasiyası üçün polimer-bitum kompozisiyası tərkibində komponentlərin növbəti nisbətində əlavə olaraq, modifikator-neft-polimer qətranı və doldurucu-alüminium-flüor saxlayan silikagel saxlayır, küt. %:

Bitum	40-45
Butadien-stirol kauçuku	
SKS-30 ARKM-15	5,0-8,0
Epoksid-dian qətranı	
ED-20	0,7-1,0
Neft-polimer qətranı	
SPP	0,8-1,0
Alüminium-flüor saxlayan silikagel	3,0-4,0
Həlledici	qalanı

(21) a2002 0135

(22) 17.07.2002

(51)⁷C 09D 123/04, 123/14, 163/08

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Bilalov Yaşar Mahmud oğlu Həsənov Yaşar Həsən oğlu Əmirov Fariz Əli oğlu Bayramov Vüqar Vəli oğlu Revin Sergey İvanoviç İsmayılova Ruqiya Ələskər qızı (AZ)

(54) Qoruyucu örtüklər üçün suemulsiya kompozisiyası.

(57) İxtira dağıdıcı mühitdə və müxtəlif iqlim şəraitlərində istismar edilən metal konstruksiyaların, polimer qarışıqları əsasında, ətraf mühit temperaturunda quruyan, suemulsiya örtükləri ilə korroziyadan qorunma sahəsinə aiddir.

İxtiranın məqsədi – təbii iqlim şəraitində və dağıdıcı mühitlərdə qoruyucu qatın yüksək mexaniki, adqeziya və zərbə davamlığını, suya və kimyəvi təsirlərə dayanıqlığını təmin edən, ətraf mühit temperaturunda quruyan, qoruyucu örtüklər üçün suemulsiya kompozisiyalarının hazırlanmasıdır.

Kompozisiyanın tərkibinə daxildir, % kütlə:

Metakril turşusu ilə modifi-

kasiya edilmiş, etilen-propilen sopolimerinin su dispersiyası	60-70
epoksid-dian qətranı	
ED-20	40-30
polietilenproliamin	2,2-2,6

(21) a2002 0136

(22) 17.07.2002

(51)⁷C 09D 123/04, 123/14, 163/08

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Bilalov Yaşar Mahmud oğlu Həsənov Yaşar Həsən oğlu Əmirov Fariz Əli oğlu Bayramov Vüqar Vəli oğlu Revin Sergey İvanoviç (AZ)

(54) Korroziyaya qarşı qoruyucu örtüklər üçün suemulsiya kompozisiyası.

(57) İxtira dağıdıcı mühitdə və müxtəlif iqlim şəraitlərində istismar edilən metal konstruksiyaların suemulsiya kompozisiyaları ilə korroziyadan qorunma sahəsinə aiddir.

Tərkibində örtük əmələgətirici kimi 5 küt.% texniki karbonla doldurulmuş və 10 küt.% metakril turşusu ilə modifikasiya edilmiş etilen-propilen sopolimerin (SKEPT-60) su dispersiyası və epoksid-dian qətranının (ED-20) qarışığını, bərkidici kimi polietilenproliamini, komponentlərin aşağıdakı nisbətində, kütlə hissəsi ilə, saxlayan suemulsiya kompozisiyası təklif olunub:

modifikasiya edilmiş SKEPT-60	55-63
Texniki karbon	5-7
Epoksid-dian qətranı (ED-20)	30-40
polietilenpropiamin	2,4-2,8

Suemulsiya kompozisiyası yüksək mexaniki, adqeziyaya və zərbə davamlığına, elastikliyinə, həmçinin iqlim şəraitlərinin təsirinə davamlığa malikdir.

(21) a2002 0137

(22) 17.07.2002

(51)⁷C 09D 123/04, 123/16, 123/26, 123/28, 163/00

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)

(72) Bilalov Yaşar Mahmud oğlu Həsənov Yaşar Həsən oğlu Əmirov Fariz Əli oğlu Bayramov Vüqar Vəli oğlu

Revin Sergey İvanoviç
İsmayılova Ruqiya Ələskər qızı
(AZ)

(54) **Polimer qarışıqından qoruyucu örtüklər üçün suemulsiya kompozisiyası.**

(57) İxtira dağıdıcı mühitdə və müxtəlif iqlim şəraitlərində istismar edilən metal konstruksiyaların suemulsiya kompozisiyaları ilə korroziyadan qorunma sahəsinə aiddir.

Tərkibində örtük əmələgətirici kimi texniki karbonla doldurulmuş və polivinilxlorid ilə modifikasiya edilmiş etilen-propilen sopolimerin (SKEPT-60) və epoksid-dian qətrəninin (ED-20) qarışığını, bərkidici kimi polietilenproliamini, komponentlərin aşağıdakı nisbətində, kütlə hissəsi ilə, saxlayan suemulsiya kompozisiyası təklif olunub:

Etilen-propilen sopolimerin (SKEPT-60) su dispersiyası	52,5-59,5
Polivinilxlorid	2,5-3,5
Texniki karbon	5-7
Epoksid-dian qətrəni (ED-20)	30-40
Polietilenpropiamin	2,4-2,8

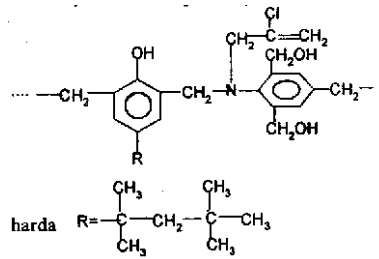
Suemulsiya kompozisiyası yüksək mexaniki, adqeziyaya və zərbə davamlığına, suya və kimyəvi təsirlərə, həmçinin, iqlim şəraitlərinin təsirinə davamlığa malikdir. Kompozisiya ətraf mühit temperaturunda quruyur.

- (21) a2002 0062
(22) 09.04.2002
(51)⁷C 09J 4/06
(71) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)
(72) Abdinova Adilə Bəhram qızı
Nəzərov Şahkəram İsmayıl oğlu
Həsənova Cəmilə Ələvsət qızı (AZ)
(54) **Yapışqan kompozisiyası.**

(57) İxtira yüksəkmolekullu birləşmələr kimyasına, konkret olaraq maşınqayırma, cihazqayırma və ayaqqabı istehsalında istifadə oluna bilən yapışqan kompozisiyalarına aiddir.

İxtiranın məqsədi kiçik bərkimə vaxtına polad və müxtəlif polimer substratlarına nisbətən yüksək adqeziyaya malik neftkimya xammal əsasında yapışqan kompozisiyasının alınmasıdır.

Qarşıya qoyulmuş məqsədə onunla nail olunur ki, təklif edilən yapışqan kompozisiyası epoksid dian qətrəni ED-20-dən, heksametilendiizosianat və etilendiaminin əsasında kənar izosianat qrupları olan oliqouretandan, modifikatordan-(1) formullu olimerdən və bərkidici kimi «PEPA» (polietilenpoliamindən) ibarət olaraq alınmışdır:

yaxud, $R = C_8-C_{12}$ sənaye alkilfenolun fraksiyası.

Təklif olunan yapışqan kompozisiyası yaxşılaşdırılmış fiziki-mexaniki xassələrə malik olub, maşınqayırma, cihazqayırma və ayaqqabı istehsalında istifadə oluna bilər.

- (21) a2002 0102
(22) 23.05.2002
(51)⁷C 09J 11/04, 129/02, 133/10, 133/16
(71) Azərbaycan Dövlət Elmi Tədqiqat «Olefin» İnstitutu (AZ)
(72) Əliyev Ramiz Məmməd oğlu
Balacanova Güllüzar Məmməd qızı
Adıgözəlova Mehparə Babaverdi qızı
Qarayeva Esmira Mustafa qızı (AZ)
(54) **Polimer kompozisiyası.**

(57) İxtira tikinti, maşınqayırma, elektronika və digər sənaye sahələrində istifadə olunan sintetik yapışqanlar, örtüklər və lak alınması sahəsinə aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, polimer kompozisiyasının tərkibində stiroil və α -(met)akrilat- ω -oksiropilenqlikol və doldurucudan başqa əlavə olaraq bərkidici və Sb_2O_3 ümumi formulu aşağıdakı kimi olan antipiren-xlortərkibli birləşmə-oliqooksixlorpropilenqlikolmaleniət olur:

burada $n=5-10$

Polimer kompozisiyanın tərkibi aşağıdakı kimidir:

α -(met)akrilat- ω -oksiropilenqlikol stiroil sopolimeri	100
Oliqooksixlorpropilenqlikolmaleniət	5-10
Doldurucu (təbaşir, talk, ZnO)	0,1-0,5
Bərkidici-poliizosianat	5-20
Sb_2O_3	5-10

C 10

- (21) a2001 0157
(22) 09.08.2001
(51)⁷C 10M 101/02, 125/10, 135/18, 137/14
(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)
(72) Mustafayev Nazim Pirməmməd oğlu
Quliyeva Mələk Əbdül qızı
Musayeva Bella İskəndər qızı
Novotorjina Nelya Nikolayevna
İsmayılov İnqilab Paşa oğlu (AZ)
(54) **İşçi-konservasiya transmissiya yağı.**

(57) İxtira neft-kimyası sahəsinə, konkret olaraq, hipoid ötürücülərinin yağlanmasında istifadə edilən işçi-konservasiya xassələrinə malik transmissiya yağlarına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, tərkibində siyirmə, yeyilmə, köpüklənməyə qarşı aşqarlar və depressator olan mineral yağ əsasında hazırlanmış işçi-konservasiya yağı onunla fərqlənir ki, onun tərkibinə depressator kimi polimetakrilat tipli viskopleks 5-309 polimer aşqarı və bundan əlavə özlülük aşqarı kimi polimetakrilat tipli viskopleks 2-670 polimer aşqarı və detergent-dispersləşdirici aşqar kimi kalsium sulfonatla stabilləşdirilmiş kalsium karbonat və hidrok-sidin kolloid dispersiyası (C-250) daxil edilmişdir.

İşlənib hazırlanan işçi-konservasiya transmissiya yağı yaxşı yağlama xassələri ilə bərabər yüksək

termooksidləşmə stabilliyinə və işçi-konservasiya xassələrinə malikdir.

(21) a2001 0023

(22) 26.01.2001

(51)⁷C 10M 101/04, 155/02

(71) «Neytron» İstehsalat Kommer-siya Mərkəzi (AZ)

(72) Zeynalov Elman Zeynal oğlu
Zeynalov Sərdar Bahadır oğlu
İskəndərov Siracəddin Ömər
oğlu (AZ)

(54) İstiliyə davamlı praktik sürtgü.

(57) İxtira yağlılığı yüksək olan yağ-lar əsasında hazırlanmış sürtgü ma-teriallarına yaxud konsistent sürt-güsünə aid olub, müxtəlif texniki məmulatların sürtünən səthlərinin yağlanması üçün istifadə oluna bilər.

Tərkibində texniki balıq yağı, polimetilsiloksan mayesi, propilene-pixlorqıdrin oksidi istehsalının tullantısı olan kalsium, yaxud natrium, parafin, yaxud mum olan istili-yə davamlı plastik sürtgü təqdim olunur və onun tərkibi kütlə %-lə aşağıdakı kimidir:

Texniki balıq yağı	55-65
Polimetilsiloksan mayesi	20-25
Propilen, epixlorqıdrin oksidi istehsalı tullantısı	
kalsium və ya natrium	10-20
Parafin və ya mum	4-5

(21) 98/001141

(22) 29.12.1997

(51)⁷C 10M 105/04

(71) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat «Olefin» (AZ)

(72) Ağakışiyeva Minayə Yəhya qızı
Hüseynova Qalina
Anatolyevna
Əzizova Almaz Tofiq qızı (AZ)

(54) Yüksək təzyiqli kabellərə dol-durulan kabel yağının alınma üsulu.

(57) Kabel yağının alınması neft-kimyası, daha dəqiq desək, yüksək təzyiqli kabellərin yağlanması üçün yararlı olan sintetik kabel yağının alınması üsuluna aiddir.

Təklif edilmiş üsulla alınan ka-bel yağı yüksək istismar xassələrinə: yaxşı özlülük-temperatur, ilkin hal-da və istismar prosesində dielektrik

xüsusiyyətlərinə yüksək alışıma tem-peraturuna və mənfi Nastyukov re-aksiyası göstəricisinə malikdir.

Kabel yağının alınması üsulu 380-420°C-də qaynayan propilen oliqomerləri fraksiyasının 231-240°C-də və 5,1-6,0 MPa təzyiqdə platin tərkibli katalizatorun iştirakı ilə hidrogenləşməsindən ibarətdir.

(21) 98/001208

(22) 29.12.1997

(51)⁷C 10M 105/05

(71) Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat «Olefin» İnstitutu (AZ)

(72) Ağakışiyeva Minayə Yəhya qızı
Hüseynova Qalina
Anatolyevna

Əzizova Almaz Tofiq qızı (AZ)

(54) İplik sapların emalı üçün avivaj yağının alınması üsulu.

(57) Avivaj yağının alınma üsulu neft kimya sahəsinə, konkret olaraq ikiqat əyilmə maşınlarında iplik emalında avivaj preparatları kimi istifadə edilən yağların alınması üsuluna aiddir.

Avivaj yağının alınmasında əsas məqsəd yüngül trikotaj sənayesində ipliğin ayrılması zamanı tullantıya getmənin və ipin qırılmasının qarşısının maksimum alınması kimi yüksək keyfiyyətin təmin edilməsidir.

Avivaj yağının alınması üsulu 325-370°C temperatur hədlərində qaynayan propilenin oliqomer frak-siyasının ayrılması və onun 220-230°C temperatur və 4,5-5,0 Mpa təzyiqlə platin birləşməsi iştirakı ilə hidrogenləşdirməkdən ibarətdir.

(21) a2001 0192

(22) 21.11.2001

(51)⁷C 10M 119/02, 129/10, 133/12, 137/14

(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Aşğar-lar Kimyası İnstitutu (AZ)

(72) Cavadova Həqiqət Əlişrəf qızı
Fərzəliyev Vaqif Məcid oğlu
Mustafayev Nazim Pirməmməd
oğlu

İsmayilov Məhyəddin Abdulla
oğlu

Şamilzadə Tamila İsrəfil qızı
Ramazanova Yulduz Böyük
Ağa qızı

Yusifzadə Gülşən Qabil qızı
Abdullayev Bəylər İbrahim
oğlu (AZ)

(54) Üfürmə və üfürməsiz avtotrak-tor dizelləri üçün motor yağı.

(57) İxtira neft kimyası sahəsinə, konkret olaraq, üfürmə və üfürmə-siz avtotraktor dizellərində istifadə edilən və tərkibində aşqar paketi olan motor yağlarının yaradılması-na aiddir.

İxtiranın məqsədi motor yağı-nın külünü azaltmaq, onun yeyilmə-yə qarşı xassəsini yaxşılaşdırmaq, eləcə də aşqarların sərfini azaltmaq-la sürtkü kompozisiyasının maya dəyərini aşağı salmaqdır.

Bu məsələ onunla həll olunur ki, mineral yağdan, yuyucu-dispers-ləşdirici, oksidləşmə və korroziyaya qarşı, özlülük, depressor aşqarlar-ından və köpüklənməyə qarşı aş-qar kimi polimetilsiloksan - PMC-200A-dan ibarət olan üfürmə və üfürməsiz avtotraktor dizelləri üçün motor yağı, ixtiraya görə, tərkibin-də, komponentlərin növbəti nisbə-tində, yuyucu-dispersləşdirici, ok-sidləşmə və korroziyaya qarşı aş-qarlar kimi çoxfunksiyalı - SAP-2055z aşqarlar paketi, özlülük aşqa-rı kimi - Viskopol, depressor kimi - AFK və əlavə olaraq yeyilməyə qarşı aşqar - AMQ-3 saxlayır, kütlə %:

SAP-2055z	3,85-3,95
Viskopol	1,6-1,8
AFK	1,3-1,5
AMQ-3	0,45-0,55
PMC-200A	0,002-0,004
Mineral yağ	100-ə qədər

(21) a2002 0026

(22) 15.03.2002

(51)⁷C 10M 125/20, 125/22, 125/24

(71) Azərbaycan Milli Elmlər Aka-demiyası, Aşqarlar kimyası İn-stitutu (AZ)

(72) Mustafayev Nazim Pirməmməd
oğlu

Musayeva Bella İskəndər qızı
Novotorjina Nelli Nikolayevna
İsmayilov İncilab Paşa oğlu
(AZ)

(54) Amortizator mayesi.

(57) İxtira avtomobil sənayesi-nə, konkret olaraq, avtomobillərin teleskopik və ling-yumrucuq amori-tizatorlarında işçi maye kimi işlə-nə

bilən amortizator mayelərinə aiddir.

Tərkibində antioksidləşdirici, yeyilməyə qarşı və özlülük aşqarları olan mineral yağ əsaslı amortizator mayesi təklif olunur. Bu maye onunla fərqlənir ki, mineral yağ kimi 40 : 60 nisbətində götürülmüş turbin və transformator yağlarının qarışığından istifadə edilir, yeyilməyə qarşı aşqar kimi sinkdialkilditiyofosfat (DF-II aşqarı), antioksidləşdirici kimi -4-metil-2,6-diüçlibutilfenol (ionol), özlülük aşqarı kimi-viskopleks 2-670 və əlavə olaraq siyirməyə qarşı-İXP-14m aşqarı götürülür.

Təklif olunan tərkibli amortizator mayesi 100 °C-də buxarlanma xarakteristikasına və yağlama xassələrinə görə prototipdən üstündür.

(21) a2001 0129

(22) 28.06.2001

(51)⁷C 10M 135/18

(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Aşqarlar Kimyası İnstitutu (AZ)

(72) Mustafayev Nazim Pirməmməd oğlu

Fərzəliyev Vaqif Məcid oğlu

Bayramov Bayram Vahid oğlu

Novotorjina Nelli Nikolayevna

İsmayılov İncə Paşa oğlu (AZ)

(54) Gəmi qaz turbinləri üçün yağ.

(57) İxtira neft kimyası sahəsinə, bilavəsitə gəmi qaz turbinləri üçün işlənilib hazırlanmasına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti gəmi qaz turbinləri üçün tərkibində siyirmə və oksidləşməyə qarşı aşqarlar olan yağın işlənilib hazırlanmasıdır. Bu yağ onunla fərqlənir ki, tərkibində yeyilməyə qarşı aşqar kimi S-metallil-N,N-dietilditiokarbamat və əlavə olaraq kalsium karbonat və hidrokسيدin mineral yağ tərkibində kalsium sulfonatla stabilləşdirilmiş kolloid dispersiyası qatılır. Tarazlaşdırılmış aşqar tərkibində tətbiqi yağın yüksək yağlayıcı və antioksidləşdirici təsirliliyini təmin edir, aşqarların çeşidini genişləndirib, sərfi ni azaltmağa imkan verir.

C 11

(21) a2002 0117

(22) 24.06.2002

(51)⁷C 11B 1/10; A 61K 35/78

(71) Azərbaycan Tibb Universiteti; Bioil Ltd

(72) Kərimov Yusif Balakərim oğlu
İsayev Cavanşir İsa oğlu

Kazimov Həsən Azim oğlu (AZ)

(54) Çaytikanı yağının alınma üsulu.

(57) İxtira yağ-piy sənayesinə və təbabətə aiddir, burada çaytikanı meyvələrinin emalı üsuluna toxunulur.

İxtiranın məqsədi üsulun sadələşdirilməsi və son məhsulun artırılmasıdır.

Bu məqsədə onunla nail olunur ki, daimi-quru çaytikanı meyvələrindən preslənmə yolu ilə yağı ayıraraq, təzyiq altında filtrəyirlər, preslənmə zamanı əmələ gəlmiş puçalı və filtrasiyadan alınan çöküntünü bitki yağı ilə puçal: bitki yağı nisbəti 4: (1-1,5) olmaqla, 35-40°C temperaturda ekstraksiya edirlər.

Təklif olunan üsul sadədir və çaytikanı yağının çıxımını 10% artmağa imkan verir.

C 12

(21) a2001 0195

(22) 23.11.2001

(51)⁷C 12G 1/02

(71) Bakı Şampan Şərabları Zavodu (AZ)

(72) Kəngərli Elşad Kamil oğlu
Səfərov Səməd Abılı oğlu

Xəlilov Ramiz İbrahim Xəlil oğlu

Cəfərova Hilal Nəbi qızı

İmaniyev Oruc Bağlı oğlu

Hüseynov Elman Heydər oğlu (AZ)

(54) «Qafqaz» kəmtürş qırmızı üzüm şərabının istehsalı üsulu.

(57) İxtira şərabçılıq istehsalına, konkret olaraq təbii kəmsirin şərabların istehsalı üsullarına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, təklif olunan kəmtürş qırmızı üzüm şərabının istehsalı üsulunda, üzümdən alınan şərab materiallarının və kəmsirin şərab materialının kupajlanması, alınmış kupajın soyuq ilə emalı, sonrakı davamlığı və süzəcdən keçirilməsi, butulkalara doldurulmasını nəzərə almaqla, kupajlanma zamanı kəmsirin şərab materialı kimi 3 il saxlan-

mış «Şamaxı» kaqorunu istifadə edirlər və hazırlanmış şərabı 7 gün ərzində +60°C temperaturda əlavə istilik emalına məruz edirlər.

Təqdim olunan üsul şərabın keyfiyyətini və sabitləşmə göstəricilərini yüksəltməyə, məhsulun çeşidini artmağa imkan verir.

C 23

(21) a2002 0119

(22) 25.06.2002

(51)⁷C 23F 11/12, 11/14;

E 21B 43/22

(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının ak. Y.H.Məmmədaliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutu (AZ)

(72) Abbasov Vaqif Məhərrəm oğlu
Əliyeva Leylufər İmran qızı

Mürsəlov Nizami İbrahim oğlu

Abdullayeva Emilya Hamlet qızı (AZ)

(54) Hidrogen sulfid korroziyasından mühafizə və sulfat reduksiya edici bakteriyaları məhv edən reagentin alınma üsulu.

(57) İxtira neft-kimya sənayesinə, xüsusən, neft-kimya və neft emalı sənayesi avadanlıqlarının hidrogen sulfid korroziyasından mühafizə və neftin lay sularında sulfat reduksiya edici bakteriyaları (SRB) məhv edən reagentlərin alınması üsuluna aiddir.

İxtirada qoyulmuş məsələ hidrogen sulfid korroziyasından mühafizə və SRB məhv edən reagentin alınma üsulunun texnoloji sadələşdirilməsi, yumşaq şəraitdə aparılması, iqtisadi və ekoloji cəhətdən səmərəliliyə nail olunması və çoxfunksiyalı reagentin çeşidinin artırılmasından ibarətdir.

Qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, hidrogen sulfid korroziyasından mühafizə və sulfat reduksiya edici bakteriyaları məhv edən reagentin alınma üsulunda, etilenin oliqomerləşməsi prosesindən olan C₈-C₂₀ α-olefinlər fraksiyasını 2:1 mol. nisbətində izopropil benzolun hidroperoksidi iştirakında 100-110°C temperaturda molibden heksakarbonilin iştirakı ilə 180 dəqiqə ərzində epoksidləşdirdikdən sonra, alınmış epoksidi 40-45°C temperaturda monoetanolinlə kondensləşdirirlər.

Beləliklə, müəyyən edilmişdir ki, C₈-C₂₀ α-olefinlər reaksiyasının

optimal rejimdə epoksidləşməsi zamanı alınan epoksidin çıxımı 62-65 %, alınmış epoksidin monoetanolaminlə kondensləşmə məhsulu olan C₆-C₁₈ ali aminspirtlərin mühtdə 25 mq/l qatılığında başlayaraq korroziyadan mühafizə effekti 98% olur, reagentin qatılığı 100 mq/l-lə qədər qaldırıldıqda isə mühafizə effekti 99,7%-ə qədər yüksəlir.

1 ml-də 10⁶ hüceyrə miqdarında SRB olan mühtlərdə tədqiq olunan reagent olunan reagent 25 mq/l qatılıqdan başlayaraq, bakteriyaların həyat fəaliyyətini aşağı salır, 50 mq/l qatılıqda isə bakteriyaları tamamilə məhv edir.

- (21) a2001 0043
(22) 16.02.2001
(51)⁷C 23G 11/04, 11/10
(71) Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyası (AZ)
(72) Mustafayev Rauf Məmməd oğlu
Quliyeva Laləzər Həsən qızı
İsmayilov Nəbi Məcid oğlu
Qurbanov Qulu Baba oğlu
Əsgərov Fazil Heydər oğlu (AZ)
(54) Neft emalı avadanlıqlarının hidrogen sulfid korroziyasından mühafizə üsulu.

(57) İxtira neft emal edən və neft-kimya avadanlıqları üzvi in-gibitorların köməyi ilə hidrogen sulfidli korroziyadan müdafiə sahəsinə aiddir.

Tərkibində silisium üzvi birləşmə, o çümlədən silisium üzvi birləşmə kimi doymamış silisium üzvi oksiefir saxlayan ingibitorlardan istifadə etməklə, neft emal edən avadanlıqların hidrogen sulfidli korroziyadan mühafizə üsulu təklif edilir. Oksiefirin quruluşu aşağıda göstərilir

Burada R₁: -H, -CH₃, -COCH₃
R₂: -(CH₂)₄, iC₃H₇, -C₆H₅

Həmin oksiefir hidrogen sulfidlə doyurulmuş və 1:1 nisbətində götürülmüş 3 %-li NaCl məhlulu ilə neft qarışığına əlavə edilir.

İxtiranın tətbiqi çox az miqdar ingibitorun sərfi ilə avadanlıqların

müdafiə dərəcəsini yüksəltməyə imkan verir.

BÖLMƏ E

TİKİNTİ, MƏDƏN İŞLƏRİ

E 04

- (21) a2002 0090
(22) 03.05.2002
(51)⁷E 04H 9/02; E 02D 27/34; G 01V 1/00
(71) Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti; Əliyev Telman Xurşud oğlu (AZ)
(72) Əliyev Telman Xurşud oğlu (AZ)
(54) Bina və tikililərin seysmoizolyasiya qurğusu.

(57) İxtira seysmologiya, bina və tikililərin inşaat konstruksiyalarının zəlzələyə davamlılığı sahəsinə aiddir, xüsusilə, binaların müxtəlif və vacib obyektlərin zəlzələ təhlükəli zonalarda tikilməsində istifadə oluna bilər.

Təklif olunan qurğuda binanın altında bünövrə bütün perimetr boyunca kvadrat formada lentvari seksiyalar kimi elə yaradılır ki, dayaq rolunu oynayan digər hissəsi isə bünövrə seksiyası ilə öz arasında binanın bünövrə konstruksiyasını yaradır, özü də binanın dayağının dabanı yerin altında qurulmuş bünövrənin üzərində dayanır və göstərilən seksiyalarda və hər dörd yan tərəfdə binanın bütün perimetri boyunca bünövrəyə sərt bərkidilmiş nalşəkilli sabit maqnitlər qoyulur, onların əks tərəfində isə arada hava boşluğu saxlamaqla yerdə yerləşdirilmiş bünövrə seksiyalarında elektromaqnitlər bərkidilmişdir ki, seysmik dalğalar gəldikdə maqnit yastığı yaratmaq imkanına malik olsun. Bununla da, zəlzələnin baş məkanın yaranmasına qədər olan seysmik dalğaları qəbul etmək imkanına malik olmaq üçün bünövrə altında yerin dərinliyində seysmodatçiklər qoyulmuşdur. Onların elektrodları gərginlik gücləndiriciləri və trigger vəsaitilə elektron idarəedici açarının girişinə birləşdirilmişdir ki, onun ikinci girişinə isə elektromaqnitlərin qidalandırıcı mənbələri bağlanmış, elektron açarın çıxışı isə öz aralarında parallel birləşdirilmiş

elektromaqnitlərin sargılarına bağlanmışdır.

Təklif olunan qurğu bina və vacib tikinti obyektlərinin zəlzələyə davamlılığını təmin edir.

E 21

- (21) 99/001466
(22) 08.07.1999
(51)⁷E 21B 23/00
(71) Neft və qaz yataqlarının mənimlənməsi üzrə Dövlət elmi-tədqiqat və layihə institutu «Dənizneftqazlayihə» (AZ)
(72) Abbasov Elxan Məcid oğlu
Nuriyev Nuru Bünyad oğlu
Əliyev İsrəfil İsmayıl oğlu
Nəsimov Saday Mehdi oğlu
İbadov Qahir Hüseyn oğlu (AZ)
(54) Hidravlik vibratör.

(57) İxtira neftqazçıxarma sənayesinə aid olub, tutulmuş boru kəmərlərinin azad edilməsi və laya təsir məqsədilə istifadə edilə bilər.

İxtiranın məqsədi qurğunun etibarlılığını və effektivliyini yüksəltməkdir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, hidravlik vibratör yaradılan zaman zərbənin tezlik və gücünün geniş diapazonda nizamlanmasına və həmçinin tək-tək zərbələr vurmağa imkan verir. Bu vibratörün sferik qapayıcı səthə malik diferensial oymaq və dəyişilə bilən yəhərlərlə təchiz olunması hesabına yerinə yetirilir. Konstruksiya sadə və istismarda etibarlıdır.

İxtiradan tutulmuş boru kəmərlərinin azad edilməsi məqsədilə istifadə etmək nəzərdə tutulur.

- (21) 99/001584
(22) 16.08.1999
(51)⁷E 21B 23/00
(71) Abbasov Elxan Məcid oğlu (AZ)
(72) Abbasov Elxan Məcid oğlu
Hümbətov Həsən oğlu
Əliyev İsrəfil İsmayıl oğlu
Nəsimov Saday Mehdi oğlu (AZ)
(54) Quyuda tutulmuş boru kəmərinin azad edilmə üsulu və onun yerinə yetirməsi üçün qurğu.

(57) İxtira, neftqaz çıxarma sənaye sahəsinə aid olub, quyuda tutulmuş boru kəmərlərinin azad edilməsi üçün istifadə edilə bilər.

İxtiranın məqsədi quyuda tutulmuş boru kəmərlərinin azad edilməsi etibarlılığını və effektivliyini yüksəltməkdir.

İxtiranın məği tutulma zonasından yuxarıda boru kəməri boyunca bir-birindən müəyyən məsafədə hidravlik zərbə qurğusu və onlardan aşağıda vibrator (məsələn xarici təsirli) yerləşdirməklə qu-yudakı maye sütunun enerjisi hesabına tutulmuş kəmərlərinə təsir edən perezodik impulsiv itələyici qüvvələr yaratmaqla onu azad etməkdir.

Quyularda tutulmuş boru kəmərlərini azad etmək üçün qurğu kanalı olan gövdədən, fiksasiya hissəsindən ibarətdir, qurğu gövdəyə nisbətən xaricdən fiksasiya edilmiş və differensial oymaq şəklində düzəldilmiş porşen-çaxmaqla təchiz edilmişdir.

(21) a2000 0172

(22) 18.07.2000

(51)7E 21B 37/00

(71) Abbasov Elxan Məcid oğlu
(AZ)

(72) Süleymanov Ələkbər Bağır oğlu
Abbasov Elxan Məcid oğlu
Əliyev İsrəfil İsmayıl oğlu
İbadov Qahir Hüseyn oğlu
Nəsibov Saday Mehdi oğlu
(AZ)

(54) Quyuların qum tıxacından təmizlənməsi üçün qurğu.

(57) İxtira neft və qaz çıxarma sənayesinə aid olub quyuların qum tıxacından təmizləmək üçün istifadə edilə bilər.

İxtiranın məqsədi qurğunun işinin etibarlılığını, səmərəliliyini və məhsuldarlığını artırmaqdır.

Qoyulan məsələnin həllinə, əks klapan, atqı klapanı, nizədən ibarət olan, ejetorlu hissə ilə təchiz edilən və atqı klapanı radial istiqamətdə yarıqları olan gövdəyə nisbətən kipləndirici rezinlə kipləşdirilən piston şəklində kəsilən vintlərlə fiksə edilən yerinə yetirməklə nail olunur.

Qurğunun ejetorla təmin olunması saplodan çıxan zonada təzyiqin düşməsinə və beləliklə, tıxacın daha intensiv sorulmasına və

qurğunun məhsuldarlığının artmasına gətirib çıxarır.

Atqı klapanının gövdəyə nisbətən kəsilən vintlərlə fiksə olunmuş, kipləndirilmiş və radial istiqamətdə yarıqları olan piston kimi yerinə yetirilməsi qurğunun mərkəzi keçidinin istənilən dərinlikdə açılmasına və reoloji xarakterindən asılı olmayaraq, istənilən tıxacın götürülə bilməsinə imkan verir.

Quyuları qum tıxacından təmizləmək üçün təklif edilən qurğu, konstruksiya və istifadə cəhətdən sadə, etibarlı və məhsuldarlığı nisbətən yüksək olub istənilən tıxacı təmizləməyə qadirdir.

(21) a2000 0201

(22) 26.10.2000

(51)7E 21B 43/00

(71)(72) Aslanov Əsgər Hüseyn oğlu
(AZ)

(54) Quyuların fasiləli istismar qurğusu.

(57) İxtira mayelərin çıxarılma texnikasına, o cümlədən, quyuların fasiləli istismar qurğularına aid olub, neftqaz çıxarma sənayesində istifadə oluna bilər.

İxtiranın əsas məsələsi qeyd olunan çatışmayan cəhətləri aradan qaldıran və az hasilatlı quyuların istismarının səmərəliliyini artıran qurğu yaratmaqdır.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, quyuların fasiləli istismar qurğusu, reduktor, mühərrik və aparılan valdan ibarət quyuağzı ötürücü, istismar kolonnası, porşen və elastik əlaqələndirici daxil olaraq onunla fərqlənir ki, aşağı ucunda klapan yerləşmiş porşenin yuxarı ucu yüklə birləşir, yan tərəflərində elastik öz-özünə kirləşən manjetlər yerləşdirilir, porşen yük və elastik əlaqələndirici vasitəsilə quyuağzı ötürücü ilə birləşir, istismar kolonnası ilə qarşılıqlı əlaqədə olan öz-özünə kipləşən manjetlərin sərbəst vəziyyətdə diametri istismar kolonnasının daxili diametrindən 1-2 mm kiçikdir, porşenin gediş yolunun uzunluğu quyuağzı ötürücünün aparılan valına sarınmış elastik əlaqələndiricinin uzunluğu qədərdir.

Quyunun istismar kolonnasının dərinlik nasosunun silindri kimi istifadə edilməsi və porşenin gediş

yolunun aparılan vala sarınmış elastik əlaqələndiricinin uzunluğu qədər artırılması quyuların texniki təchizatına çəkilən xərcləri xeyli azaldır (istifadə olunan qurğuların tərkibindən nasos-kompressor boruları, ştanqlar, nasosun sorma klapanı ilə birlikdə silindri tamamilə çıxarılır, quyuağzı ötürücü prototip əvə dərinlik nasos istismarında istifadə edilən mancanaq dəzgahına nisbətən sadələşdirilir).

(21) a2002 0008

(22) 25.01.2002

(51)7E 21B 43/00

(71) «Binəqədinəft» NeftQazÇıxarma İdarəsi (AZ)

(72) Əliyev İsrəfil İsmayıl oğlu
Əliyev Ağalar Məmməd oğlu
Əsgərov Mikayıl Məmməd oğlu
(AZ)

(54) İki dərinlik nasos quyusunun eyni zamanda istismarı üçün qurğu.

(57) İxtira neftqaz çıxarma sahəsinə, əsasən ştanqlı dərinlik nasosu ilə işləyən quyuların istismarına aiddir.

İxtiranın məsələsi qurğunun konstruksiyasının sadələşdirilməsi, iki dərinlik nasos quyusunun eyni zamanda bir mancanaq dəzgahı ilə istismar olunması hesabına quyulara çəkilən xidmət və elektrik enerjisi xərclərinin azaldılmasıdır.

İxtiranın məsələsi onunla həll olunur ki, iki dərinlik nasos quyusunun eyni zamanda istismarı üçün qurğu, mancanaq dəzgahı və eyni xarakterli iki kanat askalarından ibarət olub, ixtiraya əsasən, iki dərinlik nasos quyusunun cilalanmış ştoklarına uyğun deşikləri olan əlavə traverslə və onun ortasında isə kanat asqısının üst traversini paz şəkilli qurğu ilə birləşdirən mərkəzi mil ilə təchiz olunur, belə ki, mərkəzi mil quyulardan eyni məsafədə yerləşir.

Göstərilən ixtiranın tətbiqi quyulara çəkilən xidmət, elektrik enerjisi xərclərinin azalmasına imkan verir, ikinci quyuy üçün mancanaq dəzgahı quraşdırmaq lazım qəlmir.

(21) a2001 0039

(22) 14.02.2001

(51)7E 21B 43/11

- (71) **Abşeronneft Neft Qazçıxarma İdarəsi (AZ)**
 (72) **Seyidov Mir Cəfər Mirəli oğlu Səfiyev İman Qəmbər oğlu Məmmədov Kamil Qüdrət oğlu Dadaşov Məhərrəm Nəsir oğlu Babayev Rəvan Cəfər oğlu Şirinov Əhməd Murtuza oğlu Paşayev Yunis Paşa oğlu Seyidov MirMehdi Mir Cəfər oğlu**
 (54) **Neft quyularının qumm tıxacından təmizləyən qurğu.**

(57) İxtira neftçıxarma sənayesinə aiddir və xüsusilə neft quyularında qum tıxacını təmizləmək üçün istifadə edilə bilər.

Təklif olunan ixtiranın istifadəsi təmirə sərf olunan vaxta qənaət etməyə, quyunun tıxacdan təmizlənməsinin səmərəliliyini və təmir keyfiyyətini artırmağa imkan verir.

İxtiranın məzisi ondan ibarətdir ki, neft quyularını qum tıxacından təmizləmək üçün başlıqdan, örtükdən, gövdədən, teleskopik borucuqdan, xarici vint çıxıntılı içiboş lülədən, qəbuledici və vurucu nəfəslilikdən, lülənin aşağı sonluğunda yerləşdirilmiş frez qapayıcısından və ucluqdan ibarət olan qurğu əlavə olaraq örtüyü frez qapayıcısına, eləcə də yuxarı dayağı başlığa kürəkli bənd birləşməsi ilə bağlamaqla örtüyün fırlanması aradan qaldırılmış, ucluğun qəbul nəfəslisinin qapağına bərkidilməsi ilə onun işləmə qabiliyyəti təmin edilmişdir.

- (21) 99/001521
 (22) 09.09.1999
 (51)⁷E 21B 43/12, 43/24, 43/25, 43/26
 (71) **Dənizdə Neft və Qazçıxarma İstehsalat Birliyi (AZ)**
 (72) **Nərimanov Akif Əli oğlu Poladov Əlisahib Rza oğlu Kərimov Kərim Seyidrza oğlu Əliyev Qadir Paşa oğlu (AZ)**
 (54) **Neft layının stimullaşdırılması üsulu.**

(57) İxtira neft sənayesinə, əsasən neft yataqlarının işlənməsinə aiddir. İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, vibrasiya rejimində laya dalğavari təsir layın sərbəst rəqs tezliyinə bərabər, yaxud ondan bir neçə dəfə çox tezlikli dalğalarla təsir edilir.

Təklif edilmiş üsulda rezonans hadisəsi nəticəsində layın quyudibi sahəsində çatların sıxlığı və dərinliyi artır, layın quyudibi sahəsində süzülmə intensivləşir və quyunun hasilatı artır.

- (21) a2001 0171
 (22) 09.10.2001
 (51)⁷E 21B 43/12
 (71) **Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)**
 (72) **Xasayev Arif Murtuzəli oğlu İsmayilov Şamxal İsmayıl oğlu Əliyev Yolçu Misir oğlu Hüseynova Şərqiyyə Firudin qızı Əhmədov Səbuhi Fətulla oğlu (AZ)**
 (54) **Çoxsaylı neft yataqlarının işlənməsi üsulu.**

(57) İxtira neftçıxartma sənayesinə, xüsusilə, neft yataqlarının işlənməsi üsuluna aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, çoxqatlı layı profili pilləşəkili olan quyunun üfiqi gövdəsi ilə açıqda yüksək keçiricilikli üst və az keçiricilikli alt qatdan neftin yüksək tempə çıxarılması onun laydan quyuya süzülməsi səthinin artması hesabına olur. Üst obyekt sulandıqdan sonra quyuya dövrü istismar rejiminə keçirilir, sulanmış üst obyektin suları qravitasiya və karillyar qüvvələrin təsiri altında alt qatın məsələlərindən nefti sıxışdırır. Beləliklə, quyuya dayandığı dövrdə neftin obyektin alt qatından üstünə miqrasiya etməsi və quyuya işə düşdükdən sonra onun çıxarılması üçün daha əlverişli şərait əldə edilir.

Təklif olunan ixtiranın tətbiqindən alınan səmərə, saquli quyularla müqayisədə üfiqi quyularla süzülmə səthinin artması hesabına neftin çıxarılması tempinin artması, kapital xərclərin azalması və üst qatın sulanmasından sonra quyuların dövrü istismarı nəticəsində istismar xərclərinin azalmasından ibarətdir.

- (21) a2002 0145
 (22) 05.08.2002
 (51)⁷E 21B 43/16
 (31) 2000100593

- (32) 13.01.2000
 (33) RU
 (86) PCT/RU 00/00536 28.12.2000
 (87) WO 01/75267 11.10.2001
 (71)(72) **Podobed Viktor Serqeeviç Martinov Yevgeniy Yakovleviç (RU)**
 (74) **Əfəndiyev V.F. (AZ)**
 (54) **Neftin çıxarılması üsulu.**
 (57) İxtira neftqazçıxarma sənayesinə aiddir və müxtəlif quruluşlu yataqlar üçün, həmçinin tükənmiş və çətin çıxarıla bilən neft ehtiyatlarının çıxarılması üçün istifadə edilə bilər.

Təklif edilən ixtiraya uyğun olaraq, çıxarıcı və vurucu quyular sistemi ilə məhsuldar layın açılar və ona mayeyə batırılmış qurğular vasitəsilə yaradılan, şuxurun dartılmaya qarşı yorulma möhkəmliyindən çox olmayan amplituda ilə oyadılan təzyiqlər və təsir edirlər, məhsuldar layı, onun qalınlığının (50-80)% miqdarında açılar, akustik axın şəklində olan təzyiqlər və təsiri isə quyuya akustik qurğular vasitəsilə neft layında oyadırlar, vurucu quyular neft ilə doldurulduqdan və bu quyularda təbii lay təzyiqi yaradıldıqdan sonra, akustik qurğular, vurucu quyulara, layın açılma dərinliyinə qədər batırırlar və akustik qurğular vasitəsilə, neftin hesabat debitini və lay təzyiqinin təbii səviyədə saxlanmasını təmin edən lay təzyiqinin izafi qiymətini yaradırlar, bu zaman, neftin götürülməsini, təzyiqin, doyma təzyiqindən aşağı olmamaqla düşməsinə qədər davam etdirirlər və lay işləndikcə, quyuya qurğusunun tədricən qaldırılmasını həyata keçirirlər, lay təzyiqinin bərpasını isə qaz şapkasına quru qaz vurmaqla yerinə yetirirlər, quyuların yerləşdirilməsi sisteminin elementi, bərabərtərəfli üçbucaqdan ibarətdir, onun mərkəzində çıxarıcı quyunu, təpə nöqtələrində isə vurucu quyuları yerləşdirirlər.

- (21) a2000 0142
 (22) 25.05.2000
 (51)⁷E 21B 43/18
 (71) **Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)**
 (72) **Xasayev Arif Murtuzəli oğlu Bağırov Mikayıl Nazim oğlu Məmmədov Qəzənfər Əli oğlu Bağırova Şükufə İsmayıl qızı**

**Hüseynova Rita Kərim qızı
Teyyubova Vəfa Xasməmməd
qızı (AZ)**

(54) Laya təsir usulu.

(57) İxtira neft sənayesi sahəsinə, xüsusən, layların neftveriminin artırılması usullarına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, qaz disperqatorla təchiz olunmuş borulardan keçərək, 1-2 mm diametrdə kicik (başlanğıc halda) qabarcıqlara parçalanır. Mayeli mühitdə bu qabarcıqlar layın içərisinə aparılırlar, bu halda onlar öz daxili təzyiqini vurucu quyudan müəyyən məsafə və vaxta qədər saxlayırlar.

Stoks qanununa görə, maye axımında qaz qabarcıqların özlərini bərk kürəcik kimi aparırlar. Qaz maye qarışığı layda hərəkət etdikcə, mayeli mühitin təzyiqi aşağı düşür və qaz qabarcıqları ilə maye arasında təzyiqlər fərqi yaranır. Bu təzyiqlər fərqi əlavə enerji mənbəyi yaradır ki, bu da qarışığın ümumi təzyiqinin düşmə tempini əhəmiyyətli dərəcədə çoxaldır.

Üsuldan alınan effekt neftin su ilə sıxışdırılıb çıxarması şəraitini yaxşılaşdırır və quyuların məhsuldarlığının artırılması ilə nəticələnir.

(21) a2001 0173

(22) 09.10.2001

(51) 7E 21B 43/18, 43/22

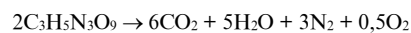
(71) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)

**(72) Xasayev Arif Murtuzəli oğlu
Əliyev Yolçu Misir oğlu
Bağirov Oktay Təhmasib oğlu
İsmaylova Səbinə Cahangir qızı
Hüseynova Rita Kərim qızı
(AZ)**

(54) Neft layına təsir usulu.

(57) İxtira neft hasilatı sahəsinə, xüsusən, neft layına təsir usullarına aiddir.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, karbon qazı, azot və oksigen molekul və ionları ayrılarda nitroqliserin $C_3H_5N_3O_9$ aşağıdakı şəkllə düşür:

Nitroqliserin molekullarının göstərilən molekullara çevrilməsi sistemə elektrik, elektromaqnit və akustik kimi fiziki sahələrlə əsir etmək nəticəsində təmin olunur və sürətlənir. Məsələli mühitdə süzülmə vaxtı kicik qaz qabarcıqları Stoks qanununa tabe olur, daha doğrusu, deformasiyaya uğramalar baş vermir və qabarcıqların daxilində təzyiq, praktik olaraq sabit qalır ki, bu da öz növbəsində ümumi təzyiqin aşağı düşmə tempinin azalmasına gətirib çıxarır.

Təklif olunan üsulun istifadə olunmasından alınan iqtisadi səmərə neftin laydan su ilə itələnməsinin yaxşılaşması, nəticədə quyuların məhsuldarlığının artması, vurulan suyun həcmının və quyuların məhsuldarlığının azalması hesabına yaranır.

(21) a2000 0114

(22) 28.04.2000

(51) 7E 21B 43/22

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)

**(72) Kamilov Mir Nağı Ağa Seyid oğlu
Əliyev Yolsu Misir oğlu
Rəhimov Cavid Əbdüllətif oğlu
(AZ)**

(54) Layın quyudibi sahəsinə təsir etmək və quyuları yumaq üçün qurğu.

(57) İxtira neftçixarma sənayesinə, neft hasilatının intensivləşdirilməsi usullarına aiddir.

Təklif olunan üsulun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, quyularda müxtəlif texnoloji əməliyyatlar aparmaq üçün silindrik burulğan kamerasının yuxarı hissəsi klapın kürəciyin oradan əks yuma ilə çıxarılması üçün imkan yaradılmışdır. Qurğu aşağıdakı kimi işləyir, nasos-kompressor borularının aşağı hissəsinə bağlanmış qurğu layın işlənəcək hissəsinə buraxılır və aqreqat vasitəsilə maye axını yaradıldıqdan sonra yuxarıdan klapın kürəciyi buoaxılır. Kürəcik qurğudakı yuvaçığa sonra oranı bağlayıb mayenin istiqamətini dəyişəcək tanqensial dəliklərə yönəldir. Burulğan vixr kamerasında mərkəzdən qaçma qüvvələrin təsirindən ox boyunca mənfi təzyiq yaranır və bu da maye-

də kavitasiya prosesi əmələ gətirərək layın quyudibi sahəsindəki məsamə kanallarının təmizlənməsinə və reagentlərin təsirinin güclənməsinə şərait yaradır.

Təklif olunan qurğunun tətbiqindən yaranan iqtisadi səmərə neft hasilatının artması və prosesə çəkilən xərclərin azalması hesabına əldə olunur.

(21) a2002 0046

(22) 02.04.2002

(51) 7E 21B 43/22

(71) Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi Tədqiqat və Layihə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)

**(72) Bağirov Mikayıl Kazım oğlu
Rzayeva Fikriyyə Mirağa qızı
Əliyev Yolçu Misir oğlu
Qurbanov Rafiq Əli oğlu
İsmayilov Nəriman Məmməd oğlu
Hüseynova Şərqiyyə Firudin qızı
(AZ)**

(54) Laya təsiretmə usulu.

(57) İxtira neft istehsalı sənayesinə, xüsusən, layın neftvermə qabiliyyətinin artırılmasına aiddir.

İxtirada qoyulan məsələ biosistem pH göstəricisinin mikroorqanizmlərin artma və inkişaf sürətini təmin edə bilən qiymətlərinə qədər tənzimlənməsi yoluyla onların layda funksional həyat fəaliyyəti üçün əlverişli şəraitin yaradılmasıdır.

Qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, laya təsiretmənin süd zərəcəsi (SZ) vurulmasından ibarət məlum üsulunda SZ-nin 10-30%-li tərkibinə onun həcmının 10-15%-i miqdarında əlavə olaraq aşağıdakı tərkibdə kütlə həcmi ilə karbohidrogen-qələvili tullantısı (KQT) qatılır:

Ağ neft-liqroin fraksiyaları	6,3-7,0
Naften turşularının duzları	4,5-5,0
Yağlar	1,8-2,5
Su	qalanı

Təklif olunan ixtiranın tətbiqindən alınan texniki-iqtisadi mənfəət neftin çıxarılması tempinin və neftvermə əmsalının artması, neftlə birlikdə çıxan suyun həcmının azalması, eləcə də prosesə kapital qoyuluşunun azalması hesabına yaranır.

- (21) 98/001037
(22) 03.11.1997
(51)⁷E 21B 43/29
(71) **Kazimov Şükürəli Paşa oğlu**
Əliverdizadə Tale Kərim oğlu
(AZ)
(72) **Kazimov Şükürəli Paşa oğlu**
Seyidov Mir Cəfər Mirəli oğlu
Dadaşov Məhərrəm Nəsir oğlu
Əliverdizadə Tale Kərim oğlu
Petrof Yuriy Sergeyeviç
Cəfərov Eldar Qurban oğlu
Şıxıyev Mədət Nuh oğlu
Bağirov Oqtay Təhmasib oğlu
(AZ)
(54) **Quyuyu şum tıxacından təmizləmək üçün qurğu.**

(57) İstifadə edilməsi: neftçıxarma sahəsi. İxtiranın mahiyyəti: qurğu içərisində hidravlik turbin yerləşdirilmiş silindrik gövdədən ibarətdir. Borucug gövdənin arakəsməsi ilə telləri bir-birinə sıxılmış silindrik yay vasitəsi ilə birləşdirilib. Qurğunun işinin səmərəliliyi əks işarəli qüvvələrin yaya verilməsinin nəticəsində alınır. Bu qüvvələr balansız pozulmuş turbinin fırlanması zamanı alınır və vurulan mayenin impulsunun artmasına imkan verir.

- (21) a2002 0054
(22) 04.04.2002
(51)⁷E 21B 43/38, 34/06
(71) «Balaxanəft» NQÇİ (AZ)
(72) **Məmmədov Mübariz Rza oğlu**
Əhmədov Güloğlan Xanoğlan oğlu
Abdinov Vaqif Yunus oğlu
Əliyev Nazim Şamil oğlu (AZ)
(54) **Quru qaz – qum ayırıcısı.**

(57) İxtira neft sənayesinə, xüsusilə, qoruyucu dərinlik qurğularına aiddir.

İxtiranın əsas məsələsi quyu qaz-qum ayırıcısının konstruksiyasını sadələşdirməklə ayırıcının faydalı iş əmsalının (FİƏ) artırılıb, separasiyanı yaxşılaşdırılmasıdır.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla fərqlənir ki, quyu qaz – qum separatoru keçirici, gövdə, qaz kamerası, şayba, sorucu borudan ibarət olub, ixtiraya əsasən, əlavə olaraq gövdənin yuxarı hissəsində paralel yerləşdirilmiş iki dəlikli şayba ilə təchiz edilib, sorucu boru eksentrik yerləşdirilmiş iki borudan ha-

zırlanıb – birinci boru yuxarı ucu ilə dəlikli şaybaların arasında yaranmış separasiya kamerasına, aşağı ucu ilə gövdəni aşağıdan bağlayan dəlikli qapayıcı ilə birləşib, ikinci boru yuxarı ucu ilə bütöv şayba ilə birləşib və gövdə dibindən müəyyən məsafə hündürlüyündə asılıb.

İxtiranın tətbiqindən alınan səmərə konstruksiyanın sadələşdirilməsindən, hazırlanmasından çəkilən xərclərin azalmasından, yumanın separatoru qaldırmadan aparılmasından, eləcə də, nasos-kompresor borularının qaldırılmasının sürətləndirilməsindən ibarət olur.

- (21) a2001 0172
(22) 09.10.2001
(51)⁷E 21B 47/10
(71) **Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)**
(72) **Tahirov Cəfər Nəriman oğlu**
Kazimov Con Həməzə oğlu
Əliverdizadə Tale Kərim oğlu
(AZ)
(54) **Neft quyularının debitini ölçmək üçün qurğu.**

(57) İxtira neft sənayesinə, xüsusən yüksək debiti quyularının debitini ölçən qurğulara aiddir.

İxtirada qoyulmuş məsələ qurğunun işləmə etibarlılığı və hazırlanma texnologiyası səviyyəsinin yüksəldilməsidir.

Qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, neft quyularının debitini ölçmək üçün oxlar paralel yerləşdirilmiş, iki tərəfi açıq bir-birilə əlaqəli dəliklərlə və qaz xətti vasitəsilə bir-birinə birləşdirilmiş ölçülü tutum və qaz hesablayıcısı şəklində hazırlanmış ölçü qovşağın birləşdirilmiş dirsəkvari dolama borucuqla təchiz olunmuş boru kəmərinə yerləşdirilmiş boru müqavimətindən ibarət olub, ixtiraya əsasən boru müqaviməti gövdə və tıxacı əlavə olaraq, kiçik diametrlə bir-birilə əlaqəli dəliklərlə təchiz olunmuş tıxacı kran şəklində hazırlanır, bu halda boru müqaviməti boru kəmərinin tıxacı krana qədər ki hissəsini kiçik diametrlə dəliyin giriş sonluğu ilə əlaqələndirən birləşdirici borucuq və kiçik diametrlə dəliyin çıxış sonluğunu boru kəmərinin tıxacından sonrakı hissəsini və dolama

borucuqla əlaqələndirən kənaledici borucuqla təchiz olunur.

İxtiranın tətbiqindən gözlənilən müsbət nəticə: boru müqavimətinin bir-biri ilə əlaqəli hissələrindən maye axımı ehtimalının aradan qaldırılması hesabına neft itkisini qarşısının alınması, eləcə də neft quyularının öz istehsal gücündən aşağı işləməsi ehtimalını yarıda bilən rejimin qurulmasının qeyri mümkünlüyüdür.

- (21) a2001 0170
(22) 09.10.2001
(51)⁷E 21B 47/12
(71) **Azərbaycan Dövlət Neft Sənayesinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AzNSETLİ) (AZ)**
(72) **Gözəlov Gülağa Məmmədağa oğlu**
(54) **Quyuy informasiyasının qəbulu üçün qurğu.**

(57) İxtira neft və qaz quyularının qazılması texnikasına aiddir və quyudan məlumat almaq üçündür.

İxtirada qoyulan məsələ yuyucu məhlulun fasiləsiz dövriyyəsi zamanı qaz təzahürü zonasının operativ təyini yoluyla qurğunun funksional imkanlarının genişləndirilməsidir.

Qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, quyu informasiyasının qəbulu üçün qurğu qazıma məhlulundakı həcmi qaz miqdarını elektrik signalına çevirən çeviricidən, quyu dərinliyi çeviricisindən, triggerdən, «İ» elementindən, takt impulsu generatorundan, formalaşdırıcı-gücləndiricidən ibarət olub, ixtiraya əsasən həcmi qaz miqdarını elektrik signalına çevirən ikinci çevirici, riyazi-məntiq qurğusu, elektrik impulsu saygacı, indikasiya bloku və quyunun girişində və çıxışında yerləşdirilmiş iki təzyiqli çeviricisi ilə təchiz olunur, belə ki, həcmi qaz çeviricisinin çıxışları formalaşdırıcı-gücləndiricinin birinci və ikinci girişlərinə birləşdirilir, formalaşdırıcı-gücləndiricinin çıxışı isə riyazi-məntiq qurğusunun birinci girişinə, təzyiqli çeviricilərinin çıxışları isə müvafiq olaraq triggerin R və S girişlərinə birləşməlidir, triggerin çıxışı isə «İ» elementinin birinci girişinə, ikinci girişinə takt impulsu qeneratoru birləşdirilir, «İ» elementin çıxışı elektrik impulsu saygacın

hesabat girişinə, sayğacın çıxışı riyazi-məntiqi qurğusunun ikinci girişinə, üçüncü girişinə, üçüncü girişinə, quyu dərinliyi çeviricisi qoşulur, riyazi-məntiq qurğusunun çıxışı indikasiya blokuna birləşdirilir.

İxtiranın tətbiqindən alınacaq müsbət effekt qaz təzahürü zonasının təyin olunmasının operativliyindən, mürəkkəb şəraitdə qəza hallarına yol vermədən quyuların müvəffəqiyyətlə qazılması nəticəsində əldə olunacaqdır.

BÖLMƏ F.**MEXANİKA, İŞIGLANMA,
İSİTMƏ, MÜHƏRRİK VƏ
NASOSLAR, SİLAH VƏ
SÜRSAT, PARTLATMA İŞLƏRİ.****F 02**

(21) a2002 0133

(22) 17.07.2002

(51)7F 02B 75/32, 75/40

(71)(72) İbrahimov Xanlar Əzim oğlu (AZ)

(54) Daxiliyanma mühərriki.

(57) İxtira daxiliyanma mühərriklərinə aiddir və porşenli kompressorlarda istifadə edilə bilər.

İxtiranın məqsədi sadə konstruksiyalı, kiçik qabaritli və yüngül çəkili dirsəkli valı olan daxiliyanma mühərriki yaratmaqdır.

Qarşıya qoyulan məqsədə onunla nail olunur ki, daxiliyanma mühərriki silindrlərdən, dirsəkli valdan, porşenlərdən ibarət olaraq, ixtiraya görə, silindrləri dirsəkli valın köklü dayaqlarının oxuna nəzərən simmetrik yerləşmiş, onların porşenləri isə ortasında dirsəkli valın boynuna oynaq geydirilmiş və yan işçi səthləri reversiv hidrodinamik dayaq yastıqları şəklində yerinə yetirilmiş polzunun hərəkəti üçün qanovun olan bir ədəd yastı stokla sərbəst olaraq birləşmişdir, bundan başqa stok porşenlərlə birləşən yerlərində reversiv hidrodinamik dayaq yastıqları ilə təchiz olunmuşdur.

F 03

(21) a2000 0017

(22) 03.02.2000

(51)7F 03D 1/00

(71)(72) Həsənov Əjdər Suttanəli oğlu

Həsənov Qafar Əjdər oğlu (AZ)

(54) Külək mühərriyi.

(57) İxtira külək energetikası sahəsində, əsasən külək enerjisi vasitəsilə hərəkətə gətirilən güc qurğularına aiddir.

İxtiranın məsələsi FİƏ-nin artırılması külək mühərrikinin öz çəkisinin azaldılması və konstruksiyasının sadələşdirilməsidir.

Qoyulmuş məsələni həll etmək üçün külək mühərriki silindr şəkilli gövdədən və val üzərində oturulmuş trapesial pərli turbinən ibarət olmaqla, ixtiraya əsasən pərlər 0-30° həddində oxu ətrafında fırlanma imkanlı şarnirli yerləşdirilir və xırda büzməli polad varəqdən hazırlanır, həmçinin məhdudlaşdırıcı və içiboş hazırlanmış aralıq dayaq həlqələri daxil edilir.

F 04

(21) a2001 0174

(22) 09.10.2001

(51)7F 04B 13/00; F 16N 27/00

(71) Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Elmi-Tədqiqat və Lahiyyə İnstitutu (AzNS-ETLİ) (AZ)

(72) Bağirov Mikayıl Kazım oğlu Kazımov Mirnağı AğaSeyid oğlu

Rza-zadə Nazim Abutalıb oğlu

Bağirov Oqtay Təhmasib oğlu

Qafarov Vasif Vaqon oğlu

Qurbanov Muxtar Abusət oğlu

Petrov Yuriy Sergeyeviç (AZ)

(54) Kimyəvi reagentlərin dozalarla vurulması üçün qurğu.

(57) İxtira neft istehsalı sənayesinə, xüsusən, kimyəvi maye reagentləri dozalarla vurmaq vasitələrinə aiddir və xalq təsərrüfatının müxtəlif sahələrində tətbiq oluna bilər.

Təqdim olunan ixtirada kimyəvi maye reagentlərin dozalarla vurulması üçün təklif olunan qurğu içərisində plunjer, qəbul və vurucu klapanlar, kirləşdirici hissə yerləşdirilən hidrosilindrdən ibarət məlum qurğudan onunla fərqlənir ki, hidrosilindr iki: böyük və kiçik porşenlər şəklində hazırlanıb, böyük porşen perforasiya olunmuş əlavə təchiz olunan istiqamətləndirici oy-

maqla və konusvari dəliyi konus klapanının yəhəri olan, bir ucu intiqala (ötürücü) birləşdirilmiş, o biri ucu isə perforasiya olunmuş istiqamətləndirici oymağın içərisində yerləşdirilən stok üzərində quraşdırılmış, qurtaracağında ötürücü kanallar açılmış xüsusi məhdudlaşdırıcı ilə möhkəm birləşdirilib, qurtaracağı yumruqucuqlu hazırlanmış istiqamətləndirici oymaq içərisində sərbəst hərəkət edən kiçik porşen isə yaylandırılmış və vurucu kamera içərisində yerləşdirilib.

(21) a2000 0064

(22) 28.03.2000

(51)7F 04F 5/04

(71)(72) Abbasov Elxan Məcid oğlu Əliyev İsrail İsmayıl oğlu

Vəliyev Fuad Həsən oğlu (AZ)

(54) Quyu ejetoru.

(57) İxtira neftqaz sənayesi sahəsinə aiddir, neftin qazlift və erlift üsulları ilə çıxarılmasında istifadə oluna bilər.

İxtira ejetorun FİƏ-nin artması və konstruksiyasının sadələşdirilməsi məqsədini güdür.

Qoyulmuş məsələni həll etmək üçün quyu ejetoru dəyişilə bilən uçluq və silindrik paylaşdırıcı keçirici ilə təmin olunub. Passiv mühitin qəbulu üçün keçircinin aşağı hissəsində boyuna dəliklər açılmışdır. Passiv mühit boyuna dəliklə keçən zaman bir istiqamətdə axtığı üçün həddən artıq hidravlik müqavimətlə rastlaşmır və bu da aktiv mühitin enerjisinin effektiv istifadəsinə, nəticədə isə, qurğunun FİƏ-nin artmasına gətirib çıxarır.

Keçircisinin konstruksiyası aktiv və passiv mühitlərin incə dispersli qarışığının alınmasına və axırncısının bərabər paylanmasına imkan verir.

Təklif olunan konstruksiyalı quyu ejetoru sadə yollarla hazırlanır və istismar olunur, yüksək məhsuldarlığa malikdir, aktiv mühitin enerjisini daha tam istifadə edilməsinə görə onun FİƏ-nin artmasına imkan yaradır.

F 16

(21) a2002 0017

(22) 25.02.2002

(51)⁷F 16K 15/02 E 21B 21/10
(71)(72) Babayev Sabir Hüseyn oğlu
Şərifov Vahid Hüseyn oğlu
Zeynalov Ramiz Məzahim oğlu
Kərimova Lalə Sabir qızı
Zeynalov Hüseyn Ramiz oğlu
(AZ)

(54) Klapan qovşağı.

(57) İxtira qazıma və neft-mədən avadanlıqlarına məxsus olub, porşenli plunjerli nasoslarda tətbiq edilə bilər.

Təklif edilən ixtirada əsas məsələ etibarlıq göstəricilərini yüksəltməklə klapan qovşağının iş səmərəliliyini artırmaqdır.

Qarşıya qoyulan məsələ aşağıdakı kimi həll edilmişdir. Klapan qovşağı gövdədən, aşağı və sferik dayaqla hazırlanmış yuxarı istiqamətləndirici oyaqların içərisində yerləşdirilmiş, ştoklarla bitişik nimçədən və yəhərdən ibarət olub, ştoklarla bitişik nimçə klapan qovşağı ilə bir ox üzərində olan pərlərlə yerinə yetirilmişdir.

F 21

(21) 99/001573
(22) 03.03.1999
(51)⁷F 21B 43/00
(71) Poladov Əlisahib Rza oğlu
Səfərov Natiq Muxtar oğlu
(AZ)
(72) Poladov Əlisahib Rza oğlu
İsmayılov Şahin Muxtar oğlu
Səfərov Natiq Muxtar oğlu
Səmədov Sədiyar Səməd oğlu
(AZ)
(54) Qazlift quyularını işə buraxmaq üçün qurğu.

(57) İxtira neftçixarma sənayesinə, əsasən qazlift quyularını işə buraxmaq üçün qurğulara aiddir.

Sürüşən oymağ olan və onun xarici konus səthi ilə təmasda ola bilən, radial kanallarda yerləşən gövdə və qapayıcı qovşağı olan klapanlı muftadan ibarət təklif edilən qurğuda, qapayıcı qovşaq çıxıntıları muftanın daxilinə yönəlmiş maqnit disk şəklində hazırlanıb, yuxarı və aşağı məhdudlayıcı həlqələri olan, həm də yuxarı məhdudlayıcı həlqə və sürüşən oymağın ona doğru istiqamətlənmiş ucunda eyni adlı qütbləri bir-birinə qarşı yönəlmiş maqnit şaybalarla təchiz edilib, muftanın daxili yan səthi sürüşən oymağın xarici səthinə uyğun ko-

nusvarı, oymağın daxili səthi isə onun xarici səthinin bucağı eyni olmayan konusvarı formada hazırlanıb.

Təklif edilən ixtiranın sayəsində, qurğunun istismar etibarlılığı artır və klapanın yeyilmə ehtimalı aradan qaldırılır.

Qurğu, nisbətən kiçik təzyiqlərdə, məcburi dayanmalardan sonra qazlift quyularını avtomatik işə buraxmaq üçün istifadə edilə bilər.

BÖLMƏ G

FİZİKA

G 01

(21) a2002 0060
(22) 09.04.2002
(51)⁷G 01B 7/00
(71) Sumqayıt Dövlət Universiteti
(AZ)
(72) Qəhrəmanov Nadir Fərrux oğlu
Adıgözəlov Vüqar Sahib oğlu
(AZ)
(54) Yerdəyişmə çeviricisi.

(57) Differensial – transformator tipli böyük yerdəyişmə çeviricisi göstərilmişdir. Onun ölçü dolağının seksiyaları eyni tipli pilləvi dolağlar ardıcılığından təşkil olunmuşdur. Pilləvi dolaqların hər biri çeviricinin mərkəzinə nəzərən ikincidən başlayaraq, müntəzəm sarınmış dolagla təchiz edilmiş və müqavimətləri bərabər olan rezistorla yüklənmişdir. Ölçmə gərginliyinin alınmasında hər rezistorun bir hissəsi iştirak edir.

Çeviricinin belə qurulması ölçmə diapazonunun genişləndirilməsi və hərəkət edən nüvənin qısaldılmasını təmin edir, bu isə nüvənin ölçüləcək yerdəyişməni qəbul etməsini asanlaşdırır.

Çeviricinin prinsipial konstruktiv və elektrik sxemləri verilmişdir.

(21) 99/001623
(22) 21.09.1999
(51)⁷G 01G 17/00
(71)(72) Kazımov Nadir Məmmədli oğlu
Xəlilov Sabir Ağakışi oğlu

Məmmədov Cavanşir Firuddin oğlu

Talıbov Natiq Həsən oğlu (AZ)

(54) Axın xəttində boruların çəkisini təyin edən avtomatik qurğu.

(57) İxtira çəkiölçmə texnikasına, o cümlədən avtomatik çəkiölçmə qurğularına (məsələn, boru çəkisinə) aiddir.

İxtiranın məqsədi borunun uzunluğundan asılı olmayaraq, çəki dəqiqliyini yüksəltməkdən, qurğunun etibarlılığını artırmaqdan və hazırlanma texnologiyasını sadələşdirməkdən ibarətdir.

Qoyulmuş məqsədi yerinə yetirmək üçün, tərkibi yükün axın istiqamətində yerləşən yük qəbuledici elementləri olan çəki mexanizmdən, yük vericidən, ona qoşulmuş qeydedici və təzyiqli ölçən cihazdan ibarət olan axın xəttində boruların çəkisini təyin edən avtomatik qurğudan, çəki mexanizmi Γ-şəkildə edilir, çəki vericisi çəki mexanizmin şaquli hissəsinə bərkidilmiş dayağın üstündə quraşdırılmışdır, əlavə olaraq əks qüvvə yaradan silindrik yaylar daxil edilib.

(21) a2002 0050
(22) 04.04.2002
(51)⁷G 01N 33/48
(71) Azərbaycan Tibb Universiteti
(AZ)
(72) Süleymanov Zeyqəm Muradəli oğlu (AZ)
(54) Aktiv hidrogen ionlarının aşkar edilməsini tetrozolum ilə histokimyəvi üsulu.

(57) İxtira təbabətə, xüsusən də kliniki fiziologiyaya, kliniki histokimyəyə və qastroenterologiyaya aiddir.

İxtiranın məsələsi mədənin və onikibarmaq bağırsağın selikli qişasında aktiv hidrogen ionlarının aşkar çıxarılmasını tirozolum ilə histokimyəvi üsulunu hazırlamaqdan ibarətdir.

Qoyulmuş məsələ onunla həll olunur ki, aktiv hidrogen ionlarının aşkar edilməsinin tetrazolum ilə histokimyəvi üsulu, onların müəyyən olunan orqanların fiksə edilməmiş kriostat kəsiklərində müəyyən edilməsindən ibarət olaraq, ixtiraya görə, aktiv hidrogen ionlarının müəyyən edilməsini bilavasitə mə-

dənin və onikibarmaq bağırsağın, tərkibi 5mq nitromavi tetrazoliumdan, 5ml 0,1M fosfat buferindən (pH 7,0) və 15ml distill edilmiş sudan ibarət olan reaktivdən istifadə etməklə həyata keçirilir.

(21) a2002 0059

(22) 05.04.2002

(51)G 01N 33/569

(71)(72) Hacıyev Rasim Vahid oğlu
(AZ)

(54) Xronik iltihabı xəstəliklərin kəskinləşməsinin proqnozlaşdırılması.

(57) İxtira tibbə, xüsusən, immunoqologiyaya aiddir.

İxtiranın məqsədi patogen mikroorqanizmlər olmadığı zaman müxtəlif etiologiyalı xronik iltihabi xəstəliklərin kəskinləşməsinin proqnozlaşdırılmasıdır.

Buna onunla nail olunur ki, hər bir izolyata qarşı anticisimlərin olmasının müəyyən edilməsindən, qan serumunun müayinəsindən, xəstəliyin inkişafı gedişində antigenlərin heterogenliyinə gətirib çıxaran onların zaman dəyişənliyinin müəyyən edilməsindən ibarət xronik iltihabi xəstəliklərin kəskinləşməsinin proqnozlaşdırılmasında, saprofit stafilokokklarnın adi ştammlarına qarşı anticisimlərin avidliyini presipitasiya titrləri ilə müəyyən edirlər və presipitasiya dərəcəsinin əvvəlki qiymətə qədər azalması zamanı xronik iltihabi xəstəliklərin kəskinləşməsinə proqnozlaşdırırlar.

(21) a2001 0055

(22) 17.03.2001

(51)G 01V 1/16

(71) Beynəlxalq Elmi-Texniki Kompleks (BETK) «INTERGEO-TETİS»

Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu

Ayda-zadə Şahin Rafiq oğlu
(AZ)

(72) Xəlilov Elçin Nüsrət oğlu

Ayda-zadə Şahin Rafiq oğlu
(AZ)

(54) Zəlzələ detektoru.

(57) İxtira qəza siqnalizasiyası sahəsinə, əsasən, zəlzələnin əsas təkanından əvvəlki anında baş verən siqnalizasiya aiddir.

İxtiranın məsələsi zəlzələ detektorunun uzununa dalğalara olan həssaslığını, zəlzələnin gücünə görə sazlaşmanın dəqiqliyini artırmaqdan, eləcə də siqnalizasiya effektini gücləndirməkdən ibarətdir.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll edilir ki, təklif edilən zəlzələ detektoru gövdədən, təsirsiz kütlə ilə rəqs vericisindən, qidalanma mənbəyindən, tonal siqnal blokundan, həssaslığı sazlaşma vintindən ibarət olub, əlavə olaraq öz aralarında ardıcıl birləşdirilmiş həssaslıq tənzimləyicisi, analoq-rəqəm çevricisini, mərtəbəlilik tənzimləyicisini, rəqs analizatoru ilə tezlik süzgəcini, işıq siqnalı blokunu, siqnalizasiyanın əl ilə kəsicisini, tonal siqnal blokunda səs ucaltığının tənzimləyicisini saxlayır ki, onların da idarəedici girişləri ümumi şin vasitəsilə qidalanma mənbəyi ilə birləşdirilmişdir, təsirsiz kütlə isə silindr formasında yerinə yetirilib və üst tərəfilə mərkəzdə elastik «Γ» şəkilli elementin şaquli yerləşən tərəfinə sət bərkidilməklə, öz uzunluğu boyu bir ox üzrə vintli yayın içərisində yerləşdirilmişdir, vintli yayın bir ucu elastik «Γ» şəkilli elementin üfqi yerləşən hissəsinə sət birləşdirilmiş, o biri ucu isə digər elastik element vasitəsilə gövdəyə sət bərkidilmişdir, bu halda «Γ» şəkilli elementin şaquli hissəsinin uzunluğu təsirsiz kütlə silindrinin hündürlüyündən 3-dən 5-ə qədər, onun üfqi hissəsinin uzunluğu isə təsirsiz kütlə silindrinin radiusundan ən azı 2,5 dəfə çoxdur, təsirsiz kütlə silindrinin aşağı tərəfindən qəti şaquli vəziyyətdə gövdəyə hərəkətsiz bərkidilmiş induksiya sayğacının nüvəsilə maqnit təsiri göstərmək imkanı ilə sabit maqnit sət yerləşdirilmişdir, belə ki, təsirsiz kütlə silindrinin və induksiya sarğacının nüvəsinin mərkəzindən keçən mərkəz oxları bir-birinin üstünə düşür.

G 02

(21) a2002 0099

(22) 21.05.2002

(51)G 02B 6/38

(71) Azərbaycan Texniki Universiteti (AZ)

(72) Mansurov Tofiq Məhəmməd oğlu

Bəybalayev Qəmbər Bəylər oğlu
(AZ)

(54) Optik rabitənin ikikoordinatlı çoxkanallı kommutatoru.

(57) İxtira optik cihazqayırma, işıq-ötürücü rabitə sistemləri və informasiya verilişi vəsaitlərinə aiddir və çoxkanallı rabitənin optik siqnallarının kommutasiyası istifadə oluna bilər.

Təklif olunan halda kommutator X və Y iki koordinat oxları üzrə yerdəyişmə imkanına malik bir-birinə nəzərən düz bucaq altında yerləşdirilmiş matrisanın iki müstəvi kvadrat lövhəsi şəklində yerinə yetirilmişdir ki, bu halda kommutasiya olunan və kommutasiya edən optik liflərin sonluqları sürüşkən diyircəklər üzərində quraşdırılmış, işçi orqanlara bərkidilmiş matrisanın müstəvi kvadrat lövhələrinə uyğun birbaşa perforasiya dəşiklərində yerləşdirilmiş, addım mühərriki isə birbaşa perforasiya dəşiklərinə malik enli tərəfdən X və Y oxlarının işçi orqanlarına sıxılmış və bir-birinə qarşı yerləşdirilmiş pyezoaktiv elementlər şəklində yerinə yetirilmiş, hansıların ki əks tərəfində işıq diodları və fotoqəbuledicilər quraşdırılmış, habelə kommutatora koordinat oxlarının hər biri üzrə əlavə olaraq hesabı qurğu və proqram bloku daxil edilmiş və verilmiş proqram alqoritmi üzrə bir neçə kanallar üzrə optik siqnalların kommutasiyası və informasiya verilişi təmin olunur.

Pyezoaktiv elementlərin köməyi ilə matrisanın kvadrat lövhələri mikroaddımlı xətti hərəkətə gətirilir və hesabı qurğunun, proqram blokunun, idarəedici sxemin vasitəsi ilə verilmiş koordinatlara uyğun dayandırılması prosesi həyata keçirilir ki, bu da kommutatorun funksional imkanlarını artırır.

G 10

(21) a2003 0073

(22) 15.04.2003

(51)G 10D 1/08

(71)(72) Mustafayev Zahid Zakir oğlu (AZ)

(54) «Oğuz» milli elektron simli musiqi aləti.

(57) İxtira elektron simli musiqi alətlərinə aiddir.

Təklif edilən ixtiranın məsələsi istənilən səs tezliyi xarakteristikala-

rına malik milli atributları olan elektron musiqi aləti almağa təmin etməkdir.

Qarşıya qoyulan məsələnin həlli üçün elektron simli musiqi aləti korpusdan, pərdəli qoldan, aşıqlarla xərəkədən, simlərdən ibarət alətin korpusu bir mərkəzi olan ay-ulduz formasında, qolu dörd cüt simlə, iyirmi səkkiz pərdəli və iki yarım oktava ilə hazırlanmışdır. Hər cüt simin biri poladdan, biri neylondan hazırlanmışdır.

Musiqi alətinin ay-ulduz formasında hazırlanması alətə milli kolorit verməklə bərabər qolun simlərin belə hazırlanması geniş səs diapazonu yaratmağa imkan verir.

BÖLMƏ H

ELEKTRİK

H 01

(21) a2002 0070

(22) 16.04.2002

(51)⁷H 01C 7/10

(71) Bakı Dövlət Universiteti (AZ)

(72) Allazov Mahmud Rüstəm oğlu
Həsənli Şəmistan Mahmud oğlu
Həmidov Rəhman Hüseyn oğlu
(AZ)

(54) Varistorların hazırlanması üçün tərkib.

(57) Bu ixtira elektronika və enerqetika sahəsilə, məhz analoqları elektrik şəbəkəsi və stansiyalarındakı qurğuları, sənaye və məişət elektrik cihazlarını kommutasiya xarakterli gərginlik sıçrayışlarından, ildırım-vurma zamanı əmələ gələn artıq yüklənmə gərginliyindən qorumaq və həmçinin, şəbəkədə gərginlik və cərəyanı stabilləşdirmək məqsədilə istifadə edilən sink oksid əsaslı çox-komponentli varistorların alınması aiddir.

Hazırkı ixtiranın məqsədi varistor materialının tərkibini dəyişməklə daha yüksək qeyri-xəttilik əmsalına (β) nail olmaqdır.

Qarşıya qoyulmuş məqsədə nail olmaq üçün tərkibində bismut, kobalt, bor, sürmə manqan oksidləri olan sink oksidi əsaslı varistor materialına əlavə olaraq komponentlərin aşağıdakı nisbətində xrom 6-oksidi daxil edilir (mol.%): Bi_2O_3 -

0,5; Co_3O_4 -0,5; MnO_2 -0,5; B_2O_3 -0,5; Sb_2O_3 -1,0; CrO_3 -0,1-0,8; və qalanı ZnO .

Təklif edilən ixtiranın fərqləndirici xüsusiyyətləri bu üsulla alınmış varistorların qeyri-xəttilik əmsalının böyük ($\beta=65$) və açılma gərginlik intervalının nisbətən kiçik ($\Delta U \approx 11\text{B}$) olmasıdır.

(21) a2002 0067

(22) 14.04.2002

(51)⁷H 01J 9/12

(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Fizika İnstitutu (AZ)

(72) Vəzirov Hikmət Niyazi oğlu
(AZ)

(54) Fotokatodun aktivlənmə üsulu.

(57) İxtira elektron texnikası, məhz vakuum fotoelektron cihazları sahəsinə aiddir və elektron-optik çeviricilərin istehsalında istifadə edilə bilər. İxtiranın həll etdiyi məsələ fotokatod layının yırtıqlarının eninin artmasının qarşısını almaqla keçid müqavimətinin azaldılması hesabına həssaslığın, cərəyan davamlığının və zaman aiddəmə qabiliyyətinin artırılmasıdır. Üsul cihazın qızdırılmasını, onun daxilinə qələvi metalın buxarlarının termo- və fotocərəyanın maksimum artmasına qədər buraxılmasını və onların cərəyanı ölçmək üçün cihazın fotokatod və cihazın başqa elektrodu ilə birləşdirilməsi vasitəsi ilə ölçülməsini daxil edir. Bununla cihazı fotokatodun həddi temperaturundan artıq olmayan, tənliyə uyğun temperatúra qədər qızdırırlar:

$$T \leq 3,3 \cdot 10^{23} \text{ K/C} \cdot r^2 \cdot L \cdot P,$$

Burada T – cihazın temperaturu, K, L – fotokatodla cihazın başqa elektrodu arasında olan məsafə, m, P – T temperaturunda qələvi metalın cihazdakı təzyiqi, Pa, r – qələvi metalın atomunun radiusu, m.

(21) a2000 0128

(22) 04.05.2000

(51)⁷H 01L 31/02

(71)(72) Kasumoğlu Tağı Kitay oğlu
Qasımoğlu İbrahim Kitay oğlu
(AZ)

(54) Qamma şualanma detektorları üçün yarımkeçirici material.

(57) İxtira maneəsiz radiyasiya dozimetriyasında istifadə olunan, yarımkeçirici materiallardan hazırlanmış detektorlara aiddir, xüsusi olaraq qamma dozimetriyada, tibbi-klinik daxili orqanların dozimetriyasında, şualanma terapiyada, sənaye defekt analizində, radiyasiya təhlükəsizlik xidmətində, kosmik fəzada qamma şuaların qeydiyyatında istifadə oluna bilər.

İxtiranın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, qamma şualanma detektorları üçün yarımkeçirici material $\text{A}^{\text{I}}\text{B}^{\text{III}}\text{C}^{\text{VI}}$ tipli birləşmə əsasında və aşqar maddədən ibarət olmaqla, əsas birləşmə kimi CuGaSe_2 monokristalını və aşqar maddə kimi kükdü aşağıda göstərilən nisbətdə (kütlə %) saxlayır:

Cu	22,135 – 22,155
Ga	24,190 – 24,214
Se	53,575 – 53,611
S	0,02 – 0,06

Təqdim olunan yarımkeçirici materialdan düzəldilən qamma detektoru yüksək qamma – həssaslığa malikdir, həssaslığın aşğı həddi endirilmiş, otaq temperaturunda işi diapazonu genişləndirilmişdir.

(21) a2002 0030

(22) 25.03.2002

(51)⁷H 01M 4/14

(71) Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyası (AZ)

(72) Abdullasoy (Qurbanov)
Əbülfəz Abdulla oğlu (AZ)

(54) Qurğuşunlu akkumulyatorun elektrodlarının hazırlanması və onlardan marş batrisinin yığılması üsulu.

(57) İxtira energetika sənayesi sahəsinə aiddir və qurğuşunlu akkumulyatorun istehsalına toxunur. İxtiranın məsələsi qurğuşunlu akkumulyatorun bütün növlərinin vahid texnologiya ilə istehsalı təmin etmək, istehsal texnologiyası və avadanlıqlarını sadələşdirmək, maya dəyərini aşağı salmaq, xidmət müddətini uzatmaqdır.

Turşuya və aşınmaya davamlı toxunma parçadan hazırlanmış qin ilə cərəyandaşıyıcı arasındakı boşluq hər iki, həm müsbət və həm də mənfə elektrod üçün nəzərdə tutulan eyni bir fəal maddə ilə doldurulur. Beləliklə, qurğuşunlu akkumulyato-

run müsbət və mənfi elektrodları forma, quruluş, kütlə və kimyəvi tərkib etibarlı ilə bir-birinin tam eyni olaraq hazırlanmışdır. Həmin elektrodlardan bir qutuda bir-birinin tam eyni olan bir cüt C/2 tutumlu batrı yığılır. Batrıları paralel birləşdirməklə $C/2+C/2=C$ nominal tutumlu batrı yığılır.

H 02

- (21) a2002 0103
(22) 27.05.2002
(51)⁷H 02H 3/00
(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Fizika İnstitutu (AZ)
(72) Babayeva Aytək Ramiz qızı Həşimov Arif Məmməd oğlu Dmitriyev Yevgeniy Vasilyeviç Pivçik İzyaslav Romanoviç (AZ)
(54) Elektrik veriliş xəttinin açılma qurğusu.

(57) İxtira elektrotexnikaya, bilavasitə elektrik xətlərinin və paylayıcı qurğuların mühafizə sxemlərindəki qurğulara aiddir.

İxtiranın məsələsi tam fazlı olmayan rejimdə sıfır ardıcılıqlı cərəyana qoşulmuş, cərəyan mühafizəsinə əsaslanan elektrik veriliş xəttinin açılma qurğusunun funksional imkanlarını artırmaq yolu ilə elektrik veriliş xəttinin açılmasıdır.

Qarşıya qoyulan məsələ onunla həll olunur ki, elektrik veriliş xəttinin açılma qurğusu, xəttin açılma funksiyasını yerinə yetirən və sıfır ardıcılıqlı cərəyan filtri üzrə birləşmiş cərəyan transformatorları, xətti açarlarla ayıran açılma bloku və sıfır ardıcılıqlı cərəyana qoşulan cərəyan mühafizə bloku daxil olan mühafizədən ibarət olub, ixtiraya əsasən, əlavə olaraq zaman relesi və analoq-rəqəm çeviricisi (ARÇ) ilə hesablama qurğusundan (HQ) ibarət ferrezonansvericisi ilə təchiz olunub, belə ki, zaman relesi analoq-rəqəm çeviricisinin rəqəm çıxışlarına qoşulmuş, analoq-rəqəm çeviricisinin analoq girişi sıfır ardıcılıqlı cərəyan filtri dövrəsinə, analoq çıxışı isə zaman relesi vasitəsilə açılma blokuna qoşulmuşdur.

Tamfazlı olmayan rejim yarananda, ferrezonansvericisinə sıfır ardıcılıqlı cərəyan filtri dövrəsindən signal daxil olur. Hesablama qurğusu alınan məlumatları araşdırır,

ARÇ və zaman relesi vasitəsilə, elektrik veriliş xəttini açan bloka, xəttin əsas açarlarla açılması göstərişini verir.

- (21) a2002 0034
(22) 28.03.2002
(51)⁷H 02H 3/32, H 02J 3/12
(71) Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Energetika və Enerjilayihə İnstitutu (AZ)
(72) Məmmədov Orxan Səməd oğlu Qasımov Əsgər Nüseyin oğlu Ələkbərli Azər Faiq oğlu Zərbiyeva Nuridə Feyzulla qızı (AZ)
(54) Paylaşdırıcı şəbəkənin qidalandırıcı gərginliyinin avtomatik tənzimlənməsi üçün qurğu.

(57) İxtira elektrik sistemlərinin avtomatlaşdırılması sahəsinə aiddir və paylaşdırıcı elektrik şəbəkəsinin tələbatçılarının gərginliyini sərhəd buraxıla bilən səviyyədə avtomatika tənzimlənməsi üçün istifadə oluna bilər.

Qurğu cərəyan kompensasiyasıvericisi, gərginlik vericisi, elektron bloklarını özündə birləşdirən gərginliyin avtomatik tənzimləyicisi və onun zaman elementinin birinci girişi ilə birləşdirilmiş əlavə elektrik hərəkət qüvvəsini tərtib edən elementi daxil olmaqla, gərginliyin avtomatik tənzimləyicisinin ikinci zaman elementinin birinci girişini əlavə elektrik hərəkət qüvvəsini tərtib edən elementin ikinci çıxışı ilə birləşdirilmiş ikinci cərəyan kompensasiyasıvericisi ilə təchiz olunması, icra elementlərinin çıxışları isə çıxışı transformatorun tənzimləmə qurğusuna birləşdirilən idarə elementinin birinci və ikinci girişinə birləşdirilir, ki bu da şəbəkənin ən uzaq və ən yaxın yük düyünlərində gərginliyin təyin olunmasını təmin edir və onların əlavə elektrik hərəkət qüvvəsini tərtib edən elementin qoyuluş qiymətləri (adətən. Nominal gərginliyin -5% və +5% -i qədər) ilə müqayisə edilərək avtomatik tənzimləyicisinin «Artırmaq» və ya «Azaltmaq» kanallarına siqnallar ötürülür, bunun da nəticəsində paylaşdırıcı şəbəkənin işlədicilərində gərginliyin keyfiyyəti xeyli artırılır.

- (21) a2001 0207
(22) 14.12.2001
(51)⁷H 02H 9/04; H 02J 3/00
(71) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Fizika İnstitutu (AZ)
(72) Həsənova Səbinə İlham qızı Həşimov Arif Mehti oğlu Dmitriyev Yevgeniy Vasilyeviç Kuznetsov Vladimir Qriqoryeviç Şidlovskiy Anatoliy Korneyeviç Pivçik İzyaslav Romanoviç (AZ)
(54) Paylayıcı qurğu.

(57) İxtira elektrotexnikaya, xüsusilə, gərginlik transformatorlarının, paylayıcı qurğularının şinlərinin və onlara bağlanmış elementlərin ifrat gərginliklərdən mühafizəsinə aiddir.

İxtiranın məqsədi paylayıcı qurğunun normal işini bərpa etmək məqsədi ilə şinə qoşulacaq elementlərin açarlı qoşulmasından yaranan ifrat gərginliyi aradan qaldırmaq yolu ilə qurğunun funksional imkanlarının genişləndirilməsindən ibarətdir.

Şinin avtomatik təkrar qoşulmasını həyata keçirən açarlarla şinə qoşulacaq elementlərin qoşulmasına signal verildikdə, qoşulmadan əvvəl gərginlik transformatorunun alçaq gərginlik dolağına ballast müqaviməti qoşulur. Nəticədə gərginlik transformatorundan, açar vurulduqdan sonra şinin tutum cərəyanının yerinə, bir neçə amper, məhdud qısa qapanma cərəyanı axır. Bu isə, yüklənməmiş şinlərin açarlarla kommutasiyasından-qoşulmasından yaranan ifrat qərginliyin akumulyativ olaraq artmasının qarşısını almış olur.

H 03

- (21) a2000 0021
(22) 15.02.2000
(51)⁷H 03K 13/20
(71) Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası (AZ)
(72) Salihov Səmid Qədir oğlu Yaqubova Dinar Valeh qızı (AZ)
(54) Rəqəm gərginlik ölçəni.

(57) İxtira rəqəmli ölçü cihazları texnikasına aiddir.

İxtiranın məqsədi dəqiqliyin artırılması ilə eyni zamanda əngəllərin aradan qaldırılmasını təmin etməkdir.

Bu məqsəd qida mənbəyinin periodlarının formalaşdırıcı və ardıcıl qoşulmuş giriş açarı, qərqlilik tezlik çeviricisi, say açarı, reversiv saygac, dördqirişli və sxemi, üçqirişli və ya sxemləri, dörd ədəd ikigirişli və sxemi, impuls generatoru, cəmləyici və çıxıcı saygaclar, sıfırı geyd edən sxem və triggerdən ibarət idarə bloku əlavə edilməklə yerinə etdirilmişdir.

Qurğuya bu cür idarə blokun qoşulması ölçü vaxtının yadda saxlanılması və yenidən bərpa edilməsi ilə bərabər ölçü müddətinin başlanğıcı müəyyən etməklə, əngəllərin aradan qaldırılması və təsadüfi xətanın kəskin şəkildə azaldılmasına səbəb olur.

H 05

(21) 99/001379

(22) 05.05.1998

(51)⁷H 05K 9/00, H 01F 1/34

(71) Fotoelektronika İnstitutu (AZ)

(72) Qasimov Emin Rasim oğlu
Sadıxov Məmməd Abdulla oğlu

Qasimov Rasim Mustafa oğlu

Qacar Çinqiz Oveys oğlu (AZ)

(54) Elektromaqnit şüalanmasının uducusu.

(57) İxtira elektromaqnit şüalanmasının əks edilməsini azaltmaq üçün istifadə olunur.

Elektromaqnit şüalanmasının uducusu metal əsas üzərində qurulmuşdur. Onun üzərinə qeyri-polyar dielektrik qatı çəkilmişdir. Bu qatın tərkibinə bərabər paylanmış kapsullaşmış yüksək dispersli polyar dielektriklər daxil edilmişdir. Bununla bərabər örtük qatının qalınlığını və polyar daxil edilmələrin qatılığını verilmiş tezlikdə elektromaqnit şüalanmasının əks edilməsi olmadığı hallar üçün çıxarılmış tənliklərin birgə həllindən seçirlər.

İXTİRALAR ÜZRƏ İDDİA SƏNƏDLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)
97/000939	A 61B 5/00	a2001 0023	C 10M 101/04	a2001 0228	B 22F 7/00	a2002 0084	B 01J 20/00
97/000940	A 61B 5/00		C 10M 155/02		C 22C 33/02		B 01J 20/26
98/001037	E 21B 43/29	a2001 0039	E 21B 43/11	a2002 0004	C 08M 222/10	a2002 0090	E 04H 9/02
98/001141	C 10M 105/04	a2001 0041	B 01F 17/54		C 10M 145/38		E 02D 27/34
98/001208	C 10M 105/05		C 09K 7/12	a2002 0008	E 21B 43/00		G 01V 1/00
99/001379	H 05K 9/00	a2001 0042	C 08L 27/06	a2002 0016	C 07C 2/64	a2002 0091	C 02F 1/40
	H 01F 1/34		C 08K 5/10		C 07C 15/073	a2002 0092	A 61H 11/00
99/001466	E 21B 23/00	a2001 0046	B 22F 3/02	a2002 0017	F 16K 15/02		A 61F 13/78
99/001521	E 21B 43/12		C 22C 33/02		E 21B 21/10		A 61F 13/82
	E 21B 43/24	a2001 0055	G 01V 1/16	a2002 0020	C 02F 1/40	a2002 0099	G 02B 6/38
	E 21B 43/25	a2001 0068	C 07C 5/48	a2002 0023	C 07D 307/34	a2002 0102	C 09J 11/04
	E 21B 43/26		C 10G 11/20	a2002 0026	C 10M 125/20		C 09J 129/02
99/001573	F 21B 43/00	a2001 0129	C 10M 135/18		C 10M 125/22		C 09J 133/10
99/001584	E 21B 23/00	a2001 0133	A 24D 3/06,		C 10M 125/24		C 09J 133/16
99/001612	A 61K 7/48		A 24D 3/08	a2002 0029	A 61B 17/32	a2002 0103	H 02H 3/00
99/001613	A 61K 7/48		A 24D 3/10	a2002 0030	H 01M 4/14	a2002 0116	C 05B 1/02
99/001623	G 01G 17/06		A 24D 3/14	a2002 0034	H 02H 3/32		C 09J 19/02
99/001635	C 07C 31/10		A 24D 3/18		H 02J 3/12	a2002 0117	C 11B 1/10
a2000 0017	F 03D 1/00	a2001 0157	C 10M 101/02	a2002 0043	C 23G 11/04		A 61K 35/78
a2000 0021	H 03K 13/20		C 10M 125/10		C 23G 11/10	a2002 0119	C 23F 11/12
a2000 0059	A 01H 7/00		C 10M 135/18	a2002 0046	E 21B 43/22		C 23F 11/14
a2000 0064	F 04F 5/04		C 10M 137/14	a2002 0049	C 07D 207/26		E 21B 43/22
a2000 0072	B 01J 8/18	a2001 0160	A 24F 7/00		A 61K 31/4015	a2002 0126	C 07F 17/02
	B 01J 8/38		A 24F 1/30	a2002 0050	G 01N 33/48	a2002 0133	F 02B 75/32
	B 01J 19/24	a2001 0170	E 21B 47/12	a2002 0054	E 21B 43/38		F 02B 75/40
	C 08F 10/00	a2001 0171	E 21B 43/12		E 21B 34/06	a2002 0135	C 09D 123/04
	C 08F 2/00	a2001 0172	E 21B 47/10	a2002 0059	G 01N 33/569		C 09D 123/14
	C 08F 2/34	a2001 0173	E 21B 43/18	a2002 0060	G 01B 7/00		C 09D 163/08
a2000 0114	E 21B 43/22		E 21B 43/22	a2002 0062	C 09J 4/06	a2002 0136	C 09D 123/04,
a2000 0128	H 01L 31/02	a2001 0174	F 04B 13/00	a2002 0065	C 07C 15/00		C 09D 123/14
a2000 0142	E 21B 43/18		F 16N 27/00	a2002 0067	H 01J 9/12		C 09D 163/08
a2000 0172	E 21B 37/00	a2001 0183	B 24B 7/17	a2002 0069	A 61K 7/16	a2002 0137	C 09D 123/04
a2000 0195	C 12G 1/02	a2001 0192	C 10M 119/02		A 61K 35/08		C 09D 123/16
a2000 0198	C 09D 5/08		C 10M 129/10		A 61P 1/00		C 09D 123/26
	C 09D 195/00		C 10M 133/12	a2002 0070	H 01C 7/10		C 09D 123/28
a2000 0201	E 21B 43/00		C 10M 137/14	a2002 0075	A 61B 5/02		C 09D 163/00
a2001 0021	B 01J 47/00	a2001 0207	H 02H 9/04	a2002 0076	A 61B 17/22	a2002 0142	C 04B 26/04
	B 01J 20/18		H 02J 3/00	a2002 0079	C 01G 45/06	a2002 0144	C 09D 5/02
	B 01J 20/08	a2001 0212	A 01B 1/02		C 01G 49/10	a2002 0145	E 21B 43/16
	B 01J 20/10		A 01B 33/06		C 01G 51/08	a2002 0152	A 62D 1/00
	B 01J 29/06					a2003 0073	G 10D 1/08
	B 01J 31/08						

SİSTEMATİK GÖSTƏRİCİSİ

İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi	İndeks (BPT) (7 redaksiya)	İddia sənədinin nömrəsi
A 01B 1/02	a2001 0212	C 01G 45/06	a2002 0079	C 09K 7/12	a2001 0041	E 21B 43/18	a2001 0173
A 01B 33/06	a2001 0212	C 01G 49/10	a2002 0079	C 10G 11/20	a2001 0068	E 21B 43/22	a2000 0114
A 01H 7/00	a2000 0059	C 01G 51/08	a2002 0079	C 10M 101/02	a2001 0157	E 21B 43/22	a2001 0173
A 24D 3/06	a2001 0133	C 02F 1/40	a2002 0091	C 10M 125/10	a2001 0157	E 21B 43/22	a2002 0046
A 24D 3/08	a2001 0133	C 02F 1/40	a2002 0020	C 10M 135/18	a2001 0157	E 21B 43/22	a2002 0119
A 24D 3/10	a2001 0133	C 04B 26/04	a2002 0142	C 10M 137/14	a2001 0157	E 21B 43/24	99/001521
A 24D 3/14	a2001 0133	C 05B 1/02	a2002 0116	C 10M 101/04	a2001 0023	E 21B 43/25	99/001521
A 24D 3/18	a2001 0133	C 05B 19/02	a2002 0116	C 10M 155/02	a2001 0023	E 21B 43/26	99/001521
A 24F 7/00	a2001 0160	C 07C 2/64	a2002 0016	C 10M 105/04	98/001141	E 21B 43/29	98/001037
A 24F 1/30	a2001 0160	C 07C 15/073	a2002 0016	C 10M 105/05	98/001208	E 21B 43/38	a2002 0054
A 61B 5/00	97/000939	C 07C 5/48	a2001 0068	C 10M 119/02	a2001 0192	E 21B 47/10	a2001 0172
A 61B 5/00	97/000940	C 07C 15/00	a2002 0065	C 10M 129/10	a2001 0192	E 21B 47/12	a2001 0170
A 61B 5/02	a2002 0075	C 07C 31/10	99/001635	C 10M 133/12	a2001 0192	F 02B 75/32	a2002 0133
A 61B 17/22	a2002 0076	C 07D 207/26	a2002 0049	C 10M 137/14	a2001 0192	F 02B 75/40	a2002 0133
A 61B 17/32	a2002 0029	C 07D 307/34	a2002 0023	C 10M 125/20	a2002 0026	F 03D 1/00	a2000 0017
A 61F 13/78	a2002 0092	C 07F 17/02	a2002 0126	C 10M 125/22	a2002 0026	F 04B 13/00	a2001 0174
A 61F 13/82	a2002 0092	C 08F 2/00	a2000 0072	C 10M 125/24	a2002 0026	F 04F 5/04	a2000 0064
A 61H 11/00	a2002 0092	C 08F 2/34	a2000 0072	C 10M 135/18	a2001 0129	F 16K 15/02	a2002 0017
A 61K 7/16	a2002 0069	C 08F 10/00	a2000 0072	C 10M 145/38	a2002 0004	F 16N 27/00	a2001 0174
A 61K 7/48	99/001612	C 08K 5/10	a2001 0042	C 11B 1/10	a2002 0117	F 21B 43/00	99/001573
A 61K 7/48	99/001613	C 08L 27/06	a2001 0042	C 12G 1/02	a2000 0195	G 01B 7/00	a2002 0060
A 61K 31/4015	a2002 0049	C 08M 222/10	a2002 0004	C 22C 33/02	a2001 0046	G 01G 17/06	99/001623
A 61K 35/08	a2002 0069	C 09D 5/02	a2002 0144	C 22C 33/02	a2001 0228	G 01N 33/48	a2002 0050
A 61K 35/78	a2002 0117	C 09D 5/08	a2000 0198	C 23F 11/12	a2002 0119	G 01N 33/569	a2002 0059
A 61P 1/00	a2002 0069	C 09D 195/00	a2000 0198	C 23F 11/14	a2002 0119	G 01V 1/00	a2002 0090
A 62D 1/00	a2002 0152	C 09D 123/04	a2002 0135	C 23G 11/04	a2002 0043	G 01V 1/16	a2001 0055
B 01F 17/54	a2001 0041	C 09D 123/14	a2002 0135	C 23G 11/10	a2002 0043	G 02B 6/38	a2002 0099
B 01J 8/18	a2000 0072	C 09D 163/08	a2002 0135	E 02D 27/34	a2002 0090	G 10D 1/08	a2003 0073
B 01J 8/38	a2000 0072	C 09D 123/04	a2002 0136	E 04H 9/02	a2002 0090	H 01C 7/10	a2002 0070
B 01J 19/24	a2000 0072	C 09D 123/14	a2002 0136	E 21B 21/10	a2002 0017	H 01F 1/34	99/001379
B 01J 20/00	a2002 0084	C 09D 163/08	a2002 0136	E 21B 23/00	99/001466	H 01J 9/12	a2002 0067
B 01J 20/26	a2002 0084	C 09D 123/04	a2002 0137	E 21B 23/00	99/001584	H 01L 31/02	a2000 0128
B 01J 47/00	a2001 0021	C 09D 123/16	a2002 0137	E 21B 34/06	a2002 0054	H 01M 4/14	a2002 0030
B 01J 20/18	a2001 0021	C 09D 123/26	a2002 0137	E 21B 37/00	a2000 0172	H 02H 3/00	a2002 0103
B 01J 20/08	a2001 0021	C 09D 123/28	a2002 0137	E 21B 43/00	a2000 0201	H 02H 3/32	a2002 0034
B 01J 20/10	a2001 0021	C 09D 163/00	a2002 0137	E 21B 43/00	a2002 0008	H 02H 9/04	a2001 0207
B 01J 29/06	a2001 0021	C 09J 4/06	a2002 0062	E 21B 43/11	a2001 0039	H 02J 3/00	a2001 0207
B 01J 31/08	a2001 0021	C 09J 11/04	a2002 0102	E 21B 43/12	a2001 0171	H 02J 3/12	a2002 0034
B 22F 3/02	a2001 0046	C 09J 129/02	a2002 0102	E 21B 43/12	99/001521	H 03K 13/20	a2000 0021
B 22F 7/00	a2001 0228	C 09J 133/10	a2002 0102	E 21B 43/16	a2002 0145	H 05K 9/00	99/001379
B 24B 7/17	a2001 0183	C 09J 133/16	a2002 0102	E 21B 43/18	a2000 0142		

SƏNAYE NÜMUNƏSİNƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

(21) 98.0036
(22) 28.07.1998
(31) 985000048/49
(32) 28.01.1998
(33) RU
(51)⁷9-01
(71)(72) Pekarov Vladimir Yanoviç
(RU)
(74) Məmmədova X.N. (AZ)
(54) Ştof butulkası.

(57) Ştof butulkası aşağıdakı əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- ştofun şaquli yönəldilmiş, yuxarı hissəsində kürəvi qübbəli düzbucaqlı paralelepiped şəklində gövdə ilə hazırlanması və butulkanın boğazının dibə tərəf əyilmiş həlli ilə;
- butulkanın üz tərəfinin yastı, digər üz tərəfinin isə mərkəz hissələri qabarıq, böyürləri çökək və tərəflərin birləşdiyi yerdə kəsik yan tillərlə hazırlanması ilə;
- üzlərin, şaquli tərəfləri gövdənin yuxarı qübbəsinin tağşəkilli xətlərinə keçən kəsilməmiş til xətləri olan ar-kadalarla bəzədilməsi ilə;
- gövdənin qübbəsinin perimetr boyunca taqlara bənzər xətlərin konturlarında yerləşən üç relyef «şırım-la» bəzədilməsi ilə;
- boğazın aşağı qırağında həlqəvi çıxıntının olması ilə;
- dibin çökək forması ilə;
- dib səthinin stilizə olunmuş çobanyastığı ilə bəzədilməsi ilə;
- ştofun yastı üz səthində «VODKA» və ştofun həcmi göstərən relyef yazısı ilə və səthin yuxarı hissəsində dairə şəklində nahamar relyefli çökəyin olması ilə;

fərqlidir:

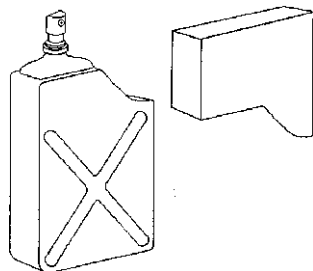
- arxa və yan səthlərinin qabarıq formadan aşağı hissədə yastı formaya keçməsilə gövdə formasının ptastik işlənməsi ilə;
- qübbə səthinin dörd bucağında relyefli stilləşdirilmiş ikibaşlı qartal şəklinin olması ilə;

- üz səthindəki yazıların düzbucaq çərçivədə yerləşməsi ilə;
- boğazın aşağı tərəfə konik olaraq genişlənməsi və ya yivli ucun olması ilə;
- dibin, arxa səthdə düz yarıqla kvadrat formasında hazırlanması ilə;
- dibin perimetri boyunca köndələn ştrixlərin olması ilə

(21) S2000 0004
(22) 02.06.2000
(51)⁷9-01
(71)(72) ALEXANDER SATRYO
WIBOWO (ID)
(74) Əfəndiyev V.F. (AZ)
(54) Ətirlər üçün flakon «DER-RICK»

(57) Ətirlər üçün flakon aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- kompozisiya elementlərinin tərkibi ilə: gövdə, boğazlıq, qapaq;

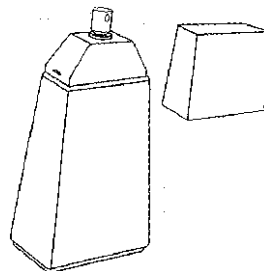
fərqlidir:

- gövdənin yuxarı tərəfi bucaq altında kəsilməmiş paralelepiped şəklində yerinə yetirilməsi ilə;
- qapağın aşağı hissəsinin bir tərəfdən uzadılmış şəkildə yerinə yetirilməsi ilə;
- yan tərəfdə X-şəkilli formada qabarıqlığın olması ilə;
- səpələyicinin silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə.

(21) S2000 0005
(22) 02.06.2000
(51)⁷9-01
(71)(72) ALEXANDER SATRYO
WIBOWO (ID)
(74) Əfəndiyev V.F. (AZ)
(54) Ətirlər üçün flakon «JACOMO DE JACOMO»

(57) Ətirlər üçün flakon aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

nur: - kompozisiya elementlərinin tərkibi ilə: gövdə, qapaq;

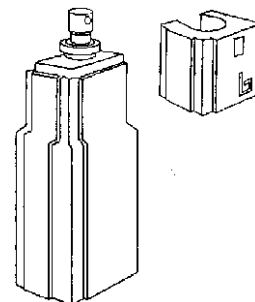

fərqlidir:

- flakonun yığılmış vəziyyətdə, kəsik piramida formasında yerinə yetirilməsi ilə;
- flakonun gövdəsinin iki kəsik piramidaşəkilli həcmələri şəklində yerinə yetirilməsi ilə;
- səpələyicinin silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə.

(21) S2000 0006
(22) 02.06.2000
(51)⁷9-01
(71)(72) ALEXANDER SATRYO
WIBOWO (ID)
(74) Əfəndiyev V.F. (AZ)
(54) Ətirlər üçün flakon «ONE MAN SHOW»

(57) Ətirlər üçün flakon aşağıdakı mühüm elementlərlə xarakterizə olunur: kompozisiya elementlərinin tərkibi ilə: gövdə, boğazlıq, qapaq;

fərqlidir:

gövdənin hündürlüyü boyu həcmi dəyişən paralelepiped formasında yerinə yetirilməsi ilə;

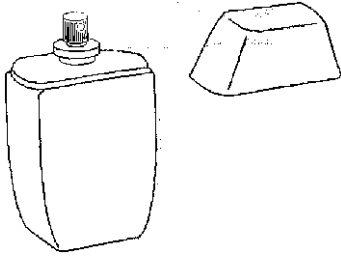
- tillərin gövdənin içərisinə batırılmış yerinə yetirilməsi ilə;
- qapağın yarım dairəvi oyma və içəriyə batırılmış tillər ilə yerinə yetirilməsi ilə;
- səpələyicinin silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə.

(21) S2000 0007

(22) 02.06.2000

(51)⁷ 9-01(71)(72) ALEXANDER SATRYO
WIBOWO (ID)

(74) Əfəndiyev V.F. (AZ)

(54) Ətirilər üçün flakon «TIARA
NOIR»(57) Ətirilər üçün flakon aşağıdakı
mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:
kompozisiya elementlərinin
tərkibi ilə: gövdə, boğazlıq, qapaq;

fərqlidir:

- gövdənin yan tərəfi oval şəklində salınmış paralelepiped şəklində yerinə yetirilməsi ilə;
- qapağın formasının gövdə ilə vəhdət təşkil etməklə yerinə yetirilməsi ilə;
- səpələyicinin silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə.

- flakonun silindr formasında yerinə yetirilməsi ilə (yığılmış vəziyyətdə);

- gövdənin yuxarı hissəsinin kürə şəkilli yerinə yetirilməsi ilə (qapağın çıxarılmış vəziyyətində);

- səpələyicinin silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə;

- kompozisiya cəhətdən tarazlaşdırılmış iki ədəd çənbərin mövcud olması ilə.

- butulkanın oturacağına perimetri boyunca bir-birindən bərabər intervallarda yerləşmiş çıxıntıların yerinə yetirilməsi ilə.

(21) S2003 0001

(22) 13.02.2003

(51)⁷ 9-01(71) Bakı Yağ və Qida Sənaye Açıq
Səhmdar Cəmiyyəti (AZ)(72) Əliyev Oktay Böyükəğa oğlu
(AZ)

(54) Plastik butulka.

(57) Plastik butulka aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:
- silindrik gövdənin hündür olmayan boğazlıq və çiyinlərlə yerinə yetirilməsi ilə;

- butulkanın gövdəsinin üç: yuxarı, orta və aşağı hissələrə kompozisiyalı bölünməsi ilə;

- orta hissənin daha ensiz formalı yerinə yetirilməsi ilə;

- gövdənin aşağı hissəsinin səthinin, oyuqlar vasitəsilə əmələ gəlmiş, bərabər növbələşən üfqi zolaqlarla bəzədilməsi ilə;

(21) S2002 0001

(22) 30.08.2002

(51)⁷ 9-01

(71) XƏYAL KOMPANİ (AZ)

(72) Əliyev İntiqam İbrahim oğlu
(AZ)

(74) Məmmədova B.A. (AZ)

(54) İçkilər üçün butulka.

(57) İçkilər üçün butulka aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- kompozisiya elementlərinin: gövdə və boğazlığın olması ilə;

- boğazlığın silindrik formada hazırlanması ilə;

- boğazlığın yuxarı hissəsində yivlənməsi ilə;

(21) S2000 0009

(22) 02.06.2000

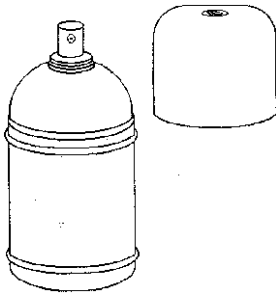
(51)⁷ 9-01(71)(72) ALEXANDER SATRYO
WIBOWO (ID)

(74) Əfəndiyev V.F. (AZ)

(54) Ətirilər üçün flakon «ANAISO
ANAISO»

(57) Ətirilər üçün flakon aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- kompozisiya elementlərinin tərkibi ilə: gövdə, boğazlıq, qapaq;

fərqlidir:

fərqlənir:

- boğazlığın aşağı hissəsində ensiz həlqəvi burtikin olması ilə;

- butulkanın gövdəsinin yuxarı hissəsinin uzunsov kəşik konus şəklində hazırlanması ilə;

- butulkanın gövdəsinin aşağı hissəsinin trapesiyaşəkilli fraqment şəklində hazırlanması ilə;

- butulkanın gövdəsinin yuxarı və aşağı hissələrinin oturacaqlarının bir-birinə bucaq altında yerləşməsi ilə;

- butulkanın gövdəsinin yuxarı hissəsinin oturacağından 1/3 hündürlükdə üçbucaq şəkilli köndələn qanovcuğun olması ilə;

- butulkanın gövdəsinin trapesiyaşəkilli fraqmentinin butulkanın dibi ilə səlis birləşdirilməsi ilə;

fərqlənir:

- gövdənin eninə kəsikdə dəyirmi yerinə yetirilməsi ilə;

- orta hissəsinin, üçüncüsü ən kiçik diametrdə olan, qalanları bir-birinə cüt-cüt simmetrik yerləşən eninə qoşulmuş beş kəmərlə işlənmiş dekor ilə yerinə yetirilməsi ilə;

- hündür olmayan boğazlığın uzununa kəsikdə bərabəryanlı trapesiya şəklində yerinə yetirilmiş yuxarı hissəsinin əmələ gətirdiyi çiyinlərdən keçməsi ilə;

- çiyinlərin boğazlıqdan müxtəlif tərəflərə ayrılan bərabər yerləşdirilmiş həddlərlə bəzədilməsi ilə;

- yuxarı hissənin ortasının, trapesiyasının yuxarı oturacağına əmələ gətirdiyi və çevrə boyu bərabər yerləşmiş şaquli həddlərlə bəzədilmiş

kəmərlər şəklində yerinə yetirilməsi ilə;

- gövdənin aşağı hissəsinin orta hissə ilə, səthində müxtəlif tərəflərə ayrılan həddlər şəklində şəkil çəkilmiş batıq kənar ilə səlis birləşməsinin işlənməsi ilə;

- gövdənin aşağı hissəsinin səthinin, aralarında bərabər növbələşən üfqi zolaqlar yerləşmiş iki sıra şaquli həddlər ilə ritmik bəzədilməsi ilə;

- tacın yuxarıdan və aşağıdan halqaşəkilli çənbərlərlə məhdudlaşmış silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə;

- dibin beşbucaqlı ulduz şəklində içəri basılmış şəkil ilə batıq yerinə yetirilməsi ilə.

(21) S2003 0002

(22) 13.02.2003

(51)⁷ 9-01

(71) «Bakı Yağ və Qida Sənaye»
Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (AZ)

(72) Əliyev Oktay Böyükağa oğlu
(AZ)

(54) Plastik butulka.

(57) Plastik butulka aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- kompozisiya elementlərinin tərkibi: silindrik gövdə, boğazlıq, çiyinlər və dib ilə;

- butulkanın gövdəsinin yuxarı, orta və aşağı hissələrə kompozisiyali bölünməsi ilə;

- çiyinlərin qabarıq günbəzşəkilli formada yerinə yetirilməsi ilə;

- çiyinlərdə yerləşən qabarıq şəkillərin olması ilə;

- gövdənin səthinin böyük hissəsinin oyuqlar vasitəsilə əmələ gəlmiş üfqi zolaqlar şəklində yerinə yetirilməsi ilə;

- gövdənin aşağı hissəsinin səthinin, oyuqlar vasitəsilə əmələ gəlmiş, bərabər növbələşən üfqi zolaqlarla bəzədilməsi ilə;

fərqlənir:

- birinci üç zolağın eninin ölçülərindən sonra gələn yeddi zolağın enin-

dən iki dəfə çox yerinə yetirilməsi ilə;

- boğazlığın aşağı hissəsində pilləşəkili daxili düşmə ilə konus formasında yerinə yetirilməsi ilə;

- boğazlığın çiyinlərə yüngül şaquli ştrix şəklində şəkillə bəzədilmiş səlis keçidinin yerinə yetirilməsi ilə;

- çiyinlərlə bir-birinə nisbətən əks iki tərəflərdə yerləşən ovalla əhatələnmiş üçyarpaqlı tac şəklində dekorativ elementlərin qabarıq şəklində işlənməsi ilə;

- tacın yuxarıdan və aşağıdan halqaşəkilli çənbərlərlə məhdudlaşmış silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə;

- dibin beşbucaqlı ulduz şəklində içəri basılmış şəkil ilə batıq yerinə yetirilməsi ilə.

(21) S2003 0003

(22) 13.02.2003

(51)⁷ 9-01

(71) «Bakı Yağ və Qida Sənaye»
Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (AZ)

(72) Əliyev Oktay Böyükağa oğlu
(AZ)

(54) Plastik butulka.

(57) Plastik butulka aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- kompozisiya elementlərinin tərkibi: silindrik gövdə, boğazlıq, çiyinlər və dib ilə;

- çiyinlərin qabarıq günbəzşəkilli formada yerinə yetirilməsi ilə;

- çiyinlərdə yerləşən qabarıq şəkillərin olması ilə;

- gövdənin aşağı hissəsində halqaşəkili bölmənin yerinə yetirilməsi ilə;

- gövdənin səthinin böyük hissəsinin oyuqlar vasitəsilə əmələ gəlmiş üfqi zolaqlar şəklində yerinə yetirilməsi ilə;

- gövdənin aşağı hissəsinin səthinin, oyuqlar vasitəsilə əmələ gəlmiş, bərabər növbələşən üfqi zolaqlarla bəzədilməsi ilə;

fərqlənir:

- çiyinlərin səthində və gövdənin səthinin bir hissəsində qarğıdalı qıçasını təqlid edən qabarıq şəklində işlənməsi ilə;

- boğazlığın konus formasında yerinə yetirilməsi ilə;

- boğazlığın çiyinlərə səlis keçidinin yerinə yetirilməsi ilə;

- tacın yuxarıdan və aşağıdan halqaşəkili çənbərlərlə məhdudlaşmış silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə;

- dibin beşbucaqlı ulduz şəklində içəri basılmış şəkil ilə batıq yerinə yetirilməsi ilə.

(21) S2003 0004

(22) 13.02.2003

(51)⁷ 9-01

(71) «Bakı Yağ və Qida Sənaye»
Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (AZ)

(72) Əliyev Oktay Böyükağa oğlu
(AZ)

(54) Plastik butulka.

(57) Plastik butulka aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

- silindrik gövdənin hündür olmayan boğazlıq və çiyinlərlə yerinə yetirilməsi ilə;

- butulkanın gövdəsinin üç: yuxarı, orta və aşağı hissələrə kompozisiyali bölünməsi ilə;

- orta hissənin daha ensiz formalı yerinə yetirilməsi ilə;

- gövdənin aşağı hissəsinin səthinin, oyuqlar vasitəsilə əmələ gəlmiş, bərabər növbələşən üfqi zolaqlarla bəzədilməsi ilə;

fərqlənir:

- gövdənin eninə kəsikdə dəyirmi yerinə yetirilməsi ilə;

- hündür olmayan boğazlığın uzununa şarşəkili kürə şəklində yerinə yetirilmiş yuxarı hissəsinin əmələ gətirdiyi çiyinlərə keçməsi ilə;

- yuxarı və orta hissəsinin dekorunun aydın surətdə qabağa çıxan də-

yirmi qabarıq səthli şaquli spiral zolaqlarla işlənməsi ilə;
- gövdənin aşağı hissəsinin batıq kənarı vasitəsilə orta hissə ilə səlis birləşməsinin işlənməsi ilə;
- gövdənin aşağı hissəsinin halqaşəkilli bölməyə malik olması ilə;
- tacın yuxarıdan və aşağıdan halqaşəkilli çənbərlərlə məhdudlaşmış silindrik formada yerinə yetirilməsi ilə;
- dibin beşbucaqlı ulduz şəklində içəri basılmış şəkil ilə, batıq yerinə yetirilməsi ilə.

(21) S2001 0015

(22) 27.09.2001

(51)⁷ 9-02

(71) Fuchs Petrolub AG (DE)

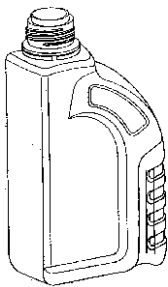
(72) Brian Wiper (GB)

(74) Xəlilov B.A. (AZ)

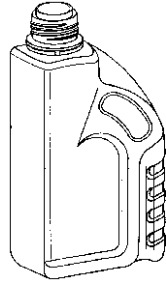
(54) Yağ üçün kanistr (4 variantda).

(57) Yağ üçün kanistr aşağıdakı mühüm əlamətlərlə xarakterizə olunur:

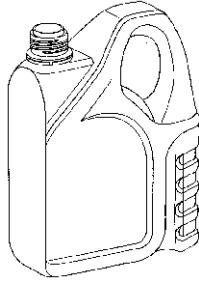
- kompozisiya elementlərinin tərkibi ilə: yastılanmış gövdə və silindrik şəkilli yivli boğaz;
- divarların bucaqları dəyirmilənmiş düzbucaqlı şəkildə olan oturacağa perpendikulyar hazırlanması ilə, özü də qabaq və arxa divarlar birbirinə paraleldir;
- sol yan divarın oturacağa perpendikulyar və müntəzəm olaraq yivli boğazın aşağı hissəsinə kimi qalxan hazırlanması ilə;
- sağ yan divarın əvvəlcə oturacağa perpendikulyar, sonra isə dəlib keçən əyri xəttli tutma yeri olan qövsvari hissə ilə yivli boğaza kimi birləşən hazırlanması ilə;
- gövdənin sağ yan divarında qulpun altında sərtlik qabırğalarının olması ilə;
- gövdənin dibində çökək şəklində sərtlik qabırğalarının olması ilə;

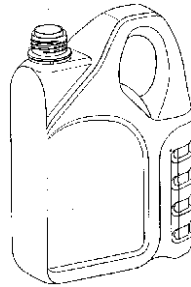
1-ci variant

2-ci variant

3-cü variant

4-cü variant

fərqlənir:

- boğaz hissənin üç müxtəlif diametrlili silindrişəkilli hissələrdən və dəyirmilənmiş və maili kənarları olan düzbucaqlı üfqi eninə kəsiyə malik olan aşağı hissədən ibarət olaraq, hazırlanması ilə;
  - qulpun altında ümumi şaquli yarıq əmələ gətirən dörd növbələşən paralel yarı və çıxıntı şəklində sərtlik qabırğalarının olması ilə;
  - gövdənin qabaq və arxa divarlarında bir tərəfdən gövdənin qırağına qədər olub, aşağı və digər tərəflərdə isə, qulp dəliyi yerinə bitişik olan yuxarı hissədə dəyirmilənən qabırğa ilə məhdudlaşan etiket üçün sahənin yerinə yetirilməsi ilə;
- 1-ci variant xarakterizə olunur:
- kanistrin həcmnin 0,5 litrlik yerinə yetirilməsi ilə;

- sağ yan divarın yuxarı sahəsinin əyri xəttindən aşağıda qulp üçün uyğun əyri xəttli dəliyin olması ilə;
- qabaq hissədə etiket üçün sahənin yuxarı tərəfini məhdudlaşdıran və maili istiqamətdə yuxarı uzandıqca özünün yuxarı ucunda qulpun dəliyi sahəsinin qarşısında dəyirmilənən qabırğanın olması ilə;

2-ci variant xarakterizə olunur:

- kanistrin həcmnin 1 litrlik yerinə yetirilməsi ilə;
  - sağ yan divarın yuxarı sahəsinin əyri xəttindən aşağıda qulp üçün uyğun əyri xəttli dəliyin olması ilə;
  - qabaq hissədə etiket üçün sahənin yuxarı tərəfini məhdudlaşdıran və maili istiqamətdə yuxarıda düz uca malik olan qabırğanın olması ilə;
- 3-cü variant xarakterizə olunur:

- kanistrin həcmnin 4 litrlik yerinə yetirilməsi ilə;
  - boğaz hissədən aşağıda qabaqda və arxada sol yan divara əks tərəfdə qulpun maili-dayaq sahəsindən üst-dən yastılanmış maili hissəsi ilə birləşən konus şəkilli sahələrin və boğaz hissənin hər iki tərəfindən sol yan divara aparıcı ayırıcı maili sahənin yerinə yetirilməsi ilə;
  - tutma yerinin qövsvari şəklində yuxarıya doğru dartılmış şəkildə işlənməsi ilə;
  - qulp üçün daha ensiz aşağı hissədən daha enli yuxarı hissəyə qədər davam edən, gövdənin sağ yan divarı ilə boğaz hissə istiqamətində əyri xəttli daxili səthə malik olan dəliyin yerinə yetirilməsi ilə;
  - qulp hissəsinin nisbətən iti dəyirmilənmiş və ya əyilmiş uyğun kənarlar vasitəsilə əhəmiyyətli dərəcədə yastı səthlərlə yerinə yetirilməsi ilə;
  - etiket üçün sahədə, qulp yerinə bitişən yuxarı hissədə dəyirmilənən, qulpun maili səthi sol divara birləşən yerdən bir qədər məsafədə sol divara çatmayan qabırğanın yerinə yetirilməsi ilə;
- 4-cü variant xarakterizə olunur:
- kanistrin həcmnin 5 litrlik yerinə yetirilməsi ilə;
- boğaz hissədən aşağıda konusşəkilli sahələrin və 3-cü variantda olduğu kimi ayırıcı maili sahələrin yerinə yetirilməsi ilə;
- tutma yerinin qövsvari şəklində yuxarıya doğru dartılmış şəkildə işlənməsi ilə;
- 4 litrlik kanistrə nisbətən qabaq və arxa divarların eninin daha çox uzadılmış yerinə yetirilməsi ilə;

- etiket üçün sahədə, qulp yerinə bitişən yuxarı hissədə dəyirmilənən, qulpun maili səthi sol divara birləşən yerdə sol yan divarı bağlayan qabırğanın yerinə yetirilməsi ilə.

_____

FAYDALI MODELƏ DAİR İDDİA SƏNƏDLƏRİ BARƏDƏ MƏLUMATLARIN DƏRCİ

---

(21) U2002 0001

(22) 17.01.2002

(31) a2000 0146

(32) 30.05.2000

(33) AZ

(51)⁷A 63J 21/00

(71)(72) İskəndərli Tofiq Şamxəlil
oğlu (AZ)

(54) Fokus göstərmək üçün qurğu.

(57) Faydalı model fokus göstərmək üçün qurğulara aiddir.

Faydalı modelin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, altlığı və n-saylı dördbucaqlı üzldən təşkil olunmuş yan səthi olan stəkandan ibarət olan fokus göstərmək üçün qurğuda üzler stəkanın iki tərəfdən öz aralarında elastik əlaqə ilə birləşdirilmiş, ikiqat yastı paket kimi yığılmaq imkanı olan lövhələr şəklində, altlıq isə yan səthin üzvləri ilə elastik əlaqə ilə birləşmiş, onlara perimetr boyu toxunmaq və stəkanın içinə qatlanmaq imkanı olan n bucaqlı lövhə şəklində yerinə yetirilmişdir.

Faydalı modelin istifadəsi illyuziya effektini stəkanın ikiqat yastı paket halında yığılması ilə onun tamaşaçılardan gizlədilməsinin daha asan olması hesabına artırır.

ilə verilən uyğun təsvir yadda saxlanmalı məna əlaqəsindədir, proyeksiya sahəsində və ya sahənin yanında soldan sağa əks edilmiş halda çəkilib.

Təklif edilmiş tədris vəsaiti və rəqin əyilməsini azacıq dəyişməklə yadda saxlanmalı məlumatın qavranması prosesindən onun yadda saxlanmasının yoxlanılmasına keçməyə imkan verir ki, bu da tədris prosesini asanlaşdırır və onun səmərəliliyini artırır.

(21) U2001 0003

(22) 08.08.2000

(51)⁷G 01B 19/08

(71)(72) Mahmudov Əli Mürsəl oğlu
(AZ)

(54) Tədris vəsaiti.

(57) Faydalı model tədris vəsaitlərinə aiddir və tədris prosesində, məsələn, xarici dillərin öyrənilməsində məlumatın yadda saxlanması üçün istifadə oluna bilər.

Tədris vəsaiti qeyri-şəffaf, üst və alt tərəfləri olan, üst tərəfində ilk təsvir çəkilmiş, alt tərəfində isə bu təsvirlə yadda saxlanmalı məna əlaqəsində olan uyğun təsvir olan və rəqdən ibarətdir ki, onun üst tərəfində bir neçə ilk təsvirlər mətnlə və/və ya qrafiklə çəkilib, alt tərəfində isə onlarla yadda saxlanmalı məna əlaqəsində olan uyğun mətn və/və ya qrafik təsvirlər çəkilib və və rəq üst tərəfdən işığa tutub baxıldıqda uyğun təsvirləri görmək imkanı ilə işıq keçirən materialdan hazırlanıb, hər uyğun təsvir isə və rəqin alt tərəfində ilk təsvirin, hansı

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT REYESTRİNƏ DAXİL EDİLMİŞ İXTİRA PATENTLƏRİ HAQQINDA MƏLUMATLARININ DƏRCİ

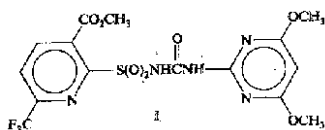
BÖLMƏ A

İNSANIN HƏYATI TƏLƏBATLARININ TƏMİN EDİLMƏSİ

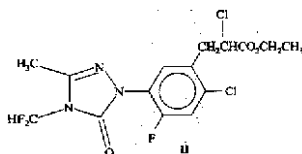
A 01

- (11) i2003 0034
(21) 99/001426
(22) 31.07.95
(51)⁷A 01N 25/00
(31) 08/284,774
(32) 02.08.1994
(33) US
(43) 29.06.2001
(71)(73) E.I. DU PONT DE NEMOURS & CO (US)
(72) Shavvn Randolph Teaney (US)
(74) Orucov R.K. (AZ)
(54) Herbisid kompozisiyası və gərəksiz bitkilərin artması ilə mübarizə üsulu.

(57) 1. Herbisid kompozisiyanın tərkibinə formula I üzrə maddədən alağ otlarının məhvi üçün effektiv miqdar

və/və ya bu birləşmənin kənd təsərrüfatı üçün yararlı duzları, əlavə də formula II üzrə maddədən

gərəksiz bitkilərin artması ilə mübarizə üçün effektiv miqdar daxilidir.

2. 1-ci bənd üzrə herbisid kompozisiya onunla fərqlənir ki, ona aktiv maddə kimi formula I natrium duzunun formula II birləşməsi ilə alınan qarışıq daxilidir.

3. Herbisid kompozisiyaya alağ otlarının məhvi üçün effektiv miqdar maddə daxil olmaqla onunla fərqlənir ki, ona aktiv maddə kimi formula I birləşməsi və ən azı, səthi aktiv maddədən və bərk və/ və ya maye doldurucu kimi əlavələrdən biri daxilidir.

4. Yerdə gərəksiz bitkilərin artması ilə mübarizə üsulu onunla fərqlənir ki, ona yerin 1-3 bəndlər

üzrə kompozisiyanın effektiv miqdarı ilə işlənməsi daxilidir.

A 24

- (11) i2003 0033
(21) 95/000559
(22) 13.12.1993
(43) 29.12.2000
(51)⁷A 24B 15/29; A 24D 1/02; D 21H 27/00, 17/67
(71)(73) BRITISH AMERICAN TOBACCO (INVESTMENTS) LIMITED (US)
(72) Paul David Case
Alan George Stephenson (US)
(74) Orucov R.K. (AZ)
(54) Siqaret kağızı və tütün məmulatı.

(57) 1. Tərkibində bir hissəsi əlavə tütün əmələ gəlməsini hiss ediləcək dərəcədə azaltma qabiliyyətinə malik, doldurucu olan siqaret kağızı, onunla fərqlənir ki, kağızın tərkibində doldurucunun ümumi miqdarı 20 çəki%-dən çox deyil, belə ki, əlavə tütün əmələ gəlməsini hiss ediləcək dərəcədə azaldan doldurucusunun miqdarı 4-18 çəki %-i intervalındadır və kağızın əsas çəkisi 30-50 q/m² təşkil edir.

2. 1 bəndi üzrə siqaret kağızı, onunla fərqlənir ki, əlavə tütün əmələ gəlməsini azaldan doldurucu kimi onun tərkibində maqnezium oksid və ya hidrokسيد, ya yüksək səth aktivliyinə malik təbaşir, ya da onların qarışığı var.

3. 1-2 bəndləri üzrə siqaret kağızı, onunla fərqlənir ki, o doldurucu kimi kağızın çəkisinin 3-12%-i miqdarında adi təbaşir saxlayır.

4. 1-3 bəndləri siqaret kağızı, onunla fərqlənir ki, onun keçiciliyi 5-10 Korset vahidi təşkil edir.

5. 1-4 bəndləri üzrə siqaret kağızı, onunla fərqlənir ki, onun tərkibində 2-10 çəki %-i miqdarında yanıcı əlavə var.

6. 5 bəndi üzrə siqaret kağızı, onunla fərqlənir ki, yanıcı əlavə kimi onun tərkibində natrium asetat və ya trikalium -sitrət, ya kalium ortofosfat, ya kalium-tartrat, ya da onların qarışığı var.

7. Tütün materialından kağıza bükməklə, oxşəkilli hazırlanmış tütün məmulatı, onunla fərqlənir ki, sarğı kağızı kimi 1-6 bəndləri üzrə olan siqaret kağızlarından istifadə edilir.

8. 7 bəndi üzrə tütün məmulatı, onunla fərqlənir ki, tütün materialın tərkibində 10-40 çəki %-i miqdarında genişləndirilmiş tütün var.

9. 7-8 bəndləri üzrə tütün məmulatı, onunla fərqlənir ki, siqaret oxu çevrəsinin uzunluğu 10-30 mm intervalında seçilir.

A 61

- (11) i2003 0028
(21) a2000 0115
(22) 28.04.2000
(43) 02.07.2001
(51)⁷A 61B 5/026
(71)(73) Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu (AZ)
(72) Babayev Fərid Fəriz oğlu (AZ)
(54) Qanın axma sürətinin təyini üsulu.

(57) Qanın axma sürətinin təyini üsulu, cədvəl üzrə $\cos\alpha$ -nı təyin etməklə, vericinin damarın boylama oxuna meyl bucağının korreksiyası ilə damarın boylama oxu və ultrasəs şüası arasındakı α meyl bucağında doppleroqrafiya metodundan, düstur üzrə qan hissəciklərinin hərəkət sürətinin təyin edilməsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, vericinin damarın boylama oxuna meyl bucağının korreksiyasının 5⁰-yə qədər dəqiqliklə 0⁰-dən 90⁰-yə qədər intervalında həyata keçirirlər, qan axınının dürust maksimal sürətini isə

$$V_{\text{düstur}} = V_{\text{max}}/\cos\alpha$$

düsturu ilə təyin edirlər, burada: V_{max} -aparata göstərdiyi qan axınının maksimal sürəti, α -damar oxu və ultrasəs şüası arasındakı meyl bucağıdır.

- (11) i2003 0045
(21) a2001 0010
(22) 15.01.2001
(43) 28.06.2002
(51)⁷A 61B 17/00; A 61K 49/00
(71)(72)(73) Nəsirov Məmməd Yəhya oğlu
Əhmədov Qorxmaz Xamis oğlu
Ələkbərov Elxan Rəsul oğlu
Məmmədov Məhrəməli Mubət oğlu (AZ)

(54) **Ödün in vivo təyin edilməsinin intraoperasion xromatik ekspress reaksiyası.**

(57) Ödün in vivo təyin edilməsinin intraoperason xromatik ekspress reaksiyası qarın boşluğunun ödəx-mada şübhəli olan sahəsinin limon turşusu məhlulu və ammonium metavanadat məhlulu ilə işlənməsin-dən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, reaksiyanı tərkibində kütlə faizi ilə:
Ammonium metavanadat 0,3
Limon turşusu 5,0
Etil spirti 60,0
distillə olunmuş su 34,7
saxlayan bir, steril qarışıqla həyata keçirirlər.

(11) i2003 0047

(21) a2000 0221

(22) 14.12.2000

(43) 28.02.2003

(51)⁷A 61K 7/00, 47/00

(71)(72)(73) **Həmzəyeva Zərifə Kamil qızı (AZ)**

(54) **Kosmetik xətlər üçün antioksidant əlavə.**

(57) Təpə palçıqının sulu ekstraktının kosmetik və gigiyenik vasitələrin istehsalında antioksidant əlavə kimi tətbiqi.

A 63

(11) i2003 0046

(21) a2000 0135

(22) 18.05.2000

(43) 29.12.2001

(51)⁷A 63F 9/20

(71)(72)(73) **Əhmədov Rəsul Məhəmməd oğlu (AZ)**

(54) **İntellektual oyun üçün şanələr dəsti.**

(57) 1. İntellektual oyun üçün şanələr dəsti üz tərəfi kvadrat xanələrə bölünmüş və orada xalların sayına uyğun olaraq müxtəlif variantlarda xallar olan düzbucaq şanələrdən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, onların üz tərəfi 3 kvadrat xanəyə bölünmüşdür.

2. 1-ci bənd üzrə şanələr dəsti onunla fərqlənir ki, dəstdə üzərində 1-dən 9-a kimi xallar olan 36 ədəd şanə var, həm də 27 ədəd adi şanələrdəki xalların sayı birinci xanədə 1-dən 3 kimi, ikinci şanədə 4-dən 6-

ya kimi, üçüncü şanədə 7-dən 9-a kimi müxtəlif variantlarda dəyişir, 9 ədəd triplet şanənin isə hər üç xanəsində bərabər sayda, yəni 1-dən 9-a kimi xallar var.

3. 1-ci bənd üzrə şanələr dəsti onunla fərqlənir ki, dəstdə üzərində 1-dən 3-ə kimi xallar olan 18 ədəd şanə var, həm də 15 ədəd adi şanələrdəki xalların sayı 1-dən 3-ə kimi müxtəlif variantlarda dəyişir, 3 ədəd triplet şanənin isə hər üç xanəsində bərabər sayda, yəni 1-dən 3-ə kimi xallar var.

4. 1-ci bənd üzrə şanələr dəsti onunla fərqlənir ki, dəstdə üzərində 1-dən 6-ə kimi xallar olan 14 ədəd şanə var, həm də 8 ədəd adi şanələrdəki xalların sayı birinci xanədə 1 və ya 2, ikinci xanədə 3 və ya 4, üçüncü xanədə 5 və ya 6 dəyişir, 6 ədəd triplet şanənin isə hər üç xanəsində bərabər sayda, yəni 1-dən 6-ya kimi xallar var.

BÖLMƏ B

MÜXTƏLİF TEXNOLOJİ PROSESLƏR

B 01

(11) i2003 0029

(21) a2000 0213

(22) 07.12.2000

(43) 28.06.2002

(51)⁷B 01D 15/02; A 61B 17/00

(71)(73) **Əliyeva Elmira Ağəəli qızı (AZ)**

(72) **Əliyeva Elmira Ağəəli qızı**

Əzizov Akif Həmid oğlu (AZ)

Hüseynov Əskər Böyük-Ağəəli oğlu (AZ)

(54) **Peritonit zamanı bağırsağın enterodetoksikasiyası üçün kömür-mineral adsorbent.**

(57) Kömür-mineral absorbentin peritonit zamanı bağırsağın enterodetoksikasiyası üçün tətbiqi.

(11) i2003 0037

(21) 99/001641

(22) 29.06.1999

(31) 09/123,922

(32) 28.07.1998

(33) US

(43) 01.10.2001

(51)⁷B 63B 27/08

(71)(73) **J. Ray Mc Dermott, S.A., a corporation orqanized under the laws of Panama (US)**

(72) **Dennis Earl Calkins**

Afif Michel Lavaki

James Jozeph Touns

Kevin Patrick Zaerinqer (US)

(74) **Xəlilov B.A. (AZ)**

(54) **Dərin sularda yükün endirilməsi üçün qurğu.**

(57) 1. Dərin sularda yükün endirilməsi üçün qurğu krana və montaj barjasına malik olub, onunla fərqlənir ki, barjada, üzərində aşağı və yuxarı şkiqlər bloku yerləşmiş, birbirinə paralel iki şlüpbalka quraşdırılır, hər bir şlüpbalka ilə əlaqələnməmiş kanatın mühafizəsi üçün bucurğad və dartıcı bucurğad daxil edilir, şlüpbalkalar arasında quraşdırılmış kompensator köndələni yanaşı şlüpbalkada ucunda iki şkiqlə ola kompensator köndələni və kanatın mühafizəsi üçün yanaşı bucurğadda ucunda bir şkiqlə olmaqla kompensator köndələnində şkiqlə ətrafında buraxılmış şkiqlə kanatı, dartıcı kanat, hansı ki, kanatın mühafizəsi üçün hər bucurğada sarılıb, dartıcı bucurğadlar ətrafında və kompensator köndələnindəki iki şkiqlədən biri və aşağı, yuxarı şkiqlə blokları ətrafında buraxılır, belə ki, hər dartıcı kanatın uju şkiqlə kanatının, keçid qutusu asılmış aşağı şkiqlə blokuna bərkidilmiş traversin bir ucuna birləşdirilir, eləcə də keçid qutusunda quraşdırma imkanı ilə hazırlanmış idarəetmə aləti daxil edilir.

2. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, travers iki ayıntısı olan mərkəzi seksiya ilə hazırlanır.

3. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, keçid qutusu endirim alətinin yerdəyişdirilməsi üçün U şəkillidəliklə hazırlanır.

4. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, qurğu xizək üzərində quraşdırılır.

BÖLMƏ C

KİMYA VƏ METALLURGIYA

C 05

(11) i2003 0042

(21) 99/001569

(22) 23.09.1999

(43) 02.07.2001

(51)⁷C 05B 11/01

(71)(72)(73) Məhərrəmov Vaqif Əli oğlu (AZ)

(54) Tənzimləyici.

(57) Tənzimləyici ardıcıl birləşdirilmiş tənzimlənən kəmiyyətin meyletməsini ölçən cihazdan, gücləndiricidən, proporsional blokdan, tənzimlənən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihazdan tənzimlənən kəmiyyətin meyletməsinin təcili ölçən cihazdan, birinci, ikinci və üçüncü açarlardan, cəmləyici blokdan və servomühərrikdən ibarət olan tənzimləyicidə proporsional blok və tənzimlənən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihazın girişi gücləndiricinin çıxışı ilə çıxışı isə, girişi servomühərrikin girişinə qoşulmuş müvafiq cəmləyicinin uyğun girişlərinə birləşdirilmişdir və tənzimlənən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihaz-differensator kimi yerinə yetirilmişdir və hər bir differensiallayıcı ardıcıl birləşdirilmişdir PD-blokdan və invers girişi PD-blokları və differensiallardan birinin girişinə, çıxışı isə differensiallardan birinin çıxışına birləşdirilmiş müqayisə blokundan ibarətdir və PD-bloku invers aperiodik bənddən, birinci və ikinci cəmləyicilərdən ibarətdir və onunla fərqlənir ki, tənzimlənən kəmiyyətin meyletməsinin təcili ölçən cihazın vəziyyətini tənzimləyən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihaz və onunla ardıcıl qoşulmuş girişi tənzimlənən kəmiyyətin meyletməsinin sürətini ölçən cihazın çıxışına və çıxışı müvafiq açarların köməyi ilə cəmləyicinin uyğun girişlərinə birləşdirilmiş differensiatorun köməyi ilə yerinə yetirilir.

C 07

(11) i2003 0035

(21) 116-898/P

(22) 25.05.1995

(51)⁷C 07D 215/233, A 61K 31/47

(31) 104625/88, 296984/88

(32) 27.04.1988, 24.11.1988

(33) JP

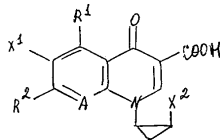
(71)(73) DAIICHI PHARMACEUTICAL CO, LTD (JP)

(72) İsaoy Xayakava, Yoiti Kimura (JP)

(74) Orucov R.K. (AZ)

(54) N₁-(1,2-sis-2-halogenosiklopropil)-törəməsi piridonkarbon turşusunun əvəzedicisi kimi.

(57) 1. Formullu N₁-(1,2-sis-2-halogenosiklopropil)-törəməsi piridonkarbon turşusunun əvəzedicisi kimi

harada ki, R₁ amin qrupu və ya hidrogen atomudur, R₂-C₁₋₆ - alkil amin qrupu, amin-əvəz edilmiş C₁₋₆, daxil olan qrupdan seçilmiş birlən artıq əvəzedicisi olan pirrodinil; amin qrupu və ya hidrosil qrupu daxil olan qrupdan seçilmiş əvəzedicisi ola bilən azaspiro [2,4] qeptanil; amin qrupundan əvəzedicisi ola bilən azaspiro [3,4] oktanil; və yaxud piperazinildir; A-(C-X³) və ya azot atomunu ifadə edir; X¹ və X² eyni və ya müxtəlif ola bilər və hər biri halogen atomunu ifadə edir; X³-halogen atomunu, hidrogen atomunu, 1-6 karbon atomu olan alkil qrupunu, 1-6 karbon atomu olan alkoksi qrupunu ifadə edir; bir şərtlə ki, R₁ hidrogen atomunu ifadə etdiyi, R₂ isə piperazin və ya piperazin qalığı ilə əvəz olunmuş 4-alkil olduğu hal istisna edilir; və ya onun hidrogen xlorid duzları.

2. 1-ci bənd üzrə birləşmədə R₂ dövrü amin qrupunu, tərkibində tək stereoizomer və ya onun duzu olan dövrü aminin törəməsini ifadə edir.

3. 2-ci bənd üzrə birləşmədə R₂ 3-aminopirroldinil qrupunu və ya onun duzunu ifadə edir.

4. 2-ci bənd üzrə birləşmədə R₂-ci bənd üzrə birləşmədə R₂-7-amino-5-azaspiro-[2,4]-heptan- 5 il və ya onun duzunu ifadə edir.

5. 2-ci bənd üzrə birləşmə onunla fərqlənir ki, R₂ 8-amino-6-azaspiro-[3,4]-oktan-6-il və onun duzunu ifadə edir.

6. 1-ci bənd üzrə birləşmə onunla fərqlənir ki, X²-ftor atomunu ifadə edir.

7. 1-ci bənd üzrə birləşmə 7-[3-(S)-amino-1-pirroldinil]-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu; 7-[3-(S)-amino-1-pirroldinil]-8-xlor-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu; 7-[7-amino-5-aza-

spiro-[2,4]-heptan-5-il]-8-xlor-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu; 5-amino-7-[3-(S)-amino-1-pirroldinil]-6,8-diftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu; 7-[4-(S)-amino-2(S)-metil-1-pirroldinil]-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidro-1,8-naftiridin-3-karbon turşusu; 7-[3-(R)-[1-(S)-aminoetil]-1-pirroldinil]-8-xlor-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu; 7-[4-(S)-amino-2(S)-metil-1-pirroldinil]-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-8-metil-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu; 5-amino-7-[7-amino-5-azaspiro[2,4]-heptan-5-il]-6,8-diftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusudur;

7-[-8-amino-6-azaspiro-[3,4]-oktan-6-il-8-xlor-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu;

7-[4-amino-3,3-dimetil-1-pirroldinil]-8-xlor-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu;

7-[4-(S)-amino-2(S)-metil-1-pirroldinil]-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu və ya onların duzlarıdır;

8. 1-ci bənd üzrə birləşməyə sadə stereoizomer və ya onun duzu daxildir;

9. 1-ci bənd üzrə birləşmə 7-[7-amino-5-azaspiro [2,4]-heptan-5-il]-8-xlor-6-ftor-1-(1,2-sis-2-ftorsiklopropil)-4-okso-1,4-dihidroksinolin-3-karbon turşusu və ya onun duzudur.

Prioritetlər ixtira düsturunun aşağıdakı əlamətləri üzrə:

27.04.1988 - R₁-hidrogen atomu, R₂- aminqrupundan birdən artıq əvəzedicisi ola bilən pirroldinil; X₁ və X₂-halogen atomu, X₃ - hidrogen atomudur;

24.11.88 - R₁ aminqrupudur; X₃ halogen atomudur.

C 10

(11) i2003 0038

(21) 99/001533

(22) 22.07.1999

(51)⁷C 10L 1/02

(31) 970 323

(32) 24.01.1997

(33) NO

(43) 02.07.2001

(86) PCT/NO 98/00023 23.01.1998

(71)(73) DEN NORSKE STATS
OLJESELSKAP A.S. (NO)

(72) HALMO, Terje M.

MARTINSEN, Alf S

HANSEN, Roqer

SCHANKE, Dag (NO)

(74) Xəlilov B.A. (AZ)

(54) Sintetik yanacaqın və elektrik enerjisinin alınması üsulu və kompleks qurğusu.

(57) Sintetik yanacaqın və elektrik enerjisinin alınması üsulu, kompleks qurğuda karbohidrogen qazın, xüsusən, təbii qazın reaksiya məhsullarının və mexaniki enerjisinin alınmasından ibarət olub, onunla fərqlənir ki,

- karbohidrogen qazın birinci porsiyasından ibarət xammal material konversiya qurğusuna (1) verilir ki, o, tərkibində karbon oksid olan qazın alınması ilə, xüsusən, sintez-qazın alınması ilə, tərkibinin mühüm hissəsi kimyəvi reaksiya məhsullarından ibarət olan işlənmiş məhsulların axınına və tərkibinin mühüm, hissəsi reaksiya girməmiş karbon oksidi, hidrogen və ya sintez-qazdan və kiçikmolekullu məhsullarının qalıq miqdarı, buxar, karbon dioksidi və təsirsiz komponentlərdən ibarət işlənmiş qaz axınına emal edilsin,

- karbohidrogen qazın ikinci porsiyası və tərkibində oksigen olan qaz, daha yaxşı hava, güc qaz qurğusuna (30) verilir, burada kompleks qurğunun aparatlarının fəaliyyəti üçün istifadə olunan və kəndarda reallaşdırılan, eləcə də, ayrılan qazın qızdırılması üçün istifadə olunan mexaniki və elektrik enerjisinin emalı baş verir güc qaz qurğusundan (30) ayrılan qaz ilkin qızdırılma mərhələsinə (2) daxil olur, burada xammalın qızması baş verir və konversiya qurğusunda (1) tərkibində karbon oksidi olan qaz alınır.

2. Bənd 1 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, əlavə enerji istehsal etmək üçün işlənmiş qazın qızdırılması üçün işlənmiş qaz axınının əzə bir hissəsi konversiya qurğusundan (1) güc qaz qurğusuna (30) verilir.

3. Bənd 1-2 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, karbohidrogen qazın üçüncü hissəsi qazın emalı qurğusuna (40) verilir ki, burada göstəri-

lən karbohidrogen qaz sıxılma, soyutma və ya təmizləmə yolu ilə xammal materialın ayrı-ayrı komponentlərinə, əsasən maye şəkildə, xüsusən sıxılmış təbii qaza çevrilir, həmçinin onunla fərqlənir ki, bu məqsədlə lazım olan enerji qaz emalı qurğusuna (40) güc qaz qurğusundan (30) və ya konversiya qurğusu (1) ilə birləşdirilmiş buxar turbinindən (17) daxil olur.

4. Bənd 1-3 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, karbon dioksidi hansı ki, karbohidrogen qazda iştirakı mümkündür, qaz emalı qurğusunda (40) ayrılır və xammal materialın tərkib hissəsi kimi konversiya qurğusunda (1) konversiya məhsullarının alınmasından istifadə olunur.

5. Bənd 1-4 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, qaz emalı qurğusuna (40) göndərilən karbohidrogen qazda iştirakı mümkün olan və molekulyar çəkisi metanın molekulyar çəkisindən böyük olan komponentlərin xeyli miqdarı bu qazdan ayrılır və xammal materialın tərkib hissəsi kimi konversiya qurğusunda (1) konversiya məhsullarının alınmasında istifadə olunur.

6. Bənd 1-5 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, qızdırılmış xammal materialla və ola bilsin, konversiya qurğusunda (1) buxarla reaksiyaya girərək sintez-qaz verən oksigenlə zənginləşdirilmiş qaz axını almaq üçün havanın ayrılması havanın ayrılma qurğusunda (20) aparılır və onunla fərqlənir ki, bu məqsəd üçün lazım olan enerji qurğuya (20) güc qaz qurğusundan (30) və ya konversiya qurğusu (1) ilə birləşdirilmiş buxar turbinindən (17) daxil olur.

7. Bənd 1-6 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, konversiya qurğusundan (1) çıxan işlənmiş qaz axınında iştirak edən karbon dioksidi həmin qaz axınından ayrılır və xammal material axınında konversiya qurğusuna (1) göndərilir.

8. Bənd 1-8 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, konversiya qurğusuna (1) göndərilən xammal material ilkin qızdırılma qurğusunda (sobada 2) ən çoxu 500°C-də qızdırılır və o, tərkibində hidrogen, karbon, oksid, karbondioksidi, oksigen və ya azot saxlayan, qızdırılmış qaz qarışığı alındığı vaxt xammal materialın qismən oksidləşməsi və riforminqini həyata keçirmək üçün oksigen tərkibli qazla və ola bilsin ki, buxarla

qurğuda (4) qarışıqlı təsirdə olur, bunun nəticəsində:

- alınan qızdırılmış qaz qarışığını istiliyi regenerasiyası qurğusundan (6) keçirərək, temperaturu 350°C-dən aşağı olan qaz qarışığı alırlar.

- qaz qarışığı bir və ya daha çox reaktorda (11) təsirdə olaraq reaksiya məhsullarını və işlənmiş qazların axınlarını əmələ gətirir.

9. Bənd 1-8 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, konversiya qurğusunda (1) Fişer-Trops reaksiyası ilə məhsulların alınan zaman xammal material kimi istifadə olunan sintez-qaz qarışığı emal olunur.

10. Bənd 1-9 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, konversiya qurğusu (1) kimi, müvafiq xammal materialın karboniləşməsi və hidrokarboniləşməsi üçün ayrılmış qurğudan istifadə olunur.

11. Bənd 1-10 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, konversiya qurğusu (1) kimi metanol və dimetil efirin və ya onların qarışığının alınması üçün ayrılmış qurğudan istifadə olunur.

12. Bənd 1-11 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, konversiya qurğusundan (1) çıxan qaz qarışığının bir hissəsi boru kəməri (15) ilə prosesin əvvəlki mərhələsinə qaytarılır.

13. Bənd 2-12 və 1-12 üzrə üsul müvafiq olaraq onunla fərqlənir ki, qaz emalı qurğusuna (40) daxil olan karbohidrogen xammaldan alınmış karbon dioksidi və ya konversiya qurğusundan (1) çıxan işlənmiş qaz axınının bir hissəsi kimi karbon dioksidi konversiya qurğusunun (1) giriş axınında resirkulyasiya olunur.

14. Bənd 2-12 və 1-12 üzrə üsul, müvafiq olaraq, onunla fərqlənir ki, karbon oksidi konversiya qurğusunda (1) emal edilən və tərkibində karbon oksid olan qazdan alınır və müvafiq xammalın karboniləşməsi üçün istifadə olunur.

15. Bənd 1-13 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, qızdırılmış qaz qarışığının istiliyin regenerasiya qurğusundan (6) keçirilməsi ilə soyudulması zamanı ayrılan istilik enerjisi əlavə miqdarda mexaniki və elektrik enerjisi yaradır.

16. Bənd 2-13 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, karbohidrogen xammalı oksidləşdirmək üçün konversiyaya qurğusunda (1) istifadə etmək məqsədilə oksigenlə zənginləşdirilmiş qaz qarışığı almaq üçün istifadə olunan sıxılmış havanı, güc qaz

qurğusunun (30) qaz turbini ilə birləşdirilmiş qaz kompressorunun çıxışı vasitəsilə ayrılır.

17. Bənd 2-16 üzrə üsul onunla fərqlənir ki, karbohidrogen qazın birinci porsiyasında sıxılmış təbii qazın komponentlərinin miqdarı azaldılmışdır və ya çıxarılmışdır, bu zaman alınan azalmış təbii qaz konversiya qurğusunda (1) tərkibində karbon oksid saxlayan qazın konversiyası üçün xammal kimi istifadə olunur, özü də azalmış təbii qazın konversiyasına «qaz riforminq»i təsir edir.

18. Kimyəvi reaksiyanın məhsullarından və mexaniki və ya elektrik enerjisindən ibarət lazımi məhsulların alınması üçün istifadə olunan karbohidrogen qazın, xüsusən təbii qazın emalı və işlənməsi üçün kompleks qurğu onunla fərqlənir ki, bu qurğuya aşağıdakılar daxildir:

- ilkin materialın (tərkibində karbon oksid olan qazın, xüsusilə «sintez-qaz»ın alınması ilə) kimyəvi çevrilmə məhsullarının mühüm hissəsi daxil olan konversiya məhsulları axınına və tərkibində reaksiyaya girməmiş karbon oksidi, hidrogen və ya sintez-qaz, aşağı molekullu məhsulların qalıq miqdarı, buxar, karbon dioksid və təsirsiz komponentlər olan işlənmiş qaz konversiyası üçün konversiya qurğusu (1)

- xammal materialının və ola bilsin ki, qaz konversiyası mərhələsindən alınan işlənmiş qaz axınının tərkibində oksigen olan qazla, daha yaxşı oksigenlə qarşılıqlı təsirindən alınan və göstərilən kompleks qurğuda avadanlığın işlənməsi üçün kənarda istifadə etmək üçün və konversiya qurğusunda tərkibində karbon oksid olan qaz almaq məqsədilə xammal materialın qızdırılmasında istifadə olunan istiliyin verilməsi üçün tətbiq edilən mexaniki və ya elektrik enerjisini istehsal etmək üçün güc qaz qurğusu (30);

- və güc qaz qurğusunun (30) ilkin qızdırılma qurğusu (2) ilə olan əlaqəsi, bu, işlənmiş qazın, qeyd olunan qurğunun birincisindən ikincisinə nəql etmək üçündür, ikinci qurğu həmçinin, təbii qazın ilkin qızdırılması məqsədilə istiliyin işlənmiş qazdan ötürmək üçün istifadə edilən borulara malikdir.

19. Bənd 18 üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, havanın ayrılma qurğusundan (20) alınan və oksigenlə

zənginləşdirilmiş qaz axını, ilkin qızdırılma qurğusunda (2) qızdırılmış təbii qazın konversiyası həyata keçirilən riforminq qurğusu (4) üçün xammal kimi istifadə olunur.

20. Bənd 18-19 üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, qızdırılma vasitəsi təbii qaza ən yuxarı 500°C – dək qızdırmaq üçün riforminq qurğusu (4) təbii qazın tərkibində hidrogen, karbon oksidi, karbon dioksid, oksigen və ya hidrogen saxlayan qızdırılmış qaz qarışığına qismən və ya hidrogen saxlayan istiliyin regenerasiyası qurğusu (6) isə 350°C-dən aşağı temperatura malik qaz qarışığı almaq üçün təyin edilmişdir.

21. Bənd 18-20 üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, konversiya qurğusu (1) təbii qazın karbonilləşməsi və ya hidrokarbonilləşməsi üçün qurğudan ibarətdir.

22. Bənd 18-21 üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, o, bununla yanaşı, ayrı-ayrı sıxılmış komponentlər, xüsusən sıxılmış təbii qaz almaq üçün, qazların emalı qurğusuna (40) malikdir; bu məqsəd üçün lazım olan enerji əlavə olaraq, güc qaz qurğusundan (30) və ya konversiya qurğusu (1) ilə birləşdirilmiş buxar turbinindən (17) alırlar.

C 23

(11) i2003 0032

(21) 99/001488

(22) 15.12.98

(43) 30.06.2000

(51) C 23D 5/00; C 03C 27/02;

F 16L 58/14

(71)(73) Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi (AZ)

(72) Nurullayev Tahir Həsən oğlu
Osmanov Vaqif Osman oğlu
İbrahimov Nazim Yusif oğlu
Seyidov Hacı Mircalal oğlu
(AZ)

(54) Metal borunun daxili səthinə şüşə örtüyün çəkilməsi üsulu.

(57) 1. Metal borunun daxili səthinə şüşə örtüyün çəkilməsi üsulu ucları kəp bağlanmış şüşə borunun bütün uzunluğu ilə metal borunun daxilinə yerləşdirilərək, onların uclarının açılmasına qədər qızdırılmasından ibarət olub, onunla fərqlənir ki, şüşə borunun daxilində yerləşdirilən qızdırıcı elementlə onu yumşalana kimi qızdırırlar, bu zaman şüşə bo-

runun daxilindəki havanın təzyiqini 1,5 atm çatdırırlar ki, bu da yumşalmış şüşənin metal borunun daxili səthinə yapışmasına səbəb olur.

2. 1-ci bənd üzrə üsul onunla fərqlənir ki, qızdırıcı element kimi nixrom məftil sarınmış dielektrik çubuq istifadə edirlər.

BÖLMƏ E

TİKİNTİ, MƏDƏN İŞLƏRİ

E 21

(11) i2003 0036

(21) 99/001638

(22) 13.10.1999

(51) E 21B 15/00

(31) 09/178,090

(32) 23.10.1998

(33) US

(43) 01.10.2001

(71)(73) Deep Oil Technology, Incorporated (US)

(72) Lyle David Finn
Paul Nelson Stanton (US)

(74) Xəlilov B. A. (AZ)

(54) Dirəyin dayaq və istiqamətləndirici qurğusu.

(57) 1. Dirəyin dayaq və istiqamətləndirici qurğusu bir ucu dəniz dibi ilə birləşmiş, üst hissəsi isə platforma dibindəki dəlikdən keçmək üçün uyğunlaşdırılmış dirək borusu, eləcə də həcmşəkilli üzən gövdədən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, üzən gövdə platformanın bütün dərinliyi üzrə uzadılmış, üzən gövdənin aşağı ucu yaxınlığındakı boruya bərkidilmiş, dirək borusunu mərkəzləşdirən element, göstərilən mərkəzləşdirən elementdən yuxarı və aşağıda yerləşdirilmiş əyilməni məhdudlaşdıran element daxil edilir.

2. 1-ci bənd üzrə dirəyin dayaq və istiqamətləndirici qurğusu onunla fərqlənir ki, əyilməni məhdudlaşdıran element ən azı iki konsentrik boruşəkilli seqmentdən hazırlanır.

3. 1-ci bənd üzrə dirəyin dayaq və istiqamətləndirici qurğusu onunla fərqlənir ki, əyilməni məhdudlaşdıran element dirək borusunun daha qalın seksiyalarından hazırlana bilər.

4. Dirəyin dayaq və istiqamətləndirici qurğusu bir ucu dəniz dibi ilə birləşmiş, üst hissəsi isə platforma dibindəki dəlikdən keçmək üçün

uyğunlaşdırılmış dirək borusu daxil olaraq, beləki, boru həcm şəklində hazırlanmış üzən gövdədən keçərək onunla fərqlənir ki, interval ilə yerləşdirilmiş və üzən gövdənin aşağı ucu istiqamətində ölçüləri kiçilən çoxlu mərkəzləşdirilən element daxil edilir.

5. 1-ci bənd üzrə dirəyin dayaq və istiqamətləndirici qurğusu onunla fərqlənir ki, dirəyin istiqamətləndirici halqalarının daxili diametri üzən gövdənin aşağı ucu istiqamətində artır.

- (11) i2003 0044
(21) 98/001053
(22) 21.10.1997
(43) 30.12.1999
(51)⁷E 21B 43/07
(71)(73) Kazimov Şükürəli Paşa oğlu (AZ)
(72) Kazimov Şükürəli Paşa oğlu Şıxıyev Mədət Nuh oğlu Məmmədov Nazim Həsən oğlu Yusifov Rauf Əli Yusif oğlu Sarıyev Sədaqət Qara oğlu Babayev Rəvan Cəfər oğlu Məmmədov Rafiq Bəhrəm oğlu (AZ)
(54) Neft layının işlənməsi üsulu.

(57) İonogen və neionogen SFM-rin sulu məhlulunu laya vurmaqla layın işlənməsi üsulu, onunla fərqlənir ki, laya qatılığı 0,02-0,025% (kütl.), 2,25-2,5 lay məsələləri həcmində 550-600 ersted gərginlikli maqnit sahəsində işlənməmiş ionogen SFM-nin məhlulu vurulur.

BÖLMƏ F

MEXANİKA, İŞIGLANMA, İSİTMƏ, MÜHƏRRİK VƏ NASOSLAR, SİLAH VƏ SÜR-SAT, PARTLATMA İŞLƏRİ

F 04

- (11) i2003 0039
(21) 99/001344
(22) 25.12.1998
(51)⁷F 04D 13/10
(31) 96112090
(32) 27.06.1997
(33) RU
(43) 29.12.2000
(86) PCT/RU 97/00184 06.06.1997

- (71)(73) Açıq Səhmdar Cəmiyyəti «Almetyev Nasos Zavodu» (RU)
(72) Anqorin David Mixayloviç (RU)
(74) Əfəndiyev V.F. (AZ)
(54) Quyu üçün nasos qurğusu.

(57) Quyu üçün nasos qurğusu, belə ki, onun tərkibində nasos-kompresor borusu vasitəsilə quyuda yerləşdirmək üçün nəzərdə tutulmuş, elektrik mühərriki ilə birlikdə nasos, elektrik mühərriki ilə kabel vasitəsilə elektrik əlaqəsi ilə birləşdirilmiş, tezlik çeviricisi mövcuddur, tezlik çeviricisində, düzləndirici və invertor vardır, onunla fərqlənir ki, invertor, quyuda yerləşdirmək imkanına malik olmaqla yerinə yetirilib və onun giriş şini, bir məftilli kabel vasitəsilə, düzləndiricinin birinci çıxış şini ilə birləşdirilib, elektrik mühərrikini və invertoru qidalandırmmaq üçün, bir məftilli digər rabitə xətti kimi, elektrik mühərriki və invertorun gövdələrinin, nasos-kompresor borusu ilə elektrik rabitəsi istifadə olunub, nasos-kompresor borusu, elektrik əlaqəsi ilə, düzləndiricisinin ikinci çıxış şininə birləşdirilib.

F 24

- (11) i2003 0040
(21) 98/001075
(22) 27.08.1997
(51)⁷F 24J 3/08; E 21B
(31) 950306
(32) 27.01.1995
(33) NO
(43) 30.03.2000
(86) PCT/NO 96/00016 26.01.96
(71)(72)(73) Eynar Lanqset (NO)
(74) Əfəndiyev V.F. (AZ)
(54) Karbohidrogen xammalının çıxarılması üçün, ən azı, iki müxtəlif quyunun, geotermal enerjisinin alınması üçün tətbiqi.

(57) Karbohidrogen xammalının çıxarılması üçün, ən azı, iki müxtəlif quyunun geotermal enerjisinin alınması üçün, ən azı, bir yeni quyu sekiyası ilə birlikdə tətbiqi, belə ki, yeni quyu sekiyası, köhnə quyuların hər birinin aşağı sekiyalarını biri-birilə birləşdirir, köhnə quyular, yeni quyu sekiyalarından, istilik mübadiləsini yerinə yetirən mayenin, uyğun olaraq, aşağıya və yu-

xarıya nəql edilməsi üçün istifadə edirlər, bununla da, yeni quyu sekiyası, istilik mübadiləsini yerinə yetirən mayenin, quyunun birində, digərinə nəql edilməsi üçün uyğunlaşdırılır.

BÖLMƏ G

FİZİKA

G 01

- (11) i2003 0041
(21) 99/001347
(22) 06.04.1998
(43) 30.09.2000
(51)⁷G 01J 1/10
(71) (72)(73) Məhərrəmov Vaqif Əli oğlu (AZ)
(54) İnfraqırmızı şüalanmanın modulyasiya və ölçmə üsulu.

(57) 1. İnfraqırmızı şüalanmanın modulyasiya və ölçmə üsulu teleskop-fotometr sistemində infraqırmızı şüalanmanın qeyd olunması üçün müşahidənin əvvəlində teleskopun turbasının optik oxu tətbiq olunan obyektə yönəldilməsindən mənbə şüasının birinci və ikinci müqayisə şüaları ardıcıl olaraq, bərabər zaman müddətində periodik olaraq, qəbulədicinin girişinə verilməsindən, modullanmış siqnalın sinxron detektorlanması, yığılıb qeyd olunmasından alınmış bu qiymətlərin fərqlənməsinin yarısı tətbiq olunan obyekt haqda həqiqi məlumatı verilməsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, teleskop-fotometr sistemində optik oxu mənbə şüası ilə üst-üstə salınır, teleskopun turbası tərpənməz saxlanılır, mənbə şüası birinci və ikinci müqayisə şüalarının şüa qəbulədicinin girişində yönəldilməsi aşağıdakı ardıcılıqla aparılır - mənbə şüası, sonra birinci müqayisə şüası, mənbə şüası, sonra ikinci müqayisə şüası, bu halda faydalı siqnalın güclənməsi, sinxron detektorlanması, yığılması, çıxılması və qeyd olunması vahid zaman məsafəsində, eyni bir şüa qəbulədicisində və formalaşdırıcı traktından keçir.

2. 1-ci bənd üzrə qurğu onunla fərqlənir ki, teleskop-fotometr sistemində infraqırmızı şüalanmanın modulyasiya və ölçmə üsulunun reallaşdırılma qurğuda teleskopun sətirlə-

yici güzgüsü elə hazırlanır ki, o güzgünün təpə nöqtəsindən keçən şaquli müstəvidə üç dayanaqlı vəziyyətə malik olsun və göstərilən güzgünün təpə nöqtəsindən keçən ox ətrafında simmetrik olaraq, sıra ilə rəqsi və fırlanma hərəkəti edə bilsin.

(11) i2003 0030

(21) a2001 0027

(22) 05.02.2001

(43) 28.06.2002

(51)⁷G 01N 33/574

(71)(73) Ə.Əliyev adına Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu; Akad.Z.Əliyeva adına Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutu (AZ)

(72) Hacıyeva Nəbatxanım Rəhim qızı (AZ)

Nəsrullayeva Həcər Məmməd qızı

Əliyev Cəmil Əziz oğlu

Umudov Xəlid Məmməd-Sadiq oğlu

Əhmədova Leyli Məmməd qızı

Məhəmmədova Solmaz

İbrahim qızı (AZ)

(54) Onkoloji xəstələrdə kimyəvi terapiyanın təsiri zamanı şişin sensibilizasiyasının proqnozlaşdırılması üsulu.

(57) Onkoloji xəstələrdə kimyəvi terapiyanın təsiri zamanı şişin sensibilizasiyasının proqnozlaşdırılması üsulu kimyəvi terapiya kursuna qədər, kurs vaxtı, kursdan sonra T-limfositlərin və blast hüceyrələrinin səviyyəsinin təyin edilməsindən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, T-limfositlərin və blast hüceyrələrinin səviyyəsinin gözdün konyuktivasının qaşınma materialından təyin edirlər və immunoblastların miqdarına əsasən kimyəvi terapiyanın təsiri zamanı şişin sensibilizasiyasını proqnozlaşdırırlar.

(11) i2003 0031

(21) 99/001574

(22) 10.12.1999

(43) 02.07.2001

(51)⁷G 01V 1/00

(71)(72)(73) Kərimov Kərim Məmməd oğlu (AZ)

Əliyev Mərdan Bayram oğlu

Əliyev Təlman Xurşud oğlu (AZ)

(54) Zəlzələ baş verəcəyini qabaqcadan xəbər verən qurğu.

(57) Zəlzələ baş verəcəyini qabaqcadan xəbər verən qurğu ardıcıl birləşmiş qəbuledicidən, elektron blokundan, quyuda xüsusi konteynerdə yerləşdirilmiş qəbuledici kimi telemetrik sistemdən ibarət olub, onunla fərqlənir ki, qəbuledici beş-komponentli, aşağı və yuxarı 01÷100 Hz tezlik diapazonunda seysmik dalğaların qəbul edilməsinin mümkünüyü ilə yerinə yetirilmiş, 10÷30 m dərinlikdə şaxt quyusunda yerləşdirilmişdir, səs və işıq siqnal qurğuları isə elektron blokunun çıxışına birləşdirilmişdir.

G 02

(11) i2003 0043

(21) 99/001412

(22) 24.05.1999

(43) 30.09.2000

(51)⁷G 02B 23/04

(71)(72)(73) Məhərrəmov Vaqif Əli oğlu (AZ)

(54) Sinxron müşahidə üçün güzgülü sistem.

(57) 1. Sinxron müşahidə üçün güzgülü sistem, iki güzgüdən ibarət yerüstü və kosmik teleskopların iki güzgülü sistemdə ulduzdan gələn, paralel şüalar, əvvəlcə baş güzgü adlanan birinci güzgüyə düşür, ondan əks olunaraq, xəyalın ikinci ekvivalent fokusda qurulmasında iştirak edən ikinci güzgü adlanan digər güzgüyə düşür və ondan da əks olunaraq, özünün seçilmiş yalnız bir xəyalın ikinci ekvivalent fokusda qurulmasında iştirak edir, onunla fərqlənir ki, əlavə olaraq, ona teleskopun optik boyunca mərkəzi deşiyi baş güzgünün diametrinə bərabər və ya ondan böyük olan əlavə baş güzgü daxil edilir və əlavə baş güzgünün üstündə elə yerləşdirilir ki, müşahidə obyektindən paralel düşən ulduz şüası eyni zamanda əlavə baş güzgüyə də düşür və əlavə baş güzgüdən əks olunan şüa özünün ikinci xəyalını asılı olmayan əlavə birinci ekvivalent fokusda qurur.

2. 1-ci bənd üzrə güzgülü sistem onunla fərqlənir ki, ona əlavə olaraq, teleskopun optik oxu boyunca, mərkəzi deşiyi ikinci güzgünün diametrinə bərabər və ya ondan böyük

olan əlavə ikinci güzgü daxil edilir və əlavə ikinci güzgü-ikinci güzgünün üstündə elə yerləşdirilir ki, əlavə baş güzgüdən və əlavə ikinci güzgüdən əks olunan şüa, özünün ikinci xəyalını asılı olmayan əlavə ikinci ekvivalent fokusda qurur.

3. 2-ci bənd üzrə güzgülü sistem onunla fərqlənir ki, əlavə olaraq teleskopun optik oxu boyunca, mərkəzi deşiyə malik müstəvi güzgü daxil edilir və o, baş güzgünün arxasında elə yerləşdirilir ki, əlavə baş güzgüdən, əlavə ikinci güzgüdən əks olunan şüa özünün ikinci xəyalını asılı olmayan əlavə ikinci ekvivalent fokusda qurur.

İXTİRA PATENTLƏRİNİN GÖSTƏRİCİLƏRİ

SAY GÖSTƏRİCİSİ

Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)
i2003 0028	A 61B 5/026	i2003 0033	A 24B 15/29	i2003 0037	B 63B 27/08	i2003 0044	E 21B 43/07
i2003 0029	B 01D 15/02	i2003 0033	A 24D 1/02	i2003 0038	C 10L 1/02	i2003 0045	A 61B 17/00
i2003 0029	A 61B 17/00	i2003 0033	D 21H 27/00	i2003 0039	F 04D 13/10	i2003 0046	A 61K 49/00
i2003 0030	G 01N 33/574	i2003 0033	D 21H 17/67	i2003 0040	F 24J 3/08	i2003 0046	A 63F 9/20
i2003 0031	G 01V 1/00	i2003 0034	A 01N 25/00	i2003 0040	E 21B	i2003 0047	A 61K 7/00
i2003 0032	C 23D 5/00	i2003 0035	C 07D 215/233	i2003 0041	G 01J 1/10	i2003 0047	A 61K 47/00
i2003 0032	C 03C 27/02	i2003 0035	A 61K 31/47	i2003 0042	C 05B 11/01		
i2003 0032	F 16L 58/14	i2003 0036	E 21B 15/00	i2003 0043	G 02B 23/04		

SİSTEMATİK GÖSTƏRİCİSİ

BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi	BPT indeksi (7 redaksiya)	Patentin nömrəsi
A 01N 25/00	i2003 0034	A 61K 47/00	i2003 0047	C 10L 1/02	i2003 0038	F 16L 58/14	i2003 0032
A 24B 15/29	i2003 0033	A 61K 49/00	i2003 0045	C 23D 5/00	i2003 0032	F 24J 3/08	i2003 0040
A 24D 1/02	i2003 0033	A 63F 9/20	i2003 0046	D 21H 17/67	i2003 0033	G 01J 1/10	i2003 0041
A 61B 5/026	i2003 0028	B 01D 15/02	i2003 0029	D 21H 27/00	i2003 0033	G 01N 33/574	i2003 0030
A 61B 17/00	i2003 0045	B 63B 27/08	i2003 0037	E 21B	i2003 0040	G 01V 1/00	i2003 0031
A 61B 17/00	i2003 0029	C 03C 27/02	i2003 0032	E 21B 15/00	i2003 0036	G 02B 23/04	i2003 0043
A 61K 7/00	i2003 0047	C 05B 11/01	i2003 0042	E 21B 43/07	i2003 0044		
A 61K 31/47	i2003 0035	C 07D 215/233	i2003 0035	F 04D 13/10	i2003 0039		

PATENT VERİLƏN İDDİA SƏNƏDLƏRİN SAY GÖSTƏRİCİSİ

İddia sənədin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədin nömrəsi	Patentin nömrəsi	İddia sənədin nömrəsi	Patentin nömrəsi
116-898/P	i2003 0035	99/001347	i2003 0041	99/001569	i2003 0042	a2000 0115	i2003 0028
95/000559	i2003 0033	99/001412	i2003 0043	99/001574	i2003 0031	a2000 0213	i2003 0029
98/001053	i2003 0044	99/001426	i2003 0034	99/001638	i2003 0036	a2000 0221	i2003 0047
98/001075	i2003 0040	99/001488	i2003 0032	99/001641	i2003 0037	a2001 0010	i2003 0045
99/001344	i2003 0039	99/001533	i2003 0038	a2000 0046	i2003 0046	a2001 0027	i2003 0030

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

РАЗДЕЛ А

УДОВЛЕТВОРЕНИЕ ЖИЗНЕННЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ ЧЕЛОВЕКА

А 01

(21) а2001 0212

(22) 20.12.2001

(51)⁷А 01В 1/02; А 01В 33/06

(71)(72) Мамедов Турал Фикрет оглы (AZ)

(54) Устройство для обработки почвы – шагающая лопата.

(57) Изобретение относится к сельскому хозяйству, а именно к индивидуальным электрическим устройствам для обработки почвы.

Задачей изобретения является повышение производительности труда, полная механизация всего цикла обработки: срезки почвы, отрыва, перемещения и сбрасывания кома почвы, возвращения в исходное положение лопаты и перемещения тележки на один шаг, возможность изменения глубины и угла срезки почвы, а также дистанционного управления траекторией перемещения тележки.

Сущность изобретения заключается в том, что устройство для обработки почвы - шагающая лопата, содержащее тележку с платформой, на которой смонтирован электродвигатель с редуктором, набор рабочих элементов, включающий лопату с рукоятью, привод которых осуществляется от редуктора, а также рукоятку ручного перемещения тележки и блок управления электродвигателя, согласно изобретению привод лопаты снабжен кулисным и кулачковым механизмами, взаимодействующими с рукоятью лопаты с возможностью ее осевого и углового перемещения и вращения относительно тележки, а привод тележки снабжен состоящим из ведущего диска с цевкой и крестом мальтийским механизмом, при этом кулиса кулисного и толкатель кулачкового механизмов выполнены заодно, паз кулачка выполнен с участками, параллельными и перпендикулярными рукояти лопаты, на рукояти выполнен незамкнутый продольный паз, переходящий в поперечный,

лопата же с рукоятью, а кулачок с тележкой соединены с возможностью относительного перемещения. Благодаря изобретению повышается производительность труда, достигается полная механизация всего цикла обработки почвы и перемещения тележки, а также возможность дистанционного управления траекторией перемещения тележки.

(21) а2000 0059

(22) 24.03.2000

(51)⁷А 01Н 7/00

(71) Бабаев Шахлар Махмуд оглы (AZ)

(72) Бабаев Шахлар Махмуд оглы

Аббасов Этибар Акиф оглы (AZ)

(54) Ручной опрыскиватель.

(57) Изобретение относится к сельскохозяйственной технике, в частности к устройствам для ручного опрыскивания небольших молодых садов, виноградников, овощебахчевых и других культур и может быть использовано для химической обработки животноводческих помещений, также животных при ветеринарно-санитарных мероприятиях.

Задачей изобретения является увеличение технологической и эксплуатационной возможности опрыскивателя.

В ручном опрыскивателе, содержащем бак рабочей жидкости с наплечными ремнями, опрыскивающую штангу с наконечником и манометром, трехходовой кран, клапанное устройство, механизм, приводимый в действие движением ноги оператора, салазки для ноги оператора, согласно изобретения, над баком рабочей жидкости установлен фильтр, а под баком шток и гидравлический поршневой насос, шарнирно соединенный с приводным рычажным механизмом.

Трехходовой кран установлен на опрыскивающей штанге и подсоединен к выходной трубе насоса и фильтру. Гидравлический поршневой насос снабжен обратными клапанами в выходном канале в форме шара и на входных каналах

в форме кольцевой резины, имеющей окно, диаметр которого равен диаметру выходного канала и радиальные прорези в количестве соответствующем количеству входных каналов.

Приводной рычажный механизм содержит нижний рычаг на одном конце с прорезью, а на другом конце соединенный с салазками и верхний рычаг на одном конце с втулкой, имеющей радиально расположенный палец для перемещения в прорези нижнего рычага и винтовую пару для регулирования взаимного положения рычагов, а на другом конце с прорезью для соединения со штоком, шарнирно связанным с баком для рабочей жидкости.

А 24

(21) а2001 0133

(22) 05.07.2001

(51)⁷А 24D 3/06, 3/08, 3/10, 3/14, 3/18

(71)(72) Сарыев Эльдар Бахрам оглы (AZ)

(54) Сигаретный фильтр «Уникал».

(57) Изобретение относится к табачной промышленности, а именно к фильтрам, используемым при курении табака, характеризующимся новой конструкцией и новой ионообменной добавкой.

Сигаретный фильтр содержит пористый фильтрующий стержень цилиндрической формы, механический фильтр (инжектор) и гемосорбент. Механический фильтр (инжектор) выполнен в трех вариантах. В первом варианте - в виде полого цилиндра, на дне которого имеет конусные отверстия. Внутри цилиндра устанавливаются две решетчатые перегородки, между которыми размещают гемосорбент, причем между дном и решеткой предусматривают зазор.

Во втором варианте механический фильтр (инжектор) состоит из двух полых цилиндров, размещенных один в другом. Наружный цилиндр выполнен с решетчатым дном, на боковой поверхности внутреннего цилиндра имеет конусные отверстия, причем гемо-

сорбент размещают внутри внутреннего цилиндра или между наружным и внутренним цилиндрами. В третьем варианте механический фильтр (инжектор) содержит 3 слоя прессованного гранулированного или волокнистого гемосорбента, между которыми предусматривают зазор. На каждом слое оформляют отверстия.

Сигаретный фильтр прост в изготовлении и обладает высокой поглотительной способностью вредных соединений, содержащихся в сигаретном дыме, при этом сохраняются вкусовые качества и эффект курения.

(21) a2001 0160

(22) 06.09.2001

(51)⁷A 24F 7/00, 1/30

(71)(72) Ахундов Мирсалех Миргейдар оглы (AZ)

(54) Мундштук для сигаретных изделий.

(57) Настоящее изобретение относится к мундштуку для сигар, сигарет или папирос, а также к фильтрам в приспособлениях для курения сигарет.

Мундштук для сигаретных изделий, основное тело которого, состоит из трех секций, первая из которых, горизонтальной перегородкой разграничена на два отсека, в одном из которых размещается сигарета, а другой полый, вторая секция, представляющая собой фильтр, частично заполнена текучей средой и третья секция вторичной очистки, все три секции объединены дымовым каналом, состоящим из системы изогнутых патрубков. Текучая среда, которой заполняется фильтр, включает экстракты мяты и тархуна, чье благотворное влияние на здоровье человека общеизвестно в медицине.

Мундштук выполнен с возможностью неоднократного применения в сигаретной промышленности и подлежит сдаче изготовителю для последующей переработки.

Технический результат, достигаемый при осуществлении изобретения заключается в достижении максимальной очистки дыма, при-

дании ему особых свойств и сокращения затрат при производстве мундштуков.

A 61

(21) 97/000939

(22) 13.05.1997

(51)⁷A 61B 5/00

(71)(72) Мустафаев Ариф Магеррам оглы

Панахова Эльмира Сидикызы (AZ)

(54) Способ лечения ожогового шока у детей по схеме А.М.Мустафаева.

(57) Изобретение относится к области медицины, а именно к лечению ожогов.

Сущность изобретения заключается в том, что в предложенном способе лечения, включающем определение площади поражения, массы тела с разработкой схемы лечения ожогового шока, терапию проводят в динамической последовательности непрерывно в течение 72 часов с момента получения ожога с патогенетическим обоснованием коррекции метаболических сдвигов в организме в зависимости от тяжести ожогового шока и при этом учитывают возраст ребенка, стадийность трансфузионного лечения с правильным подбором лекарственных средств в зависимости от времени, прошедшего с начала ожога.

Наличие предложенной схемы инфузионно-трансфузионной терапии способствует уменьшению гиповолемии, улучшению реологических свойств крови, обеспечению адекватного органного кровотока, которое с параллельным введением других лекарственных препаратов предупреждает развитие многочисленных изменений, свойственных ожоговому шоку, тем самым способствует сокращению сроков лечения.

(21) 97/000940

(22) 13.05.1997

(51)⁷A 61B 5/00

(71)(72) Мустафаев Ариф Магеррам оглы

Панахова Эльмира Сидикызы (AZ)

(54) Способ лечения ожогового шока у детей с формулой расчета по А.М.Мустафаеву.

(57) Изобретение относится к области медицины, а именно к лечению ожогов.

Сущность изобретения заключается в том, что в предложенном способе лечения, включающем определение площади ожога, массы тела и выведение результата по формуле, дополнительно определяют глубину ожогового поражения, общий объем потерянной жидкости, зависящий от тяжести ожогового поражения, возраста ребенка и используют таблицу экспресс определения необходимого количества жидкости строго индивидуально для каждого случая, по формуле:

$$V_x = V_n + S_0 \times \frac{V_n}{S_2} \times k$$

где V_x - суммарный суточный объем жидкости, необходимой для коррекции,

V_n - суточный объем жидкости для поддержания физиологической потребности организма. Ее объем зависит от возраста ребенка,

S_0 - площадь ожогового поражения,

S_2 - поверхность тела ребенка, зависящая от возраста, а также веса тела и выраженная в $см^2$,

k - коэффициент, соответствующий степени ожогового поражения.

Наличие предложенной формулы и разработанная на ее основе экспресс таблица с учетом возраста, площади ожога, глубины ожогового поражения, общего объема потерянной жидкости позволяет немедленно определить как объем необходимой жидкости для коррекции дефицита во внеклеточном секторе, так и объем суммарной суточной потребности в жидкости для проведения инфузионной терапии.

(21) a2002 0075

(22) 17.04.2002

(51)⁷A 61B 5/00

- (71) Рустамова Санубар Таги кызы (AZ)
 (72) Рустамова Санубар Таги кызы
 Мелик-Аббасова Элеонора Алиевна
 Гасанова Аслан Исмаил оглы (AZ)
 (54) Прогнозирование гипертрофических изменений правого предсердия сердца.

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к педиатрии. Прогнозирование гипертрофических изменений правого предсердия сердца, заключается в проведении электрокардиографического обследования, сравнения его результатов с результатами обследования здоровых пациентов, замера амплитуды зубца Р во II, III, а VF отведениях и времени внутреннего отклонения зубца Р во II стандартном отведении и определении скорости подъема зубца Р во II стандартном отведении по формуле

$$V_{\text{под.з.РII}} = \frac{\text{Амп. з. РII}}{t \text{ вн. откл. з. РII}},$$

где $V_{\text{под.з.РII}}$ - скорость подъема зубца Р во II стандартном отведении, Ампл.з.РII - амплитуда зубца Р во II стандартном отведении, $t_{\text{вн.откл.з.РII}}$ - время внутреннего отклонения зубца Р во II стандартном отведении и при значении скорости подъема зубца РII выше 0,38 мм/0,01 сек. прогнозируют развитие гипертрофических изменений правого предсердия сердца.

Предложенное прогнозирование гипертрофических изменений правого предсердия сердца позволит предотвратить гиперфункцию сердца и необратимость изменений миокарда.

- (21) a2002 0076
 (22) 17.04.2002
 (51)⁷A 61B 17/22
 (71) Научно-исследовательский Институт Травматологии и Ортопедии Азербайджанской Республики (AZ)

- (72) Али-заде Чингиз Али Ага оглы
 Аль-Хайсам Абдалла Махмуд Касем
 (54) Устройство для выскабливания тканей из костно-мозгового канала.

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к травматологии и ортопедии. Устройство состоит из круглого стержня с металлическими щетинками на его рабочей части, круглого защитного чехла и ступенчатообразной рукоятки.

Защитный чехол одевают на стержень и вводят в костно-мозговой канал. Чехол извлекают. Рукоятку одевают на четырехгранный конец стержня и вращают её. Вращающиеся раскрывшиеся щетинки очищают отдаленные участки дистальной части костно-мозгового канала.

Продолжая вращательное движение и постепенно извлекая стержень проводят выскабливание некротических тканей из костно-мозгового канала по всей его длине до полной очистки.

Устройство для выскабливания тканей из костно-мозгового канала длинных костей позволяет произвести некроэктомию на всем протяжении и во всех участках костно-мозгового канала независимо от его формы.

- (21) a2002 0029
 (22) 19.03.2002
 (51)⁷A 61B 17/32
 (71) Азербайджанский Медицинский Университет (AZ)
 (72) Гашимов Рамиз Гулам оглы
 Бабаев Теймур Асад оглы
 Хандагджи Усама Нахид Яшин Валерий Александрович
 (54) Ультразвуковой хирургический инструмент.

(57) Ультразвуковой хирургический инструмент относится к медицинской технике и предназначен для образования тоннельных отверстий в тонких плоских костях с небольшим слоем мягких тканей, покрывающих костные структуры,

например, в тонких плоских костях лицевого скелета.

Задача изобретения - образование тоннельных отверстий заданного размера и формы без опасности неоправданного увеличения зоны разрушения и отказ от предварительного отсепарирования мягких тканей. Поставленная задача решается тем, что в известном ультразвуковом хирургическом инструменте, содержащем волновод, поверхность которого образована цилиндрической и двумя коническими поверхностями, волновод дополнен концентратором и третьей конической поверхностью, при этом цилиндрическая поверхность размещена между концентратором и сопряженными коническими поверхностями.

Сущность изобретения заключается в том, что образованный цилиндрической и двумя коническими поверхностями волновод, согласно изобретению, дополнен концентратором и третьей конической поверхностью, при этом цилиндрическая поверхность размещена между концентратором и сопряженными коническими поверхностями; диаметр d цилиндрической поверхности волновода выбирается в пределах от 12 до 20 мм, его длина l - из условия d/l в пределах от 0,4 до 0,5, длины сопряженных конических поверхностей и диаметры их наименьших поперечных сечений выбираются из условий, мм: d/d_1 от 5,0 до 5,2; d_1/l_1 от 0,06 до 0,1; d_1/d_2 от 1,7 до 1,8; d_2/l_2 от 0,04 до 0,06; d_2/d_3 от 1,2 до 1,3; d_3/l_3 от 0,3 до 0,4; где l_1, l_2, l_3 и d_1, d_2, d_3 - соответственно длины 1-го, 2-го и 3-го конических поверхностей волновода и диаметры их наименьших поперечных сечений.

- (21) a2002 0092
 (22) 13.05.2002
 (51)⁷A 61H 11/00; А 61F 13/78, 13/82
 (71)(72) Гаджиев Джахангир Ахмед оглы
 Гусейнов Тофик Джавад оглы

Алиева Севда Сайяд кызы (AZ)

(54) Лечебный пояс из ворсового коврового материала.

(57) Изобретение относится к текстильному производству, а именно касается изготовления лечебного пояса, используемого при профилактике и лечении больных радикулитом, остеохондрозом и невритом.

Задачей изобретения является повышение эффективности действия лечебного пояса при профилактике и лечении пояснично-крестцовых радикулитов, остеохондрозов и невритов.

Поставленная задача решается применением ворсового коврового материала в качестве основного элемента лечебного пояса, ворс которого является стимулятором профилактики и лечения пояснично-крестцовых радикулитов, остеохондрозов и невритов.

(21) a2002 0069

(22) 15.04.2002

(51)⁷A 61K 7/16, 35/08; A 61P 1/00

(71) Азербайджанский Медицинский Университет (AZ)

(72) Пашаев Чингиз Агакули оглы

Пашаев Ага Чингиз оглы (AZ)

(54) Применение Кедабекской минеральной воды при лечении заболеваний пародонта.

(57) Изобретение относится к медицине, в частности, к стоматологии.

Задачей изобретения является повышение эффективности лечения воспалительных заболеваний пародонта.

Поставленная задача решена применением Кедабекской минеральной воды, KB-90, в качестве вяжущего средства при лечении заболеваний пародонта на ранних этапах лечебных мероприятий, непосредственно купированием воспалительного процесса в пародонте.

Сущность влияния Кедабекской минеральной воды на воспа-

лительный процесс в пародонте состоит в её вяжущем действии на пораженные ткани.

KB-90 обладает возможностью длительного хранения, что в совокупности с лечебным действием позволяет широко использовать её в качестве ирригаций и ротовых ванночек в амбулаторных условиях при комплексном лечении заболеваний пародонта.

(21) 99/001612

(22) 30.04.1999

(51)⁷A 61K 7/48

(71) Гамзаева Зарифа Кямил кызы (AZ)

(72) Гаджиева Хумар Атиф кызы (AZ)

(54) Компонент косметических средств.

(57) Изобретение относится к области косметологии, а именно к применению сопочной грязи и ее препаратов в качестве питательно-отбеливающего компонента косметических средств.

В изобретении заявляется нативная сопочная грязь и ее препараты: жидкая фаза сопочной грязи и сухая сопочная грязь в качестве питательно-отбеливающего компонента косметических средств. Предлагаются составы и способы приготовления конкретных косметических средств.

(21) 99/001613

(22) 06.07.1999

(51)⁷A 61K 7/48

(71) Гамзаева Зарифа Кямил кызы (AZ)

(72) Гаджиева Хумар Атиф кызы (AZ)

(54) Компонент для косметических средств.

(57) Изобретение относится к парфюмерно-косметической промышленности, и может быть использовано в производстве косметических средств, используемых для отбеливания или питания кожи.

Задача изобретения расширение ассортимента выпускаемых косметических средств, обладаю-

щих питательными и отбеливающими свойствами на базе доступного природного вещества, без вредных побочных эффектов.

Поставленная задача достигается применением нафталанна по новому назначению, в качестве питательно-отбеливающего компонента для косметических средств, таких как маски, кремы, лосьоны и т.д. Причем нафталан может быть как рафинированный, так и обесмоленный.

A 62

(21) a2002 0152

(22) 14.08.2002

(51)⁷A 62D 1/00

(71) Халилов Эльчин Нусрат оглы

Кахраманова Халида Тофик кызы

Гувалов Аббас Абдурахман оглы

Ахмедов Валияддин Нусрат оглы

Пашаев Мамед Расул оглы

Юзбашева Лала Назим оглы

Кулиев Шохрат Вели оглы

Компания «ЙЕНИ ТЕХ» (AZ)

(72) Халилов Эльчин Нусрат оглы

Кахраманова Халида Тофик кызы

Гувалов Аббас Абдурахман оглы

Ахмедов Валияддин Нусрат оглы

Пашаев Мамед Расул оглы

Юзбашева Лала Назим оглы

Кулиев Шохрат Вели оглы (AZ)

(54) Огнетушащий порошковый состав.

(57) Изобретение относится к порошковым составам для тушения пожаров и может быть использовано при тушении пожаров всех классов, а именно при тушении легковоспламеняющихся жидкостей, газов и электроустановок под напряжением.

Задачей предполагаемого изобретения является повышение огнетушащей способности, снижение влагопоглощения, слеживаемости и стоимости порошка.

Поставленная задача решается тем, что огнетушащий порошковый состав на основе неорганической соли и добавки для текучести, содержит в качестве неорганической соли хлорид натрия, карбонат натрия, в качестве добавки для текучести цеолитсодержащую породу Айдагского месторождения и дополнительно содержит гидрофобную добавку - сиккатив, представляющий собой отход глубокой дистилляции нефти, высокодисперсную добавку - кварцевый песок, взятых при следующих соотношениях, мас. %:

Цеолитсодержащая порода	10-20
Сиккатив	0,5-1
Кварцевый песок	5-7
Неорганическая соль (хлорид натрия, карбонат натрия)	остальное

В качестве цеолитсодержащей породы используют цеолит Айдагского месторождения (химический состав: SiO₂-66,02%; Al₂O₃-12,04%; Fe₂O₃-1,25%; FeO-0,25%; CaO-5,34%; MgO-2,12%; Na₂O-2,84%; K₂O-2,55%; H₂O-6,03%).

РАЗДЕЛ В.

РАЗЛИЧНЫЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ.

В 01

(21) а2001 0041

(22) 16.02.2001

(51)⁷В 01F 17/54; С 09К 7/12

(71) Азербайджанская Сельскохозяйственная Академия (AZ)

(72) Мустафаев Рауф Мамед оглы

Кулиева Лалазар Гасан кызы

Исмаилов Наби Меджид оглы

Гурбанов Гулу Баба оглы
Аскеров Фазиль Гейдар оглы (AZ)

(54) Эмульгатор нефтяных эмульсий и эмульгирующий состав.

(57) Изобретение относится к эмульгирующим агентам, в част-

ности к кремнеорганическим соединениям, содержащим ряд функциональных групп, проявляющих гидрофобные свойства, что позволяет использовать их в качестве эмульгаторов, и эмульгирующему составу для приготовления агрегативно-устойчивых растворов, отличающихся высокими структурно-механическими показателями, применяющихся для глушения скважин и как промывочные жидкости.

Предлагаются кремнеорганические соединения 1-органокси-3-(3-метилдиорганилсилилаллил)окси) -пропан-2-олы общей формулы

где

R₁ : -CH₃, -H, -COCH₃

R₂ : -(CH₂)₄, -C₆H₅, -iC₃H₇

в качестве эмульгаторов нефтяных эмульсий. А также эмульгирующий состав, содержащий вышеуказанный эмульгатор нефтяных эмульсий, морскую воду, и нефть или нефтепродукты, при следующем соотношении компонентов (объем. %):

Эмульгатор	0,1-1,5
Морская вода	80-30
Нефть или нефтепродукты	18,5-69,9

Изобретение позволяет получать гидрофобно-эмульсионные растворы в 1,5 раза превосходящие известные по стабильности (49-52 сутки) и термостойкости (170-180°С).

(21) а2000 0072

(22) 06.04.2000

(51)⁷В 01J 8/18, 8/38, 19/24;

С 08 F 10/00, 2/00, 2/34

(31) 98202280.8

(32) 08.07.1998

(33) IT

(86) PCT/EP 99/0472 03.07.1999

(71) Монтелл Текноложи Компани Б.В. (IT)

(72) ГОВОНИ, Габриэле; КОВЕЦЦИ, Массимо (IT)

(74) Мамедова Х.Н. (AZ)

(54) Способ и устройство для газо-фазовой полимеризации.

(57) Изобретение относится к способу для газофазовой каталитичес-

кой полимеризации, в частности, для полимеризации α-олефинов, выполненной в двух или более полимеризационных зонах, которые при полимеризационных условиях в присутствии катализатора вводятся один или более мономеров и из которых разгружается полученный полимер.

Задача изобретения заключается в расширении молекулярно-массового распределения полученных полимеров таким образом, чтобы приготовить полимеры с широкими распределениями композиций при одновременном высоком уровне гомогенизации.

Задача решается тем, что каталитическая полимеризация в газо-фазовой среде выполняется, по крайней мере, в двух взаимосвязанных полимеризационных зонах. Производится подача одного или более мономеров в указанные полимеризационные зоны в присутствии катализатора при реакционных условиях и полученный полимер собирается из зон, при этом растущие полимерные частицы текут вверх через одну из полимеризационных зон (восходящий стояк) при условиях быстрого псевдооживления, выходят из этого стояка и входят в другую полимеризационную зону (нисходящий стояк), через которую они текут вниз под действием силы тяжести, выходят из нисходящего стояка и возвращаются в восходящий стояк. Устройство снабжено средством, полностью или частично предотвращающим вход в нисходящий стояк смеси газа, имеющегося в восходящем стояке, при этом смесь газа и/или жидкости, имеющая композицию, отличную от смеси газа в восходящем стояке, вводится в нисходящий стояк.

(21) а2002 0084

(22) 29.04.2002

(51)⁷В 01J 200/00, 20/26

(71) Бакинский Государственный Университет (AZ)

(72) Азизов Абдулсаид Абдулгамид оглы

Рагимов Реван Абдуллатиф оглы

Алосманов Расим Мирали оглы
Акперов Октай Гумбат оглы (AZ)

(54) Способ получения сорбентов с фосфорнокислотной ОР-(ОН)₂ группой.

(57) Изобретение относится к твердым сорбентам, содержащим синтетические высокомолекулярные соединения и может быть применено в области сорбции тяжелых, благородных, цветных и редких металлов из различных водных сред.

Сущность способа заключается в получении сорбента с фосфорнокислотной группой, включающим фосфохлорирование полибутадиена с треххлористым фосфором, обработку кислородом и последующее омыление фосфонидхлоридных групп ионогенными реагентами с получением сшитых продуктов, в котором фосфохлорирование проводят при подаче кислорода с одновременным сшиванием полибутадиена в одну стадию.

Новым является введение ионогенных групп с одновременной сшивкой макромолекул полибутадиена, что исключает стадию сшивки полимера за счет ионогенных групп.

Сорбент, полученный использованием способа может быть применен для очистки воды и для извлечения тяжелых, редких и благородных металлов из различных водных сред.

(21) a2001 0021

(22) 25.01.2001

(51)⁷В 01J 47/00, 20/18, 20/08,

20/10, 29/06, 31/08

(31) 9802303 - 9

(32) 29.06.1998

(33) SE

(86) PCT/US 99/11234 20.05.1999

(71) ЭКСОН КЕМИКЭЛ ПЕЙТЕНТС ИНК. (US)

(72) Стерге Пер Йохан

Тошева Любомира Б.

Валчев Валентин П.

Мингова Светлана И.

(74) Мамедова Х.Н. (AZ)

(54) Макроструктура пористого неорганического материала и способ ее получения.

(57) Настоящее изобретение относится к макроструктурам мезо-пористого неорганического материала и микропористого неорганического материала, которые могут обладать регулируемым размером, формой и/или пористостью, а также к способу получения макроструктур.

Задачей настоящего изобретения является способ получения макроструктур пористых неорганических материалов с регулируемым размером, формой пористостью, осуществление которого позволяет устранить или, по крайней мере уменьшить одну или несколько вышеописанных проблем.

Одной из задач создания настоящего изобретения является уменьшение или устранение недостатков известных способов получения макроструктур осуществлением нового способа, что дает возможность получать эти макроструктуры без добавления связующего вещества с однородным конечным составом.

Другая задача создания настоящего изобретения состоит в разработке способа, в соответствии с которым можно регулировать конечную форму, размер распределение макроструктур по размерам.

Еще одной задачей настоящего изобретения является разработка способа, в соответствии с которым существует возможность регулировать как пористую структуру материала, так и вторичную систему более крупных пор.

Кроме того, задача настоящего изобретения заключается в разработке способа получения макроструктур пористого материала с хорошей механической термической устойчивостью.

Указанные задачи решаются тем, что макроструктуры включают трехмерный каркас из частиц пористых неорганических материалов, а способ получения таких макроструктур включает приготовление смеси, содержащей пористый органический ионообменник и синтетическую смесь, которая способна образовывать пористый органи-

ческий материал, и затем превращение синтетической смеси в пористый неорганический материал. После образования этого композитного материала пористый органический ионообменник можно удалить из композитного материала с получением макроструктур.

В 22

(21) a2001 0046

(22) 19.02.2001

(51)⁷В 22F 3/02; С 22С 33/02

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Шарифов Захид Зиядхан оглы (AZ)

(54) Шихта для получения композиционного спеченного материала.

(57) Изобретение относится к области порошковой металлургии, в частности, к составу шихты, используемой для получения композиционного спеченного материала и изделий из него и может быть применено при изготовлении деталей ответственного назначения.

Сущность изобретения заключается в том, что шихта для получения композиционного спеченного материала, содержащая порошок железа и гранулы чугуна, согласно изобретению, содержит порошок железа крупностью 10÷100 мкм, гранулы чугуна следующего состава, мас. %: С 2,5-3,8; Si 1,5-3,0; Mn 0,5-1,0; Ni 0,4-1,0; Cr 0,3-1,0; Mo 0,4-1,0; В 0,001-1,0; P≤0,3; S≤0,1; Fe-остальное, крупностью 63÷400 мкм и дополнительно гранулы медленного кокса, крупностью 50÷200 мкм при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Гранулы медленного кокса	5-15
Гранулы чугуна	42,5-47,5
Порошок железа	42,5-47,5

При этом повышаются механические свойства и коррозионная стойкость спеченных изделий.

(21) a2000 0028

(22) 21.12.2000

(51)⁷В 22F 7/00; С 22С 33/02

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Шарифов Захид Зиядхан оглы (AZ)

(54) Шихта для получения композиционного спеченного материала.

(57) Изобретение относится к области порошковой металлургии, в частности, к составу шихты, используемой для получения композиционного спеченного материала и изделий из него, и может быть применено при изготовлении деталей ответственного назначения.

Сущность изобретения заключается в том, что шихта для получения композиционного спеченного материала, содержащая порошок железа, также содержит гранулы медненного кокса при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Гранулы медненного кокса	5-15
Порошок железа	85-95

причем крупность порошка железа составляет (+50÷-160) мкм, крупность гранул медненного кокса (+200÷-400) мкм, а соотношение крупности порошка железа и гранул медненного кокса составляет 1:8÷1:1,25.

При реализации этого состава шихты достигается улучшение коррозионной стойкости и механических свойств материала после спекания.

В 24

(21) а2001 0183

(22) 05.11.2001

(51)⁷В 24В 7/17

(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)

(72) Гусейнов Гасан Ахмед оглы Мамедов Чингиз Мирзамед оглы (AZ)

(54) Шлифовальный круг.

(57) Изобретение относится к области машиностроения, в частности металлорежущим абразивно-алмазным инструментам и может быть использовано при плоском шлифовании торцом круга.

Задачей изобретения является повышение качества обработки по-

верхности торцевым шлифовальным кругом.

Поставленная задача решена тем, что в торцевом шлифовальном круге, торцевая часть которого включает следующие друг за другом выхаживающую и режущую-прерывистую поверхности, режущая-прерывистая поверхность выполнена в виде Архимедовой спирали.

Выполнение перехода от впадины к выступам режущей части торцевого шлифовального круга по Архимедовой спирали снижает вибрацию и ударные воздействия на обрабатываемую поверхность, в результате значительно уменьшаются шероховатость, прижоги и микротрещины, улучшаются условия эвакуации отходов шлифования.

РАЗДЕЛ С

ХИМИЯ И МЕТАЛЛУРГИЯ

С 01

(21) а2002 0079

(22) 19.04.2002

(51)⁷С 01G 45/06, 49/10, 51/08

(71) Фирма ГАФКат; Институт Неорганической и Физической Химии Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Сулейманов Гюльмамед Зияддин оглы

Кулиев Ариф Мехти оглы

Аббасова Тамилла Ага-Гасан кызы

Аскеров Гамбар Рза оглы

Ахмедов Мубариз Меджид оглы

Мурадханов Ровшан Мардан оглы

Рустамова Айгюн Ильдырым кызы (AZ)

(54) Способ получения безводных дигалогенидов марганца, железа и кобальта.

(57) Способ относится к способам получения безводных дигалогенидных солей марганца, железа и кобальта, используемых в качестве исходных соединений для получения соответствующих металл-

карбонильных циклопентадиенильных и других комплексных соединений, применяемых в качестве антидетонационных и антидымных присадок для моторных и дизельных топлив, а также промышленных катализаторов процесса гидроформилирования олефинов.

В изобретении описывается способ получения безводных дигалогенидов солей марганца, железа и кобальта MX_2 (где $M=Mn, Fe, Co$; $X=Cl, Br, J$), обезвоживанием соответствующих гидратдигалогенидных солей этих металлов, формулы $MX_2 \cdot nH_2O$ ($n=4-6$) кипячением в течение 4-6 часов с абсолютным изопропиловым спиртом при весовом соотношении $MX_2 \cdot nH_2O$: изо C_3H_7OH равном 1:2.

Предлагаемое изобретение дает возможность провести процесс обезвоживания гораздо в более мягких технологических условиях, увеличить выход и чистоту основного продукта.

С 02

(21) а2002 0091

(22) 03.05.2002

(51)⁷С 02F 1/40

(71)(72) Кенгерли Асиф Джалал оглы

Мирзоева Гюльнара Сардар кызы (AZ)

(54) Устройство для очистки жидкости от нефти и нефтепродуктов.

(57) Изобретение относится к области очистки промышленных сточных вод от нефти и нефтепродуктов, и может быть использовано на нефтегазодобывающих промыслах, нефтеперерабатывающих и нефтехимических предприятиях.

Задачей изобретения является повышение эффективности очищения жидкости от нефти, нефтепродуктов и механических примесей.

Для решения поставленной задачи в устройстве для очистки жидкости от нефти и нефтепродуктов, включающем резервуар, содержащий камеру приема исходной жидкости, установленный на торцевой стенке камеры желоб с отверстиями, расположенными в

шахматном порядке, блок сепарации, желоба для отвода нефти и нефтепродуктов в камеру для сбора нефти, камеру приема исходной жидкости, камеры отстаивания, на дне каждой из которых расположены приемки для сбора ила, а также систему трубопроводов для удаления нефтепродуктов и отвода очищенной жидкости, согласно изобретения блок сепарации выполнен из двух частей находящийся под углом 60° друг относительно друга, причем одна часть расположена в камере приема исходной жидкости, а другая в камере отстаивания, а также введена перегородка, соединенная со стенкой камеры отстаивания на выходе из резервуара.

(21) a2002 0020

(22) 05.03.2002

(51)⁷C 02F 1/40

(71) НИ и ПДП «Су канал» Апшеронского Регионального Акционерного Водного Общества (AZ)

(72) Баширов Фейруз Башир оглы
Мамедов Ахмед Ширин оглы
Мехманалиев Мусеиб Рафаддин оглы (AZ)

(54) Радиальный отстойник.

(57) Изобретение относится к буровому и нефтепромысловому оборудованию и может быть использовано в поршневых и плунжерных насосах.

Задачей предлагаемого технического решения является обеспечение показателей надежности путём повышения эффективности работы клапанного узла в насосах.

Поставленная задача решена следующим образом. В клапанном узле, содержащем корпус, расположенную в нем тарелку со штоками, расположенными в нижней и верхней, выполненной со сферическим упором направляющих втулках и седло, тарелка со штоками выполнена с лопастями на одной оси с седлом клапанного узла.

C 04

(21) a2002 0142

(22) 25.07.02

(51)⁷C 04B 26/04

(71) Гувалов Аббас Абдурахман оглы

Халилов Эльчин Нусрат оглы

Халилов Ясин Халаф оглы
Компания «ЙЕНИ-ТЕХ» (AZ)

(72) Гувалов Аббас Абдурахман оглы

Халилов Эльчин Нусрат оглы

Халилов Ясин Халаф оглы (AZ)

(54) Шпаклевка.

(57) Изобретение относится к строительным материалам и может быть использовано для отделочных работ строительных изделий.

Задача изобретения получить шпаклевку, обладающую повышенной стойкостью, низкой усадкой и сокращенным временем высыхания.

Поставленная задача решается тем, что шпаклевка, включающая поливинилацетатную дисперсию, стабилизатор, карбонатный наполнитель и воду содержит в качестве наполнителя мел и цеолитсодержащую породу, взятых в соотношении 1:3÷5 и дополнительно состав содержит жидкое стекло при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Поливинилацетатная дисперсия	6-7
Жидкое стекло	2-3
Сульфолон	0,2- 0,4
Мел	10-20
Цеолитсодержащая порода	50-60
Вода	остальное

В качестве дисперсии используют также акриловый сополимер, взятый в тех же пределах.

В качестве цеолитсодержащей породы используется Айдагский цеолит (химический состав: SiO₂-66,02%; Al₂O₃-12,04%; Fe₂O₃-1,25%; FeO-0,25%; CaO-5,34%; MgO-2,12%; Na₂O-2,84%; K₂O-2,55%; H₂O-6,03%).

C 05

(21) a2002 0116

(22) 21.06.2002

(51)⁷C 05B 1/02, 19/02

(71)(72) Самедов Мухтар Мамед оглы (AZ)

(54) Способ получения аммонизированного гранулированного суперфосфата.

(57) Изобретение относится к способам получения гранулированного суперфосфата, в частности к способу получения аммонизированного гранулированного суперфосфата.

Сущность изобретения в том, что в способе получения аммонизированного гранулированного суперфосфата, включающем грануляцию порошкообразного суперфосфата при нейтрализации свободной кислотности аммиаксодержащей жидкостью и сушку, в качестве аммиаксодержащей жидкости используют раствор состава (мас. %): (NH₄)₂SO₄-35-36, NH₄OH-7-8, H₂O-56-58 при соотношении порошкообразного суперфосфата к аммиаксодержащей жидкости в пределах 1: (0,25-0,35).

Полученный продукт обладает улучшенными физико-механическими свойствами, обогащен дополнительным питательным элементом и имеет следующие качественные показатели (масс. %): P₂O₅_{своб}-19,86-20,12; P₂O₅_{своб} -0,30-0,46; N-2,60-3,50; H₂O-1,35-2,02; мех. прочность гранул-2,2-2,4 Мпа.

C 07

(21) a 2002 0016

(22) 21.02.2002

(51)⁷C 07C 2/64, 15/073

(71)(72) Рустамов Муса Исмаил оглы

Садыхов Фикрет Мамед оглы

Бабаев Абульфаз Исмаил оглы

Фархадова Гюлара Таги кызы

Кязимов Сабир Мамедали оглы

Ибрагимов Хикмет Джамал оглы

Кулиев Тебрик Музафар оглы

Манафов Самир Алфаддин оглы (AZ)

(54) Способ получения этилбензола.

(57) Изобретение относится к области нефтехимии, получению алкилароматических углеводородов, в частности получению этилбензола.

Предложен способ получения этилбензола алкилированием бензола этиленом в присутствии Al-содержащего каталитического комплекса, которые смешивают в реакторе алкилирования, поддерживая температуру в зоне реакции 120-130°C, направляя образовавшиеся легкие продукты реакции на охлаждение, и удаляя из смеси жидких продуктов алкилирования катализатор, который возвращают в реактор алкилирования, после чего кислый алкилат направляют на промывку и ректификацию, выделяя целевой продукт - этилбензол.

В предложенном способе в сырьевой трубопровод, соединенный с низом реактора алкилирования подают жидкий каталитический комплекс, промышленную фракцию бензола, которые до ввода в реактор смешивают с инжектируемым этиленом. После этого реакционную смесь рециркулируют в зону реакции, отводя часть ее из реактора в сырьевой трубопровод по цилиндрическому стояку, один конец которого соединен с верхом реактора, а другой с сырьевым трубопроводом, подающим сырье, где реакционную смесь, поступающую из реактора смешивают с подаваемыми в трубопровод реагентами и она вновь поступает в реактор алкилирования.

Согласно предлагаемому способу в сырьевой трубопровод подают жидкий каталитический комплекс, являющийся продуктом взаимодействия металлического Al, 1,2-дихлорэтана и растворителя, а промышленная бензолная фракция содержит не менее 85% бензола.

(21) a2001 0068
(22) 06.04.2001
(51)⁷ С 07С 5/48; С 10G 11/20
(31) 9819603.3
(32) 08.09.1998

(33) GB
(86) PCT/GB 99/02965 07.09.1999
(71) БП Кемикалс Лимитед (GB)
(72) Гриффитс, Девис, Чарлз
Оэхлерс, Корд
Рейд, Ян, Алан Битти
(54) Способ получения олефинов.

(57) Изобретение относится к способам получения олефинов.

Задача изобретения заключается в поиске дополнительного или альтернативного источника тепла для проведения стадии крекинга в автотермическом процессе (окислительном крекинге).

Способ получения олефинов включает реакцию углеводородного сырья с кислородсодержащим газом в присутствии катализатора и состоит из следующих стадий: а) формирование первого потока сырья, содержащего газообразное топливо и кислородсодержащий газ, б) контактирование первого потока сырья с первым катализатором в условиях, обеспечивающих получение потока продукта и не прореагировавшего кислорода, в) формирование второго потока сырья, содержащего углеводородное исходное сырье, и г) контактирование второго потока сырья, потока продукта со стадии б) и не прореагировавшего кислорода со стадии б) со вторым катализатором, который катализирует окисление, при этом потребляется, по крайней мере, часть непрореагировавшего кислорода с образованием олефинового продукта.

(21) a2002 0065
(22) 10.04.2002
(51)⁷С 07С 15/00
(71) Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский Институт «Олефин» (AZ)
(72) Гусейнов Фаиг Омар оглы
Алигулиев Рамиз Мамед оглы
Садыхов Фикрет Мамед оглы
Абасов Ариф Имран оглы
Гасанов Ариф Ибадулла оглы
Касумов Касим Гасан оглы

Дамирчиев Вагиф Ахмедалы оглы
Ахундова Рафига Рза кызы (AZ)

(54) Способ выделения чистого нафталина из нафталиновой фракции тяжелой пиролизной смолы.

(57) Изобретение относится к области нефтехимии, а именно к выделению чистого нафталина из нафталиновой фракции тяжелой пиролизной смолы путем ее каталитической переработки и может быть использовано в химической промышленности для получения фталевого ангидрида и других ценных пластификаторов.

Сущность изобретения заключается в том, что нафталиновая фракция тяжелой пиролизной смолы (Ткип.=200-275°C) подвергается каталитической очистке олигомеризацией непредельных углеводородов при температуре 60-70°C в присутствии каталитического комплекса, содержащего AlCl₃, толуол и дифенилоксид. Полученная реакционная масса без промывки ректифицируется при температуре кипения нафталина и затем чистый нафталин выделяется фильтрацией и дальнейшей сублимацией.

(21) 99/001635
(22) 22.06.1999
(51)⁷С 07С 31/10
(71) Институт теоретических проблем химической технологии Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)
(72) Нагиев Тофик Муртуза оглы
Зульфугарова Саадат Зульфугар кызы
Аббасов Адил Алмул оглы
Гасанова Лятифа Муслим кызы
(54) Способ получения изопропилового спирта.

(57) Изобретение относится к области органического синтеза, а именно к способу получения изопропилового спирта, который может быть использован как в производстве ацетона. Аминов, эфиров, пероксида водорода, так и в ка-

честве растворителя в различных отраслях промышленности: лакокрасочной, фармацевтической и топливной. ИПС используют также как полифункциональную присадку к моторному топливу для повышения октанового числа.

Сущность предлагаемого изобретения заключается в том, что в способе получения изопропилового спирта окислением пропана в присутствии катализатора типа фторзамещенных фенилпорфиринов Fe(III), при нагревании, катализатор представляет собой перфтортетрафенилпорфирин Fe(III), нанесенный на Al₂O₃, в качестве окислителя используют 20-25%-ный пероксид водорода с объемным соотношением пропан: пероксид водорода 1 : 1-3, процесс проводят при 180-260°C в газовой фазе.

Для достижения вышеперечисленного процесс проводят в газовой фазе в проточном кварцевом реакторе интегрального типа, реакционная зона которого заполнена гранулами катализатора.

- (21) a2002 0049
(22) 02.04.2002
(51)⁷C 07D 207/26; A 61K 31/4015
(71) Азербайджанский Медицинский Университет, Институт Полимерных Материалов Национальной Академии Наук Азербайджана (AZ)
(72) Гаджилы Раик Али оглы Ахундов Рамиз Аталла оглы Наджафова Рая Али кызы Пириева Джамиля Аждар кызы Алиев Акпер Гасан оглы Искендерова Зульфия Шамиль кызы Ханум Айдын кызы
(54) 2'-метилпирролил-1-этилпирролидон-2 проявляющий адаптогенную и противогипоксическую активность.

(57) Изобретение относится к микро-фармацевтической промышленности, а именно, к биологически активным химическим соединениям, проявляющим адаптогенную и противогипоксическую активность, и может найти применение в медицине для профилактики и ле-

чения гипоксических состояний и повышения физической работоспособности организма.

Задачей изобретения является поиск в ряду пирролидона новых соединений, обладающих высокой адаптогенной и противогипоксической активностью.

Поставленная задача решается новым соединением 2-метилпирролил-1-этилпирролидон-2, проявляющим адаптогенную и противогипоксическую активность.

- (21) a2002 0023
(22) 12.03.2002
(51)⁷C 07D 307/34
(71) Институт Неорганической и Физической Химии Национальной Академии Азербайджана (AZ)
(72) Багирзаде Гулу Ахмед оглы Гусейнов Идрис Аслан оглы Шейнин Виктор Ефимович Сардарлы Афят Мадат кызы Ахмедов Мубариз Меджид оглы (AZ)
(54) Способ получения фурана.

(57) Изобретение относится к области получения пятичленных гетероциклических соединений с одним гетероатомом, а именно, к способу получения фурана, содержащего кислородный гетероатом гетерогенно-каталитической реакцией декарбонилирования фурфурола.

Предложен способ получения фурана из фурфурола, в котором с целью повышения выхода при полном превращении фурфурола и низкой оптимальной температуре реакции, декарбонилирование проводится в газовой фазе при мольном соотношении фурфурола и воды 1:15, температуре 350-360°C и времени контакта 1.4с на катализаторе, состоящем из следующих компонентов при их соотношении, масс %: Cr₂O₃ 54.1÷54.3, ZnO 39.0÷39.2, MnO₂ 5.5÷5.7, β-Al₂O₃ 0.5÷0.6, Li₂CO₃ 0.3÷0.4. Это позволяет получать фуран с выходом 100% и без содержания фурфурола.

- (21) a2002 0126
(22) 10.07.2002
(51)⁷C 07F 17/02
(71) Акционерное общество закрытого типа «Неорганик» Института Неорганической и Физической Химии Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)
(72) Сулейманов Гюльмамед Зиаддин оглы Аскеров Гамбар Рза оглы Мурадханов Ровшан Мардан оглы Якубова Эсмירה Ариф кызы Абдулазимова Егана Эйюб кызы (AZ)
(54) Способ получения бисциклопентадиенила железа-ферроцена.

(57) Изобретение относится к получению металлоценов, конкретно бис-циклопентадиенила железа-ферроцена.

Сущностью предлагаемого способа является то, что к охлажденной -10÷-20°C смеси, состоящей из весового соотношения циклопентадиен: диэтиламин соответственно, 1,32:2,2 добавляют в течение 5-6 минут безводный дихлорид железа, соблюдая весовые соотношения циклопентадиен: дихлорид железа соответственно 1,32:1,27 с последующим перемешиванием реакционной смеси 1-2 часа.

Таким образом достигается получение ферроцена, упрощение технологии, увеличение выхода и его чистоты.

C 08

- (21) a2001 0042
(22) 16.02.2001
(51)⁷C 08L 27/06; C 08K 5/10
(71) Азербайджанская Сельскохозяйственная Академия (AZ)
(72) Мустафаев Рауф Мамед оглы Кулиева Лалазар Гасан кызы Исмаилов Наби Меджид оглы Гурбанов Гулу Баба оглы

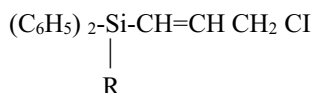

Аскеров Фазиль Гейдар оглы (AZ)

(54) Способ получения полимерной композиции.

(57) Изобретение относится к способам получения высокомолекулярных соединений и композициям на их основе, а именно к способу получения полимерной композиции на основе поливинилхлорида.

Предлагается способ получения полимерной композиции на основе поливинилхлорида, включающий сшивание полимеров сшивающими агентами, содержащими функциональные группы, где в качестве сшивающего агента используют дифенил (-3хлорпрен-1-ил) силан или дифенилбис (3-хлорпрен-1-ил) силан формул:

где R : -H, -CH=CHCH₂Cl

(21) a2002 0004

(22) 11.01.2001

(51)⁷C 08M 222/10, С 10M 145/38

(71) Институт химии присадок Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Ахмедов Аладдин Ислам оглы

Фарзалиев Вагиф Меджид оглы

Гамидова Джейхун Шафаят кызы

Джавадова Агигат Алиашраф кызы

Шамил-заде Тамила Исрафил кызы

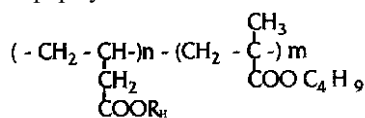
Исмаилова Нелуфар Джамал кызы (AZ)

(54) Соплимер аллилнафтената с бутилметакрилатом в качестве вязкостной присадки к нефтяным маслам.

(57) Изобретение относится к области синтеза полимерных соединений, а именно, сополимеров аллилнафтенатов с бутилметакрилатом и использованию полученных соединений в качестве вязкостной присадки к нефтяным маслам. Задачей изобретения является

улучшение термической устойчивости и депрессорных свойств смазочных масел.

Поставленная задача достигается синтезом и применением нового химического соединения общей формулы:

где n = 17-22, m = 18-20, R_n – радикал нафтеновой кислоты.

С 09

(21) a2002 0144

(22) 01.08.2002

(51)⁷C 09D 5/02

(71) Гувалов Аббас Абдурахман оглы

Халилов Эльчин Нусрат оглы

Халилов Ясин Халаф оглы

Багиров Рустам Абульфаз оглы

Компания «ЙЕНИ-ТЕХ» (AZ)

(72) Гувалов Аббас Абдурахман оглы

Халилов Эльчин Нусрат оглы

Халилов Ясин Халаф оглы

Багиров Рустам Абульфаз оглы (AZ)

(54) Вододисперсионная краска.

(57) Изобретение относится к лакокрасочным материалам, а именно к вододисперсионным краскам, предназначенным для покрытия дерева, штукатурки, кирпича, а также загрунтованной поверхности металла.

Задачей предлагаемого технического решения является повышение твердости, улучшение стойкости к мокрому истиранию и улучшение микроклимата в помещении.

Поставленная задача решается тем, что вододисперсионная краска, включающая 50%-ную водную дисперсию сополимера, пигменты или наполнители, диспергатор, загуститель, антисептик, антифриз, поверхностно-активное вещество, коалесцирующую добавку, пеногаситель и воду, содержит в качестве сополимера поливинил-

ацетатную дисперсию или акриловый сополимер и дополнительно цеолитсодержащую породу в качестве наполнителя при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Поливинилацетатную дисперсию или акриловый сополимер	12-16
Пигмент	4-6
Мел	10-15
Цеолитсодержащая порода	40-50
Диспергатор	0,2-0,3
Загуститель	0,2-0,4
Антисептик	0,1-0,3
Антифриз	0,2-0,4
Пеногаситель	0,1-0,2
Поверхностно-активное вещество	0,2-0,5
Коалесцирующая добавка	0,1-0,3
Вода	остальное

В качестве цеолитсодержащей породы используют цеолит Айдагского месторождения (химический состав: SiO₂-66,02%; Al₂O₃-12,04%; Fe₂O₃-1,25%; FeO-0,25%; CaO-5,34%; MgO-2,12%; Na₂O-2,84%; K₂O-2,55%, H₂O-6,03%)

(21) a2000 0198

(22) 05.10.2000

(51)⁷C 09D 5/08, 195/00

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский и Проектный Институт Газа (АзНИПИГаза) (AZ)

(72) Насирова Аида Бабир кызы Мамедова Зарифа Сейфулла кызы (AZ)

(54) Полимер-битумная композиция для изоляции подземных трубопроводов.

(57) Изобретение относится к области получения составов на основе битума, которые могут найти применение для изоляции подземных трубопроводов и противокоррозионной защиты металлов.

Сущность изобретения заключается в том, что полимер-битумная композиция для изоляции подземных трубопроводов, включающая битум, бутадиен-стирольный каучук, эпоксидную диановую смолу ЭД-20 и растворитель, дополнительно содержит модификатор-нефтеполимерную смолу и на-

полнитель-кремнегель алюминий-фторсодержащий при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Битум	40-45
Бутадиен-стирольный каучук СКС-30 АРКМ-15	5,0-8,0
Эпоксидная диановая смола ЭД-20	0,7-1,0
Нефтеполимерная смола СПП	0,8-1,0
Кремнегель алюминий-фторсодержащий	3,0-4,0
Растворитель	остальное

Изобретение позволяет повысить адгезию покрытий к металлической поверхности до 4,8-6,2 кГс/см², усилить эластичность изоляционных покрытий за счет использования полимерно-битумной композиции.

- (21) а2002 0135
(22) 17.07.2002
(51)⁷С 09D 123/04, 123/14, 163/08
(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)
(72) Биалов Яшар Махмуд оглы Гасанов Яшар Гасан оглы Амиров Фариз Али оглы Байрамов Вугар Вали оглы Ревин Сергей Иванович Исмаилова Ругия Алескер кызы (AZ)
(54) Водоэмульсионная композиция для защитных покрытий.

(57) Изобретение относится к области защиты от коррозии металлических конструкций, эксплуатирующихся в агрессивных средах и различных климатических условиях.

Предложена водоэмульсионная композиция для защитных покрытий, содержащая в качестве пленкообразующего смесь водной дисперсии модифицированного 10 мас.% метакриловой кислоты этилен-пропиленового сополимера и эпоксид-диановой смолы ЭД-20, а в качестве отвердителя - полиэтиленполиамин при следующих соотношениях компонентов, мас.ч.:

Водная дисперсия модифицированного метакриловой кислотой СКЭП-50	60-70
Эпоксид-диановая смола	

ЭД-20 30-40
Полиэтиленполиамин 2,2-2,6
Водоэмульсионная композиция обладает высокой механической, адгезионной и ударной прочностью, водостойкостью, высыхает при температуре окружающей среды.

- (21) а2002 0136
(22) 17.07.2002
(51)⁷С 09D 123/04, 123/14, 163/08
(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)
(72) Биалов Яшар Махмуд оглы Гасанов Яшар Гасан оглы Амиров Фариз Али оглы Байрамов Вугар Вали оглы Ревин Сергей Иванович
(54) Водоэмульсионная композиция для антикоррозионных защитных покрытий.

(57) Изобретение относится к области защиты от коррозии металлических конструкций, эксплуатирующихся в агрессивных средах и различных климатических условиях.

Предложена водоэмульсионная композиция для антикоррозионных защитных покрытий, содержащая в качестве пленкообразующего смесь наполненного 5 мас.% технического углерода и модифицированного 10 мас.% метакриловой кислоты водной дисперсии этилен-пропиленового сополимера СКЭП-50 с эпоксид-диановой смолой ЭД-20, а в качестве отвердителя полиэтиленполиамин при следующем соотношении компонентов, мас.ч.:

Наполненный и модифицированный СКЭП-50	55-63
Технический углерод	5-7
Эпоксид-диановая смола ЭД-20	30-40
Полиэтиленполиамин	2,4-2,8

Водоэмульсионная композиция обладает повышенной адгезией к металлу, улучшенными показателями ударной прочности и гибкости, а также достаточной стойкостью к климатическим воздействиям.

- (21) а2002 0137
(22) 17.07.2002
(51)⁷С 09D 123/04, 123/16, 123/26, 123/28, 163/00
(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)
(72) Биалов Яшар Махмуд оглы Гасанов Яшар Гасан оглы Амиров Фариз Али оглы Байрамов Вугар Вали оглы Ревин Сергей Иванович Исмаилова Ругия Алескер оглы (AZ)
(54) Водоэмульсионная композиция для защитных покрытий на основе смеси полимеров.

(57) Изобретение относится к области защиты от коррозии металлических конструкций, эксплуатирующихся в агрессивных средах и различных климатических условиях при помощи водоэмульсионных композиций на основе смеси полимеров.

Предложена водоэмульсионная композиция для защитных покрытий, содержащая в качестве пленкообразующего водную дисперсию наполненного технического углеродом и модифицированного поливинилхлоридом этилен-пропиленовый сополимер (СКЭП-50) и эпоксид-диановую смолу (ЭД-20), а в качестве отвердителя-полиэтиленполиамин при следующих соотношениях компонентов, мас. ч.:

Этилен-пропиленовый сополимер (СКЭП-50)-водная дисперсия	52,5- 59,5
Поливинилхлорид	2,5 - 3,5
Технический углерод	5-7
Эпоксид-диановая смола (ЭД-20)	30-40
Полиэтиленполиамин	2,4-2,8

Водоэмульсионная композиция обеспечивает повышенную механическую, адгезионную и ударную прочности, водо- и химическую стойкость, высыхает в условиях окружающей среды.

- (21) а 2002 0062
(22) 09.04.2002
(51)⁷С 09J 4/06
(71) Бакинский Государственный Университет (AZ)

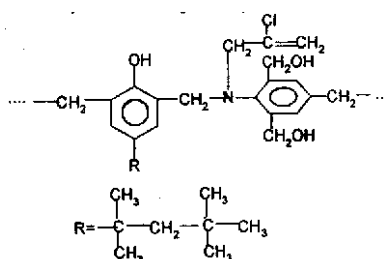
(72) Абдинова Адиля Бахрам кызы
Назаров Шахкарам Исмаил оглы
Гасанова Джамия Алевсар кызы (AZ)

(54) Клеевая композиция.

(57) Изобретение относится к высокомолекулярной химии, а именно к клеевым композициям, которая может быть использована в машиностроении, приборостроении и производстве обуви.

Задачей изобретения является получение клеевой композиции на основе нефтехимического сырья, обладающий сравнительно меньшим временем отверждения, высокой адгезией к стали и различным полимерным субстратам.

Поставленная задача достигается тем, что предлагаемая клеевая композиция содержит эпоксидную диановую смолу ЭД-20, олигоуретан на основе гексаметилендиизоцианата и этилендиамина с концевыми изоцианатными группами, модификатор-олигомер формулы (1) и отвердитель ПЭПА (полиэтиленполиамин):

фракции промышленного алкилфенола.

Предлагаемая клеевая композиция обладает улучшенными физико-механическими свойствами и рекомендуется для использования в машиностроении, приборостроении и производстве обуви.

(21) а2002 0102
(22) 23.05.2002
(51)⁷С 09J 11/04, 129/02, 133/10, 133/16

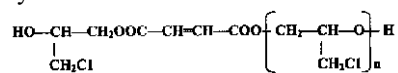
(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)

(72) Алигулиев Рамиз Мамед оглы
Баладжанова Гюллузар Мамед кызы
Адыгёзалова Мехпара Бабаверди кызы
Гараева Эсьмира Мустафа кызы (AZ)

(54) Полимерная композиция.

(57) Изобретение относится к области получения синтетических клеев, покрытий, лаков, применяемых в строительстве, машиностроении, электротехнике и других отраслях промышленности.

Сущность изобретения заключается в том, что полимерная композиция, включающая сополимер стирола и α-(мет) акрилат-ω-оксипропиленгликоль, наполнитель дополнительно содержит отвердитель и антипирен-олигооксихлорпропиленгликольмалеинаты общей формулы:

где n= 5-10

в сочетании с Sb₂O₃ при следующем соотношении компонентов:

сополимер стирола и α-(мет)акрилат-ω-оксипропиленгликоля	100
олигооксихлорпропиленгликольмалеинат	5-10
наполнитель (мел, тальк, ZnO)	0,1-0,5
отвердитель- полиизоцианат	5-20

С 10

(21) а2001 0157
(22) 09.08.2001
(51)⁷С 10M 101/02, 125/10, 135/18, 137/14

(71) Институт Химии Присадок Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Мустафаев Назим Пирмамед оглы
Кулиева Мелек Абдул кызы
Мусаева Белла Искендер кызы
Новоторжина Нелли Николаевна
Исмаилов Инглаб Паша оглы (AZ)

(54) Рабоче-консервационное трансмиссионное масло.

(57) Изобретение относится к области нефтехимии, конкретно к трансмиссионным маслам, применяемым для смазки гипоидных передач, обладающих рабоче-консервационными свойствами.

Сущность изобретения заключается в том, что рабоче-консервационное трансмиссионное масло на минеральной основе, содержащее противозадирную, противозносную, антипенную присадки и депрессатор, отличается тем, что оно в качестве депрессорной присадки содержит полимерную присадку полиметакрилатного типа Вископлекс 5-309 и дополнительно вязкостную присадку полимерную присадку полиметакрилатного типа Вископлекс 2-670 и детергентно-диспергирующую присадку – коллоидную дисперсию карбоната и гидроксида кальция стабилизированную сульфатом кальция (С-250).

Разработанное рабоче-консервационное трансмиссионное масло обладает, наряду с хорошими смазывающими свойствами, высокой термоокислительной стабильностью и рабоче-консервационными свойствами.

(21) а2001 0023
(22) 26.01.2001
(51)⁷С 10M 101/04, 155/02

(71) Производственно-коммерческий центр «Нейтрон» (AZ)

(72) Зейналов Эльман Зейнал оглы
Зейналов Сардар Багадур оглы
Искендеров Сираджадин Омар оглы (AZ)
(54) Термостойкая пластическая смазка.

(57) Изобретение относится к смазочным материалам или консистентным смазкам на основе жирных масел и может быть использовано в качестве пластической смазки для узлов трения различной техники.

Предлагается термостойкая пластическая смазка, содержащая технический рыбий жир, полиметилсилоксановую жидкость, кальциевые или натриевые отходы производства окиси пропилена и эпихлоргидрина, парафин или воск при соотношении компонентов, мас. % :

Технический рыбий жир	55-65
Полиметилсилоксановая жидкость	20-25
Кальциевые или натриевые отходы производства окиси пропилена и эпихлоргидрина	10-20
Парафин или воск	4-5

(21) 98/001141

(22) 29.12.1997

(51)⁷С 10М 105/04

(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)

(72) Агакишиева Минная Яхья кызы

Гусейнова Галина Анатольевна

Азизова Алмаз Тофик кызы (AZ)

(54) Способ получения кабельного масла для заливки кабелей высокого давления.

(57) Способ получения кабельного масла относится к области нефтехимии, в частности, к способу получения синтетического кабельного масла, предназначенного для заливки кабелей высокого давления. Кабельное масло, полученное предложенным способом, обладает высокими эксплуатационными характеристиками: хорошими вязкостно-температурными свойствами в исходном состоянии и в процессе эксплуатации, высокой температурой вспышки и отрицательным показателем реакции Настюкова.

Способ получения кабельного масла заключается в гидрировании фракции олигомеров пропилена, выкипающих в пределах 380-420⁰С, при температуре 231-240⁰С и давлении 5,1-6,0 МПа на платиносодержащем катализаторе.

(21) 98/001208

(22) 29.12.1997

(51)⁷С 10М 105/05

(71) Азербайджанский Государственный Научно-Исследовательский Институт «Олефин» (AZ)

(72) Агакишиева Минная Яхья кызы

Гусейнова Галина Анатольевна

Азизова Алмаз Тофик кызы (AZ)

(54) Способ получения авиважного масла для переработки пряжи.

(57) Способ получения авиважного масла относится к области нефтехимии, а именно, к способам получения масел, применяемых в качестве авиважных препаратов для переработки пряжи на машинах двойного кручения.

Авиважное масло, полученное заявляемым способом, обладает высокими эксплуатационными свойствами, обеспечивающими минимальную обрывность нитей, уменьшение отходов и улучшение качества пряжи.

Способ получения авиважного масла заключается в выделении фракции олигомеров пропилена, выкипающих в пределах 325-370⁰С и последующем гидрировании её при температуре 220-230⁰С и давлении 4,5-5,0 МПа на платиносодержащем катализаторе.

(21) а2001 0192

(22) 21.11.2001

(51)⁷С 10М 119/02, 129/10, 133/12, 137/14

(71) Институт химии присадок Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Джавадова Агигат Алиша-раф кызы

Фарзалиев Вагиф Меджид оглы

Мустафаев Назим Пирмамед оглы

Мовсум-заде Мирза Мамед оглы

Исмаилов Махяддин Абдулла оглы

Шамильзаде Тамилла Исрафил кызы

Рамазанова Юлдуз Беюк Ага кызы

Юсиф-заде Гюльшен Галиб кызы

Абдуллаев Бегляр Ибрагим оглы (AZ)

(54) Моторное масло для автотракторных дизелей с наддувом и без наддува.

(57) Изобретение относится к области нефтехимии, конкретно к созданию моторных масел, содержащих пакет присадок и применяемые в автотракторных дизелях с наддувом и без наддува.

Задачей изобретения является снижение зольности, улучшение противозадирных свойств моторных масел, а также снижение расхода присадок и себестоимости смазочной композиции.

Поставленная задача решается тем, что моторное масло для автотракторных дизелей с наддувом и без наддува, содержащее минеральное масло, детергентно-диспергирующие, антиокислительно-антикоррозионную, вязкостную, депрессорную присадки, полиметилсилоксан ПМС-200А в качестве антипенной присадки, согласно изобретению, в качестве детергентно-диспергирующей, антиокислительно-антикоррозионной присадки содержит многофункциональный пакет присадок SAP-2055z, в качестве вязкостной присадки – Viscopol, в качестве депрессатора – АФК и дополнительно противозадирную присадку АМГ-3 при следующем соотношении компонентов, масс. %:

SAP-2055z	3,85-3,95
Viscopol	1,6-1,8
АФК	1,3-1,5
АМГ-3	0,45-0,55
ПМС-200А	0,002-0,004
Минеральное масло	до 100

(21) а2002 0026

(22) 15.03.0026

(51)⁷С 10М 125/20, 125/22, 125/24

(71) Институт Химии Присадок Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Мустафаев Назим Пирмамед оглы

Мусаева Белла Искендер кызы
Новоторжина Нелли Николаевна
Исмаилов Ингилаб Паша оглы (AZ)

(54) Амортизаторная жидкость.

(57) Изобретение относится к автомобильной промышленности, конкретно к амортизаторным жидкостям, предназначенным в качестве рабочей жидкости в телескопических и рычажно-кулачковых амортизаторах автомобилей. Предлагается амортизаторная жидкость на основе минерального масла, содержащая антиокислительную, противоизносную и вязкостную присадки. Эта жидкость отличается тем, что она в качестве основы минерального масла содержит смесь турбинного и трансформаторного масел в соотношении 40:60, в качестве противоизносной присадки используется диалкилдитиофосфат цинка, в качестве антиокислительной - ионол, в качестве вязкостной - вископлекс 2-670 и кроме этого дополнительно в качестве противоизносной присадки – присадку ИХП-14М.

Амортизаторная жидкость предлагаемого состава обладает улучшенными смазывающими свойствами и лучшей характеристикой испаряемости жидкости при 100⁰С по сравнению с прототипом.

(21) a2001 0129

(22) 28.06.2001

(51)⁷С 10М 135/18

(71) Институт химии присадок Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Мустафаев Назим Пирмамед оглы
Фарзалиев Вагиф Меджид оглы
Байрамов Байрам Вахид оглы
Новоторжина Нелли Николаевна
Исмаилов Ингилаб Паша оглы (AZ)

(54) Масло для судовых газовых турбин.

(57) Изобретение относится к области нефтехимии, а именно, к разработке масел для судовых газовых турбин (СГТ).

Сущностью изобретения является разработка масла для судовых газовых турбин, содержащее противозадирную и антиокислительную присадки, отличающееся тем, что оно в качестве противозадирной присадки содержит S-металлил-N,N-диэтилдитиокарбамат и дополнительно коллоидную дисперсию карбоната и гидроксида кальция в минеральном масле, стабилизированную сульфонатом кальция.

Применение сбалансированного состава присадок обеспечивает высокую смазывающую и антиокислительную эффективность масла, расширяет ассортимент и сокращает расход присадок.

(21) a2002 0117

(22) 24.06.2002

(51)⁷С 11В 1/10; А 61К 35/78

(71) Азербайджанский Медицинский Университет(AZ); Bioil Ltd (AZ)

(72) Керимов Юсиф Балакерим оглы

Исаев Джаваншир Иса оглы
Кязимов Гасан Азим оглы (AZ)

(54) Способ получения облепихового масла.

(57) Изобретение относится к масло-жировой промышленности и медицине и касается способов переработки плодов облепихи.

Задача изобретения состоит в упрощении способа и в увеличении выхода целевого продукта.

Задача достигается тем, что из воздушно-сухих плодов облепихи выделяют масло прессованием, которое фильтруют под давлением, жом, образовавшийся при прессовании и осадок от фильтрации экстрагируют растительным маслом в соотношении (1-1,5):4 при температуре 35-40⁰С.

С 12

(21) a2001 0195

(22) 23.11.2001

(51)⁷С 12G 1/02

(71) Бакинский завод шампанских вин (AZ)

(72) Кенгерли Эльшад Кямил оглы

Сафаров Самед Абылы оглы
Халилов Рамиз Ибрагим Халил оглы

Джафарова Хилал Наби кызы

Иманиев Орудж Багы оглы
Гусейнов Эльман Гейдар оглы (AZ)

(54) Способ производства виноградного полусухого красного вина «КАВКАЗ».

(57) Изобретение относится к винодельческой промышленности, в частности к способам производства полусухих вин.

Сущность изобретения в том, что в способе производства виноградного полусухого красного вина, предусматривающем купажиование виноградных виноматериалов и полусладкого виноматериала, обработку купажа холодом с последующей выдержкой и фильтрацией, и розлив в бутылки, в качестве сладкого виноматериала используют кагор "Шемаха", 3-х летней выдержки и готовое вино подвергают дополнительной тепловой обработке в течение 7 суток при температуре +60⁰С.

Предлагаемый способ позволяет повысить качество и стабильность готового продукта, а также расширить ассортимент выпускаемых вин.

С 23

(21) a2002 0119

(22) 25.06.2002

(51)⁷С 23F 11/12, 11/14;

Е 21В 43/22

(71) Институт Нефтехимических Процессов имени ак. Ю.Г.Мамедалиева Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Аббасов Вагиф Магеррам оглы

Алиева Лейлуфер Имран кызы

Мурсалов Низами Ибрагим оглы

Абдуллаева Эмиля Гамлет кызы (AZ)

(54) Способ получения реагента для защиты от сероводородной коррозии и подавления роста сульфатвосстанавливающих бактерий.

(57) Изобретение относится к нефтехимической промышленности, в частности к способу получения реагентов, способных защитить оборудование нефтеперерабатывающей и нефтехимической промышленности от сероводородной коррозии и подавлять рост сульфатвосстанавливающих бактерий (СРБ) в заводняемых нефтяных пластах.

Задачей изобретения является упрощение способа получения реагента для защиты от сероводородной коррозии и подавления роста СРБ, проведения способа в экономически и экологически приемлемых условиях, а также расширения ассортимента полифункциональных ингибиторов-бактерицидов.

Поставленная задача решается тем, что в способе получения реагента для подавления сероводородной коррозии и роста сульфатвосстанавливающих бактерий на основе фракции α-олефинов C₈-C₂₀ от процесса олигомеризации этилена, фракцию α-олефинов C₈-C₂₀ эпоксируют при температуре 100-110°C в присутствии гидропероксида изопропилбензола в мольном соотношении 2:1 с участием гексакарбонила молибдена в течение 180 мин., с последующей конденсацией эпоксида моноэтаноламином при 40-45°C.

Таким образом установлено, что при проведении эпоксидирования фракции α-олефинов C₈-C₂₀ в найденных оптимальных условиях выход эпоксида составляет 62-65%, выход высших аминоспиртов C₆-C₁₈ составляет 84-86%. Полученные указанным способом высшие аминоспирты обладают ингибирующим коррозию действием при концентрации 25 мг/л (степень защиты 98%), при увеличении концентрации до 100 мг/л степень защиты от коррозии достигает 99,7%.

В средах с содержанием клеток СРБ до 106 кл/мл введение 25 мг/л предлагаемого реагента снижает развитие бактерий, а при наличии его в концентрации 50 мг/л рост СРБ полностью приостанавливается.

(21) a2001 0043

(22) 16.02.2001

(51)⁷C 23G 11/04, 11/10

(71) Азербайджанская Сельскохозяйственная Академия (AZ)

(72) Мустафаев Рауф Мамед оглы

Кулиева Лалазар Гасан кызы

Исмаилов Наби Меджид оглы

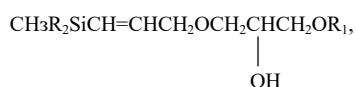
Гурбанов Гулу Баба оглы

Аскеров Фазиль Гейдар оглы (AZ)

(54) Способ защиты нефтеперерабатывающего оборудования от сероводородной коррозии.

(57) Изобретение относится к области защиты нефтеперерабатывающего и нефтехимического оборудования от сероводородной коррозии с помощью органических ингибиторов коррозии.

Предлагается способ защиты нефтеперерабатывающего оборудования от сероводородной коррозии с использованием ингибиторов коррозии, содержащих кремнеорганические соединения, в котором в качестве кремнеорганических соединений используют непредельные кремнеорганические оксиэфиры формулы

где R₁: -H, -CH₃, -COCH₃

R₂: -(CH₂)₄, iC₃H₇, -C₆H₅

в смеси с 3 %-ным раствором NaCl и нефти, насыщенной сероводородом, взятых в соотношении 1:1.

Применение изобретения повышает степень защиты оборудования при более низком расходе ингибитора.

РАЗДЕЛ E

СТРОИТЕЛЬСТВО, ГОРНОЕ ДЕЛО

E 04

(21) a2002 0090

(22) 03.05.2002

(51)⁷E 04H 9/02; E 02D 27/34;

G 01V 1/00

(71) Азербайджанский университет архитектуры и строительства; Алиев Тельман Хуршуд оглы (AZ)

(72) Алиев Тельман Хуршуд оглы (AZ)

(54) Устройство сейсмоизоляции зданий и сооружений.

(57) Изобретение относится к области сейсмологии и сейсмостойкости строительных конструкций зданий и сооружений, в частности может быть использовано при строительстве зданий и различных сооружений важных объектов в сейсмоопасных зонах.

В предлагаемом устройстве фундамент по всему периметру под зданием выполнен в виде квадратных ленточно-образных секций, таким образом, что одна часть секций установлена в земле, а другая часть являющаяся опорой, образуют между собой часть конструкции фундаментных секций, здания, причем подошвы опор здания установлены на фундаменте расположенном под землей, а в указанных секциях и по каждой из четырех боковых сторон по всему периметру здания размещены жестко закрепленные к фундаменту подковообразные постоянные магниты, напротив которых с воздушным зазором в секциях фундамента расположенных в земле закреплены электромагниты с возможностью создания магнитной подушки в момент возникновения сейсмических волн, при этом с возможностью восприятия сейсмических волн до возникновения главного толчка сейсмодатчики установлены на глубине в земле под фундаментом, электроды которых через усилитель напряжения и триггер соединены к управляющему входу электронного ключа, к второму входу которого подключен источник пи-

тания электромагнитов, а выход электронного ключа соединен к параллельно подключенным между собой обмоткам электромагнита.

Предлагаемое устройство обеспечивает сейсмостойкость зданий и сооружений важных объектов.

E 21

(21) 99/001466

(22) 08.07.1999

(51)⁷E 21B 23/00

(71) ГосНИПИ « Гипроморнефтегаз» (AZ)

(72) Аббасов Эльхан Меджид оглы

Нуриев Нуру Буниад оглы

Алиев Исрафил Исмаил оглы

Насибов Садаи Мехти оглы

Ибадов Гахир Гусейн оглы (AZ)

(54) Гидравлический вибратор.

(57) Изобретение относится к нефтегазодобывающей промышленности и может быть использовано для ликвидации прихвата колонны труб и воздействия на пласт.

Задачей изобретения является повышение эффективности и надежности устройства.

Сущность изобретения заключается в том, что гидравлический вибратор снабжен дифференциальной втулкой обратного действия со сферической запорной поверхностью и сменными седлами, позволяющими регулировать частоту и мощность создаваемых ударов в широких пределах, а также осуществлять одиночные удары. Конструкция проста и надежна в эксплуатации.

Изобретение предполагается применять для ликвидации прихватов колонны труб.

(21) 99/001584

(22) 16.08.1999

(51)⁷E 21B 23/00

(71) Аббасов Эльхан Меджид оглы (AZ)

(72) Аббасов Эльхан Меджид оглы

Гумбатов Гасан Гашим оглы

Алиев Исрафил Исмаил оглы

Насибов Садаи Мехти оглы (AZ)

(54) Способ ликвидации прихватов колонны труб в скважине и устройство для его осуществления.

(57) Изобретение относится к области нефтегазодобывающей промышленности и может быть использовано для ликвидации прихватов колонны труб в скважине.

Задачей изобретения является увеличение мощности создаваемых ударных импульсов с регулируемой частотой и, тем самым, повышение эффективности ликвидации прихватов колонны труб в скважине.

Сущность изобретения заключается в периодическом возбуждении импульсивно действующей на колонну прихваченных труб выталкивающей силы за счет энергии столба жидкости, находящейся в скважине, путем установки по длине колонны труб выше зоны прихвата на определенном расстоянии друг от друга нескольких специальных гидроударников, ниже которых устанавливается вибратор, например наружного действия.

Устройство для ликвидации прихватов колонны труб в скважине, включающее корпус с рабочей полостью, узел фиксации, снабжен фиксированным снаружи относительно корпуса поршнем-бойком, выполненным в виде дифференциальной втулки.

(21) a2000 0172

(22) 18.07.2000

(51)⁷E 21B 37/00

(71) Аббасов Эльхан Меджид оглы (AZ)

(72) Сулейманов Алекпер Багир оглы

Аббасов Эльхан Меджид оглы

Алиев Исрафил Исмаил оглы

Насибов Садаи Мехти оглы

Ибадов Гахир Гусейн оглы (AZ)

(54) Устройство для очистки скважин от песчаной пробки.

(57) Изобретение относится к области нефтегазодобывающей промышленности и может быть использовано для очистки скважины от песчаной пробки.

Задачей изобретения является повышение производительности, эффективности и надежности работы устройства.

Решение поставленной задачи достигается тем, что устройство для очистки скважины от песчаной пробки, включающее корпус, обратный клапан, впускной клапан, пику, снабжено эжекторным узлом, а впускной клапан выполнен в виде поршня с радиальными щелевыми отверстиями, уплотняемый относительно корпуса уплотнительным кольцом и фиксируемый в нем срезными винтами.

Наличие эжекторного узла позволяет создавать дополнительное всасывание пробки за счет понижения давления в выходной зоне сопла, что способствует увеличению производительности устройства. Благодаря тому, что впускной клапан выполнен в виде поршня с радиальными щелевыми отверстиями, фиксируемый относительно корпуса срезными винтами, проход центрального канала, по которому движется поток пробки с жидкостью, можно открывать на любой глубине скважины. Это позволяет производить очистку скважины от песчаной пробки любого вида независимо от реологических свойств пробки и глубины скважины.

Предлагаемая конструкция устройства для очистки скважины от песчаной пробки проста в изготовлении и эксплуатации, обладает повышенной производительностью, надежно и пригодно для очистки скважин от пробок любого вида.

(21) a2000 0201

(22) 26.10.2000

(51)⁷E 21B 43/00

(71)(72) Асланов Аскер Гусейн оглы (AZ)

(54) Устройство для периодической эксплуатации скважин.

(57) Изобретение относится к технике для добычи жидкости и в частности к устройствам для периодической эксплуатации скважин и может быть использовано в нефтяной промышленности.

Сущность изобретения заключается в том что в устройстве для периодической эксплуатации скважин, включающее эксплуатационную колонну, поршень, гибкую связь, устьевой привод состоящий из редуктора, двигателя и ведомого вала, отличающееся тем, что поршень, на нижнем конце которого размещен клапан, верхним концом соединен с грузом, а по бокам размещены эластичные самоуплотняющиеся манжеты, соединен через груз и гибкую связь с устьевым приводом, а самоуплотняющиеся манжеты взаимодействуют с эксплуатационной колонной скважины, причем наружный диаметр самоуплотняющихся манжет в свободном состоянии на 1-2 мм меньше внутреннего диаметра эксплуатационной колонны, при этом длине хода поршня равна длине гибкой связи смотанной с ведомого вала устьевого привода.

Благодаря предложенному решению повышается эффективность эксплуатации и ремонта скважин, в том числе с высоким газовым фактором, наличием песка, отложениями парафина и т.д., снижаются затраты на обустройство и эксплуатацию скважин.

(21) a2002 0008
(22) 25.01.2002
(51)⁷Е 21В 43/00

(71) Нефтегазодобывающее управление «Бинагадинефть» (AZ)

(72) Алиев Исрафил Исмаил оглы
Алиев Агалар Мамед оглы
Аскеров Микаил Мамед оглы (AZ)

(54) Устройство для одновременной эксплуатации двух глубиннонасосных скважин.

(57) Изобретение относится к области нефтедобычи, в частности к эксплуатации глубиннонасосных скважин.

Задачей изобретения является упрощение конструкции устройства, сокращение расходов по обслуживанию скважин и электроэнергии за счет одновременной эксплуатации двух глубиннонасосных скважин одним станком-качалкой.

Задача решена тем что, устройство для одновременной эксплуатации двух глубиннонасосных скважин, включающее станок-качалку и две канатные подвески одинаковой характеристики, согласно изобретению, снабжено дополнительной траверсой с отверстиями под полированные штока двух глубиннонасосных скважин, а в середине снабжено стержнем, соединяющим с клиновидным устройством верхней траверсы канатной подвески, при этом стержень расположен между двух скважин на равноудаленном расстоянии.

Использование заявляемого изобретения позволит существенно сократить затраты на обслуживание скважин, на электроэнергию и на приобретение дополнительного станка-качалки для эксплуатации второй скважины.

(21) a2001 0039
(22) 14.02.2001
(51)⁷Е 21В 43/11

(71) НГДУ «АПШЕРОННЕФТЬ» (AZ)

(72) Сеидов МирДжафар Мир-Али оглы
Сафиев Иман Ганбар оглы
Мамедов Кямил Гудрат оглы
Дадашев Магеррам Насир оглы

Бабаев Раван Джафар оглы
Ширинов Ахмед Муртуза оглы
Пашаев Юнис Паша оглы
Сеидов МирМехти МирДжафар оглы (AZ)

(54) Устройство для очистки нефтяных скважин от песчаной пробки.

(57) Использование: нефтедобывающая промышленность. Сущ-

ность изобретения: устройство содержит цилиндрический корпус с гидравлической турбиной, установленной внутри цилиндрического патрубка соединенного с перегородкой корпуса с помощью цилиндрической пружины с сомкнутыми витками. Эффективность работы устройства достигается за счет подачи на пружину знакопеременных нагрузок от вращения разбалансированной турбины, позволяющих увеличить амплитуду пульсаций давления жидкости, создаваемых предлагаемым устройством. Положительный эффект: сокращается время на очистку скважины от песчаной пробки.

(21) 99/001521

(22) 09.09.1999

(51)⁷Е 21В 43/12, 43/24, 43/25, 43/26

(71) Производственное объединение по добыче нефти и газа на море (AZ)

(72) Нариманов Акиф Али оглы
Поладов Алисахиб Рза оглы
Керимов Керим Сеидрза оглы
Алиев Гадир Паша оглы (AZ)

(54) Способ стимулирования нефтяного пласта.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, точнее к разработке нефтяных месторождений.

Задачей изобретения является повышение эффективности волнового воздействия на нефтяной пласт.

Сущность изобретения заключается в том, что в способе стимулирования нефтяного пласта, предусматривающий волновое воздействие на пласт в режиме вибрации, воздействие осуществляется в одинаковом диапазоне частот, совпадающие с частотами собственного колебания пласта или кратно с ней.

Изобретение может быть использовано для увеличения проницаемости призабойной зоны пласта.

- (21) a2001 0171
(22) 09.10.2001
(51)⁷E 21B 43/12
(71) Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности АЗНИПИнефть (AZ)
- (72) Хасаев Ариф Муртузали оглы
Исмаилов Шамхал Исмаил оглы
Алиев Елчу Мисир оглы
Гусейнова Шаргия Фирудин кызы
Ахмедов Сабухи Фатулла оглы (AZ)
- (54) Способ разработки многопластовых нефтяных месторождений.

(57) Изобретение относится к нефтесодобывающей промышленности, в частности к способам разработки нефтяных месторождений. Сущность изобретения заключается в том, что вскрытие слоистого пласта горизонтальным стволом скважин со ступенчатым профилем обеспечивает высокий темп отбора нефти как из вышележащего высокопродуктивного, так и нижнего малопродуктивного объектов благодаря увеличенной поверхности фильтрации нефти из пласта в скважину. После обводнения верхнего объекта, под действием гравитационных и капиллярных сил происходит замещение нефти в порах нижнего объекта водой, поступающий из верхнего обводнившегося объекта. Таким образом создается возможность для миграции нефти из нижележащего в верхний объект и дальнейшего извлечения её при более благоприятных условиях.

Положительный эффект от применения предлагаемого изобретения достигается за счет увеличения темпов добычи нефти и уменьшения капитальных затрат благодаря увеличению поверхности фильтрации в горизонтальных стволах по сравнению с вертикальными, а также сокращения эксплуатационных затрат при периодической эксплуатации скважины после обводнения верхнего объекта.

- (21) a2002 0145
(22) 05.08.2002
(51)⁷E 21B 43/16
(31) 2000100593
(32) 13.01.2000
(33) RU
(86) PCT/RU 00/00536 28.12.2000
(87) WO 01/75267 11.10.2001
(71)(72) Подобед Виктор Сергеевич
Мартынов Евгений Яковлевич (RU)
(74) Эфендиев В.Ф. (AZ)
(54) Способ добычи нефти.

(57) Изобретение относится к нефтесодобывающей промышленности и может быть использовано для месторождений различных типов строения, а также для добычи истощенных и трудноизвлекаемых запасов нефти.

В соответствии с предложенным изобретением, включающим вскрытие системой добывающих и нагнетательных скважин продуктивного пласта и воздействие на него колебаниями давления, возбуждаемыми погружными установками амплитудой, не превышающей усталостной прочности породы на растяжение, затем продуктивный пласт вскрывают на величину (50-80)% его мощности, а колебания давления в виде акустического потока возбуждают в нефтяном пласте с помощью акустических скважинных устройств, которые погружают в нагнетательные скважины на глубину вскрытия пласта после того, как нагнетательные скважины заполняют нефтью и установят в них естественное пластовое давление и которыми создают величину избыточного пластового давления, обеспечивающую расчетный дебит нефти и поддержание пластового давления на естественном уровне, при этом отбор нефти производят до падения давления не ниже давления насыщения и, по мере проработки пласта, осуществляют постепенный подъем скважинного устройства, а восстановление пластового давления осуществляют закачкой сухого газа в газовую шапку, причем элементом системы размещения скважин является равносторонний треугольник, в центре которого размещают

добывающую, а по вершинам - нагнетательные скважины.

- (21) a2000 0142
(22) 25.05.2000
(51)⁷E 21B 43/18
(71) Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности АЗНИПИнефть (AZ)
- (72) Хасаев Ариф Муртуз Али оглы
Багиров Михаил Казим оглы
Мамедов Газанфар Али оглы
Багирова Шукюфа Исмаил кызы
Гусейнова Рита Керим кызы
Тенюбова Вафа Хасмамед кызы (AZ)
- (54) Способ воздействия на пласт.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, в частности, к способам повышения нефтеотдачи пластов.

Сущность изобретения заключается в том, что газ, проходя через трубы, оборудованные диспергатором раздробляется на пузырьки "зародыши" малых размеров (диаметром в 1-2 мм). В жидкой среде эти газовые пузырьки уносятся вглубь пласта, сохраняя внутреннее давление постоянным до определенного времени и расстояния от места закачки.

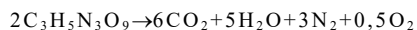
Согласно закону Стокса в потоке жидкости газовые пузырьки ведут себя как твердые шарики. По мере движения газожидкостной смеси в пласте давление жидкой среды падает и создается перепад давления между газовыми пузырьками и жидкостью. Этот перепад давления является источником дополнительной энергии, которая существенно уменьшает падение общего давления смеси.

Эффект этого способа заключается в улучшении условия вытеснения нефти водой и увеличении производительности добывающей скважин.

- (21) a2001 0173
(22) 09.10.2001
(51)⁷E 21B 43/18, 43/22
(71) Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности АЗНИПИнефть (AZ)
(72) Хасаев Ариф Муртузали оглы
Алиев Елчу Мисир оглы
Багиров Октай Тахмасиб оглы
Исмаилова Сабина Джангир кызы
Гусейнова Рита Керим кызы (AZ)
(54) Способ воздействия на нефтяной пласт.

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности, в частности, к способам воздействия на нефтяной пласт.

Сущность изобретения заключается в том, что нитроглицерин $C_3H_5N_3O_9$ переходит в состояние, когда выделяются молекулы и ионы углекислого газа, азота и кислорода.

Переход молекул нитроглицерина в указанные молекулы обеспечивается и ускоряется путем воздействия на систему такими физическими полями, как электрическое, электромагнитное, акустическое. Мельчайшие газовые пузырьки при фильтрации в системе пористой среды подчиняются закону Стокса, т.е. не деформируются и давление внутри пузырьков сохраняется практически постоянным, что в свою очередь приводит к уменьшению темпа падения общего давления.

Экономический эффект от использования предлагаемого способа образуется за счет улучшения вытеснения нефти из пласта водой, и как результат, увеличения производительности скважин, уменьшения объема закачиваемой воды и обводненности продукции скважин.

- (21) a2000 0114
(22) 28.04.2000
(51)⁷E 21B 43/22
(71) Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности АЗНИПИнефть (AZ)
(72) Камилов Мир Наги Ага Сеид оглы
Алиев Елчу Мисир оглы
Рагимов Джавид Абдуллатиф оглы (AZ)
(54) Устройство для воздействия на призабойную зону пласта и промывки скважин.

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности, в частности к методам интенсификации добычи нефти из скважин.

Сущность предлагаемого изобретения заключается в том, что для возможности осуществления в скважине различных технологических операций при спущенном в неё устройстве верхний конец цилиндрической вихревой камеры выполнен в виде седла шарового клапана с возможностью извлечения клапанного шарика обратным потоком жидкости. Устройство работает следующим образом: колонна насосно-компрессорных труб с навёрнутым на их нижний конец устройством спускается до глубины обрабатываемого интервала пласта, после прокачки жидкости через устройства и промывки забоя скважины с устья скважины сбрасывается шарик клапана, который перекрывает центральный проход через вихревую камеру и направляет закачиваемую жидкость через тангенциальные отверстия. Благодаря действию в вихревой камере центробежных сил в результате вращательного движения поступающей через тангенциальные отверстия жидкости, в ней возникают кавитационные пульсации высокой частоты, которые посредством потока жидкости передаются в пороговые каналы призабойной зоны пласта и способствуют их очищению и усилению взаимодействия с рабочим агентом.

Экономический эффект от использования предлагаемого устройства образуется за счёт допол-

нительной добычи нефти и сокращения стоимости операции по осуществлению мероприятия.

- (21) a2002 0046
(22) 02.04.2002
(51)⁷E 21B 43/22
(71) Азербайджанский государственный научно-исследовательский и проектный институт нефтяной промышленности (AZ)
(72) Багиров Микаил Кязим оглы
Рзаева Фикрия Мирага кызы
Алиев Елчу Мисир оглы
Гурбанов Рафик Али оглы
Исмаилов Нариман Мамед оглы
Гусейнова Шаргия Фируддин кызы (AZ)
(54) Способ воздействия на пласт.

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности, в частности к способам повышения нефтеотдачи пластов.

Задачей предлагаемого изобретения является создание благоприятных условий для функциональной жизнедеятельности микроорганизмов в пласте путем регулирования рН биосистемы до значений, обеспечивающих ускорение их роста и развития.

Поставленная задача решается тем, что в известном способе воздействия на пласт, включающем закачку в него молочной сыворотки (МС) в состав 10 - 30% МС дополнительно вводят в количестве 10-15% от ее объема углеводородно - щелочной отход, состоящий из следующих компонентов (масс.%):

Керосин - лигроиновая фракция	6,3-7,0
Соли нафтенных кислот	4,5-5,0
Жиры	1,8-2,5
Вода	остальное

Технико-экономическая эффективность от применения предлагаемого изобретения достигается за счет увеличения темпа отбора нефти, сокращения объема добываемой попутно с нефтью воды и

снижения затрат на осуществление процесса.

(21) 98/001037

(22) 03.11.1997

(51)⁷E 21B 43/29

(71) Кязимов Шукюралли Паша оглы

Аливердизаде Тале Керим оглы (AZ)

(72) Кязимов Шукюралли Паша оглы

Сеидов Мир Джафар Мирали оглы

Дадашев Магеррам Насир оглы

Аливердизаде Тале Керим оглы

Петров Юрий Сергеевич

Джафаров Эльдар Гурбан оглы

Шихиев Мадат Нух оглы

Багиров Октай Тахмасиб оглы (AZ)

(54) Устройство для очистки скважины от песчаной пробки.

(57) Использование: нефтедобывающая промышленность. Сущность изобретения: устройство содержит цилиндрический корпус с гидравлической турбиной, установленной внутри цилиндрического патрубка соединенного с перегородкой корпуса с помощью цилиндрической пружины с сомкнутыми витками. Эффективность работы устройства достигается за счет подачи на пружину знакопеременных нагрузок от вращения разбалансированной турбины, позволяющих увеличить амплитуду пульсаций давления жидкости, создаваемых предлагаемым устройством. Положительный эффект: сокращается время на очистку скважины от песчаной пробки.

(21) a2002 0054

(22) 04.04.2002

(51)⁷E 21B 43/38, 34/06

(71) НГДУ «Балаханнефть» (AZ)

(72) Мамедов Мубариз Рза оглы Ахмедов Гюльоглан Ханоглан оглы

Абдинов Вагиф Юнус оглы Алиев Назим Шамиль оглы (AZ)

(54) Скважинный газопесочный сепаратор.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, в частности, к глубинным защитным устройствам.

Задача изобретения заключается в повышении КПД сепаратора путем улучшения сепарации и упрочения конструкции.

(21) a2001 0172

(22) 09.10.2001

(51)⁷E 21B 47/10

(71) Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности АЗНИПИнефть (AZ)

(72) Таиров Джафар Нариман оглы

Кязимов Джон Хамза оглы Аливердизаде Тале Керим оглы

(54) Устройство для измерения дебита нефтяных скважин.

(57) Изобретение относится к нефтяной промышленности, а более конкретно к измерению дебита высокодебитных скважин. Задачей изобретения является повышение надёжности работы устройства и технологичности его изготовления.

Устройство для измерения дебита нефтяных скважин содержит установленное в трубопроводе трубное сопротивление, снабжённое сопрягающимися сквозными отверстиями, оси которых размещены параллельно друг-другу и коленообразной обводной трубкой, подключённой к измерительному узлу, выполненному в виде соединённых между собой с помощью газовой линии мерной ёмкости и газового счётчика, трубное сопротивление выполнено в виде пробкового крана, корпус и пробка которого дополнительно снабжены сопрягающимися сквозными отверстиями меньшего диаметра, при этом трубное сопротивление снабжено подводной трубкой, сообщ

щающей участок трубопровода, размещённый до пробкового крана с входным концом отверстия малого диаметра и отводящей трубкой сообщающей выходной конец отверстия малого диаметра с участком трубопровода, размещённого после пробкового крана и обводной трубкой. Положительный эффект: сокращение потерь нефти в результате устранения возможности утечек жидкости через сопрягающиеся детали трубного сопротивления, а также исключения возможности установления режима эксплуатации, при котором нефтяная скважина будет работать ниже своих добычных возможностей.

(21) a2001 0170

(22) 09.10.2001

(51)⁷E 21B 47/12

(71) Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности АЗНИПИнефть (AZ)

(72) Гезалов Гюльага Мамедага оглы (AZ)

(54) Устройство для приема информации из скважины.

(57) Изобретение относится к технике бурения нефтяных и газовых скважин и предназначено для получения информации из скважины.

Задачей изобретения является расширение функциональных возможностей устройства путем оперативного определения зоны газопроявления при непрерывной циркуляции промывочной жидкости (11Ж).

Поставленная задача решается тем, что устройство, содержащее преобразователь объемного газосодержания в буровом растворе в электрический сигнал, преобразователь глубины скважины, триггер, элемент "И", генератор тактовых импульсов и усилитель-формирователь снабжено вторым преобразователем объемного газосодержания, арифметико-логическим устройством (АЛУ) счетчиком электрических импульсов, блоком индикации и двумя преобразователями давления в электрический сигнал,

установленными на входе и выходе скважины, причем выходы преобразователей объемного газосодержания соединены с первым и вторым входом усилителя-формирователя, выход которого соединен с первым входом АЛУ, а выходы преобразователей давления соединены с R и S входами триггера соответственно, выход которого соединен с первым входом элемента "И", второй вход которого соединен с генератором тактовых импульсов, а выход элемента со счетным входом счетчика электрических импульсов, выход которого соединен с вторым входом АЛУ, с третьим входом которого соединен преобразователь глубины скважины, а выход АЛУ соединен с блоком индикации.

Экономический эффект от использования изобретения будет получен за счет оперативности предупреждения газопроявлений, предотвращения выброса и в результате успешной проводки скважины в осложненных условиях.

РАЗДЕЛ F

МЕХАНИКА, ОСВЕЩЕНИЕ, ОТОПЛЕНИЕ, ДВИГАТЕЛИ И НАСОСЫ, ОРУЖИЕ И БОЕПРИПАСЫ, ВЗРЫВНЫЕ РА БОТЫ

F 02

- (21) a2002 0133
- (22) 17.07.2002
- (51)⁷F 02B 75/32, 75/40
- (71)(72) **Ибрагимов Ханлар Азим оглы (AZ)**
- (54) **Двигатель внутреннего сгорания.**

(57) Изобретение относится к двигателям внутреннего сгорания и может быть использовано в поршневых компрессорах.

Задачей предложенного изобретения является создание двигателя внутреннего сгорания с коленчатым валом, имеющим простую конструкцию с меньшими габаритами и массой.

Поставленная задача достигается тем, что в двигателе внутрен-

него сгорания, содержащем цилиндры, коленчатый вал, поршни, цилиндры расположены симметрично относительно оси коренных опор коленчатого вала, а их поршни жестко соединены одним плоским штоком, имеющим в середине паз для движения в нем ползуна, шарнирно посаженного на шейку коленчатого вала с боковыми поверхностями, выполненными в виде реверсивного упорного гидродинамического подшипника, кроме того, шток в местах соединения на поршень оснащен реверсивными упорными гидродинамическими подшипниками.

F 03

- (21) a2000 0017
- (22) 03.02.2000
- (51)⁷F 03D 1/00
- (71)(72) **Гасанов Аждар Султана-ли оглы**
- Гасанов Гафар Аждар оглы (AZ)**
- (54) **Ветродвиатель.**

(57) Изобретение относится к области ветроэнергетики, в частности к силовым установкам, приводимым в действие энергией ветра.

Задачей изобретения является повышение коэффициента полезного действия, уменьшение собственного веса ветродвигателя.

Для решения поставленной задачи в ветродвигателе, состоящем из корпуса цилиндрической формы и турбины с трапецидальными лопастями, посаженными на валу, согласно изобретению, лопасти установлены шарнирно с возможностью вращения вокруг своей оси в пределах 0-30° и выполнены из мелкофрированной листовой стали основное опорное кольцо и вал выполнены пустотелыми, а также введены ограничители и промежуточные опорные кольца, причем последние также выполнены пустотелыми.

F 04

- (21) a2001 0174
- (22) 09.10.2001
- (51)⁷F 04B 13/00; F 16N 27/00

- (71) **Азербайджанский Государственный Научно-исследовательский и Проектный Институт Нефтяной Промышленности АЗНИПИнефть (AZ)**

- (72) **Багиров Микаил Казым оглы**
- Камилов Мирнаги Агасид оглы**
- Рза-заде Назим Абуталыб оглы**
- Багиров Октай Тахмасиб оглы**
- Гафаров Васиф Вагон оглы**
- Гурбанов Мухтар Абусет оглы**
- Петров Юрий Сергеевич (AZ)**

- (54) **Устройство для дозированной подачи химических реагентов.**

(57) Изобретение относится к нефтедобывающей промышленности, в частности, к средствам дозировки жидких химических реагентов и может быть использовано в различных отраслях народного хозяйства.

В предложенном изобретении устройство для дозированной подачи химических реагентов отличается от существующих известных устройств, содержащих гидроцилиндр, в котором расположены плунжер, приёмный и нагнетательный клапаны и уплотнительный узел тем, что гидроцилиндр выполнен ступенчатым, состоящем из двух камер - большой приёмной и малой нагнетательной, а плунжер в виде гидравлически связанных двух поршней, большого расположенного в приёмной камере, жёстко соединенного с дополнительно обеспеченной перфорированной направляющей втулкой и имеющего седлом для конусного клапана, размещенного на штоке, с одной стороны соединенного с приводом, а с другой-находящегося в перфорированной направляющей втулке со спецограничителем с пропускными каналами на конце, а малый поршень, направляющий стержень которого с кулачком на конце свободно перемещается в направляющей втулке подпружинен и расположен в нагнетательной камере.

(21) a2000 0064
(22) 28.03.2000
(51)⁷F 04F 5/04
(71)(72) Аббасов Эльхан Меджид оглы
Алиев Исрафил Исмаил оглы
Велиев Фуад Гасан оглы (AZ)
(54) Скважинный эжектор.

(57) Изобретение относится к области нефтегазовой промышленности и может быть использовано для добычи нефти газлифтным и эрлифтным способами.

Задачей изобретения является повышение КПД и упрощение конструкции эжектора.

Поставленная задача решается путем снабжения скважинного эжектора сменным соплом и цилиндрическим распределительным переходником. Переходник в нижней части выполнен с продольными целевыми отверстиями для приема пассивной среды. Пассивная среда при прохождении через продольные щелевые отверстия, благодаря их прямоточности, не испытывает чрезмерных гидравлических сопротивлений и в результате повышается эффективность использования энергии активной среды, что способствует повышению КПД устройства.

Конструкция распределительного переходника позволяет получить тонкодисперсную смесь активной и пассивной сред с равномерным распределением последней.

Скважинный эжектор предлагаемой конструкции прост в изготовлении и эксплуатации, обладает повышенной производительностью, а более полное использование энергии активной среды позволяет повысить его КПД.

F 16

(21) a2002 0017
(22) 25.02.2002
(51)⁷F 16K 15/02, E 21B 21/10
(71)(72) Бабаев Сабир Габиб оглы
Шарифов Вагид Гусейн оглы

Зейналов Рамиз Мазагим оглы
Керимова Лала Сабир кызы
Зейналов Гусейн Рамиз оглы (AZ)
(54) Клапанный узел.

(57) Изобретение относится к буровому и нефтепромысловому оборудованию и может быть использовано в поршневых и плунжерных насосах.

Задачей предлагаемого технического решения является обеспечение показателей надежности путем повышения эффективности работы клапанного узла в насосах.

Поставленная задача решена следующим образом. В клапанном узле, содержащем корпус, расположенную в нем тарелку со штоками, расположенными в нижней и верхней, выполненной со сферическим упором направляющих втулках и седло, тарелка со штоками выполнена с лопастями на одной оси с седлом клапанного узла.

F 21

(21) 99/001573
(22) 03.30.1999
(51)⁷F 21B 43/00
(71) Поладов Алисахиб Рза оглы
Сафаров Натик Мухтар оглы (AZ)
(72) Поладов Алисахиб Рза оглы
Исмаилов Шахин Зиреддин оглы
Сафаров Натик Мухтар оглы
Самедов Седияр Самед оглы (AZ)
(54) Устройство для пуска газлифтных скважин.

(57) Изобретение относится к области нефтедобывающей промышленности, в частности, к устройствам для пуска газлифтных скважин.

Предлагаемое устройство содержит скользящую втулку, муфту с радиальными каналами, в которых размещены клапаны, имеющие корпус и запорный узел, установленный с возможностью взаимодействия со скользящей втулкой с конической наружной поверхностью,

где запорный узел выполнен в виде магнитного диска с выступами, обращенными к полости муфты, имеющей верхний и нижний ограничительные кольца, причем верхнее ограничительное кольцо и обращенный к нему торец скользящей втулки снабжены обращенными друг к другу магнитными шайбами с одноименными полюсами, при этом внутренняя боковая поверхность муфты выполнена конической под коническую наружную поверхность скользящей втулки, внутренняя поверхность которой выполнена также конической, но с углом не соответствующем углу конусности ее наружной поверхности.

Благодаря предложенному изобретению достигается повышение эксплуатационной надежности и исключение разьедания клапана.

Устройство может быть применено: для автоматического пуска газлифтных скважин, после принудительных остановок, при относительно низких давлениях.

РАЗДЕЛ G

ФИЗИКА

G 01

(21) a2002 0060
(22) 09.04.2002
(51)⁷G 01B 7/00
(71) Сумгаитский Государственный Университет (AZ)
(72) Гахраманов Надир Фаррух оглы
Адыгезалов Вугар Сагиб оглы (AZ)
(54) Преобразователь перемещений.

(57) Описывается дифференциально-трансформаторный преобразователь больших перемещений, в котором секции измерительной обмотки выполнены состоящими из последовательных однотипных ступенчатых обмоток, каждая из которых, начиная со второй по отношению среднего положения подвижного сердечника, снабжена равномерной обмоткой, служащей удержанию измерительного напряжения при переходе сердечника в следующую ступенчатую обмотку.

ку. Ступенчатые обмотки нагружены на одинаковые по значению сопротивления резисторы, части которых участвуют в формировании измерительного напряжения.

Такое выполнение преобразователя обеспечивает расширение диапазона измерения и сокращение длины подвижного сердечника, упрощающее восприятия им измеряемого перемещения.

Приведены принципиальные конструктивная и электрическая схемы преобразователя.

(21) 99/001623

(22) 21.09.1999

(51)⁷G 01G 17/06

(71)(72) Кязимов Надыр Мамедали оглы

Халилов Сабир Агакиши оглы

Мамедов Джаваншир Фиррудин оглы

Талыбов Натиг Гасан оглы (AZ)

(54) Автоматическое устройство для определения веса труб в потоке.

(57) Изобретение относится к технике измерения веса в том числе к автоматическим устройствам определения веса (например веса труб). Задачей изобретения является повышение точности определения веса независимо от длины трубы, повышения надежности устройства и облегчение технологии его изготовления.

Автоматическое устройство для определения веса труб в потоке, содержащее весовой механизм с грузоприемными элементами, расположенными на пути следования груза, датчик веса, подключенный к прибору индикации и регистрации, отличающийся тем, что весовой механизм выполнен Г-образным, датчик веса установлен на опоре, прикрепленной к вертикальной части весового механизма, кроме этого дополнительно введены создающие противосилу и первыми воспринимающие вес цилиндрические пружины.

(21) a2002 0050

(22) 04.04.2002

(51)⁷G 01N 33/48

(71) Азербайджанский Медицинский Университет (AZ)

(72) Сулейманов Зейгам Мурад Али оглы (AZ)

(54) Гистохимический способ выявления тетразолием активных водородных ионов.

(57) Изобретение относится к медицине, в частности, к клинической физиологии, клинической гистохимии и гастроэнтерологии.

Задачей изобретения является выработка гистохимического способа выявления тетразолием активных водородных ионов в слизистой оболочке желудка и двенадцатиперстной кишки.

Поставленная задача решена тем, что в гистохимическом способе выявления тетразолием активных водородных ионов, заключающемся в определении их в нефиксированных криостатных срезах обследуемых органов, согласно изобретения, реакцию проводят непосредственно в слизистой оболочке желудка и двенадцатиперстной кишки с использованием реактива, включающего 5 мг нитросинего тетразолия, 5 мл 0,1 М фосфатного буфера (рН 7,0) и 1,5 мл дистиллированной воды.

(21) a2002 0059

(22) 05.04.2002

(51)⁷G 01N 33/569

(71)(72) Гаджиев Расим Вагид оглы (AZ)

(54) Прогнозирование обострения хронических воспалительных заболеваний.

(57) Изобретение относится к медицине, а именно к иммунологии.

Задачей изобретения является прогнозирование обострения хронических воспалительных заболеваний различной этиологии при отсутствии патогенных микроорганизмов.

Поставленная задача достигается тем, что в прогнозировании обострения хронических воспалительных заболеваний, заключающемся в определении наличия ан-

тител к каждому изоляту, в исследовании сыворотки крови, в определении изменчивости антигенов во времени в ходе развития заболевания приводящей их к гетерогенности, определяют avidность антител обычных штаммов сапрофитных стафилококков титрами преципитации и при снижении уровня преципитации до исходного значения прогнозируют обострение хронических воспалительных заболеваний.

(21) a2001 0055

(22) 17.03.2001

(51)⁷G 01V 1/16

(71) Международный научно-технический комплекс (МНТК) «ИНТЕРГЕО-ТЕТИС»

Халилов Эльчин Нусрат оглы

Айда-заде Шагин Рафик оглы

(72) Халилов Эльчин Нусрат оглы

Айда-заде Шагин Рафик оглы

(54) Детектор землетрясения.

(57) Изобретение относится к области аварийной сигнализации, в частности, к сигнализации в момент, предшествующий основному толчку землетрясения.

Задачей изобретения является повышение чувствительности детектора землетрясения к продольным волнам, точности настройки на силу землетрясения, а также повышение эффективности сигнализации.

Детектор землетрясения, содержащий корпус, датчик колебаний с инертной массой, источник питания, блок тонального сигнала, винт настройки чувствительности, согласно изобретения дополнительно содержит последовательно соединенные между собой предварительный усилитель с регулятором чувствительности, аналогово-цифровой преобразователь, регулятор этажности, фильтр частоты с анализатором колебаний, блок светового сигнала, ручной прерыватель сигнализации, регулятор громкости в блоке тонального сигнала, управляющие входы которых

соединены через общую шину с источником питания, а инертная масса датчика колебаний выполнена в виде цилиндра, по всей высоте соосно расположенного внутри пружины с верхней стороны в центре жестко закрепленного с вертикально расположенной стороной упругого «Г»-образного элемента, горизонтально расположенная часть которого жестко соединена с одним концом винтовой пружины, второй конец которой через другой упругий элемент жестко закреплен к корпусу, при этом длина вертикальной части упругого «Г»-образного элемента от 3 до 5 раз превышает высоту цилиндра инертной массы, а длина его горизонтальной части не менее чем в 2,5 раза превышает радиус цилиндра инертной массы, на нижней стороне которой жестко установлен постоянный магнит с возможностью магнитного взаимодействия с сердечником индукционной катушки неподвижно закрепленной к корпусу в строго вертикальном положении, при чем центральные оси, проходящие через центры цилиндра инертной массы и сердечника индукционной катушки совпадают друг с другом.

G 02

- (21) а 2002 0099
(22) 21.05.2002
(51)⁷G 02B 6/38
(71) Азербайджанский Технический Университет (AZ)
(72) Мансуров Тофик Магомед оглы
Бейбалаев Гамбар Бейляр оглы (AZ)
(54) Двухкоординатный многоканальный коммутатор оптической связи.

(57) Изобретение относится к оптическому приборостроению к средствам световодных систем связи и передачи информации, которое в частности может быть использовано при коммутации оптических сигналов многоканальной связи.

В предложенном решении выполнение коммутатора в виде двух квадратных пластин матриц, расположенных относительно друг друга прямым углом с возможностью пе-

ремещения по двум координатным осям X и Y, при этом наконечники коммутируемых и коммутирующих оптических волокон установлены в сквозных перфорационных отверстиях, соответствующих плоских квадратных пластин матриц, закрепленных на рабочих органах, установленных на скользящих роликах, а шаговый двигатель в виде пьезоактивных элементов, расположенных встречно друг другу к и прижатых к рабочим органам осей X и Y, со стороны широких граней, сквозные перфорационные отверстия, напротив которых установлены светодиоды и фотоприемники, обеспечивается сигналов и передача информации одновременно по заданному программному алгоритму.

С помощью пьезоактивных элементов квадратные пластины матрицы приводятся в микрошаговое линейное перемещение и останковку заданных координат, осуществляемое схемой управления, программным блоком, устройством, при котором функциональные возможности коммутатора расширяются.

G 10

- (21) а2003 0073
(22) 15.04.2003
(51)⁷G 10D 1/08
(71)(72) Мустафаев Захид Закир оглы (AZ)
(54) Национальный электронный струнный музыкальный инструмент «Огуз».

(57) Изобретение относится к электронным струнным музыкальным инструментам.

Задачей изобретения является обеспечение получения инструмента с национальными атрибутами и заданными частотно-звуковыми характеристиками.

Для достижения поставленной задачи в струнном музыкальном инструменте, включающем корпус, гриф с ладами, головку с натяжными элементами и струны, корпус инструмента выполнен в виде звезды с полумесяцем, имеющих один общий центр, гриф содержит 28 ладов в две с половиной октавы и че-

тыре пары струн, причем каждая пара содержит одну стальную, одну нейлоновую струну.

Изготовление инструмента в такой форме позволяет приобрести национальный колорит, а гриф с четырьмя парами струн обеспечивает широкий диапазон звуков.

РАЗДЕЛ Н

ЭЛЕКТРИЧЕСТВО

H 01

- (21) а2002 0070
(22) 16.04.2002
(51)⁷H 01C 7/10
(71) Бакинский Государственный Университет (AZ)
(72) Аллазов Макмуд Рустам оглы
Гасанлы Шамистан Махмуд оглы
Гамидов Рахман Гусейн оглы (AZ)
(54) Состав для изготовления варисторов.

(57) Настоящее изобретение относится к области электротехники и электроники, а именно к получению многокомпонентных варисторов на основе оксида цинка, аналога которых используются для защиты оборудования электрических сетей и станций, электрического оборудования промышленного и бытового назначения от импульсов произвольной полярности, а именно коммутационных пульсаций и грозовых перенапряжений, а также для стабилизации напряжений и ограничения тока.

Задачей настоящего изобретения является увеличение коэффициента нелинейности путем оптимизации вводимых ингредиентов.

Поставленная задача достигается тем, что состав варистора на основе оксида цинка, содержащий оксиды висмута, кобальта, марганца, бора, сурьмы дополнительно содержит оксид хрома (VI) в следующем соотношении компонентов (мол.%): Bi₂O₃-0,5; Co₃O₄-0,5; MnO₂-0,5; V₂O₃-0,5; Sb₂O₃-1,0; CrO₃-0,1 до 0,8 и ZnO-остальное.

Отличительными признаками настоящего изобретения являются относительно малое значение интервала классификационного напряжения ($\Delta U_k \cong 11B$) и высокое значение коэффициента нелинейности ($\beta=65$).

(21) a2002 0067

(22) 11.04.2002

(51)⁷H 01J 9/12

(71) Институт Физики Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Везиров Хикмет Ниязи оглы (AZ)

(54) Способ активирования фотокатода.

(57) Изобретение относится к области электронной техники, а именно к вакуумным фотоэлектронным приборам и может быть использовано при изготовлении ЭОПов. Задача изобретения - повышение чувствительности токоустойчивости и временного разрешения прибора за счёт уменьшения переходного сопротивления путём исключения роста ширины разрывов плёнки фотокатода при активировании. Способ включает нагрев прибора, напуск в его объём паров щелочного металла до максимального роста термо- и фототоков и измерение последних путём соединения измерителя тока с фотокатодом и другим электродом прибора. При этом нагрев осуществляют до температуры, удовлетворяющей соотношению:

$$T \leq 33 \cdot 10^{23} \text{ К/Дж} \cdot \text{г}^2 \cdot \text{Л} \cdot \text{Р},$$

но не превышающих предельную для данного типа фотокатода, где T - температура прибора, K, L - расстояние между фотокатодом и другим электродом прибора, м, Р - давление паров щелочного металла в приборе при температуре T, Па, r - радиус атома щелочного металла, м

(21) a2000 0128

(22) 04.05.2000

(51)⁷H 01L 31/02

(71)(72) Касумоглы Таги Китай оглы

Гасумоглы Ибрагим Китай оглы (AZ)

(54) Полупроводниковый материал для детекторов гамма-излучения.

(57) Изобретение относится к полупроводниковым материалам для детекторов, используемых при дозиметрии проникающей радиации, в частности гамма-дозиметрии, и может быть применено в медицинско-клинической внутриволостной дозиметрии, при лучевой терапии, в промышленной дефектоскопии, службе радиационной безопасности, для регистрации гамма-излучения в космическом пространстве и т.п. Сущность изобретения в том, что полупроводниковый материал для детекторов гамма-излучения, на основе соединения типа $A^IVB^IVS^VI$ и легирующего вещества, содержит монокристалл $CuGaSe_2$, а в качестве легирующего вещества серу, при следующем соотношении компонентов, мас. %:

Медь	22,135 - 22,155
Галлий	24,190 - 24,214
Селен	53,575 - 53,611
Сера	0,02 - 0,06

Предложенный полупроводниковый материал для детекторов гамма-излучения обладает повышенной гамма-чувствительностью, сниженным порогом чувствительности и расширенным рабочим диапазоном при комнатной температуре.

(21) a2002 0030

(22) 25.03.2002

(51)⁷H 01M 4/14

(71) Азербайджанская Сельскохозяйственная Академия (AZ)

(72) Абдулласой (Гурбанов) Абульфаз Абдулла оглы (AZ)

(54) Способ изготовления электродов свинцового аккумулятора и сборки стартерной батареи на их основе.

(57) Изобретение относится к энергетической промышленности и касается к производству свинцового

аккумулятора. Задачей изобретения является обеспечение единой технологии производства всех родов и типов свинцового аккумулятора, упрощение оборудования и технологии производства, уменьшение себестоимости, увеличение срока службы свинцового аккумулятора.

Заполняется полость между панцыром из кислотно и коррозионно-стойкого, пористого материала и токоотводом, одним и тем же активным веществом, предусмотренным для обоих - положительного и отрицательного - электродов. Таким образом положительный и отрицательный электроды свинцового аккумулятора изготавливаются идентичной формы, структуры, массы и химического состава. Из этих электродов в одной коробке собирается пара идентичных батарей емкостью C/2. Параллельным соединением батарей собирается батарея с номинальной емкостью $C/2+C/2=C$.

H 02

(21) a2002 0103

(22) 27.05.2002

(51)⁷H 02H 3/00

(71) Институт Физики Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Бабаева Айтек Рамиз оглы
Гашимов Ариф Мамед оглы
Дмитриев Евгений Васильевич

Пивчик Ильяслав Романович (AZ)

(54) Устройство для отключения линии электропередачи.

(57) Изобретение относится к электротехнике, а именно, к устройствам в схемах защиты электрических линий и распределительных устройств.

Задачей изобретения является отключение линии электропередачи при неполнофазном режиме путем расширения функциональных возможностей устройства линии электропередачи, основанного на токовой защите, включение на токи нулевой последовательности.

Задача решена тем что, устройство для отключения линии электропередачи, содержащее защиту, выполняющую функцию отключения линии электропередачи и состоящую из трансформаторов тока соединенных со схеме фильтра токов нулевой последовательности, блока отключения линии электропередачи выключателями и блока токовой защиты, включенного на токи нулевой последовательности, согласно изобретения, снабжено реле времени и датчиком феррорезонанса, содержащим аналоговый цифровой преобразователь (АЦП), аналоговый вход которого подключен в цепь фильтра токов нулевой последовательности, и вычислительное устройство (ВУ), которое подсоединено к цифровым выводам аналогового цифрового преобразователя, а аналоговый выход преобразователя подключен через реле времени к блоку отключения.

При возникновении неполнофазного режима на датчик феррорезонанса поступает сигнал из цепи фильтра токов нулевой последовательности. ВУ обрабатывает полученную информацию и через АЦП и реле времени дает команду на отключение линии электропередачи блоком отключения линии головными выключателями.

(21) a2002 0034

(22) 28.03.2002

(51)⁷Н 02Н 3/32, Н 02J 3/12

(71) Азербайджанский Научно-Исследовательский Институт Энергетики и Энергопроект (АзНИИИЭ и ЭП) (AZ)

(72) Мамедяров Орхан Самед оглы

**Касумов Аскер Гусейн оглы
Алекперли Азер Фаиг оглы
Зарбиева Нурида Фейзулла
кызы (AZ)**

(54) Устройство для автоматического регулирования питающего напряжения распределительной сети.

(57) Изобретение относится к области автоматизации электрических систем и, в частности, может

быть использовано в распределительных сетях для обеспечения потребителей электроэнергией нормальным напряжением путем автоматического регулирования предельно допустимых уровней напряжения питания.

Снабжение устройства содержащее датчик токовой компенсации, датчик напряжения и автоматический регулятор напряжения, включающий в себя электронные блоки, элемент формирования добавочной электродвижущей силы соединенный с первым входом элемента времени автоматического регулятора напряжения, вторым датчиком токовой компенсации, соединенный через второй элемент формирования добавочной электродвижущей силы выполненный со вторым выходом, соединенным к первому входу второго элемента времени автоматического регулятора напряжения, а соединение выходов исполнительных элементов к первому и второму входам элемента управления переключающим устройством трансформатора, выход которого подключен к регулировочному устройству трансформатора, обеспечивает определение напряжения в наиболее удаленном и близком узлах нагрузки и сравнении этого напряжения с соответствующей уставкой элемента формирования добавочной электродвижущей силы (обычно -5% или +5% от номинального напряжения) и если они отличаются от соответствующих уставок, то сигнал от блока элемента формирования добавочной электродвижущей силы передается по каналам «Прибавить» или «Убавить», что позволяет обеспечивать нормальное качество напряжения у потребителей распределительной сети.

(21) a2001 0207

(22) 14.12.2001

(51)⁷Н 02Н 9/04; Н 02J 3/00

(71) Институт Физики Национальной Академии Наук Азербайджанской Республики (AZ)

(72) Гасанова Сабина Ильхам кызы

Гашимов Ариф Мехти оглы

Дмитриев Евгений Васильевич

Кузнецов Владимир Григорьевич

Щидловский Анатолий Корнеевич

Пивчик Изяслав Романович (AZ)

(54) Распределительное устройство.

(57) Изобретение относится к электротехнике, а именно, к защите от перенапряжений трансформаторов напряжения, шин распределительных устройств и присоединенных к ним элементов. Задачей изобретения является расширение функциональных возможностей устройства путем предотвращения перенапряжений при включении выключателя присоединений с целью восстановления нормальной работы распределительного устройства.

При подаче сигнала на включение выключателя присоединений, осуществляющего автоматическое повторное включение шин, к обмотке низшего напряжения трансформатора напряжения подключается балластная нагрузка с опережением включения выключателя. В результате через трансформатор напряжения после включения выключателя протекает ограниченный ток короткого замыкания в несколько ампер, а не емкостной ток шин. Это приводит к предотвращению кумулятивного нарастания перенапряжений при коммутации-включении ненагруженных шин выключателей.

Н 03

(21) a2000 0021

(22) 15.02.2000

(51)⁷Н 03К 13/20

(71) Азербайджанская Государственная Нефтяная Академия (AZ)

**(72) Салигов Самид Гадир оглы
Ягубова Динар Валех кызы (AZ)**

(54) Цифровой измеритель напряжения.

(57) Настоящее изобретение относится к макроструктурам мезопо-

ристого неорганического материала и микропористого неорганического материала, которые могут обладать регулируемыми размерами, формой и/или пористостью, а также к способу получения макроструктур.

Задачей настоящего изобретения является получение макроструктур пористых неорганических материалов с регулируемыми размером, формой, пористостью, осуществление которых позволяет устранить или, по крайней мере, уменьшить одну или несколько вышеописанных проблем.

Одной из задач создания настоящего изобретения является уменьшение или устранение недостатков известных способов получения макроструктур осуществлением нового способа, что дает возможность получать эти макроструктуры без добавления связующего вещества с однородным конечным составом.

Другая задача создания настоящего изобретения состоит в разработке способа, в соответствии с которым можно регулировать конечную форму, размер распределения макроструктур по размерам.

Еще одной задачей настоящего изобретения является разработка способа, в соответствии с которым существует возможность регулировать как пористую структуру материала, так и вторичную систему более крупных пор.

Кроме того, задача настоящего изобретения заключается в разработке способа получения макроструктур пористого материала с хорошей механической термической устойчивостью.

Указанные задачи решаются тем, что макроструктуры включают трехмерный каркас из частиц пористых неорганических материалов, а способ получения таких макроструктур включает приготовление смеси, содержащей пористый органический ионообменник и синтезную смесь, которая способна образовывать пористый неорганический материал, и затем превращение синтезной смеси в пористый неорганический материал. После образования этого композитного материала пористый органический ионообменник можно удалить из

композитного материала с получением макроструктур.

H 05**(21) 99/001379****(22) 05.05.1998****(51)⁷H 05K 9/00, H 01F 1/34****(71) Институт фотоэлектроники (AZ)****(72) Касимов Эмин Расим оглы
Садыхов Мамед Абдулла оглы****Касимов Расим Мустафа оглы****Каджар Чингиз Овейс оглы****(54) Поглотитель электромагнитного излучения.****(57) Использование:** для снижения уровня отражения электромагнитного излучения.

Сущность изобретения: поглотитель электромагнитного излучения выполнен в виде металлического основания, на который нанесен слой неполярного диэлектрика, в котором равномерно распределены высоко-дисперсные капсулированные включения полярных диэлектриков, при этом толщина слоя покрытия и концентрация полярных включений выбирают из совместного решения уравнений, выводимых для случая отсутствия отражения электромагнитного излучения заданной частоты.

УКАЗАТЕЛИ ЗАЯВОК НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)
97/000939	A 61B 5/00	a2001 0023	C 10M 101/04	a2001 0228	B 22F 7/00	a2002 0084	B 01J 20/00
97/000940	A 61B 5/00		C 10M 155/02		C 22C 33/02		B 01J 20/26
98/001037	E 21B 43/29	a2001 0039	E 21B 43/11	a2002 0004	C 08M 222/10	a2002 0090	E 04H 9/02
98/001141	C 10M 105/04	a2001 0041	B 01F 17/54		C 10M 145/38		E 02D 27/34
98/001208	C 10M 105/05		C 09K 7/12	a2002 0008	E 21B 43/00		G 01V 1/00
99/001379	H 05K 9/00	a2001 0042	C 08L 27/06	a2002 0016	C 07C 2/64	a2002 0091	C 02F 1/40
	H 01F 1/34		C 08K 5/10		C 07C 15/073	a2002 0092	A 61H 11/00
99/001466	E 21B 23/00	a2001 0046	B 22F 3/02	a2002 0017	F 16K 15/02		A 61F 13/78
99/001521	E 21B 43/12		C 22C 33/02		E 21B 21/10		A 61F 13/82
	E 21B 43/24	a2001 0055	G 01V 1/16	a2002 0020	C 02F 1/40	a2002 0099	G 02B 6/38
	E 21B 43/25	a2001 0068	C 07C 5/48	a2002 0023	C 07D 307/34	a2002 0102	C 09J 11/04
	E 21B 43/26		C 10G 11/20	a2002 0026	C 10M 125/20		C 09J 129/02
99/001573	F 21B 43/00	a2001 0129	C 10M 135/18		C 10M 125/22		C 09J 133/10
99/001584	E 21B 23/00	a2001 0133	A 24D 3/06,		C 10M 125/24		C 09J 133/16
99/001612	A 61K 7/48		A 24D 3/08	a2002 0029	A 61B 17/32	a2002 0103	H 02H 3/00
99/001613	A 61K 7/48		A 24D 3/10	a2002 0030	H 01M 4/14	a2002 0116	C 05B 1/02
99/001623	G 01G 17/06		A 24D 3/14	a2002 0034	H 02H 3/32		C 09J 19/02
99/001635	C 07C 31/10		A 24D 3/18		H 02J 3/12	a2002 0117	C 11B 1/10
a2000 0017	F 03D 1/00	a2001 0157	C 10M 101/02	a2002 0043	C 23G 11/04		A 61K 35/78
a2000 0021	H 03K 13/20		C 10M 125/10		C 23G 11/10	a2002 0119	C 23F 11/12
a2000 0059	A 01H 7/00		C 10M 135/18	a2002 0046	E 21B 43/22		C 23F 11/14
a2000 0064	F 04F 5/04		C 10M 137/14	a2002 0049	C 07D 207/26		E 21B 43/22
a2000 0072	B 01J 8/18	a2001 0160	A 24F 7/00		A 61K 31/4015	a2002 0126	C 07F 17/02
	B 01J 8/38		A 24F 1/30	a2002 0050	G 01N 33/48	a2002 0133	F 02B 75/32
	B 01J 19/24	a2001 0170	E 21B 47/12	a2002 0054	E 21B 43/38		F 02B 75/40
	C 08F 10/00	a2001 0171	E 21B 43/12		E 21B 34/06	a2002 0135	C 09D 123/04
	C 08F 2/00	a2001 0172	E 21B 47/10	a2002 0059	G 01N 33/569		C 09D 123/14
	C 08F 2/34	a2001 0173	E 21B 43/18	a2002 0060	G 01B 7/00		C 09D 163/08
a2000 0114	E 21B 43/22		E 21B 43/22	a2002 0062	C 09J 4/06	a2002 0136	C 09D 123/04,
a2000 0128	H 01L 31/02	a2001 0174	F 04B 13/00	a2002 0065	C 07C 15/00		C 09D 123/14
a2000 0142	E 21B 43/18		F 16N 27/00	a2002 0067	H 01J 9/12		C 09D 163/08
a2000 0172	E 21B 37/00	a2001 0183	B 24B 7/17	a2002 0069	A 61K 7/16	a2002 0137	C 09D 123/04
a2000 0195	C 12G 1/02	a2001 0192	C 10M 119/02		A 61K 35/08		C 09D 123/16
a2000 0198	C 09D 5/08		C 10M 129/10		A 61P 1/00		C 09D 123/26
	C 09D 195/00		C 10M 133/12	a2002 0070	H 01C 7/10		C 09D 123/28
a2000 0201	E 21B 43/00		C 10M 137/14	a2002 0075	A 61B 5/02		C 09D 163/00
a2001 0021	B 01J 47/00	a2001 0207	H 02H 9/04	a2002 0076	A 61B 17/22	a2002 0142	C 04B 26/04
	B 01J 20/18		H 02J 3/00	a2002 0079	C 01G 45/06	a2002 0144	C 09D 5/02
	B 01J 20/08	a2001 0212	A 01B 1/02		C 01G 49/10	a2002 0145	E 21B 43/16
	B 01J 20/10		A 01B 33/06		C 01G 51/08	a2002 0152	A 62D 1/00
	B 01J 29/06					a2003 0073	G 10D 1/08
	B 01J 31/08						

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки	Индекс МПК (7 редакция)	Номер заявки
A 01B 1/02	a2001 0212	C 01G 45/06	a2002 0079	C 09K 7/12	a2001 0041	E 21B 43/18	a2001 0173
A 01B 33/06	a2001 0212	C 01G 49/10	a2002 0079	C 10G 11/20	a2001 0068	E 21B 43/22	a2000 0114
A 01H 7/00	a2000 0059	C 01G 51/08	a2002 0079	C 10M 101/02	a2001 0157	E 21B 43/22	a2001 0173
A 24D 3/06	a2001 0133	C 02F 1/40	a2002 0091	C 10M 125/10	a2001 0157	E 21B 43/22	a2002 0046
A 24D 3/08	a2001 0133	C 02F 1/40	a2002 0020	C 10M 135/18	a2001 0157	E 21B 43/22	a2002 0119
A 24D 3/10	a2001 0133	C 04B 26/04	a2002 0142	C 10M 137/14	a2001 0157	E 21B 43/24	99/001521
A 24D 3/14	a2001 0133	C 05B 1/02	a2002 0116	C 10M 101/04	a2001 0023	E 21B 43/25	99/001521
A 24D 3/18	a2001 0133	C 05B 19/02	a2002 0116	C 10M 155/02	a2001 0023	E 21B 43/26	99/001521
A 24F 7/00	a2001 0160	C 07C 2/64	a2002 0016	C 10M 105/04	98/001141	E 21B 43/29	98/001037
A 24F 1/30	a2001 0160	C 07C 15/073	a2002 0016	C 10M 105/05	98/001208	E 21B 43/38	a2002 0054
A 61B 5/00	97/000939	C 07C 5/48	a2001 0068	C 10M 119/02	a2001 0192	E 21B 47/10	a2001 0172
A 61B 5/00	97/000940	C 07C 15/00	a2002 0065	C 10M 129/10	a2001 0192	E 21B 47/12	a2001 0170
A 61B 5/02	a2002 0075	C 07C 31/10	99/001635	C 10M 133/12	a2001 0192	F 02B 75/32	a2002 0133
A 61B 17/22	a2002 0076	C 07D 207/26	a2002 0049	C 10M 137/14	a2001 0192	F 02B 75/40	a2002 0133
A 61B 17/32	a2002 0029	C 07D 307/34	a2002 0023	C 10M 125/20	a2002 0026	F 03D 1/00	a2000 0017
A 61F 13/78	a2002 0092	C 07F 17/02	a2002 0126	C 10M 125/22	a2002 0026	F 04B 13/00	a2001 0174
A 61F 13/82	a2002 0092	C 08F 2/00	a2000 0072	C 10M 125/24	a2002 0026	F 04F 5/04	a2000 0064
A 61H 11/00	a2002 0092	C 08F 2/34	a2000 0072	C 10M 135/18	a2001 0129	F 16K 15/02	a2002 0017
A 61K 7/16	a2002 0069	C 08F 10/00	a2000 0072	C 10M 145/38	a2002 0004	F 16N 27/00	a2001 0174
A 61K 7/48	99/001612	C 08K 5/10	a2001 0042	C 11B 1/10	a2002 0117	F 21B 43/00	99/001573
A 61K 7/48	99/001613	C 08L 27/06	a2001 0042	C 12G 1/02	a2000 0195	G 01B 7/00	a2002 0060
A 61K 31/4015	a2002 0049	C 08M 222/10	a2002 0004	C 22C 33/02	a2001 0046	G 01G 17/06	99/001623
A 61K 35/08	a2002 0069	C 09D 5/02	a2002 0144	C 22C 33/02	a2001 0228	G 01N 33/48	a2002 0050
A 61K 35/78	a2002 0117	C 09D 5/08	a2000 0198	C 23F 11/12	a2002 0119	G 01N 33/569	a2002 0059
A 61P 1/00	a2002 0069	C 09D 195/00	a2000 0198	C 23F 11/14	a2002 0119	G 01V 1/00	a2002 0090
A 62D 1/00	a2002 0152	C 09D 123/04	a2002 0135	C 23G 11/04	a2002 0043	G 01V 1/16	a2001 0055
B 01F 17/54	a2001 0041	C 09D 123/14	a2002 0135	C 23G 11/10	a2002 0043	G 02B 6/38	a2002 0099
B 01J 8/18	a2000 0072	C 09D 163/08	a2002 0135	E 02D 27/34	a2002 0090	G 10D 1/08	a2003 0073
B 01J 8/38	a2000 0072	C 09D 123/04	a2002 0136	E 04H 9/02	a2002 0090	H 01C 7/10	a2002 0070
B 01J 19/24	a2000 0072	C 09D 123/14	a2002 0136	E 21B 21/10	a2002 0017	H 01F 1/34	99/001379
B 01J 20/00	a2002 0084	C 09D 163/08	a2002 0136	E 21B 23/00	99/001466	H 01J 9/12	a2002 0067
B 01J 20/26	a2002 0084	C 09D 123/04	a2002 0137	E 21B 23/00	99/001584	H 01L 31/02	a2000 0128
B 01J 47/00	a2001 0021	C 09D 123/16	a2002 0137	E 21B 34/06	a2002 0054	H 01M 4/14	a2002 0030
B 01J 20/18	a2001 0021	C 09D 123/26	a2002 0137	E 21B 37/00	a2000 0172	H 02H 3/00	a2002 0103
B 01J 20/08	a2001 0021	C 09D 123/28	a2002 0137	E 21B 43/00	a2000 0201	H 02H 3/32	a2002 0034
B 01J 20/10	a2001 0021	C 09D 163/00	a2002 0137	E 21B 43/00	a2002 0008	H 02H 9/04	a2001 0207
B 01J 29/06	a2001 0021	C 09J 4/06	a2002 0062	E 21B 43/11	a2001 0039	H 02J 3/00	a2001 0207
B 01J 31/08	a2001 0021	C 09J 11/04	a2002 0102	E 21B 43/12	a2001 0171	H 02J 3/12	a2002 0034
B 22F 3/02	a2001 0046	C 09J 129/02	a2002 0102	E 21B 43/12	99/001521	H 03K 13/20	a2000 0021
B 22F 7/00	a2001 0228	C 09J 133/10	a2002 0102	E 21B 43/16	a2002 0145	H 05K 9/00	99/001379
B 24B 7/17	a2001 0183	C 09J 133/16	a2002 0102	E 21B 43/18	a2000 0142		

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПРОМЫШЛЕННЫЕ ОБРАЗЦЫ

(21) 98 0036
 (22) 28.07.1998
 (31) 985000048/49
 (32) 28.01.1998
 (33) RU
 (51)⁷ 9-01
 (71)(72) Пекарев Владимир Янович (RU)
 (74) Мамедова Х.Н. (AZ)
 (54) Бутылка штоф.

(57) Штоф для водки, характеризующийся:

- решением штофа с корпусом в виде вертикально ориентированного прямоугольного параллелепипеда со сферическим сводом сверху, короткой горловиной и скосом к донышку;
- выполнением корпуса бутылки с лицевой плоской гранью, тремя гранями, выпуклыми в центральной части, вогнутыми по бокам и усеченными боковыми ребрами в местах соединения граней;
- оформлением граней аркадами, вертикальными сторонами которых являются линии усеченных ребер, переходящие в аркообразные линии верхнего свода корпуса;
- декорированием свода корпуса по периметру тремя рельефными "бороздками", расположенными по контуру аркообразных линий;
- наличием на горловине по нижнему краю кольцевого выступающего ободка;
- вогнутой формой донышка;
- декорированием поверхности донышка стилизованным изображением ромашки;
- оформлением лицевой плоской грани корпуса штофа рельефной надписью "ВОДКА" и обозначением ёмкости штофа и углублением в верхней части в виде рельефного круга с шероховатой поверхностью;

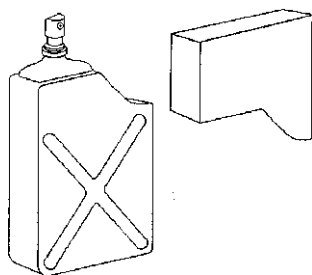

- отличающийся:
- пластической проработкой формы корпуса с переходом задней и боковых граней от выпуклой формы в нижнюю часть плоской формы;
  - оформлением поверхности свода по четырем углам рельефным стилизованным изображением двуглавого орла;
  - заключением надписей на лицевой грани в прямоугольную рамку;
  - выполнением горловины, конически расширяющейся книзу с венчиком с винтовой нарезкой;
  - выполнением донышка квадратной формы с прямым пазом со стороны задней грани;
  - наличием на донышке расположенных по периметру поперечных штрихов.

(21) S2000 0004
 (22) 02.06.2000
 (51)⁷ 9-01
 (71)(72) ALEXANDER SATRYO WIBOWO (ID)
 (74) Эфендиев В.Ф. (AZ)
 (54) Флакон для духов «DERRICK»

(57) Флакон для духов, характеризующийся:

- составом композиционных элементов: корпус, горловина, колпачок;

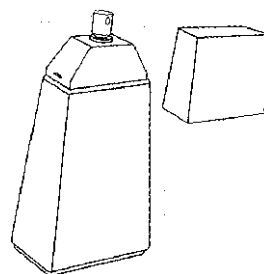

- отличающийся:
- выполнением корпуса в форме параллелепипеда с выбранным углом;
  - выполнением колпачка с наращенным низом;
  - выполнением Х-образных боковин;
  - выполнением распылителя цилиндрической формы.

(21) S2000 0004
 (22) 02.06.2000
 (51)⁷ 9-01
 (71)(72) ALEXANDER SATRYO WIBOWO (ID)
 (74) Эфендиев В.Ф. (AZ)
 (54) Флакон для духов «JACOMO DE JACOMO»

(57) Флакон для духов, характеризующийся:

- составом композиционных элементов: корпус, колпачок;

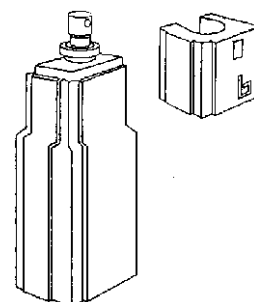

- отличающийся:
- выполнением флакона в собранном виде, в форме усеченной пирамиды;
  - выполнением корпуса флакона в виде двух усеченных пирамидальных объемов;
  - выполнением распылителя цилиндрической формы.

(21) S2000 0006
 (22) 02.06.2000
 (51)⁷ 9-01
 (71)(72) ALEXANDER SATRYO WIBOWO (ID)
 (74) Эфендиев В.Ф. (AZ)
 (54) Флакон для духов «ONE MAN SHOW»

(57) Флакон для духов, характеризующийся:

- составом композиционных элементов: корпус, горловина, колпачок,

отличающийся:

- выполнением корпуса в форме параллелепипеда с изменяющимися по высоте объемами;
- выполнением утопленных во внутрь корпуса граней;
- выполнением колпачка с полукруглой выборкой и с утопленными во внутрь гранями;
- выполнением распысквателя цилиндрической формы.

(21) S2000 0007

(22) 02.06.2000

(51)⁷ 9-01

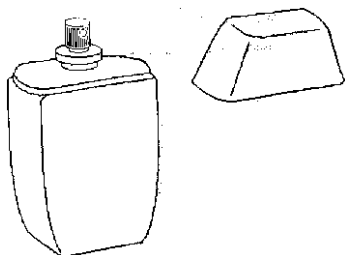
(71)(72) ALEXANDER SATRYO
WIBOWO (AZ)

(74) Эфендиев В.Ф. (AZ)

(54) Флакон для духов «TIARA
NOIR»

(57) Флакон для духов, характеризующийся:

- составом композиционных элементов: корпус, горловина, колпачок;

отличающийся:

- выполнением корпуса в форме параллелепипеда с заovalенными боковинами;
- выполнением формы колпачка как единого с корпусом;
- выполнением распысквателя цилиндрической формы.

(21) S2000 0009

(22) 02.06.2000

(51)⁷ 9-01

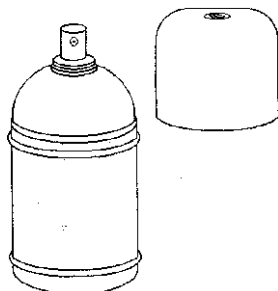
(71)(72) ALEXANDER SATRYO
WIBOWO (AZ)

(74) Эфендиев В.Ф. (AZ)

(54) Флакон для духов «ANAISO
ANAISO»

(57) Флакон для духов, характеризующийся:

- составом композиционных элементов: корпус, горловина, колпачок,

отличающийся:

- выполнением флакона в виде цилиндра (в собранном виде);
- выполнением сферической верхней части корпуса (при снятом колпачке);
- выполнением распысквателя цилиндрической формы;
- наличием двух ободков, композиционно уравновешенных.

(21) S2002 0001

(22) 30.08.2002

(51)⁷ 9-01

(71) XAYAL KOMPANI (AZ)

(72) Алиев Интигам Ибрагим
оглы (AZ)

(74) Мамедова Б.А. (AZ)

(54) Бутылка для напитков.

(57) Бутылка для напитков, характеризующаяся:

- наличием композиционных элементов – корпус и горловина;
- выполнением горловины цилиндрической формы;
- наличием в верхней части горловины резьбы;

отличающаяся:

- наличием в нижней части горловины узкого кольцевого буртика;

- выполнением верхней части корпуса бутылки в виде продолговатого усеченного корпуса;
- выполнением нижней части корпуса бутылки в виде трапецевидного фрагмента;
- расположением оснований верхней и нижней частей корпуса бутылки под углом друг к другу;
- наличием треугольной поперечной канавки на высоте 1/3 от основания верхней части корпуса бутылки;
- плавным соединением трапецевидного фрагмента корпуса бутылки с дном бутылки;
- выполнением по периметру основания бутылки выступов, расположенных друг от друга на равных интервалах.

(21) S2003 0001

(22) 13.02.2003

(51)⁷ 9-01

(71) Открытое акционерное общество «Бақы Йаг ве Гида Санайе» (AZ)

(72) Алиев Октай Беюкага оглы (AZ)

(54) Бутылка пластиковая.

(57) Бутылка пластиковая, характеризующаяся:

- выполнением цилиндрического корпуса с невысокой горловиной и наклонными плечиками;
- композиционным разделением корпуса бутылки на три части: верхнюю, среднюю и нижнюю;
- выполнением средней части более узкой формы;
- декорированием нижней части поверхности корпуса равномерно чередующимися горизонтальными полосами, образуемыми углублениями;

отличающаяся:

- выполнением корпуса круглым в поперечном сечении;
- выполнением средней части с разработкой ее декора в виде пяти поперечных поясков, из которых третий имеет наименьший диаметр, а остальные попарно симметричны;
- переходом невысокой горловины в плечики, образованные верхней частью, выполненной в продольном сечении в виде равнобокой трапеции;
- декорированием плечиков равномерно расположенными расходящимися от горловины рисками;
- выполнением середины верхней части в виде пояса, образованного верхним основанием трапеции и декорированного по окружности равномерно расположенными вертикальным рисками;
- плавной разработкой соединения нижней части корпуса со средней частью вогнутой кромкой, на поверхности которой нанесен рисунок в виде расходящихся рисок;
- ритмичным декорированием поверхности нижней части корпуса двумя рядами вертикальных рисок, между которыми расположены равномерно чередующиеся горизонтальные полосы;
- выполнением венчика цилиндрической формы, ограниченного сверху и снизу кольцевыми ободками;
- выполнением доньшка вогнутым с вдавленным рисунком в виде пятиконечной звездочки.

(21) S2003 0002

(22) 18.08.2002

(51)⁷ 9-01

(71) Открытое акционерное общество «Бақы Йаг ве Гида Санайе» (AZ)

(72) Алиев Октай Бейюкага оглы (AZ)

(54) Бутылка пластиковая.

(57) Бутылка пластиковая, характеризующаяся:

- составом композиционных элементов: цилиндрический корпус, горловина, плечики, доньшко;
- выполнением плечиков выпуклой куполообразной формы;

- наличием расположенных на плечиках рельефных рисунков;
- выполнением в нижней части корпуса кольцевого участка;
- выполнением большей части поверхности корпуса в виде горизонтальных полос, образуемых углублениями;

отличающаяся:

- выполнением трех первых горизонтальных полос шириной в два раза превышающий ширину последующих;
- выполнение горловины конической формы;
- выполнением плавного перехода горловины в плечики с декорированием его рисунком в виде легкого вертикального штриха;
- разработкой рельефного рисунка на плечиках в виде 2-х оппозитно расположенных друг относительно друга декоративных элементов в виде заключенной в овал трехлепестковой короны;
- выполнением венчика цилиндрической формы, ограниченного сверху и снизу кольцевыми ободками;
- выполнением доньшка вогнутым с вдавленным рисунком в виде пятиконечной звездочки.

(21) S2003 0003

(22) 18.08.2002

(51)⁷ 9-01

(71) Открытое акционерное общество «Бақы Йаг ве Гида Санайе» (AZ)

(72) Алиев Октай Бейюкага оглы (AZ)

(54) Бутылка пластиковая.

(57) Бутылка пластиковая, характеризующаяся:

- составом композиционных элементов: цилиндрический корпус, горловина, плечики, доньшко;
- выполнением плечиков выпуклой куполообразной формы;
- наличием расположенных на плечиках рельефных рисунков;
- выполнением в нижней части корпуса кольцевого участка;
- выполнением большей части поверхности корпуса в виде горизонтальных полос, образуемых углублениями;

отличающаяся:

- разработкой на поверхности плечиков части поверхности корпуса рельефного рисунка, имитирующего кукурузный початок;
- выполнение горловины конической формы;
- выполнением плавного перехода горловины в плечики;
- выполнением венчика цилиндрической формы, ограниченного сверху и снизу кольцевыми ободками;
- выполнением доньшка вогнутым с вдавленным рисунком в виде пятиконечной звездочки.

(21) S2003 0004

(22) 18.08.2002

(51)⁷ 9-01

(71) Открытое акционерное общество «Бақы Йаг ве Гида Санайе» (AZ)

(72) Алиев Октай Бейюкага оглы (AZ)

(54) Бутылка пластиковая.

(57) Бутылка пластиковая, характеризующаяся:

- выполнением цилиндрического корпуса с невысокой горловиной и наклонными плечиками;

- композиционным разделением корпуса бутылки на три части: верхнюю, среднюю и нижнюю;
- выполнением средней части более узкой формы;
- декорированием нижней части поверхности корпуса равномерно чередующимися горизонтальными полосами, образуемыми углублениями;

отличающаяся:

- выполнением корпуса круглым в поперечном сечении;
- переходом невысокой горловины в плечики, образованные верхней частью, выполненной в виде шарообразной сферы ;
- разработкой декора верхней и средней частей вертикальными спиральными полосами с рельефно выступающей, округло-выпуклой поверхностью;
- плавной разработкой соединения нижней части корпуса со средней частью вогнутой кромкой;
- выполнением в нижней части корпуса кольцевого участка;
- выполнением венчика цилиндрической формы, ограниченного сверху и снизу кольцевыми ободками;
- выполнением доньшка вогнутым с вдавленным рисунком в виде пятиконечной звездочки.

(21) S2001 0015

(22) 27.09.2001

(51)⁷ 9-02

(71) Fuchs Petrolub AG (DE)

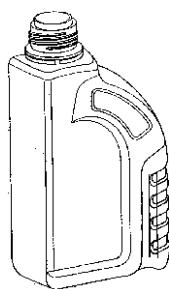
(72) Brian Wiper (GB)

(74) Халилов Б.А. (AZ)

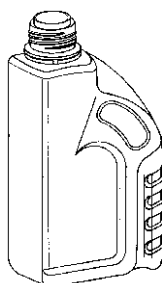
(54) Канистра для масел (4 варианта).

(57) Канистра для масел, характеризующаяся:

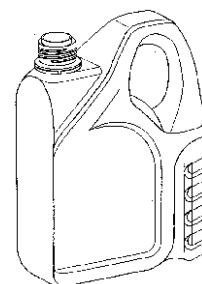
- составом композиционных элементов: уплощенный корпус и резьбовая горловина цилиндрической формы;
- выполнением стенок перпендикулярно основанию в форме прямоугольника со скругленными углами, причем передняя стенка параллельна задней;
- выполнением левой боковой стенки перпендикулярно основанию и проходящей без перерыва от основания до нижней части резьбовой горловины;
- выполнением правой боковой стенки вначале перпендикулярно основанию, затем переходящей в дугообразный участок в виде изогнутой полосы, примыкающей к горловине с зоной захвата, представленного сквозным криволинейным отверстием;
- наличием на правой боковой стенки корпуса под ручкой ребер жесткости;
- наличием на дне корпуса ребра жесткости, выполненного в виде углубления;

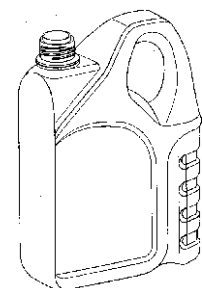
1-ый вариант

2-ой вариант

3-ий вариант

4-ый вариант

отличающаяся:

- выполнением горловой части, состоящей из трех цилиндрических частей разных диаметров и нижней части, которая имеет прямоугольное горизонтальное поперечное сечение с округленными и наклонными краями;
  - наличием под ручкой ребер жесткости, выполненных в виде чередующихся четырех параллельных пазов и выступов, образующих обший вертикальный паз;
  - выполнением на передней и задней стенках корпуса поля этикетки, которое на одной стороне продолжается до края корпуса и которое внизу, а также на других сторонах, ограничивается ребром, который закругляется в верхней части, прилегающей к области выемки для ручки;
- 1-й вариант характеризуется:
- выполнением канистры объемом 0,5 литров;
  - наличием ниже кривой линии верхней области правой боковой стенки соответственной криволинейной выемки для ручки;
  - наличием ребра в передней части, ограничивающего верхний конец поля этикетки и продолжающегося вверху в наклонном направлении перед областью выемки для ручки закругленной на своем верхнем конце;

2-й вариант характеризуется:

- выполнением канистры объемом 1 литр;
- наличием ниже кривой линии верхней области правой боковой стенки соответственной криволинейной выемки для ручки;
- наличием ребра в передней части, ограничивающего верхний конец поля этикетки и имеющего вверху в наклонном направлении прямой конец;

3-й вариант характеризуется:

- выполнением канистры объемом 4 литра;
- выполнением ниже горловой части спереди и сзади участков в виде конуса, которые на стороне противоположной левой боковой стенке сливаются с частью ручки, сплюсненной сверху через наклонно-опорную область и наклонной области, являющейся разъемом, ведущей к левой боковой стенке на обеих сторонах горловой части;
- проработкой зоны захвата в виде дугообразной вытянутости наверх;
- выполнением отверстия для ручки, продолжающегося от более узкой нижней части до более широкой верхней части, имеющего изогнутую внутреннюю область с правой боковой стенкой корпуса в направлении горловой части;
- выполнением части ручки существенно плоскими поверхностями, которые переходят одна в другую через относительно остро закругленные или наклоненные, соответственно края;

- выполнением ребра на поле этикетки, который закругляется в верхней части, прилегающей к области ручки не доходящим до левой боковой стенке недалеко от места, где наклонная поверхность ручки встречается с левой боковой стенкой;

4-й вариант характеризуется:

- выполнением канистры объемом 5 литров;
- выполнением ниже горловой части участков в виде конуса и наклонной области, являющейся разъемом как в 3-ем варианте;
- проработкой зоны захвата в виде дугообразной вытянутости наверх;
- выполнением ширины передней и задней стенок более вытянутой, чем в 4 литровой канистре;

- выполнением ребра на поле этикетки, которое закругляется в верхней части, прилегающей к области ручки, закрывающей левую боковую стенку недалеко от места, где наклонная поверхность части ручки встречается с ним.

ПУБЛИКАЦИЯ СВЕДЕНИЙ О ЗАЯВКАХ НА ПОЛЕЗНЫЕ МОДЕЛИ

---

(21) U2002 0001

(22) 17.01.2001

(31) a2000 0146

(32) 30.05.2000

(33) AZ

(51)⁷A 63J 21/00

(71)(72) Искендерли Тофик Шам-халил оглы (AZ)

(54) Устройство для демонстрации фокуса.

(57) Полезная модель относится к устройствам для демонстрации фокусов.

Сущность полезной модели заключается в том, что в устройстве для демонстрации фокуса, содержащем стакан с основанием и боковой поверхностью, представляющей собой n-е число четырехугольных граней, грани выполнены в виде пластин, соединенных между собой гибкой связью со стороны полости стакана, с возможностью их складывания в двухслойный пакет, а основание – в виде n-угольной пластины, соединенной гибкой связью с гранями боковой поверхности, с возможностью касания с ними по периметру и поворота в полость стакана.

Использование полезной модели позволит улучшить иллюзионный эффект за счет возможности складывания стакана в двухслойный плоский пакет, который значительно легче спрятать от зрителей.

изображением, на лицевую сторону которого нанесено несколько исходных изображений, текстовых и/или графических, а на обратную сторону нанесены находящиеся с ними в подлежащей запоминанию смысловой связи, соответственные текстовые и/или графические изображения, и лист выполнен из светопрозрачного материала, с возможностью видения на просвет, с лицевой стороны листа, соответственных изображений, а каждое соответственное изображение нанесено отражённым слева направо, в области, или рядом с областью проекции, на обратную сторону листа, исходного изображения, с которым данное соответственное изображение находится в подлежащей запоминанию смысловой связи.

Предложенное учебное пособие позволяет небольшим изменением наклона листа переходить от процесса восприятия подлежащей запоминанию информации, к проверке запоминания ее, и обратно, что облегчает процесс обучения и увеличивает его эффективность.

---

(21) U2001 0003

(22) 08.08.2000

(51)⁷G 09B 19/08

(71)(72) Махмудов Али Мурсал оглы (AZ)

(54) Учебное пособие.

(57) Полезная модель относится к учебным пособиям и может быть использована для запоминания информации в процессе обучения, например, иностранным языкам. Учебное пособие состоит из непрозрачного листа, имеющего лицевую и обратную стороны, с нанесённым на его лицевую сторону исходным изображением и находящимся с этим изображением в подлежащей запоминанию смысловой связи, нанесённым на обратную сторону листа, соответственным

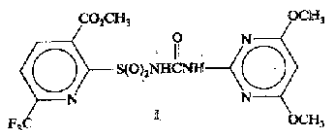
РАЗДЕЛ А

УДОВЛЕТВОРЕНИЕ ЖИЗНЕННЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ ЧЕЛОВЕКА

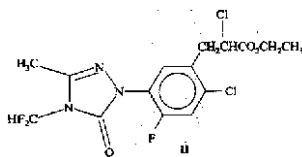
A 01

- (11) i2003 0034
(21) 99/001426
(22) 31.07.1995
(51)⁷A 01H 25/00
(31) 08/284,774
(32) 02.08.1994
(33) US
(43) 29.06.2001
(71)(73) E.I. DU PONT DE NEMOURS & CO (US)
(72) Shavvn Randolph Teaney (US)
(74) Оруджев Р.К. (AZ)
(54) Гербицидная композиция и способ борьбы с ростом нежелательной растительности.

(57) 1. Гербицидная композиция, включающая эффективное для подавления сорняков количество вещества, отвечающего формуле I

и/или пригодные для сельского хозяйства соли этого соединения, а также эффективное количество вещества, соответствующего формуле II

для борьбы с ростом нежелательной растительности.

2. Гербицидная композиция по п. 1, отличающаяся тем, что в качестве активного вещества содержит смесь натриевой соли соединения формулы I с соединением формулы II.

3. Гербицидная композиция, включающая эффективное для подавления сорняков количество вещества, отличающаяся тем, что в качестве активного вещества она содержит соединение формулы I

и, по крайней мере, одну из следующих добавок-поверхностноактивное вещество и/или твердый и/или жидкий наполнитель.

4. Способ борьбы с ростом нежелательной растительности на локусе, отличающийся тем, что включает обработку этого локуса эффективным количеством композиции по п. 1-3.

A 24

- (11) i2003 0033
(21) 95/000559
(22) 13.12.1993
(43) 29.12.2000
(51)⁷A 24B 15/29; A 24D 1/02; D 21H 27/00, 17/67
(71)(73) BRITISH AMERICAN TOBACCO (INVESTMENTS) LIMITED (US)
(72) Paul David Case Alan George Stephenson (US)
(74) Оруджев Р.К. (AZ)
(54) Сигаретная бумага и курительное изделие.

(57) 1. Сигаретная бумага, включающая наполнитель, часть которого обладает способностью заметно снижать побочное дымообразование, отличающаяся тем, что общее содержание наполнителя в бумаге не более 20 весовых %, причем наполнитель, заметно снижающий побочное дымообразование, находится в интервале 4-18 весовых %, и основной вес бумаги составляет 30-50 г/м².

2. Сигаретная бумага по п.1, отличающаяся тем, что в качестве наполнителя, снижающего побочное дымообразование, она содержит окись магния или гидроксид магния, или мел с высокой поверхностной активностью, или их смесь.

3. Сигаретная бумага по пп.1-2, отличающаяся тем, что она содержит в качестве наполнителя обыкновенный мел в количестве 3-12% от веса бумаги.

4. Сигаретная бумага по пп.1-3, отличающаяся тем, что ее проницаемость составляет 5-10 единиц Кореста.

5. Сигаретная бумага по пп.1-4, отличающаяся тем, что она со-

держит горячую добавку в количестве 2-10 весовых %.

6. Сигаретная бумага по пп.1-4, отличающаяся тем, что в качестве горячей добавки она содержит ацетат-натрия или трикалий-цитрат, или ортофосфат-калия, или тартрат-калия, или их смеси.

7. Курительное изделие, выполненное в виде стержня из курительного материала, обернутого бумагой, отличающееся тем, что в качестве оберточной бумаги используются сигаретная бумага по п.п.1-6.

8. Курительное изделие по п.7, отличающееся тем, что курительный материал включает часть расширенного табака в количестве 10-40 весовых %.

9. Курительное изделие по пп.7-8, отличающееся тем, что длина окружности курительного стержня выбирается в интервале 10-30 мм.

A 61

- (11) i2003 0028
(21) a2000 0115
(22) 28.04.2000
(43) 02.07.2001
(51)⁷A 61B 5/026
(71)(73) Азербайджанский Государственный Институт Усовершенствования Врачей (AZ)
(72) Бабаев Фарид Фариз оглы (AZ)
(54) Способ определения скорости кровотока.

(57) Способ определения скорости кровотока, заключающийся тем, что методом ультразвуковой доплерографии при угле наклона α между продольной осью сосуда и ультразвуковым лучом с коррекцией угла наклона датчика к продольной оси сосуда с определением $\cos\alpha$ по таблице, вычисляют скорость движения частиц крови по формуле отличающийся тем, что коррекцию угла наклона датчика к продольной оси сосуда производят с точностью до 5° в интервале от 0° до 90°, а достоверную максимальную скорость кровотока определяют по формуле

$$V_{\text{дост}} = V_{\text{max}} / \cos \alpha,$$

где V_{max} -максимальная скорость кровотока, выдаваемая аппаратом, α – угол наклона между осью сосуда и ультразвуковым лучом.

- (11) i2003 0045
(21) a2001 0010
(22) 15.01.2001
(43) 28.06.2002
(51)⁷A 61B 17/00; A 61K 49/00
(71) (72)(73) Насиров Мамед Яхья оглы
Ахмедов Горхмаз Хамис оглы
Алекперов Эльхан Расул оглы
Мамедов Махарамали Мубат оглы (AZ)
(54) Интраоперационная хроматическая экспресс реакция определения желчи *in vivo*.

(57) Интраоперационная хроматическая экспресс реакция определения желчи *in vivo*, включающая обработку подозрительного на желчеотделение участка брюшной полости раствором лимонной кислоты и раствором метаванадата аммония, отличающаяся тем, что реакцию производят одной, стерильной смесью включающей в массовых процентах:

метаванадат аммония	0,3
лимонную кислоту	0,5
этиловый спирт	60,0
дистиллированную воду	34,7

- (11) i2003 0047
(21) a2000 0221
(22) 14.12.2000
(43) 28.02.2003
(51)⁷A 61K 7/00, 47/00
(71)(72)(73) Гамзаева Зарифа Камиль кызы (AZ)
(54) Антиоксидантная добавка для косметических линий.

(57) Применение водного экстракта сопочной грязи в качестве антиоксидантной добавки в производстве косметических и гигиенических средств.

A 63

- (11) i2003 0046
(21) a2000 0135
(22) 18.05.2000
(43) 29.12.2001
(51)⁷A 63F 9/20
(71)(72)(73) Ахмедов Расул Магомед оглы (AZ)
(54) Комплект игральных пластинок для интеллектуальной игры.

(57) 1. Комплект игральных пластинок для интеллектуальной игры, состоящий из прямоугольных пластинок, с лицевой стороны, разделенных на квадратные поля со знаками числа очков, в различных сочетаниях, отличающийся тем, что лицевая сторона пластинок разделена на 3 квадратные поля.

2. Комплект игральных пластинок по п.1, отличающийся тем, что содержит 36 игровых пластинок с количеством очков от 1 до 9, причем в 27 простых пластинках количество очков меняется в первом поле от 1 до 3, во втором поле от 4 до 6, в третьем поле от 7 до 9, в различных сочетаниях, в 9 триплетных пластинках все три поля представлены равным количеством очков от 1 до 9.

3. Комплект игральных пластинок по п.1, отличающийся тем, что содержит 18 игровых пластинок с количеством очков от 1 до 3, причем в 15 простых пластинках количество очков меняется от 1 до 3, в различных сочетаниях, в триплетных пластинках все три поля представлены равным количеством очков от 1 до 3.

4. Комплект игральных пластинок по п.1, отличающийся тем, что содержит 14 игровых пластинок с количеством очков от 1 до 6, причем в 8 простых пластинках в первом поле количество очков 1 и 2, во втором поле 3 и 4, в третьем поле 5 и 6, в различных сочетаниях, в 6 триплетных пластинках все три поля представлены равным количеством очков от 1 до 6.

РАЗДЕЛ В

РАЗЛИЧНЫЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ

B 01

- (11) i2003 0029
(21) a2000 0213
(22) 07.12.2000
(43) 28.06.2002
(51)⁷B 01D 15/02; A 61B 17/00
(71)(73) Алиева Эльмира Агаали кызы (AZ)
(72) Алиева Эльмира Агаали кызы
Азизов Акиф Гамид оглы
Гусейнов Аскер Бейюк-Ага оглы (AZ)
(54) Угольно-минеральный адсорбент для энтеродетоксикации кишечника при перитоните.

(57) Применение угольно-минерального адсорбента для энтеродетоксикации кишечника при перитоните.

B 63

- (11) i2003 0037
(21) 99/001641
(22) 29.06.1999
(31) 09/123,922
(32) 28.07.1998
(33) US
(43) 01.10.2001
(51)⁷ B 63B 27/08
(71)(73) J.Ray Mc Dermott, S.A. a corporation organized under the laws of Panama (US)
(72) Dennis Earl Calkins
Afif Michel Lavaki
James Jozeph Toups
Kevin Patrik Zaerinquer (US)
(54) Устройство для опускания груза на глубоководном участке.

(57) Устройство для опускания груза на глубоководном участке, включающее кран, монтажную баржу, отличающееся тем, что на барже параллельно друг другу смонтированы две шлюпбалки, на каждой из которых установлены верхний и нижний блоки шкивов, введены тяговая лебедка и лебедка для хранения каната, совмещенные

с каждой из шлюпбалок, поперечина компенсатора, смонтированная между указанными шлюпбалками, с двумя шкивами на конце поперечины компенсатора, смежном шлюпбалке, и один шкив на конце, смежном лебедке для хранения каната, шкентельный канат, пропущенный вокруг шкива на поперечине компенсатора, тяговый канат, намотанный на каждой лебедке для хранения каната и пропущенный вокруг тяговых лебедок и верхнего и нижнего блоков шкивов, одного из двух шкивов на поперечине компенсатора, причем конец каждого тягового каната присоединен к одному концу шкентельного каната, траверса, прикрепленная к нижнему блоку шкивов, к которой подвешена переходная коробка, а также опускающее приспособление, выполненное с возможностью установки в переходной коробке.

2. Устройство по п.1, отличающееся тем, что траверса выполнена с центральной секцией, имеющей два изгиба.

3. Устройство по п.1, отличающееся тем, что переходная коробка выполнена с U-образным отверстием для установки опускающего приспособления.

4. Устройство по п.1, отличающееся тем, что оно смонтировано на салазках.

РАЗДЕЛ С

ХИМИЯ И МЕТАЛЛУРГИЯ

С 05

(11) i2003 0042

(21) 99/001569

(22) 23.09.1999

(43) 02.07.2001

(51)⁷С 05В 11/01

(71)(72)(73) Магерамов Вагиф
Али оглы (АЗ)

(54) Регулятор.

(57) Регулятор, содержащий последовательно соединенные измеритель отклонения регулируемой величины, усилитель, пропорциональный блок, измеритель скорости отклонения регулируемой величины и измеритель ускорения от-

клонения регулируемой величины, первый, второй и третий ключи, суммирующий блок, сервомотор, причем пропорциональный блок и измеритель скорости отклонения регулируемой величины входом соединен с выходом усилителя, а выходами с соответствующими входами суммирующего блока, выходом подключенного к входу сервомотора, измеритель скорости отклонения регулируемой величины выполнен в виде дифференциатора, который содержит последовательно соединенные ПД-блок и блок сравнения, инверсным входом подключенный к входу ПД-блока, причем выходы пропорционального блока, измерителя скорости отклонения регулируемой величины и измерителя ускорения отклонения регулируемой величины подключены к соответствующим входом суммирующего блока через соответствующие ключи, ПД-блок содержит инверсное аperiodическое звено, первый и второй сумматоры, отличающийся тем, что в качестве измерителя ускорения отклонения регулируемой величины взят измеритель скорости отклонения регулируемой величины и последовательно соединенный с ним дифференциатор, причем вход дифференциатора соединен с выходом измерителя скорости отклонения регулируемой величины, а выход подключен к соответствующему входу суммирующего блока через соответствующий ключ.

С 07

(11) i2003 0035

(21) 116-898/П

(22) 25.05.1995

(51)⁷С 07D 215/233, А 61К 31/47

(31) 104625/88, 296984/88

(32) 27.04.1988, 24.11.1988

(33) JP

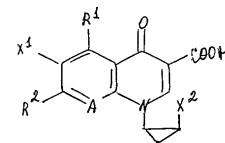
(71)(73) DAICHI PHARMACEUTICAL CO, LTD (JP)

(72) Isao Hayakawa, Yoiti Kimura (JP)

(74) Оруджев Р.К. (АЗ)

(54) Производное N₁-(1,2-дигало-
логеноциклопропил)-замещенной пиридинкарбоновой кислоты.

(57) Производное N₁-(1,2-дигало-
логеноциклопропил)-замещенной пиридонкарбоновой кислоты, представленное формулой (1):

в которой R₁ обозначает амино-
группу, или атом водорода, R₂
представляет пирролидинил, кото-
рый может иметь более одного за-
местителя, выбранного из группы,
включающей C₁₋₆-алкил, амино-
группу, амино-замещенный алкил
C₁₋₆, азаспиро/2,4/гептанил, кото-
рый может иметь заместитель,
выбранный из группы, включаю-
щей аминогруппу и гидроксиль-
ную группу; азаспиро/3,4/октанил,
который может иметь в качестве
заместителя аминогруппу; или пи-
перазинил; А обозначает C-X³ или
атом азота; X¹ и X², которые могут
быть одинаковыми или различны-
ми, каждый обозначает атом галоге-
на; и X³- обозначает атом галоге-
на, обозначает атом галогена, атом
водорода, алкильную группу,
имеющую от 1 до 6 атомов углеро-
да, или алкокси группу, имеющую
от 1 до 6 атомов углерода; при ус-
ловии, что случай, при котором R₁
обозначает атом водорода, а R₂ яв-
ляется пиперазином или 4-алкил-
замещенным пиперазиновым ос-
татком, исключается; или его хло-
ристоводородная соль.

2. Соединение по п.1 в кото-
ром R₂ обозначает циклическую
аминогруппу, производную цикли-
ческого амина, содержащего еди-
ничный стереоизомер или его соль.

3. Соединение по п.2, в кото-
ром R₂ обозначает 3-аминопирро-
лидиновую группу или его соль.

4. Соединение по п. 2, в кото-
ром R₂ обозначает 7-амино-5-азас-
пиро[2,4]-гептан-5-ил или его соль.

5. Соединение по п.2, отли-
чающееся тем, что R₂ представляет
8-амино-6-азаспиро[3,4]октан-6-ил
или его соль.

6. Соединение по п.1, в кото-
ром X² обозначает атом фтора.

7. Соединение по п.1, пред-
ставляющее собой: 7-[3-(S)-амино-
1-пирролидинил]-6-фтор-1-(1,2-

цис-2- фиорциклопропил)- 4-оксо-1,4 –дигидрохиолин-3 карбоновую соль; 7-[3(S)-амино-1-пирролидинил]-8-хлор-6-фтор-1-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту; 7-[7-амино-5-азаспиро-[2,4]-гептан-5-ил]-8-хлор-6-фтор-1(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту; 5-амино-7-[3-(S)-амино-1-пирролидинил]-6,8-дифтор-1-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту; 7-[4-(S)-амино-2(S)-метил-1-пирролидинил]-6-фтор-1-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидро-1,8-нафтиридин-3-карбоновую кислоту; 7-[3-(R)-[1-(S)-аминоэтил]-1-пирролидинил]-8-хлор-6-фтор-1-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту; 7-[4-(S)-амино-2(S)-метил-1-пирролидинил]-6-фтор-1-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-8-метил-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту; 5-амино-7-[7-амино-5-азаспиро-[2,4]-гептан-5-ил]-6,8-дифтор-1-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту;

7-[8-амино-6-азаспиро[3,4]октан-6-ил]-8-хлор-6-фтор-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту;

7-[4-амино-3,3-диметил-1-пирролидинил]-8-хлор-6-фтор-1-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксохиолин-3-карбоновую кислоту;

7-[4-(S)-амино-2(S)-метил-1-пирролидинил]-6-фтор-1-(1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту или их соли.

8. Соединение по п.8, включающее простой стереоизомер, или его соль.

9.Соединение по п.1, представляющее собой 7-/7-амино-5-азаспиро[2,4]-гептан-5-ил] -8-хлор-6-фтор-1-1,2-цис-2-фторциклопропил)-4-оксо-1,4-дигидрохиолин-3-карбоновую кислоту или его соль.

10. Соединение по п.9, где указанное соединение представляет собой простой стереоизомер или его соль.

Приоритеты по признакам формулы изобретения:

27.04.1988 -R₁-атом водорода, R₂-пирролидинил, который может иметь более одного заместителя – аминогруппу; X₁ и X₂ галогена атома, X₃ – атом водорода.

24.11.88. – R₁ аминогруппа; X₃ атом галогена.

С 10

(11) i2003 0038

(21) 99/001533

(22) 22.07.1999

(51)⁷C 10L 1/02

(31) 970 323

(32) 24.01.1997

(33) NO

(43) 02.07.2001

(86) PCT/NO 98/00023 23.01.1998

(71)(73) DEN NORSKE STATS OLJESELSKAP A.S. (NO)

(72) HALMO, Terje M. MARTINSEN, Alf S

HANSEN, Roger SCHANKE, Dag (NO)

(74) Халилов Б.А. (AZ)

(54) Способ и комплексная установка для получения синтетического топлива и электрической энергии.

(57) 1. Способ получения синтетического топлива и электрической энергии обработкой и переработкой углеводородного газа, в частности природного газа, в комплексной установке для получения нужной продукции, включая продукты химической реакции и механическую энергию, отличающийся тем, что

- сырьевой материал, содержащий первую порцию углеводородного газа, подают на установку конверсии (1) для переработки сырьевого материала через газ, содержащий оксид углерода, в частности через синтез-газ, в поток перерабатываемых продуктов, содержащий значительную часть продуктов химической реакции, и в поток обработанного газа, значительную часть которого составляют не прореагировавшие объекты оксида углерода, водорода или синтез-газа, и остаточное количество низкомолекулярных продуктов, пар, диоксид углерода и инертные компоненты, - вторую порцию углеводородного газа и кислородсодержащий газ,

предпочтительно воздух, подают на силовую газовую установку (30), где происходит выработка механической или электрической энергии, используемой для функционирования аппаратуры комплексной установки и для реализации этой энергии во вне, а также для подогрева отходящего газа, причем этот газ с силовой газовой установки (30) поступает на стадию предварительного нагрева (2), где происходит нагрев сырья с получением на установке конверсии (1) газа, содержащего оксид углерода.

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что по меньшей мере часть потока обработанного газа из установки конверсии (1) подают на силовую газовую установку (30) для выработки дополнительной энергии и для подогрева обработанного газа.

3. Способ по п. 1, отличающийся тем, что третью часть углеводородного газа подают в установку переработки газа (40), в которой указанный углеводородный газ путем его сжатия, охлаждения или очистки, преобразуют в отдельные компоненты сырьевого материала, предпочтительно в жидкой форме, в частности в сжиженный природный газ; и тем, что энергия, необходимая для этих целей, поступает на установку переработки газа (40) с силовой газовой установки (30) или с паровой турбины (17), соединенной с установкой конверсии (1).

4. Способ по пп. 1-3, отличающийся тем, что диоксид углерода, присутствие которого возможно в углеводородном газе, при его подаче в установку переработки газа (40) отделяют от указанного газа и используют как часть сырьевого материала при получении продуктов конверсии в установке конверсии (1).

5. Способ по пп. 1-4, отличающийся тем, что значительные количества тех компонентов, присутствие которых возможно в углеводородном газе, направляемом в установку переработки газа (40), и молекулярный вес которых выше молекулярного веса метана, отделяют от этого газа и используют как часть сырьевого материала при по-

лучении продуктов конверсии в установке конверсии (1).

6. Способ по пп. 1-5, отличающийся тем, что разделение воздуха для получения обогащенного кислородом газового потока, который, взаимодействуя с нагретым сырьевым материалом и, возможно, с паром в установке конверсии (1), дает синтез-газ, проводят в установке разделения воздуха (20); и отличающийся тем, что энергия, необходимая для этих целей, поступает на установку (20) с силовой газовой установки (30) или с паровой турбиной (17), соединенной с конверсионной установкой (1).

7. Способ по пп. 1-6, отличающийся тем, что диоксид углерода, присутствующий в потоке отработанного газа с установки конверсии (1), отделяют от указанного потока газа и направляют в поток сырьевого материала на установку конверсии (1).

8. Способ по пп. 1-7, отличающийся тем, что сырьевой материал, направляемый в установку конверсии (1) нагревают в устройстве предварительного нагрева/печи (2) по крайней мере при 500°C, и он взаимодействует с кислородосодержащим газом и, возможно, с паром в устройстве (4) для того, чтобы осуществить частичное окисление и риформинг сырьевого материала при получении нагретой газовой смеси, содержащей водород, оксид углерода, диоксид углерода, кислород или азот, в результате которого:

- полученную нагретую газовую смесь пропускают через установку регенерации тепла (6), где получают газовую смесь с температурой ниже 350°C,

- газовая смесь взаимодействует в одном или более реакторе (11), давая продукты химической реакции и потоки отработанных газов.

9. Способ по пп. 1-8, отличающийся тем, что в установке конверсии (1) вырабатывают смесь синтез-газа, используемую как сырьевой материал при получении продуктов по реакции Фишера-Тропша.

10. Способ по пп. 1-9, отличающийся тем, что в качестве установки конверсии (1) используют установку, предназначенную для

карбонилирования или гидрокарбонилирования соответствующего сырьевого материала.

11. Способ по пп. 1-8, отличающийся тем, что в качестве установки конверсии (1) используют установку, предназначенную для получения метанола или диметилового эфира или их смеси.

12. Способ по пп. 1-11, отличающийся тем, что часть газового потока из установки конверсии (1) возвращают по трубопроводу (15) на предыдущую стадию процесса.

13. Способ по пп. 2-12 и 1-12, соответственно, отличающийся тем, что диоксид углерода, который был получен из углеродного сырья, поступающего в установку переработку газа (40), или диоксид как часть потока отработанного газа с установки конверсии (1), рециркулируют во впускной поток установки конверсии (1).

14. Способ по пп. 2-12 и 1-12, соответственно, отличающийся тем, что оксид углерода, получают из газа, содержащего оксид углерода, и вырабатываемого в установке конверсии (1), используют для карбонилирования соответствующего сырья.

15. Способ по пп. 1-13, отличающийся тем, что тепловую энергию, выделяемую при охлаждении нагретой смеси газов при ее пропускании через установку регенерации тепла (6), преобразуют в дополнительное количество механической или электрической энергии.

16. Способ по пп. 2-13, отличающийся тем, что сжатый воздух, используемый для получения обогащенной кислородом газовой смеси, с целью ее использования в установке конверсии (1) для окисления углеродного сырья отводят через выпускное отверстие газового компрессора, соединенного с газовой турбиной силовой газовой установки (30).

17. Способ по пп. 2-16, отличающийся тем, что в первой порции углеводородного газа снижено или исключено содержание компонентов природного сжиженного газа, а получаемый при этом истощенный природный сниженный газ используют как сырье для конверсии содержащего оксид углерода газа, в установке конверсии (1),

причем на эту конверсию истощенного природного сжиженного газа влияет «газовый риформинг».

18. Комплексная установка для получения синтетического топлива и электрической энергии обработкой и переработкой углеводородного газа, в частности, природного газа, используемая для получения нужной продукции, включая продукты химических реакций, и механическую энергию, отличающаяся тем, что указанная комплексная установка содержит:

- установку для конверсии (1) исходного материала через газ, содержащий оксид углерода, в частности синтез-газ в поток продуктов конверсии, включающий значительную часть продуктов химической превращения, и поток отработанного газа, содержащий значительную часть не прореагировавших объемов оксида углерода, водорода или синтез-газа, остаточные низкомолекулярных продуктов, пар, диоксид углерода и инертные компоненты;

- силовую газовую установку (30) для выработки механической или электрической энергии взаимодействием сырьевого материала и, возможно, потока отработанного газа со стадии газовой конверсии, с кислородосодержащим газом, предпочтительно с кислородом, для функционирования оборудования в указанной комплексной установке и для использования этой энергии во вне, и для осуществления выпуска тепла, которые используют как теплообменную среду при нагревании сырьевого материала с целью получения в установке конверсии (1) газа, содержащего оксид углерода;

- и имеющая связь силовой газовой установки (30) с устройствами предварительного нагрева (2) для осуществления транспортировки отработанного газа от первого из упомянутых устройств ко второму, второе устройство имеет также теплообменные трубы для передачи тепла от отработанного газа с целью предварительного нагрева природного газа.

19. Установка по п.18, отличающаяся тем, что газовый поток, обогащенный кислородом и полученный в установке разделения

воздуха (20) используют как сырье для установки риформинга (4), в которой осуществляется конверсия природного газа предварительно нагретого в устройстве предварительного нагрева (2).

20. Установка по пп. 18-19, отличающаяся тем, что средства предварительного нагрева предназначены для нагревания природного газа по крайней мере до 500°C, причем установка риформинга (4) предназначена для частичного окисления и конверсии природного газа в подогретую газовую смесь, содержащую водород, оксид углерода, диоксид углерода, кислород или водород, а установка регенерации тепла (6) предназначена для получения газовой смеси с температурой ниже 350°C.

21. Установка по пп.18-20, отличающаяся тем, что установка конверсии (1) представляет собой установку для карбонилирования или гидрокарбонилирования природного газа.

22. Установка по пп.18-21, отличающаяся тем, что она содержит, помимо этого, установку переработки газов (40) для получения отдельных сниженных компонентов, в частности сжиженного природного газа; энергию, необходимую для этих целей получает дополнительно от силовой газовой установки (30) или от паровой турбины (17), соединенной с установкой конверсии (1).

С 23

- (11) i2003 0032
(21) 99/001488
(22) 15.12.1998
(43) 30.06.2000
(51)⁷C 23D 5/00; C 03C 27/02;
F 16L 58/14
(71)(73) Азербайджанское Государственное Каспийское Морское Пароходство (AZ)
(72) Нуруллаев Тахир Гасан оглы
Османов Вагиф Осман оглы
Ибрагимов Назим Юсиф оглы
Сеидов Гаджи Мирджалал оглы (AZ)

(54) Способ нанесения стеклянного покрытия на внутреннюю поверхность металлических труб.

(57) 1. Способ нанесения стеклянного покрытия на внутреннюю поверхность металлических труб путем размещения внутри облицовываемой трубы по всей ее длине трубчатой стеклянной заготовки в виде герметично закрытой пробирки и нагрева этой заготовки до самопроизвольного вскрытия торца заготовки, отличающийся тем, что нагрев стеклянной заготовки осуществляют до ее размягчения нагревательным элементом, размещенным внутри стеклянной заготовки, при этом давление воздуха в закрытой заготовке доводят до 1,5 атм, что способствует прижатию размягченного стекла к внутренней поверхности металлической трубы.

2. Способ по п.1, отличающийся тем, что в качестве нагревательного элемента используют диэлектрический стержень с нихромной проволокой.

РАЗДЕЛ E

СТРОИТЕЛЬСТВО, ГОРНОЕ ДЕЛО

E 21

- (11) i2003 0036
(21) 99/001638
(22) 13.10.1999
(51)⁷E 21B 15/00
(31) 09/178,090
(32) 23.10.1998
(33) US
(43) 01.10.2001
(71) Deep Oil Technology, Incorporated
(72) Lyle David Finn, Paul Nelson Stanton (US)
(74) Халилов Б. А. (AZ)
(54) Опорное и направляющее устройство стояка.

(57) Опорное и направляющее устройство, включающее трубу стояка, один конец которой соединен с морским дном, а верхняя часть приспособлена для прохождения через отверстие в дне платформы, а также плавучий стержень

в виде емкости, отличающееся тем, что плавучий стержень продлен по всей глубине платформы, введены элемент, центрирующий трубу стояка, прикрепленный к трубе около нижнего конца плавучего стержня, элемент, ограничивающий изгиб, расположенный выше и ниже указанного центрирующего элемента.

2. Опорное и направляющее устройство по пункту 1, отличающееся тем, что элемент, ограничивающий изгиб, изготовлен по крайней мере из двух концентричных трубчатых сегментов.

3. Опорное и направляющее устройство по п.1, отличающееся тем, что элемент, ограничивающий изгиб изготовлен из более толстых секций трубы стояка.

4. Опорное и направляющее устройство, включающее трубу стояка, один конец которой соединен с морским дном, а верхняя часть приспособлена для прохождения через отверстие в дне платформы, причем труба проходит через плавучий стержень, выполненный в виде емкости, отличающееся тем, что введено множество центрирующих элементов, расположенных с интервалами и уменьшающихся в размере в направлении нижнего конца плавучего стержня.

5. Опорное и направляющее устройство по п.1, отличающееся тем, что внутренний диаметр направляющих колец стояка увеличивается в направлении нижнего конца плавучего стержня.

- (11) i2003 0044
(21) 98/001053
(22) 21.10.1997
(43) 30.12.1999
(51)⁷E 21B 43/07
(71)(73) Кязимов Шукюралли Паша оглы (AZ)
(72) Кязимов Шукюралли Паша оглы
Шихиев Мадат Нух оглы
Мамедов Назим Гасан оглы
Юсифов Рауф Али Юсиф оглы
Сарыев Садагят Гара оглы
Бабаев Раван Джафар оглы
Мамедов Рафик Бахрам оглы (AZ)

(54) Способ разработки нефтяного пласта.

(57) Способ разработки нефтяного пласта, включающий закачку водного раствора ионогенного и неионогенного ПАВ в пласт, отличающийся тем, что в пласт закачивают раствор ионогенного ПАВ концентрацией 0.02-0,25%, обработанный магнитным полем с напряженностью 550-600 эрстед в количестве равном 2,25-2,5 части порового объема пласта.

РАЗДЕЛ F

МЕХАНИКА, ОСВЕЩЕНИЕ, ОТОПЛЕНИЕ, ДВИГАТЕЛИ И НАСОСЫ, ОРУЖИЕ И БОЕПРИПАСЫ, ВЗРЫВНЫЕ РАБОТЫ

F 04

(11) i2003 0039
(21) 99/001344
(22) 25.12.1998
(51)⁷F 04D 13/10
(31) 96112090
(32) 27.06.1997
(33) RU
(43) 29.12.2000
(86) PCT/RU 97/00184 06.06.1997
(71)(73) Открытое Акционерное Общество «Альметьевский Насосный Завод» (RU)
(72) Ангорин Давид Михайлович (RU)
(74) Эфендиев В.Ф. (AZ)
(54) Скважинная насосная установка.

(57) Скважинная насосная установка, содержащая насос с электродвигателем, корпуса которых предназначены для размещения в скважине посредством насосно-компрессорной трубы, преобразователь частоты, электрически соединенный кабелем с электродвигателем и включающий в себя выпрямитель и инвертор, отличающийся тем, что инвертор соединен с первой выходной шиной выпрямителя однопроводным кабелем, а в качестве другой однопроводной линии связи для питания электродвигателя и инвертора использована

электрическая связь корпусов электродвигателя и инвертора с насосно-компрессорной трубой, которая электрически подсоединена ко второй выходной шине выпрямителя.

F 24

(11) i2003 0040
(21) 98/001075
(22) 27.08.1997
(51)⁷F 24J 3/08; E 21B
(31) 950306
(32) 27.01.1995
(33) NO
(43) 30.03.2000
(86) PCT/NO 96/00016 26.01.1996
(71)(72)(73) Эйнар Лангсет (NO)
(74) Эфендиев В.Ф. (AZ)
(54) Применение, по меньшей мере, двух отдельных скважин для добычи углеводородного сырья для получения геотермальной энергии.

(57) Применение, по меньшей мере, двух отдельных скважин для добычи углеводородного сырья для получения геотермальной энергии вместе с, по меньшей мере, одной новой скважинной секцией, взаимосвязывающей нижние секции каждой из старых скважин, используемых для транспортировки теплообменной жидкости вниз и вверх, соответственно, из новой скважинной секции, посредством чего скважинная секция приспособлена для транспортировки теплообменной жидкости из одной скважины в другую.

РАЗДЕЛ G

ФИЗИКА

G 01

(11) i2003 0041
(21) 99/001347
(22) 06.04.1998
(43) 30.09.2000
(51)⁷G 01J 1/10
(71)(72)(73) Магерамов Вагиф Али оглы (AZ)

(54) Способ модуляции и измерения инфракрасного излучения.

(57) 1. Способ модуляции и измерения инфракрасного излучения в системе телескоп-фотометра, заключающийся в том, что для регистрации инфракрасного излучения оптическую ось телескопа в начале наблюдения направляют на исследуемый объект и переключают на вход инфракрасного приемника излучения луч источника, первый и второй луч сравнения, на равные промежутки времени, за один период измерения, промодулированные сигналы синхронно детектируют, накапливают и регистрируют, половина разности полученных значений которых составляет истинную информацию об исследуемом объекте, отличающийся тем, что оптическую ось системы телескоп-фотометр совмещают с лучом источника, оставляя трубу телескопа неподвижно, переключение лучей источника, первого и второго лучей сравнения на вход инфракрасного приемника излучения производят в следующей последовательности - на луч источника, затем на первый луч сравнения, на луч источника, затем на второй луч сравнения, при этом усиление, синхронное детектирование, накопление, вычитание и регистрацию полезной информации инфракрасного излучения производят в реальном масштабе времени, через единый тракт приемника излучения и формирователя.

2. Устройство по п.1, отличающийся тем, что для осуществления способа модуляции и измерения инфракрасного излучения в системе телескоп-фотометра, сканирующее зеркало телескопа выполнено в виде имеющего три устойчивых состояния в вертикальной плоскости, проходящей через вершину зеркала с возможностью поочередного движения качания и вращения симметрично вокруг оси проходящей через вершину указанного зеркала.

(11) i2003 0030
(21) a2001 0027

- (22) 05.02.2001
(43) 28.06.2002
(51)⁷G 01N 33/574
(71)(73) Азербайджанский Государственный Институт Усовершенствования Врачей имени А.Алиева; Азербайджанский Научно-Исследовательский Институт Глазных Болезней имени акад. З.Алиевой (AZ)
(72) Гаджиева Набатханум Рагим кызы
Насруллаева Гаджар Мамед кызы
Ахмедова Лейли Мамед кызы
Умудов Халид Мамед-Садыг оглы
Магомедова Солмаз Ибрагим кызы (AZ)
(54) Способ прогнозирования опухолевой сенсibilизации при воздействии химиотерапии у онкологических больных.

(57) Способ прогнозирования опухолевой сенсibilизации при воздействии химиотерапии у онкологических больных, заключающийся в определении уровня Т-лимфоцитов и бластных клеток до-, во время-, после курса химиотерапии, отличающийся тем, что уровень Т-лимфоцитов и бластных клеток определяют в материале соскоба конъюнктивы глаза и по количеству иммунобластов прогнозируют опухолевую сенсibilизацию при воздействии химиотерапии.

- (11) i2003 0031
(21) 99/001574
(22) 10.12.1999
(43) 02.07.2001
(51)⁷G 01V 1/00
(71)(72)(73) Керимов Керим Мамедхан оглы
Алиев Мардан Байрам оглы
Алиев Тельман Хуршуд оглы (AZ)

(54) Устройство заблаговременного оповещения предстоящего землетрясения.

(57) Устройство для оповещения предстоящего землетрясения, соде-

ржащее последовательно соединенные между собой приемник, электронный блок и телеметрическую систему в виде приемника, установленного в специальном контейнере, в колодце, отличающееся тем, что приемник выполнен пятикомпонентным с возможностью приема сейсмических волн в диапазоне высоких и низких частот 01÷100 Гц установлен в шахте колодца на глубине 10÷30 м, а звуковые и световые сигнальные устройства соединены к выходу электронного блока.

G 02

- (11) i2003 0043
(21) 99/001412
(22) 24.05.1999
(43) 30.09.2000
(51)⁷G 02B 23/04
(71)(72)(73) Магеррамов Вагиф Али оглы (AZ)
(54) Зеркальная система синхронного наблюдения.

(57) 1. Зеркальная система синхронного наблюдения, содержащая двухзеркальную систему наземного или космического телескопа, состоящую из двух зеркал, где лучи света параллельными пучками падают на первое зеркало, называемое главным, от него они отражаются на второе зеркало, называемое вторичным, участвующим в построении изображения в вторичном эквивалентном фокусе, как единственное изображение объекта в своем вторичном эквивалентном фокусе, отличающаяся тем, что оно дополнительно содержит дополнительное главное зеркало, с центральным отверстием, большим или равным диаметру главного зеркала и расположенным над главным зеркалом, при этом зеркальная система, участвующая в построении изображения, где лучи света звезд от наблюдаемого объекта параллельными пучками падают одновременно и на дополнительное главное зеркало, и луч, отражаясь от дополнительного главного зеркала, строит второе изображение объекта в своем независимом дополнительном первичном эквивалентном фокусе.

2. Зеркальная система по п.1, отличающаяся тем, что она дополнительно содержит дополнительное вторичное зеркало с центральным отверстием, большим или равным диаметру вторичного зеркала и расположенным над вторичным зеркалом, при этом луч, отражаясь от дополнительного главного зеркала, и дополнительного вторичного зеркала, строит второе изображение объекта в своем независимом дополнительном фокусе.

3. Зеркальная система по п.2, отличающаяся тем, что она дополнительно содержит плоское зеркало с центральным отверстием и расположенным вдоль оптической оси телескопа, за главным зеркалом, при этом луч, отражаясь от дополнительного главного зеркала, дополнительного вторичного зеркала, и плоского зеркала, строит второе изображения объекта в своем независимом дополнительном вторичном эквивалентном фокусе.

УКАЗАТЕЛИ ПАТЕНТОВ НА ИЗОБРЕТЕНИЯ

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ

Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)
i2003 0028	A 61B 5/026	i2003 0033	A 24B 15/29	i2003 0037	B 63B 27/08	i2003 0044	E 21B 43/07
i2003 0029	B 01D 15/02	i2003 0033	A 24D 1/02	i2003 0038	C 10L 1/02	i2003 0045	A 61B 17/00
i2003 0029	A 61B 17/00	i2003 0033	D 21H 27/00	i2003 0039	F 04D 13/10	i2003 0046	A 61K 49/00
i2003 0030	G 01N 33/574	i2003 0033	D 21H 17/67	i2003 0040	F 24J 3/08	i2003 0046	A 63F 9/20
i2003 0031	G 01V 1/00	i2003 0034	A 01N 25/00	i2003 0040	E 21B	i2003 0047	A 61K 7/00
i2003 0032	C 23D 5/00	i2003 0035	C 07D 215/233	i2003 0041	G 01J 1/10	i2003 0047	A 61K 47/00
i2003 0032	C 03C 27/02	i2003 0035	A 61K 31/47	i2003 0042	C 05B 11/01		
i2003 0032	F 16L 58/14	i2003 0036	E 21B 15/00	i2003 0043	G 02B 23/04		

СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента	Индекс МПК (7 редакция)	Номер патента
A 01N 25/00	i2003 0034	A 61K 47/00	i2003 0047	C 10L 1/02	i2003 0038	F 16L 58/14	i2003 0032
A 24B 15/29	i2003 0033	A 61K 49/00	i2003 0045	C 23D 5/00	i2003 0032	F 24J 3/08	i2003 0040
A 24D 1/02	i2003 0033	A 63F 9/20	i2003 0046	D 21H 17/67	i2003 0033	G 01J 1/10	i2003 0041
A 61B 5/026	i2003 0028	B 01D 15/02	i2003 0029	D 21H 27/00	i2003 0033	G 01N 33/574	i2003 0030
A 61B 17/00	i2003 0045	B 63B 27/08	i2003 0037	E 21B	i2003 0040	G 01V 1/00	i2003 0031
A 61B 17/00	i2003 0029	C 03C 27/02	i2003 0032	E 21B 15/00	i2003 0036	G 02B 23/04	i2003 0043
A 61K 7/00	i2003 0047	C 05B 11/01	i2003 0042	E 21B 43/07	i2003 0044		
A 61K 31/47	i2003 0035	C 07D 215/233	i2003 0035	F 04D 13/10	i2003 0039		

НУМЕРАЦИОННЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ЗАЯВОК, ПО КОТОРЫМ ВЫДАНЫ ПАТЕНТЫ

Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента	Номер заявки	Номер патента
116-898/P	i2003 0035	99/001347	i2003 0041	99/001569	i2003 0042	a2000 0115	i2003 0028
95/000559	i2003 0033	99/001412	i2003 0043	99/001574	i2003 0031	a2000 0213	i2003 0029
98/001053	i2003 0044	99/001426	i2003 0034	99/001638	i2003 0036	a2000 0221	i2003 0047
98/001075	i2003 0040	99/001488	i2003 0032	99/001641	i2003 0037	a2001 0010	i2003 0045
99/001344	i2003 0039	99/001533	i2003 0038	a2000 0046	i2003 0046	a2001 0027	i2003 0030